UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Volvminibvs Comprehensvs

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Tract. III. De Baptisimo & Confirmatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-77185

Visual Library

TRACTATUS TERTIUS
DE BAPTISMO ET CONFIRMATIONE.

A quæstione 66. Divi Thomæ, usque ad 73.

PRÆFATIO.

Cap. 2 de Eccl. hierarc.

PRIMUM inter cætera novæ legis & Ecclesiæ sacramentum necessitate, tum ordine, locum tenet Baptismus cujus de putationem hic instituimus, & difficultates in Scholis agitatas solitas expedire aggredimur. Nullum aliud sacramentum est quod Baptismum ordine antecedat, cùm ex Dionysio principium sit & janua sacramentorum. Nullum quod Christianum hominem magis deceat, aut elegantiùs ornet impresso charactere, cùm ex Basilio sit tessera militum Christi, & amictus splendens, quem sanè nec Regum purpuræ, nec Imperatorum aquilæ digno pretio emant. Nullum demum est quo magis homo egeat, tum ad consequendam gratiam, tum ad promerendam salutem, cùm Baptismum Cyrillus absoluto nomine Gratiam, & Affricani Punici Salutem appellent. Sed has Baptismi laudes pluribus Nazianzenus cumulat: Baptismus (*inquit*) omnium Dei beneficiorum præclarissimum est & præstantissimum: huic gratulantur cœli, hunc Angeli propter splendoris cognationem celebrant, hic futuræ beatitudinis imaginem gerit: hunc prædicare quidem & laudibus ornare gestimus, verùm pro rei dignitate non possumus. *Altiùs attollit sacri fontis dignitatem D. Leo, atque adeo etiam ut non dubitaverit, sacram undam Divino Spiritu fœcundatam, cum Virginali Deiparæ utero conferre:* Omni (*ait*) homini renascenti, aqua Baptismatis, instar est uteri Virginalis, eodem spiritu replente fontem, qui replevit & Virginem, ut peccatum quod ibi evacuavit sacra conceptio, hic solvat ablutio. *Quin etiam parùm abest ut Augustinus Baptismati primas non deferat, & fœcunditate, sanctificatione, aliisque pluribus superius non putet:* Penè (*inquit*) majori munere quàm Maria, unda ditata est. Illa enim sibi tantùm meruit castitatem, ista nobis contulit sanctificationem. Illa meruit ne peccaret, ista ut peccata purgaret. Illa propria delicta à se repudiat, ista in se per Dei gratiam aliena condonat. Illi est collata Virginitas, isti donata fœcunditas. Illa unum procreavit, & pura est: ista generavit plures, & Virgo est. Illa præter Christum nescit alium filium, ista cum Christo Mater est populorum. *Sed non prætermittam quod Tertullianus scribit libro adversùs Quintillam: Ibi enim Baptismum vocat,* Felix aquæ sacramentum, quo ablutis delictis pristinæ cœcitatis, in vitam reformamur æternam, sacramentum sanctificationis, & lavacrum quo mors diluitur, & quo exempto reatu, eximitur & pœnâ, ac homo ad similitudinem Dei, non ad imaginem solùm in æternitate censetur. *Additque præterea quod ut à primordio mundi conditi, dum cætera rudia, & informia, luce, omnique ornatu carerent, sola lympha dignissimum erat Dei vectaculum, & Spiritus Domini ferebatur super aquas: ita sacro Fonti vitalibus undis* supervenit Spiritus de cœlis, & aquis superest, sanctificans eas de semetipso, & ita sanctificatæ, vim sancti-

Orat. Exhortatoria ad baptizandos.

Catechesi 3.

Orat in sanctum Baptisma.

Serm. 4. de Nativit.

Serm. 30. de tempore.

sanctificandi combibunt. *Sed demum nolo hic deeſse quæ Ambroſius in hujus ſacramenti laudes effuſus ſcripſit, & huic præfatiunculæ finem impoſiturus, Sanctiſſimi Præſulis verba uſurpo, quæ pene ſapiant hominem in extaſim raptum, & qui ſacramenta Eccleſiæ pro meritis æſtimat:* O aqua quæ humano ſanguine, ut præſentium lavacrorum figura præcederet, orbem terrarum laviſti, & conjungenda eras cum ſanguine Chriſti! &c. O aqua quæ ſacramentum Chriſti eſſe meruiſti, quæ lavas omnia, nec lavaris! Tu incipis prima, tu comples Divina Myſteria; à te principium, in te finis, vel potiùs tu facis ut finem neſciamus! *De hoc ergo ſacramento, quod SS. Patres tot & tam præclaris encomiis celebrarunt, breviter nobis hic agendum eſt. Primò de ejus inſtitutione & natura. Secundò de illius miniſtro. Tertiò de ſuſcipientibus. Quartò de ejus effectibus. Quintò de circumciſione, quæ Baptiſmum præceſſit, & quæ etiam in remedium peccati originalis inſtituta fuit. Demum de ſacramento Confirmationis (quod Auguſtinus* ſacramentum Chriſmatis *appellat, & in genere viſibilium ſignorum ſacroſanctum eſſe, ſicut ipſum Baptiſma, affirmat) in ultima diſputatione ſermo erit.*

Lib. 10. in Lucã.

Libro 2. contra litteras Petiliani cap. 104.

DISPUTATIO PRIMA.

De Inſtitutione & natura Baptiſmi.

Ad quæſtionem 66. Divi Thomæ.

QUM exiſtentia Baptiſmi ab ejus inſtitutione dependeat, recto ordine ab ea inchoat S. Thomas, explicaturus poſtea quænam ſit ejus materia & forma, quandoquidem cujuslibet ſacramenti eſſentia, ſeu natura, reſultat ex materia & forma, quæ ipſum conſtituunt. Unde Baptiſmus phyſicè ſumptus definitur: *Exterior corporis ablutio facta ſub præſcripta forma verborum*, ut ex Magiſtro ſententiarum docet S. Doctor hic art. 1, metaphyſicè verò conſideratus, ſic poteſt deſcribi: *Baptiſmus eſt ſacramentum regenerationis ſpiritualis.* Vel *ſacramentum novæ legis, ad ſpiritualem regenerationem à Chriſto inſtitutum.* Hoc præmiſſo, ſit

A illud tempus in quo Chriſtus cœlum poſt reſurrectionem aſcenſurus dixit Diſcipulis, *Euntes docete omnes Gentes, baptizantes eos* &c. Ita docuiſſe videntur Albertus Magnus in 4. diſt. 3. & Alenſis 4. parte quæſt. 8. membro 2. art. 3.

Secunda aſſerit ſacramentum Baptiſmi à Chriſto inſtitutum fuiſſe, paulò poſtquam à Joanne baptizatus eſt: vel quando dixit Nicodemo Joan. 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non poteſt introire in regnum Dei*, ut cenſet Valentia, aut cùm Diſcipulos collegit, ut exiſtimarunt Scotus, Gabriel, Coninchus, & alij

B Recentiores.

Tertia cenſet Baptiſmum fuiſſe inſtitutum, quando Chriſtus in Jordane fuit baptizatus. Ita Magiſter in 4. diſt. 2. & D. Thomas hic art. 2. omneſque ejus Diſcipuli, quos ſequuntur Vazquez, Sylvius, & alij quindecim Authores, quos refert & ſequitur Leander Tractatu 2. diſputatione 1. quæſt. 4. & 5.

Quantùm verò ad tempus quo Baptiſmus fuit in præcepto, ſimiliter eſt opinionum varietas: quidam enim quorum meminit D. Bernardus Epiſtolâ 77. aſſerebant olim, quod Baptiſmi præceptum ab eo tempore cœperit, quo Chriſtus

C dixit Nicodemo: *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto &c.* Scotus verò, Eſtius, Suarez, & alii, docent è contra Baptiſmum non fuiſſe in præcepto uſque ad ſufficientem Evangeli promulgationem: quæ promulgatio (inquit Scotus) cœpit in die Pentecoſtes. Demum Sotus, Cabrera, Vazquez, & alij exiſtimant, obligationem Baptiſmi incœpiſſe ſtatim poſt paſſionem & reſurrectionem Chriſti, quando nimirum Chriſtus apparens Diſcipulis, legem Baptiſmi publicè

2.

ARTICVLVS PRIMVS.

Quando cœperit inſtitutio Baptiſmi, & illius præceptum?

§. I.

Præmittitur quod apud omnes eſt certum, & referuntur ſententiæ.

CErtum eſt quod Chriſtus non inſtituit ſacramentum Baptiſmi, antequam à Joanne baptizaretur, quandoquidem non ante cœpit Evangelium prædicare, & novam legem condere: ſed difficultas eſt, an ſolùm per reſurrectionem, vel cùm à Joanne Baptiſmum ſuſcepit, vel aliquo alio tempore medio inter illa duo, ipſum inſtituerit?

1 Prima opinio rejicit inſtitutionem Baptiſmi in

publicè promulgavit, dicendo Matthæi ultimò, *Euntes docete omnes Gentes, baptizantes eos &c.*

§. II.

Resolvitur prima difficultas de institutione Baptismi.

DIco primò: Sacramentum Baptismi fuit à Christo institutum ante ejus passionem.

3. Probatur primò: Christus ab initio prædicationis suæ baptizabat, ut testatur Scriptura Joan. 3. his verbis: *Venit Jesus & Discipuli ejus in terram Judæam, & illic demorabatur cum eis, & baptizabat*, scilicet per Discipulos suos, ut ex ipso contextu satis intelligitur, & expresè docetur à Cyrillo libro 2. in Joan. cap. 57. Sed tunc Christus per Discipulos suos non baptizabat Baptismo Joannis: Ergo Baptismo suo, subindeque jam Baptismum suum instituerat, quandoquidem ejus usus necessario supponit ipsius institutionem. Major patet, Minor verò probatur primò ex Glossa super hæc verba Joan. 3. nam post verba relata subdit: *Baptizabat suo Baptismo, non eo quo baptizatus est, illud enim subiit, ut esset via & præparatio.*

Secundò probatur ex Augustino Tractatu 13. in Joan. ubi sic ait. *Christus baptizatus baptizabat: non eo Baptismo baptizabat quo baptizatus est. Dat Baptismum Dominus baptizatus à servo, ostendens humilitatis viam, & perducens ad Baptismum Domini, hoc est ad Baptismum suum.*

Tertiò, Ipsej Præcursor Baptista Joan. 1. & Matth. 2. differentiam assignat inter suam Baptisma, & illum quo Christus baptizabat, quòd ipse in aqua, Christus verò etiam in Spiritu Sancto baptizaret: Ergo baptizabat Christus Baptismate diverso à Baptismo Joannis.

Quartò, Discipuli Joannis æmulationem conceperunt, & conquesti sunt, quod Jesus baptizaret, ut narratur Joan. 3. Ergo supponebant Christum non baptizare Baptismo Joannis; aliàs enim gaudij potiùs quàm æmulationis occasionem desumpsissent, videntes quod Christus Baptisma Joannis approbaret, & clarum faceret.

Denique, Christus Joan. 3. dicitur baptizasse, per Discipulos suos, ut supra ex Cyrillo vidimus: Sed si Discipuli Christi baptizassent Joannis Baptismate, Christus dici non potuisset baptizare per suos Discipulos, sed potiùs ipse Joannes, utpote author illius Baptismi: Ergo Christus ab initio prædicationis suæ non baptizabat Baptismo Joannis, sed Baptismo proprio, subindeque illud tunc erat institutum ab ipso.

Dices, Baptismum quem tunc dabat Christus non fuisse Baptismum Joannis, neque suum, sed aliquod veluti simulachrum, sive præambulum ipsius.

Sed contra primò: Gratis omnino id fingitur. Secundo, Baptismus quo Christus baptizabat, erat in aqua & Spiritu Sancto, juxta Joannis prædicationem, Matth. 3. Ergo erat idem quod nunc. Tertiò, Christus non venerat alias figuras adducere, sed potiùs veritatem stabilire figurarum, ex quibus multæ Baptismum Evangelicum præsignaverunt. Denique, nullus Baptismus alius à nostro, erat dignus tanto tamque excellenti authore, sicut erat Christus.

4. Probatur secundò conclusio: Baptismus secundùm legem à Christo Domino institutam præsupponitur aliis sacramentis, & medio ipsius charactere, effectus aliorum sacramentorum in anima

A recipiuntur: Sed Christus Dominus in nostra Cœna ministravit Eucharistiam suis Apostolis, ergo initiavit ordine sacerdotali, ut declarat Tridentinum sess. 22. cap. 1. Ergo priùs Apostoli fuerunt ab ipso baptizati, subindeque Baptismus ante passionem Christi fuerat institutus.

Confirmatur: Circumcisio fuit institutum ante omnia alia legis scriptæ sacramenta, nec licebat nisi circumcisis Agnum Paschalem edere: Ergo similiter Baptismus correspondens circumcisioni ante Eucharistiam, Agno Paschali succedens institutus est, subindeque ante passionem Christi. Et licèt Christus ejusmodi ordinem inverterit potuerit, dando alia sacramenta Apostolis ante

B dum baptizatis, nullum tamen fundamentum, neque in Scriptura, neque in Traditione, neque in congruentia, imò per se videtur incongruum priùs Apostolos fuisse Sacerdotes & Episcopos quàm baptizatos.

Dices, Sacramentum Ordinis præsupponit Sacramentum & characterem Confirmationis, attamen in hoc ordine dispensavit Christus, ordinando Apostolos nondum confirmatos, si quidem fuerunt solùm confirmati in die Pentecostes, decimo die post Ascensionem Christi in cœlum, missio Spiritu Sancto visibiliter.

Respondeo cum D. Thoma infrà quæst. 7. art. 1. ad 1. in sacramento Confirmationis datur plenitudinem Spiritus Sancti, quam non erat con-

C gruum communicari ante Ascensionem & glorificationem Christi, juxta illud Joan. 7. *Nondum erat Spiritus datus, quia Jesus nondum erat glorificatus*: unde Christus habuit specialem rationem dispensandi in ordine quem sacerdotium dicit ad Confirmationem, ante suam passionem initiando Apostolos sacerdotio; non habuit autem specialem aliquam rationem invertendi ordinem, quem dicit ad Baptismum.

Denique suaderi potest conclusio ex SS. Patribus & Authoribus Ecclesiasticis, qui affirmant ipsum Christum suis manibus aliquos baptizasse: nam Enodius Episcopus Antiochenus, in Epistola quam *lumen* inscripsit, apud Nicephorum lib. 2. cap. 3. ait: *Christus manibus suis Petrum tantummodo baptizavit, Petrus verò Andream, & filios Zebedai.* Clemens apud Sophronium in Prato spirituali cap. 76. inquit: *Christus dicitur Petrum solùm baptizasse: Petrus Andream, Iacobum, & Ioannem.* Addit Euthimius Joan. 3. *Scribunt Apostolorum temporibus proximi, quod Christus Petrum ac Virginem Matrem baptizaverit.* Item S. Vincentius Ferrerius serm. feriæ sextæ post Dominicam in passione ait: *Ioannes Baptista & Virgo Maria voluerunt baptizari à Christo.* Denique D. Augustinus Tractatu 5. in 1. in Joan. nec non Epistolâ 108. explicans verba illa Christi ad Petrum: *Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet*, dicit Christum idcircò talia verba

E Petro dixisse, quia Petrus jam lotus erat per Baptismum: Ergo sacramentum Baptismi fuit à Christo institutum ante ejus passionem.

Dico secundò, Baptismum fuisse institutum, quando Christus in Jordane baptizatus est.

Probatur ratione quam habet D. Thomas hic, art. 2. Cùm sacramenta ex sui institutione habeant quod conferant gratiam, tunc videtur illo quod sacramentum institui, quando accepit virtutem producendi gratiam: Sed hanc virtutem accepit Baptismus, quando Christus in Jordane baptizatus est: Ergo tunc fuit institutus à Christo. Major patet, Minor probatur primò ex Divo

Augustino

Augustino serm. 3. Dominicæ infra octavam Epiphaniæ, in quo sic legitur : *Ex quo Christus in aqua mergitur, ex eo omnium peccata abluit aqua.* Secundò ex D. Ambrosio lib. 2. in Lucam cap. ultimo, sic loquente : *Baptizatus est ergo Dominus, non mundari volens, sed mundare aquas, ut ablutæ per carnem Christi, quæ peccatum non cognovit, Baptismatis jus haberent.*

9. Dices cum Adversariis : Ex his & aliis Patrum testimoniis solùm probari, quod Christus ex tunc aquis dederit in promissione vel destinatione, non verò in institutione, vim spiritualiter regenerandi : id est quòd promiserit quidem institutionem Baptismi, sive destinaverit Baptismum postea instituendum, sed non quod illud ex tunc instituerit.

10. Sed contra : Si Christus tunc solùm promisisset Baptismum, sive aquam in futurum Baptisma designasset tantùm, non verò ipsum Baptisma instituisset, falsò dixisset Augustinus : *Ex quo Christus in aqua mergitur, ex eo omnium peccata abluit aqua*: Non enim potuit aqua habere hunc effectũ, antequam esset institutum Baptisma.

Deinde, Si ex vi præcisè promissionis Baptismi factæ à Christo, aqua posset dici accepisse jus Baptismatis, & virtutem omnium peccata abluendi; similiter cùm Matthæi 16. & 18. Christus promisit Apostolis potestatem clavium dicens : *Quæcunque alligaveritis super terram, &c.* dici possent Apostoli accepisse illam potestatem, sive jus & virtutem remittendi peccata, quod tamen est falsum, quia tunc solùm acceperunt eam de facto, quando Joannis 20. dixit eis Christus : *Quorum remiseritis peccata, &c.* Similiter sequeretur ex eadem Adversariorum responsione, ex tunc aquam jus Baptismi & vim sanctificandi accepisse, quando Joannes Baptista antequam baptizaret Christum, prænunciavit de eo Matthæi 3. *Ille vos baptizabit in Spiritu Sancto* : talis enim promissio fuit divina, quia nomine Dei facta.

11. Probatur secundò conclusio : Nullum habent fundamentum Adversarij, ad asserendum Christum potiùs post suum baptisma, quàm in ipso, sacramentum Baptismi instituisse, aliunde verò congruentiæ saltem non desunt, ad docendum è contra talem institutionem factam fuisse in Jordane, quando Christus à Joanne baptizatus est : Ergo ita potiùs dicendum. Consequentia patet, Antecedens verò probatur. In primis totum fundamentum Adversariorum sunt illa verba Christi ad Nicodemũ : *Nisi quis renatus fuerit ex aqua &c.* & missio statim postea facta Discipulorum ad baptizandum : illa autem verba non magis probant, quando prolata sunt à Christo, institutum fuisse sacramentum baptismi, quàm ista Christi ad Discipulos & Judæos : *Nisi manducaveritis carnem filii hominis*, &c. probent ex tunc institutam fuisse Eucharistiam ; in quorum tamen prolatione certum est non fuisse institutum tale sacramentum. Quod verò Christus statim post eorum prolationem Discipulos miserit ad baptizandum, probat quidem Christum debuisse ante illam missionem instituisse sacramentum Baptismi, sed non probat, quod potiùs post suum Baptisma, quàm in ipso illud instituerit : Nullum ergo est fundamentum opinionis adversæ.

12. Quod verò saltem congruentiæ non desint, patet primò, quia mysterij Trinitatis confessio pro forma Baptismi tradita est : in Baptismo autem Christi, tale mysterium declaratum fuit ; vox enim Patris audita est, Spiritus Sanctus in specie columbæ apparuit, & ipse Christus in propria persona adfuit. Secundò, quia tunc indicatus fuit Baptismi effectus, per apertionem cœlorum ; significabat enim hæc apertio, Baptismum esse veluti clavem cœli, & de sacro fonte animas in cœlum immediatè evolare posse : Ergo congruè dici potest, sacramentum Baptismi tunc fuisse institutum.

Præterea, sicut non immediatè per mare rubrũ, sed per Jordanem, in terram promissionis Judæi ingressi sunt : ita congruum fuit, Christum in Jordane Baptismum instituere, ut denotaret ex aquis Baptismatis dari transitum immediatum ad promissam cœli patriam. Itaque secundùm hanc probabiliorem opinionem, institutio Baptismi facta est anno 15. imperij Tiberij Cæsaris, ætatis Christi anno circiter trigesimo, & ut communiter existimatur, die sextâ Januarij, quâ Epiphaniam celebramus. Unde S. Maximus homil. 1. de Epiphania : *In hac* (inquit) *festivitate sicut relatu paternæ traditionis instruimur, multiplici est nobis festivitate lætandum. Ferunt enim hodie Christum Dominum nostrum, vel stellâ duce à Gentibus adoratum, vel invitatum ad nuptias aquas in vinum vertisse, vel susceptò à Joanne Baptismate, consecrasse fluenta Jordanis, suumque simul purificasse Baptistam.*

§. III.

Solvuntur objectiones.

14. Contra primam conclusionem in primis objici possunt testimonia D. Leonis, Ruperti, & aliorum sanctorum Patrum, qui docere videntur, sacramentum Baptismi non fuisse à Christo institutum, nisi post ejus Resurrectionem.

Sed ad hæc facilè respondetur, vel illos sanctos Patres id solùm obiter & dum aliud agerent dixisse, ac proinde non mirum, si hac in re minùs probetur eorum sententia. Vel solùm voluisse Baptismum ante Resurrectionem Christi non fuisse institutum, quantùm ad obligationem illud suscipiendi, vel quantùm ad plenam ejus efficaciam, quia ante Christi Resurrectionem, Baptismus nec fuit in præcepto, nec habuit virtutem aperiendi januam cœli, cùm talem virtutem non nisi per passionem Christi habuerit.

15. Objicies secundò : Forma Baptismi non fuit data Apostolis nisi post Resurrectionem, cùm Christus dixit illis Matthæi ultimo, *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos. &c.* Ergo Baptismus ante non fuit institutus.

Respondeo negando Antecedens : forma enim Baptismi ante passionem Christi jam erat instituta, & Apostolis tradita in privato, licèt nondum in publico.

16. Objicies tertiò : Baptismus suam virtutem habet à passione Christi : Ergo ante illam institutus non fuit.

Confirmatur : Augustinus Tractatu 15. in Joannem asserit quod de latere Christi sacramenta Ecclesiæ fluxerunt : Ergo ante passionem Christi non erant, subindeque nec Baptismus.

17. Ad objectionem respondeo, concesso Antecedente, negando Consequentiam : nam quando baptizatus est Christus, passio illius jam erat inchoativè, tum quia omnis pœnalitas quam Christus toto vitæ suæ decursu pertulit, fuit quædam passio, & dispositio ad ultimam passionem, quæ morte ipsius consummata fuit. Tum etiam

quia Christus à primo instanti suæ Incarnationis, liberâ voluntate præceptum patiendi & moriendi pro hominibus acceptavit, & acceptando meruit.

18. Ad confirmationem in primis dico, illam si quid probet, nimis probare; ex ea enim sequitur, etiam sacramentum Eucharistiæ non fuisse institutum ante mortem Christi. Deinde respondeo, omnia sacramenta legis novæ fluxisse de latere Christi, cum hac tamen differentia, quod Confirmatio, Pœnitentia, Extrema Unctio, & Matrimonium, non tantùm quoad suam perfectionem, sed etiam quoad suum initium; sacramenta verò Baptismi, Eucharistiæ, & Ordinis, præcisè quoad suam perfectionem, dici possint inde fluxisse: Licèt autem ista tria sacramenta, suam consummationem, & ultimam perfectionem, in morte actuali Christi acceperint, quatenus scilicet Baptismus per Christi mortem regni cœlorum januam aperuit, quam ante non aperiebat, & Eucharistia habuit rationem viatici, quam non habebat antea, ipsumque proinde sacramentum Ordinis, ad illam ut talem ordinem habere cœperit; tamen virtutem gratiæ productivam, jam à Christo in Jordane baptizato acceperat Baptismus, & Eucharistia, cum sacramento Ordinis, in cœna ultima, pridie quàm Christus pateretur celebrata.

19. Objicies quartò contra secundam conclusionem: Cùm Christus baptizaretur à Joanne, non instituit suum Baptisma in actu exercito quemquam baptizando, neque in actu signato, ritum ejus præscribendo, utpote cùm nihil præscripserit, neque Pater apparuerit, ut aliquid præscriberet: Ergo tunc Baptisma non fuit institutum.

20. Confirmatur: Instituere sacramenta, est formaliter actus legislatoris: Sed Christus tunc non sustinuit personam legislatoris, sed potiùs pœnitentis: Ergo tunc sacramentum Baptismi non instituit, sed tantùm suscepit Baptismum Joannis.

21. Ad objectionem respondeo, Christum in Jordane suum Baptismum instituisse, non in actu exercito aliquem baptizando, aut ipsum suscipiendo, sed in actu signato, designando & consecrando materiam ad producendum gratiam, & statuendo formam, non quidem expressione ipsius, sed solùm quasi in figura, per præsentiam Trinitatis divinarum personarum in signo visibili, ut supra diximus.

22. Ad confirmationem nego Majorem, aliud enim est præcipere Baptismum, aliud ipsum instituere: primum non potest non esse actus legislatoris, bene tamen secundum; posset enim Deus tribuere uni facultatem instituendi sacramenta, aut ritus eorum, alteri potestatem præcipiendi observantiam talium rituum.

23. Respondeo secundò, datâ Majori, negando Minorem: Christus enim in sua passione sustinuit personam pœnitentis, sive peccatoris, quandoquidem in ea factus est pro nobis maledictum & peccatum, ut loquitur Paulus 2. ad Corinth. 5. & ad Galat. 3. & tamen simul fuit legislator, antiquam legem abrogans, dum dixit, *Consummatum est*, ut novam conderet.

A

B

C

D

E

§. IV.

Expeditur alia difficultas de tempore quo cœpit obligatio Baptismi.

DIco tertiò, Baptismum non fuisse in præcepto, nisi post Passionem & Resurrectionem Christi. Ita D. Thomas hîc art. 2. sic dicens: *Necessitas utendi hoc sacramento indicta fuit hominibus post passionem & Resurrectionem: tum quia in Passione Christi terminata sunt figuralia sacramenta, quibus succedit Baptismus, & alia sacramenta novæ legis: tum etiam, quia per Baptismum configuratur homo passioni & Resurrectioni Christi, quantum moritur peccato, incipit novam vitam, & ideò oportuit Christum primò pati, & surgere, quàm hominibus indiceretur necessitas configurandi morti & Resurrectioni ejus.* Quibus verbis S. Doctor conclusionem nostram & docuit & probavit, duplicemque illius rationem insinuavit.

Prima est: Baptismus non fuit in præcepto tempore illo tempore quo vigebat lex Circumcisionis: Sed lex Circumcisionis vigebat toto tempore antecedente mortem & resurrectionem Christi: Ergo toto illo tempore Baptismus non fuit in præcepto, sed solùm in consilio. Major patet, Minor probatur. Lex Circumcisionis tandiu duravit, quandiu lex Moysis: Sed lex Moysis, cui lex Evangelica successit, sicut lux umbræ, & veritas figuræ, usque ad Christi passionem & Resurrectionem duravit: Ergo & lex Circumcisionis. Major est evidens: Minor verò, in qua est difficultas, probatur multipliciter. Primò ex eo quod Christus Matth. 8. leproso curato præcepit ut sacerdotem, ut secundùm legem munus offerret, quod Moyses mandaverat. Secundò, quia Christus Matth. 5. dixit, *Non veni legem solvere, sed adimplere:* Non fuit autem adæquatè impleta, antequam jam expiraturus diceret, *Consummatum est.* Tertio, Obligatio fuit usque ad Christi passionem, ut Agnus paschalis immolaretur, & sic Christus fecit, ut patet ex historia cœnæ ultimæ: Ergo obligavit lex vetus usque ad Christi passionem. Quartò, Lex Moysis duravit quousque sacerdotium fuit translatum, juxta illud ad Hebr. 7. *Translato sacerdotio, necesse est ut legis translatio fiat:* Sed sacerdotium non fuit translatum usque ad passionem, in qua Christus tanquam summus sacerdos obtulit semetipsum Patri in sacrificium: Ergo lex Moysis usque ad passionem Christi duravit. Denique, eadem veritas patet ex doctrina Augustini Epist. 19. ad Hieronymum, ubi distinguit tria tempora respectu legalium, scilicet ante passionem, in quo legalia non erant mortifera, nec mortua; post Evangelij divulgationem, in quo legalia erant mortua, & mortifera; & medium à passione Christi usque ad Evangelii promulgationem, in quo legalia erant quidem mortua, quia nequaquam habebant aliquam vim, neq; aliquis ea servare tenebatur absolutè, non erant tamen mortifera, sed illi qui conversi fuerant ad Christum ex Judæis, poterant ea observare licitè, dummodo non in eis spem ponerent, quòd ea reputarent sibi necessaria. Et quamvis S. Hieronymus in eo dissentiat à D. Augustino, quòd contendit legalia statim post mortem & resurrectionem fuisse nedum mortua, sed etiam mortifera, adeò ut quicunque ea servasset (seclusâ ignorantia, aut errore invincibili) peccasset: in eo tamen consentit, quòd existimat, eo tempore passionem antecedente, nec mortifera fuisse, nec mortua.

Secun-

26. Secunda ratio D. Thomæ sic potest proponi. Tunc solùm Baptismus cœpit esse in præcepto, quando cœpit habere totam suam perfectionem, quandiu enim illâ caruit, tandiu præcipi non debuit: Sed ante Christi mortem & resurrectionem, Baptismus totam suam perfectionem non habuit: Ergo ante illud tempus in præcepto non fuit. Major patet, Minor probatur. Una ex perfectionibus Baptismi est ut nos configuret morti & resurrectioni Christi, ut docet Apostolus ad Roman. 6. his verbis: *An ignoratis quia quicumque baptizati sumus in Christo Jesu, in morte ipsius baptizati sumus? Consepulti enim sumus cum illo per Baptismum in mortem, ut quomodo Christus surrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitæ ambulemus, si enim complantati facti sumus similitudini mortis ejus, simul & resurrectionis erimus:* Sed ante Christi mortem & resurrectionem, Baptismus non poterat configurare hominem morti & resurrectioni Christi: Ergo nec totam suam perfectionem, seu completam significationem habere.

27. Præter has duas rationes quas insinuat D. Thomas, potest suaderi conclusio hoc discursu. Si Baptismus fuisset præceptus ante passionem Christi, maximè cùm Christus Joan. 3. dixit Nicodemo: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua &c.* Sed tunc non fuit præceptus, siquidem Christus habebat tunc colloquium privatum cum Nicodemo: præceptum autem Baptismi non debuit dari in colloquio privato, sed publico: Ergo &c.

28. Dico quartò: Probabilius est, obligationem Baptismi incœpisse post Resurrectionem Christi, quando scilicet Christus apparens Discipulis, legem Baptismi publicè promulgavit, dicendo: *Datum est mihi omnis potestas in cœlo & in terra. Euntes ergo docete omnes Gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.*

29. Probatur primò conclusio ratione fundamentali: Cùm Baptismus sit fundamentum totius legis Evangelicæ, ejus obligatio cœpit, statim atque lex Evangelica incœpit obligare: Sed lex Evangelica cœpit obligare statim post Christi Resurrectionem: Ergo & Baptismi præceptum. Major patet, Minor probatur. Lex Evangelica cœpit statim obligare, ubi Mosaica fuit extincta, illius enim generatio debuit esse ex corruptione istius: Sed lex Mosaica non duravit usque ad promulgationē Evangelii, sed fuit penitùs extincta quoad omnem suam vim in morte & resurrectione Christi: Ergo lex Evangelica cœpit obligare statim post mortem & resurrectionem Christi. Major est evidens, Minor verò probatur primò ex communi consensu Hieronymi & Augustini in Epistolis quas sibi mutuò de legalibus scripsere, quibus docent post mortem & resurrectionem Christi, legales cæremonias mortuas fuisse, id est vim justificantem amisisse, quamvis (ut suprà annotavimus) Hieronymus existimaverit, illas post mortem & resurrectionem Christi, nedum mortuas sed etiam mortiferas fuisse. De quo infrà.

30. Secundò probatur eadem Minor ex illo Apostoli ad Hebræos 8. *Novum testamentum veteravit prius: quod autem antiquatur & senescit, prope interitum est.* Ex quo sic potest formari argumentum: Christus in cœna ultima novum condidit testamentum, quod morte deinde & resurrectione suâ confirmavit: Ergo vetus quasi senio jam confectum, accedente tunc novo, extinctum est. Unde Leo Magnus sermone 7. de passione: *Vt umbræ cederent corpori, antiqua observantia novo excluditur sacramento, hostia in hostiam transit, sanguine sanguis aufertur, & legalis festivitas, dum mutatur, impletur.*

31. Tertiò Minor principalis suadetur. Ubi primò antiquum sacerdotium Aaron perfectè translatum fuit in sacerdotium Christi, præfiguratum in sacerdotio Melchisedech, statim fuit abolita lex vetus, cum suis cæremoniis: unde Apostolus ad Hebræos 7. *Translato sacerdotio, necesse est ut legis translatio fiat*: Sed statim à resurrectione Christi, sacerdotium Aaron perfectè translatum fuit in Christi sacerdotium, ut colligitur ex illo ad Hebræos 9. *Christus assistens Pontifex futurorum bonorum, per amplius & perfectius tabernaculum, non manufactum, id est non hujus creationis, sed per proprium sanguinem introivit semel in sancta, æterna redemptione inventa.* Tum etiam, quia licèt usque ad Christi resurrectionem, sacerdotium Aaron, non fuerit evacuatum, tamen ex quo Christus resurgendo vitam immortalem atque indefectibilem reassumpsit, totaliter fuit evacuatum, & in sacerdotium Christi translatum: propter quod ad ejus interitum deplorandum, Christo moriente, velum templi scissum est, & Leo Magnus serm. 6. de passione, Caypham vestes proprias scindentem, quasi Christus blasphemasset, lepidè irridet, dicens, Pontificem legis mox interituræ, per hanc vestium suarum scissuram, ostendisse se jam sui sacerdotij honore spoliandum.

32. Respondet Suarez, quod licèt à die resurrectionis Christi lex Mosaica evacuata fuerit, nondum tamen Baptismum fuisse in præcepto, sed usque ad sufficientem ejus promulgationem, totum mundum redactum fuisse ad statum legis naturæ, & remedia salutis quæ in illa erant, suam utilitatem non amisisse; quia non erant umbræ futurorum, sicut veteres ceremoniæ legis Mosaicæ, sed quasi connaturalia & per se ordinata media ad salutem.

33. Sed contra: Christus non venit veterem legem solvere, sed adimplere, ut dicebat ipse Matth. 5. si autem legem Mosaïcam evacuasset, antequam cœpisset lex Evangelica, non eam adimplevisset, sed solvisset, quia impletio veteris legis, fuit introductio novæ. Unde Leo Papa serm. 7. de passione: *Antiqua observantia novo excluditur sacramento, hostia in hostiam transit, sanguine sanguis aufertur, & legalis festivitas, dum mutatur, impletur.* Addo quod, populus Judaicus fuit specialiter populus Dei, quandoquidem plebs Gentilis pertinebat etiam ad statum legis naturæ. Præterea, sicut in naturalibus corruptio unius, est generatio alterius; ita lex antiqua non fuit abolita, nisi per obligationem novæ legis.

34. Potest etiam suaderi conclusio, destruendo fundamentum adversæ sententiæ: Si Baptismus non cœpisset esse in præcepto à die resurrectionis Christi, maximè quia, ut volunt Adversarij, lex non obligat, nisi postquam venit in notitiam subditorum; legis autem Evangelicæ notitia cœpit tantùm à die Pentecostes in provincia Judææ. Sed falsum omnino est; quod lex non obliget, nisi postquam venit in notitiam subditorum: licèt enim excusentur ab ejus transgressione qui eam invincibiliter ignorant, tamen tunc per se obligare incipit, cùm primum publico edicto a Principe ponitur: imò si lex neminem obligaret, quoadusque veniret in ejus notitiam, impropriè ignorantia legis diceretur excusare, quandoquidē excusatio nō est, nisi ab eo ad quod homo tenetur:

cùm ergo in ipso die resurrectionis Christus apparens Discipulis legem Baptismi publicè promulgaverit, dicendo Matthæi ultimo: *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos &c.* ab illa die cœpit Baptismus esse in præcepto, licèt illi qui invincibiliter adhuc ipsum ignorabant, excusarentur ab ejus transgressione.

§. V.

Corollarium præcedentis doctrinæ.

35. EX dictis inferes contra aliquos Thomistas, à Cabrera citatos, obligationem Baptismi non incepisse in triduo mortis Christi, sed duntaxat post ejus resurrectionem. Tum quia solùm post resurrectionem Christus legem Baptismi publicè promulgavit. Tum etiam, quia cùm lex vetus non solùm passionis & mortis Christi, sed etiam ejus resurrectionis figura & umbra extiterit, ante resurrectionem Christi nondum fuit perfectè completa, nec proinde totaliter extincta.

36. Dices, Christus Joan. 19. jam moriturus protulit illa verba, *Consummatum est*, quibus significavit opus nostræ redemptionis esse omnino completum, subindeque veterem legem totaliter extinctam: Ergo tunc cœpit obligatio præceptorum legis novæ, ex quibus primum est de baptismo. Quare D. Thomas 1. 2. quæst. 103. art. 3. ad 2. ait: *Mysterium Redemptionis humani generis completum fuit in passione Christi, unde tunc Dominus dixit consummatum est, & ideò tunc totaliter debuere cessare legalia, quasi jam veritate eorum consummata.*

37. Confirmatur: In morte Christi sacerdotium Aaron in sacerdotium Christi translatum est, quandoquidem Christus in ara crucis, ut verus & summus sacerdos, seipsum in sacrificium Patri æterno obtulit, juxta illud ad Hebræos 9. *Christus assistens Pontifex futurorum bonorum, per amplius & perfectius tabernaculum, non manufactum, id est non hujus creationis, neque per sanguinem hircorum aut vitulorum, sed per proprium sanguinem, introivit semel in sancta, æternâ redemptione inventa.* Item in eadem Christi morte tabernaculum antiquum in quo legis Mosaicæ sacrificia offerebantur, dissipatum fuit, & destructum, ut satis designavit velum templi in duas partes scissum: Ergo cùm lex vetus non potuerit remanere absque proprio sacerdotio & tabernaculo, in morte Christi abolita fuit, & statuta lex nova gratiæ, subindeque præceptum Baptismi.

38. Ad instantiam dico verba illa Christi, *Consummatum est*, referri quidem ad ejus mortem, at non ut præcisam à resurrectione ipsius, sed ut ipsam includit; sicut enim nostra justificatio est unicus motus, duos terminos includens, nempe terminum *à quo*, qui est recessus à peccato; & terminum *ad quem*, qui est accessus ad gratiam: ita mors Christi & ejus resurrectio integrant unicum motum nostræ redemptionis & salutis, habentem duos terminos, videlicet Christi mortem, quâ destructum est peccatum, tanquam terminum *à quo*; & resurrectionem, quâ consummata est vita spiritualis animæ, tanquam terminum *ad quem.*

Addo quod, sicut ad consummationem nostræ redemptionis & salutis, spectat, secundariò saltem, futura corporum resurrectio, in qua consummabitur vita spiritualis animæ: ita & à fortiori, resurrectio Christi, utpote cùm sit fundamentum & exemplar nostræ resurrectionis futuræ, & in ipso Christo tanquam in capite omnes resurrexerimus: unde Apostolus 1. ad Corinth. 15. dicit quod Christus resurgens fuit primitiæ *dormientium.* Quando ergo D. Thomas loco citato ait Mysterium Redemptionis humani generis completum fuisse in passione Christi, non loquitur de passione cum præcisione sumpta, sed ut completa & terminata per ipsam redemptionem, ad quam fuit veluti via, utpote quam meruit.

Ad confirmationem dico, falsum esse quod sacerdotium antiquum fuerit in puncto mortis Christi translatum in sacerdotium Christi, sacerdotium enim Aaron, quod erat proprium legis veteris, non debuit aboleri, donec sacerdotium Christi esset consummatum, & in perfectione atque indefectibilitate constitutum, quod non habuit usque ad ejus resurrectionem, in qua Christus vitam immortalem & indefectibilem assumpsit, unde tunc solùm adimpleta fuit propheticia illa Davidis de Christo: *Tu es sacerdos in æternum, secundùm ordinem Melchisedech.* Quam illa oblatio quâ Christus seipsum Patri in ara crucis obtulit, non nisi ut conjuncta resurrectioni evacuavit antiquum sacerdotium. Similiter quod ad tabernaculum legis Mosaicæ, licèt in morte Christi inchoata fuerit eius dissipatio, non tamen fuit consummata, nisi in resurrectione.

§. VI.

Solvuntur objectiones contra duas ultimas conclusiones fieri solitæ.

CONtra tertiam conclusionem, in qua dicimus, Baptismum non fuisse in præcepto usque ad passionem & resurrectionem Christi, objicitur primò. Judæus sufficienter de doctrina Christi instructus, ante ejus passionem tenetur Christi legem suscipere, & Christianus esse: Sed hoc non poterat absque Baptismo, cùm ille sit primum talis legis sacramentum: Ergo Baptismus erat in præcepto, ante Christi passionem & resurrectionem.

Respondet Medina, negando Minorem, nec enim (inquit) temporis interstitio, ad suscipendam Evangelij legem & Christianismum, notem necessarium Baptismum suscipere, quia non tum erat præceptum de Baptismo.

Sed contra: Cùm lex Evangelij legem Baptismi contineat, impossibile erat Judæo, vivente Christo, legem Evangelij suscipere, nisi sacramentum Baptismi susciperet. Unde aliter respondeo, dicendo nimirum, quod licèt Judæus in illa hypothesi teneretur credere in Christum, non tamen legem Evangelij suscipere, sicut nec Baptismum, cùm ad neutrum Christus adhuc obligaret.

Dices, Gentilis qui ante passionem Christi convertebatur, tenebatur baptizari: Ergo & Judæus.

Respondet Soto negando consequentiam & paritatem, rationemq; disparitatis dat, quod cum Gentilis circuncidi non posset, tenebatur Baptismum suscipere. Sed licèt hoc verum sit supponendo quod vellet legem Evangelii amplecti, quia tamẽ poterat, aliter cõverti à Gentilismo, prohibendo scilicet vel legem naturæ, vel legem scriptam, falsum est absolutè quod non posset circuncidi, quare aliter respondetur ad instantiam, negando scilicet Antecedens.

Ob-

Objicies secundò contra quartam conclusionem, in qua diximus obligationem Baptismi incœpisse statim post Resurrectionem Christi. Apostoli, etiam diu post Resurrectionem Christi, circumcisionem & alias cæremonias legales observarunt, ut ex actis ipsorum liquet, imò ipse Paulus legis gratiæ magnificus prædicator, Timotheum circuncidit, ut Actorum 16. legitur: Ergo falsum est, quod statim post Resurrectionem virtus & obligatio circumcisionis defierit, & obligatio Baptismi incœperit, aliàs enim peccassent Apostoli observantes vel observare facientes legalia, quandoquidem non poterant eorum abrogationem invincibiliter ignorare.

44. Respondet D. Hieronymus negando Antecedens, contendens contra D. Augustinum Epistola 15. legalia omnia statim à morte & resurrectione Christi, non solùm mortua fuisse (id est non habuisse ampliùs virtutem & obligationem) sed etiam mortifera, ita ut peccarent mortaliter qui illa observarent, propter quod dicit, nunquam Apostolos post resurrectionem Christi legalia observasse secundùm veritatem, sed solùm ex quadam pia simulatione, ne scandalizarent Judæos, & eorum conversionem impedirent; quæ simulatio non sic intelligenda est, quod illos actus in quibus consistebant legalia, secundùm rei veritatem non exercuerint, sed ita quòd illos non operarentur tanquam legis cæremonias observantes.

45. Verùm quia indecens videtur (ut docet D. Thomas 1. 2. quæst. 103. art. 4. ad 2.) quod Apostoli simulatione uterentur in iis quæ pertinebant ad salutem fidelium: idcircò meliùs respondetur cum Augustino, concesso Antecedente, negando Consequentiam, & ejus probationem; nam ante Resurrectionem Christi, usque ad sufficientem divulgationem Evangelij legalia erant quidem mortua, proindeque nullam virtutem & obligationem habebant, non tamen erant mortifera, quia illi qui ex Judæis erant conversi ad Christum, poterant ea observare, dummodo nonsic spem ponerent in ipsis, quòd ea reputarent necessaria ad salutem. Cujus rei optimam affert congruentiam D. Thomas post D. Augustinum, nempe quòd sicut homines mortuos servari aliquandiu ante sepulturam contingit, ita legalia, quæ ut viva post Christi mortem servari non poterant, rectè ut mortua usque ad Evangelij publicationem servata sunt, ut cum honore mortua mater synagoga sepeliretur, & ne homines existimarent, si ea statim omnino rejecissent, veterem legem fuisse abominabilem, perinde ac idolorum Gentilium cultum, quem nulla unquam morâ sustinere Apostoli voluerunt: D. Petrus autem idcircò circa illam legalium observantiam, à D. Paulo reprehensibilis dictus est, quia nimis adhærebat parti Judæorum, & plusquam oportebat circa hoc sollicitum se exhibebat, unde peccebat venialiter.

46. Dices: Observantia quorumdam legalium fuit ab Apostolis præcepta Actuum 15. ubi dicitur: *Visum est Spiritui Sancto & nobis, nihil ultra imponere oneris vobis, quàm hæc necessaria, ut abstineatis vos ab immolatis simulachrorum, à sanguine, & suffocato.* At si legalia per mortem & resurrectionem Christi fuissent extincta, Apostoli non præcepissent ea observari: Ergo tunc legalia non solùm non mortifera, sed nec etiam mortua fuerunt.

47. Respondeo concessa Majori, negando sequelam Minoris: nam ut ait D. Thomas loco citato in responsione ad 3. abstinentia à sanguine, suffocato, & ab immolatis simulachrorum, fuerunt præcepta ab Apostolis pro tempore, non ad observandum cæremonias legis, sed ut posset fieri unio Judæorum & Gentilium: Judæis enim propter antiquam consuetudinem, sanguis & suffocatum erant abominabilia, & comestio immolatorum simulachris poterat Judæis dare suspicionem ne Gentiles redirent ad idololatriam, & ideò hæc prohibita sunt pro illo tempore quo Judæos & Gentiles adunare oportebat: procedente autem tempore, cessante causâ, cessavit effectus, manifestatâ Evangelicâ veritate, quâ Christus dicit quod nihil quod intrat per os, coinquinat hominem, Matthæi 15.

48. Objicies tertiò: Præceptum Baptismi non potuit obligare ante sufficientem sui promulgationem: Sed non fuit sufficienter promulgatum ante Pentecosten: Ergo ante illud tempus non obligavit: Major est certa, lex enim ante sufficientem promulgationem non obligat, ut docet D. Thomas 1. 2. quæst. 90. art. 4. ubi sic discurrit: *Ad hoc quod lex virtutem obligandi obtineat, quod est proprium legis, oportet quod applicetur hominibus, qui secundùm eam regulari debent: talis autem applicatio fit per hoc, quod in notitiam eorum deducitur ex ipsa promulgatione, unde promulgatio ipsa necessaria est ad hoc quod lex habeat suam virtutem.* Minor vero in qua est difficultas probatur primo, quia usque ad tempus Pentecostes Apostoli non proposuerunt populo publicè Evangelium. Secundò non debuit promulgari lex Evangelij nisi omnibus Mysteriis Christi completis: Mysteria autem Christi non sunt completa, nisi in ejus Ascensione. Tertiò, quemadmodum lex vetus non fuit promulgata, nisi quinquagesimo die à Paschate Judæorum, ita non debet lex nova promulgari nisi post quinquaginta dies à Paschate, sive Resurrectione Christi; promulgationem enim legis Moysis, figuram fuisse promulgatonis legis Evangelicæ, docuerunt Augustinus Epistolâ 119. & Leo 1. serm. 1. de Pentecoste,

49. Hoc argumentum tangit difficultatem pertinentem ad Tractatum de Legibus, ubi Theologi quærunt, quænam promulgatio requiratur & sufficiat ad hoc ut lex vim obligandi habeat? Aliqui enim contendunt ad sufficientem legis promulgationem, necessarium esse ut ita proponatur & publicetur, quòd ex tali propositione & publicatione possit moraliter in omnium notitiam devenire, unde propterea existimant non sufficere ut publicetur in aliqua civitate, sive curia supremi cujuslibet corporis politici. sed requiri ut fiat magis in particulari per singulas provincias, aut per omnes præcipuas civitates. Alij verò dicunt sufficere quòd publicetur in præcipua civitate cujuslibet regni, aut supremi corporis politici, quamvis enim factâ hac publicatione non peccent ij quibus adhuc non innotuit, hoc tamen non provenit ex defectu ipsius legis, sed ex defectu notitiæ, ignorantia enim eos excusat à peccato. Quæ opinio est communior, & conformior consuetudini Curiæ Romanæ, cujus leges in ea solùm publicantur solemniter, & ex hoc, salvis particularibus juribus, creduntur per totum orbem obligare, quamvis per accidens multi non peccent, juxta eorum præscriptum non agendo, defectu notitiæ. Unde conformiter ad hanc doctrinam, ad objectionem respondeo, distin-

distinguendo Majorem : Præceptum Baptismi non potuit obligare ante sui promulgationem, sufficientem ad rationem legis, concedo. Ante sui promulgationem, sufficientem ad tollendam ignorantiam ejus, & ad reddendum inexcusabilem ab ejus transgressione, nego. Similiter distinguo Minorem : Ante Pentecosten non fuit sufficienter promulgatum præceptum Baptismi, sufficientiâ ad tollendam ejus ignorantiam, concedo. Sufficientiâ ad rationem legis, nego. Tunc enim præceptum superioris incipit habere vim legis, potentis obligare subditos, quando superior ipsum exteriùs per modum imperij proponit tanquam princeps, aut publica persona : Christus autem ipsâ die Resurrectionis præceptum Baptismi ita proposuit, dicendo Discipulis: *Euntes docete omnes Gentes, baptizantes eos &c.* Unde à die Resurrectionis cœpit habere vim legis ex se obligantis, quamvis hæc promulgatio non sufficeret ad tollendam ignorantiam illius, nec proinde ad reddendum homines inexcusabiles ab ejus transgressione. Et per hoc patet ad primam probationem Minoris: ex eo enim quod Apostoli usque ac Pentecosten non prædicaverint publicè Evangelium, solùm habetur quod ante illud tempus præceptum Baptismi non innotuerit mundo, non verò quod nondum habuerit vim legis & præcepti.

Ad secundam dico, eam quidem veram esse de promulgatione necessaria ad tollendam ignorantiam legis Evangelicæ, falsam tamen de promulgatione necessaria & sufficienti ad rationem legis; tunc enim Baptismus debuit habere vim legis & præcepti, quando cœpit habere suam perfectionem & virtutem, quod fuit à die Resurrectionis Dominicæ.

Ad tertiam probationem dico legem Mosaicam promulgatione sufficienti ad rationem legis fuisse promulgatam ab eo tempore quo Deus eam dedit Moysi in monte Sina, tunc enim locutus est Deus ut princeps & legislator, subindeque ex eo tempore præcepta illius legis lata à Deo vim legis habuerunt, adeò ut ipsius prædicatio facta deinde à Moyse toti populo, non habuerit vim promulgationis necessariæ ad essentiam legis, sed tantùm declarationis, ne homines ignorantiâ ab ejus obligatione excusari possent: quare licèt promulgatio illa legis antiquæ facta per Moysem, fuerit figura promulgationis legis Evangelicæ, faciendæ per Apostolos in die Pentecostes, hinc tamen non fit istam fuisse necessariam ad rationem legis Evangelicæ, sed tantùm ad tollendam ignorantiam ipsius.

50. Dices, Si statim post Christi Resurrectionem, & ante publicationem Evangelij, à die Pentecostes inchoatam, Baptismus fuit in præcepto, Judæi ipsum invincibiliter ignorantes caruerunt remedio peccati originalis pro suis parvulis; quandoquidem in illa hypothesi circumcisio non habuit ampliùs vim justificandi, seu delendi peccatum originale: Sed hoc non decebat divinam bonitatem: Ergo &c.

51. Respondent aliqui quos sequitur Vazquez, concedendo sequelam, non enim majus inconveniens reputant admittere quod toto illo tempore medio à Christi resurrectione, usque ad divulgatum Evangelium, pueri Judæorum & Gentilium caruerint remedio peccati originalis, quàm infantes modò intra viscera matrum morientes, & illi qui nascuntur ex parentibus infidelibus, ad quos non pervenit prædicatio Evangelij Verùm quia hæc doctrina nimis rigida & dura videtur, dicendum, tempore illo medio, parvulos recipiebant circumcisionem, vel remedium legis naturæ contra peccatum originale institutum, ab eo fuisse liberatos; divinam namque bonitatem decebat, ut toto illo tempore quo sustinuit legem Mosaicam, non auferret, saltem pro parvulis tunc morientibus, ejus utilitatem.

Articvlvs II.
Quænam sit materia Baptismi?

Duplex solet distingui materia in sacramentis, quæ consistunt in usu rei sensibilis, remotè scilicet & proxima : prima est res illa sensibilis quæ in signum & causam gratiæ assumitur, secunda verò est usus seu applicatio ipsius. Utraque agendum est in præsenti, & breviter explicandum, quænam sit materia remota & proxima Baptismi.

§. I.
Duplici conclusione utraque difficultas resolvitur.

Dico primò : Materia remota Baptismi est aqua vera & naturalis.

Conclusio est certa de fide, & definita in Florentino in decreto unionis, ubi aquam veram & naturalem assignat pro Baptismi materia, & in Tridentino sess. 4. can. 2. de Baptismo, ubi sic habetur: *Si quis dixerit aquam veram & naturalem non esse de necessitate Baptismi, atque ideò verba illa Domini nostri Jesu Christi (Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto) ad metaphoram aliquam detorserit, anathema sit.* Quibus verbis Concilium errorem Calvini proscribit, qui sic verba illa Christi metaphoricè intelligi vult, ut per aquam gratia designetur, nec aliud intelligatur, quam per gratiam à Spiritu Sancto infusam, homines spiritualiter regenerari. Proscribitur etiam hic verbis error Seleucianorum & Jacobitarum, qui verba Joannis Baptistæ de Christo, *Ille vos baptizabit in Spiritu Sancto & igne*, pessimè interpretantes, dicebant materiam Baptismi non esse aquam, sed ignem, unde ad baptizandos pueros, adhibitum nem quandam in fronte vel in genis eorum imponebant. Damnatur pariter his Conciliorum definitionibus errror Flagellantium, qui dicebant Baptismum aquæ suo tempore cessasse, seque in mundum missos jussu Dei, ut se flagellarent, literis ad hoc de cœlo Romam missis, & super altare B. Apostoli Petri repertis.

Potest etiam probari nostra conclusio variis Scripturæ testimoniis, quibus manifestè aqua vera & elementaris, materia Baptismi designatur. Nam Actuum 8. Philippus baptizavit Eunuchum Candacis Reginæ Æthiopum, aquâ elementari. Et cap. 10. Petrus jussit Cornelium & alios qui ipsum Dei jussu convenerant, baptizari in aqua elementari, his verbis : *Nunquid aquam quis prohibere potest, ut non baptizentur hi qui Spiritum Sanctum acceperunt, sicut & nos?* Et jussit eos baptizari. Idem significat Apostolus ad Ephes. 5. ubi ait Christum tradidisse seipsum pro Ecclesia, *ut eam sanctificaret, mundans eam lavacro aquæ, in verbo vitæ.* Quasi per verbum vitæ significando formam Baptismi, quæ vivificis verbis constat, & per lavacrum aquæ, materiam ejus designando, quæ in hoc solo elemento consistit.

Non desunt etiam congruentiæ, quas D. Thomas

mas hîc art. 3. adducit, & desumit præcipuè ex quatuor vel quinque qualitatibus aquæ elementaris: nimirum perspicuitate, munditiâ, frigiditate, fœcunditate, & communitate, seu abundantiâ. In primis ergo conveniens fuit Baptismum in aqua elementari fieri, quia illa propter transparentiam habet aliquid de lumine, seu de perspicuitate luminis, & propterea convenit sacramento Baptismi, quod habet vim illuminativam, secundùm quod in eo confertur gratia, quæ est illuminativa mentis, vel etiam quia Baptismus est *sacramentum fidei*, ut illum vocant Patres, quatenus *fide quam in Baptismo profitemur, illuminantur corda nostra*, ut ait Catechismus Romanus parte 2. cap. 2. numer. 4. ex Augustino Epistolâ 13. & ex aliis.

55. Secundò congruum fuit aquam elementarem pro materia Baptismi designari, ratione munditiei & puritatis: sicut enim aqua carnis sordes emundat, ita Baptismus habet virtutem ab omnibus culpæ sordibus animam mundandi. Unde Hugo Victorinus libro 2. de sacramentis parte 6. cap. 14. *In solo elemento aquæ sacramentum Baptismi conferari institutum est, quia hæc sola plenam habet ac perfectam mundationem. Alij liquores omnes aquâ purificantur, & si quid alio quolibet liquore tactum fuerit, aquâ abluitur, ut emundetur; propterea in sola aqua sacramentum emundationis consistit.*

Tertiò, ratione frigiditatis: nam *quemadmodum aqua refrigerandis corporibus aptissima est, sic Baptismo cupiditatum ardor magna ex parte restinguitur*, inquit Catechismus Romanus ibi suprà num. 10. Hinc Baptismum, *abjectionem carnis*, quidam ex veteribus vocant, non quod sordes corporis abjiciat, sed carnales appetitus & passiones aliquatenus mitiget ac reprimat.

56. Quartò, ratione fœcunditatis, nam aqua maximè competit generationi rerum viventium, unde in principio mundi ex aqua primitus alia sunt producta, secundùm illud Genes. 1. *Producant aquæ reptile animæ viventis, & volucres super terram sub firmamento cœli* &c. ad idemque referri solet quod *Spiritus Dei ferebatur super aquas*: vel (ut alij vertunt) *incubabat aquis*, quasi fœcunditatem illis tribuens & virtutem alia generandi, pisces nimirum & volucres. Hinc Poëtæ Oceanum & Thetim omnium rerum principium finxerunt, & Thales apud Aristotelem 1. metaphys. cap. 3. aquam omnium rerum principium, & *primam animam* esse dixit. Congruum ergo fuit illam assumi pro materia Baptismi, qui est regeneratio in spiritualem vitam, ut sicut virtute aquæ confertur vita corporalis genito, ita virtute aquæ Baptismalis conferatur vita spiritualis baptizato, si dignè suscipiat Baptismum. Unde in Prosa de Spiritu Sancto, canit Ecclesia: *Tu super aquas, futurus eas, numen tuum expandisti, Spiritus. Tu animabus vivificandis aquas fœcundas.* Et in benedictione fontis baptismalis dicitur: *Deus cujus Spiritus in primordio mundi super faciem abyssi ferebatur, ut regenerandi virtutem aquarum natura conciperet.* Hinc etiam Tertullianus libro de Baptismo cap. 1. Christianos *pisciculos* appellat, quia nimirum sicut pisces in aquis elementaribus corporaliter generantur, ista Christiani in fonte baptismatis spiritualiter regenerantur: *Nos pisciculi* (inquit) *in aqua nascimur, nec aliter quàm in aqua permanendo salvi sumus.*

57. Denique, aqua, ratione suæ communitatis & abundantiæ, est conveniens materia sacramenti Baptismi, cùm enim illud omnibus ad salutem necessarium sit, congruum est ut in materia valde communi, & quæ de facili reperiri possit exhibeatur. Eoque alludere videtur D. Petrus Actor. 10. dum ait: *Nunquid aquam quis prohibere potest, ut non baptizentur hi?* &c.

58. Has congruentias breviter expressit Petrus de Tarantasia seu Innocentius V. in 4. dist. 3. circa 3. problema art. 3. in corp. ubi sic discurrit. *Aqua elementaris est materia sacramenti Baptismi, duplici ratione, scilicet ratione effectûs, & ratione usûs. Primo ratione effectûs, quia ex ipsa conditione naturæ suæ repræsentat effectus in Baptismo collatos: quod patet, quia est elementũ naturaliter diaphanum, humidũ & frigidum; ex quorũ primo significatur illuminatio gratiæ; ex secundo, ablutio culpæ; ex tertio, mitigatio concupiscentiæ. Secundo aqua elementaris est materia Baptismi, ratione usûs: nam talis aqua in suo usu habet utilitatem, communitatem, facilitatem; propter quæ tria convenit sacramento Baptismi, quod est maximè utile in effectu, & facilè in observantia, & commune in necessitate.* Id est omnibus communiter necessarium.

59. Hinc apud SS. Patres variæ aquarum laudes, quas in Pantheologia, titulo de Baptismo, cap. 2. §. 2. congessit Raynerius: Sed inter cæteros audiendus est Tertullianus libro citato de Baptismo cap. 3. ubi expendens verba illa Moysis Genes. 1. *In principio creavit Deus cœlum & terram. Terra autem erat inanis & vacua, & tenebræ erant super faciem abyssi, & Spiritus Dei ferebatur super aquas*, subdit: *Habes homo in primis ætatem venerari aquarum, quòd antiqua substantia, dehinc dignationem, quòd Divini Spiritus sedes, gratior scilicet cæteris tunc elementis: nam & tenebræ totæ adhuc sine cultu siderum informes, & tristis abyssus, & terra imparata, & cœlum rude: solus liquor semper materia perfecta, læta, simplex, de suo pura, dignum Deo vectaculum subjiciebat.* Et cap. 9. *Quot igitur patrocinia naturæ, quot privilegia gratiæ, quot solemnia disciplinæ, figuræ, præstructiones, precationes, religionem aquæ ordinaverunt? Primò quidem cùm populus de Ægypto liberè expeditus, vim Regis Ægypti aquam transgressus evadit, ipsum Regem cum totis copiis aqua extinxit, Quæ figura manifestior in Baptismi sacramento? Liberantur de sæculo nationes, per quam scilicet, & Diabolum dominatorem pristinum in aqua oppressum derelinquunt. Item aqua de amaritudinis vitio in usum commodum suavitatis Mosei ligno remediatur, Lignum illud erat Christus, venenatæ & amaræ retro naturæ venas, in saluberrimas aquas* (Baptismi scilicet) *ex sese remedians. Hæc est aqua quæ de comite petra populo defluebat. Si enim petra Christus, sine dubio aquæ in Christo Baptismum videmus benedici.* Et mox ad novi testamenti exempla pergens, ex Christo ipso repetita: *Quanta* (inquit) *aquæ gratia penes Deum & Christum ejus est, ad Baptismi confirmationem. Nunquam sine aqua Christus, siquidem & ipse aquâ tingitur* (seu tingitur.) *Prima rudimenta potestatis suæ vocatus ad nuptias aqua auspicatur. Cùm sermonem facit, sitientes ad aquam suam invitat sempiternam. Cùm de agape docet* (seu convivio charitatis) *aquæ calicem fratri oblatum inter opera dilectionis probat. Apud puteum vires resumit, super aquam incedit, libenter transfretat, aquam discentibus* (id est discipulis) *ministrat: perseverat testimonium Baptismi usque ad passionem: cùm deditur ad cruciem,*

aqua

aqua intervenit, sciunt Pilati manus: cùm vulneratur, aqua de latere prorumpit, scit lancea militis.

60. Similia habet Cyrillus Hierosolymitanus Catech. 3. ubi hæc scribit: *Si quis scire desiderat quare per aquam potiùs quàm per aliquod aliud elementum gratia detur, sacras Scripturas relegens inveniet. Magnum enim quiddam est aqua, & ex quatuor mundi elementis apparentibus pulcherrimum. Angelorum habitaculum est cœlum: atqui ex aquis sunt cœli. Terra est hominum locus: atqui ex aquis etiam terra; & ante omnem rerum creatarum in sex illis diebus distinctionem. Spiritus Domini ferebatur super aquas. Principium mundi aqua, principium Evangelij Iordanis. Liberatio Israëlis à Pharaone per mare facta est, & liberatio à peccatis mundi, per lavacrum est aquæ in verbo Dei. Vbicunque fœdus aliquod inter Deum & homines, ibi & aqua. Post diluvium fœdus percussum est cum Noë, fœdus & cum Israël in monte Sina: verùm hæc non sine aqua, & lana rubea, & hyssopo. Helias assumptus est, sed non sine aqua, prius enim transivit Iordanem, deindem cœlum raptus est. Priùs ablutio Aaron, deinde summus Sacerdos effectus est; quomodo enim susciperetur pro aliis oraturus, qui nondum aquâ purificatus esset?* &c. Videri etiam potest Hieronymus ad Oceanum Epistolâ 83. ubi etiam aquæ laudes & encomia eleganter describit.

61. Dico secundo: Materiam proximam Baptismi esse ablutionem.

Patet hæc conclusio ex præcedenti, materia enim proxima (ut supra annotavimus) nihil aliud est quàm usus seu applicatio materiæ remotæ: Sed ablutio est usus seu applicatio aquæ, quæ est materia remota Baptismi: Ergo ablutio est ejus materia proxima.

§. II.

Corollaria notatu digna, & resolutiones plurimorum casuum conscientiæ.

62. EX dictis inferes primò, quod si aliquis in articulo mortis baptizaretur in vino, vel oleo, vel lacte, aut aliquo alio liquore diversæ speciei ab aqua, non esset verè baptizatus: quia Christus instituit solam aquam esse materiam Baptismi. Unde rectè observat eruditus P. Nicolai in scholiis ad art. 3 hujus quæstionis, & in additionibus ad Raynerium, titulo de Baptismo, appendice ad cap. 2. §. 3. in fine: frivolum esse quod objicitur ex Stephano II. ad Monachos Britanniaci Monasterij cap. II. *Si in vino quis, propterea quod aquam non inveniebat, omnino periclitantem infantem baptizavit, nulla ei exinde adscribitur culpa: infantes sic permaneant in Baptismo.* Primò quia relationis hujus non satis authentica nec certa extant monumenta. Secundò, quia sic emendari constructio inepta debet: *Nulla ei adscribitur culpa, si sic infantes permaneant.* Unde subditur: *Nam si præsens adfuit aqua, ille Presbyter communicetur, & pœnitentiæ submittatur, quia contra Canonum sententiam agere præsumpsit.* Quasi non sit quæstio de valore Baptismi, sed de culpa, vel pœna baptizantis, ut scilicet sit sensus, quod non ideò in causa sit cur non postea baptizentur infantes, cùm periculum evaserint, & legitimè baptizari poterunt aquâ, nec propterea tanquam reus puniri mereatur. Non igitur Baptismum talem quasi validum approbare Stephanus præsumitur (si ejus rescriptum est) quia de

A valore Baptismi non agitur, sed excusare Presbyterum à culpa, quia cùm aliud non posset in prædicto extremo periculo, id per simplicitatem fecit, quod postea potuit periculo elapso emendari.

Inferes secundo, nullam aquam ex plurimis fluviis, aut hujusmodi expressam, ut aquam reputari ceam, esse sufficientem materiam Baptismi, quia non est aqua elementaris, sed mixtum quoddam. Utrum verò Baptismus possit validè conferri aqua elementari transmutata, aut alteri corpori permixta, servanda est regula quam assignat D. Thomas art. 4. si enim alteratio aut commixtio non solvit speciem aquæ, poterit in ea validè conferri Baptismus, dummodo tamen aliud corpus admixtum non ita excedat aquam in quantitate, ut potiùs sit hujusmodi corpus quàm aqua; eo modo quo lutum est magis terra quam aqua, vinum limphatum, magis est vinum quàm aqua, quamvis utrumque veram aquam habeat admixtam: unde uno verbo, ut aqua sit apta ad Baptismum, debet esse in eo statu in quo solet esse aqua ad abluendum. Ex quo

Inferes tertiò, nec nivem, nec glaciem, nec grandinem, nec alia hujusmodi, esse aptam Baptismi materiam, dum manent congelata, secus si præjacentem materiam calore resolvantur, videlicèt majori ex parte sint aqua, non est tamen in statu idoneo ad abluendum, quandiu est congelata.

Inferes quartò, quod si aqua vera & naturalis solùm transmutatione accidentariâ fuerit mutata, ita ut retineat naturam aquæ naturalis, & sit apta ad abluendum, sufficiet pro materia Baptismi; quare sive sit calida, sive frigida, sive dulcis, sive salsa, sive per venas & meatus sulphureos fluat, aut per cineres transeat, & fiat lixivium, sufficit materia ad hujus sacramenti valorem conferendum debet, ut docet D. Thomas hic ar. 4. ad 4. Idem docet ad 1. de aqua maris, & ad 2. de aqua decoctionis carnium, quam jusculum vocamus, aut aliarum rerum, dummodò non sit tanta resolutio corporum lixatorum, ut illa plus habeant de alia substantia, quam de aqua, quod ex spissitudine discerni debet. Addit tamen, quod si ex linteo sic inspissato exprimatur aqua subtilis, possit in ea fieri Baptismus, sicut ex aqua quæ exprimitur ex luto, licèt in luto Baptismus fieri non possit.

Inferes quintò, Baptismum posse fieri tripliciter, scilicet per immersionem baptizandi in aqua, per aspersionem, & per effusionē aquæ, quia Christus statuit materiam proximam hujus sacramenti esse ablutionem, non determinando an fieri debeat per modum aspersionis, effusionis, aut immersionis, ut patet ex verbis Joan. 3. *Nisi quis renatus* &c. propterea in Concilio Toletano 4. cap. 3. habetur responsio Gregorij Papæ ad Leandrum, qui consultus super quorundam Hispanorum consuetudine baptizandi trinâ aliquando & aliquando unâ solùm immersione, respondit utrumque baptizandi modum retinen[illegible] Quoad effusionem verò patet, quia Christus fuit baptizatus per effusionem aquæ super caput suum, ut depingitur communiter, honestas enim non patiebatur, ut baptizaretur per immersionem, nec pondus corporis, nisi dicamus per miraculum tunc non gravitasse, quod sine ullo fundamento affirmaretur. Quantùm verò ad aspersionem, colligitur ex capite 2. Actuum, ubi refertur post prædicationem Petri probantis Christum esse verum Messiam, circiter trà millia

Judæo-

Iudæorum suscepisse Baptismum, quod per effu-
A enim casu esset vera ablutio, subindeque vera
sionem aquę super caput singulorum, aut singulo-
materia proxima Baptismi. Nec termini immer-
rum immersionem difficile fieri potuit, facilè verò
sionis & emersionis sunt semper correlativi, nam
per aspersionem, quia unicâ aut paucis saltem as-
quando piscis, qui nascitur in aqua, exit foras,
persionibus omnes baptizari potuerunt.
dicitur emergere ex aqua, licet non præcesserit
immersio.

67. Monet tamen D. Thomas art. 7. tutius esse ba-
ptizare per immersionem, quàm per aspersio-
nem, aut effusionem, sicque esse baptizandum
sub pœna peccati, nisi aliud postulet necessitas aut
honestas. Verùm ita loquitur S. Doctor, quia
adhuc temporibus ipsius non erat immutatus in
Ecclesia ritus baptizandi per immersionem, unde
peccasset tunc qui aliter, seclusâ necessitate, bapti-
zasset, utpote recedens in re gravi ab Ecclesiæ
consuetudine. Sed modò consueduto illa est ab
Ecclesia rejecta, sicut authoritate Ecclesiæ fuerat
introducta, & solet ubique Baptismus conferri per
effusionem aquæ super caput baptizandi. Cœpit
autem hæc consuetudo propter infantium tene-
ritudinem, cùm modò rarissimus sit adultorum
Baptismus, qui possent immersionem sufferre.

68. Ex his collige, quod quamvis fuerit olim con-
suetudo baptizandi per trinam immersionem,
nusquam tamen trina immersio fuit de necessita-
te Baptismi, sed unica fuit sufficiens, ut patet
ex allata responsione Gregorii, quâ uterque ba-
ptizandi modus, in una scilicet vel trina immersi-
one, probatur.

69. Dices ex Pelagio Papa in Epist. ad Gaudentium,
ut refertur de consecratione dist. 4. Can. Multi:
*Evangelicum præceptum ipso Deo & Salvatore no-
stro Iesu Christo dicente & tradente nos admonet,
in nomine Trinitatis, trinâ etiam immersione,
sanctum Baptisma unicuique tribuere.* Et ex Canoni-
bus Apostolorum, ut habetur eadem dist. Can. Si
quis: *Si quis Presbyter aut Episcopus non trinam
immersionem unius mysterii celebret, sed semel mer-
gat in Baptismate, quod dari à quibusdam jubetur in
morte Domini, deponatur.*

70. Respondeo ad primum eum D. Thoma hìc art.
8. Summum illum Pontificem, per se & directè
solùm definire, invocationem Trinitatis esse de
substantia Baptismi; quia tamen illo tempore in-
vocatio illa fieri solebat trinâ immersione, ideò
utrumq; conjunxit, quamvis non sit æqualis utri-
usque necessitas.

71. Ad secundum dicendum antiquitùs fuisse præ-
ceptum Ecclesiasticum, seclusâ necessitate, ba-
ptizandi trinâ mersione, quod qui fuisset trans-
gressus, jubetur in citato canone deponi: modò
verò præceptum illud abrogatum esse per contra-
riam consuetudinem.

72. Nec obstat quod quidam SS. Patres, ut Hie-
ronymus adversùs Luciferianos, Tertullianus
libro de corona militis, & alii, ritum Baptismi
trinâ immersione numerent inter traditiones non
scriptas. Licèt enim traditiones divinæ sint inva-
riabiles omnino ab authoritate humana, secùs
verò traditiones humanæ, cum non aliam vim
habeant, quàm juris humani Ecclesiastici, quod
pro temporum varietate sæpe mutari necesse est:
ritus autem ille baptizandi trinâ mersione, voca-
tur à prædictis Patribus traditio, non divinâ, sed
humanâ authoritate introducta.

73. Inferes sextò, quod quando ablutio fit per im-
mersionem, emersio non est necessaria ad valo-
rem Baptismi: unde qui puerum projiceret in pu-
teum, animo ipsum baptizandi & suffocandi, si
veram formam Baptismi proferret, antequam
puer suffocaretur, verè ipsum baptizaret: in illo

74. Dices Baptismus est signum sepulturæ & re-
surrectionis Christi; juxta illud ad Colossenses
2. *Consepulti Baptismo ei in quo & resurrexistis,
per fidem operationis Dei, qui eum suscitavit à mor-
tuis.* Sed hæc significatio & repræsentatio non
potest fieri nisi per immersionem, cui succedit
emersio: Ergo Baptismus collatus per immer-
sionem, non est validus, nisi immersioni succe-
dat emersio.

B 75. Respondeo concessa Majori, negando Mino-
rem; Baptismus enim est figura mortis & resur-
rectionis Christi, inquantum per illum morimur
peccatis, & ad gratiam resurgimus; quod totum
significari potest per solam immersionem, utpote
quæ est vera ablutio, atque adeò significat e-
mundationem à peccato, & ex consequenti gra-
tiam, sine qua nec fieri nec concipi potest.

76. Inferes septimò, ad Baptismum non esse ne-
cessarium totum corpus ablui, sed satis esse si
abluatur pars aliqua principalis, & sufficiens, ut
totus homo moraliter denominari possit bapti-
zatus, quamvis caput sit semper abluendum, si
C commodè fieri possit, quia est pars potissima, in
qua vigent omnes sensus: quapropter qui extra
necessitatis articulum, relicto capite, aliam par-
tem abluere, peccaret mortaliter, quia in re
gravi contra communem Ecclesiæ consuetudi-
nem ageret. In casu autem quod absque periculo
gravis nocumenti caput ablui non posset, suffice-
ret ablutio in pectore, aut in scapulis; vel si istæ
partes etiam commodè ablui non possent, in
aliqua parte integrali, quæ sit tanta, ut sine ea
anima in corpore conservari non possit. De aliis
partibus jure dubitant Theologi, an in eis suffi-
ciat ablutio, subindeque num puer ablutus solùm
in pede extracto ex utero vel in manu, aut brachio
D rebaptizandus sit sub conditione? quamvis in pe-
riculo mortis debeat quæcumque pars infantis
emergens ex utero baptizari, quia cùm non sit
omnino certum, quamlibet partem infantis ablu-
tam non sufficere, satius est in tali dubio expone-
re sacramentum periculo nullitatis, quàm ani-
mam æternæ damnationi expositam, probabili
remedio destitutam relinquere.

ARTICULUS III.

Quænam sit forma Baptismi?

77. DIco primò: Hæc est conveniens forma Ba-
ptismi: *Ego te baptizo in nomine Patris, &*
E *Filii, & Spiritus Sancti.* Ita definitur in Floren-
tino in decreto unionis, & in Tridentino sess. 7.
can. 4. & colligitur ex verbis Christi Matthæi 28.
*Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spi-
ritus Sancti.*

78. In hac Baptismi forma in primis particula *Ego*
non est necessario, quia Ecclesia approbat Ba-
ptisma Græcorum in hac forma, *Baptizetur ser-
vus Christi &c.* In qua formaliter non exprimitur
persona ministri: hoc enim termino *Baptizetur*,
non intendunt Græci explicare actionem bapti-
zandi ut egreditur à ministro, sed tantùm prout
est à causâ principali, ad vitandum errorem eo-
rum qui virtutem Baptismi attribuebant ba-
ptizan-

ptizantibus, dicentes, *Ego sum Pauli, ego Cephæ &c.*

79. Secundò, quo ad particulam *Te*, certum est ad valorem Baptismi personam baptizandam debere exprimi in forma: Tum quia id requirit natura talis sacramenti consistentis in usu & applicatione materiæ ad subjectum. Tum etiam quia debet explicari in forma Baptismi distinctio necessaria inter baptizantem & baptizatum, tanquam inter generantem & genitum: non explicaretur autem sufficienter, si non exprimeretur ipse baptizatus, sed diceretur solùm, *Ego baptizo*, quia posset manere dubium, an hoc diceret baptizans de se ipso, vel de alio.

80. Tertiò, particula *in nomine*, ita est de essentia formæ Baptismi, ut si quis diceret *in nominibus*, nullum esset sacramentum, quia significaret falsum, nimirum non esse eandem essentiam & virtutem trium personarum; idem enim est in nomine, ac in virtute, potestate, & authoritate.

81. Denique, in forma Baptismi cum unitate essentiæ, denotata per ly *in nomine*, necessariò exprimi debet Trinitas Personarum, sub propriis nominibus *Patris*, *Filii*, *& Spiritus Sancti*. Unde non valet Baptisma collatum in nomine Trinitatis, vel Dei Trini, non nominatis distinctè personis: neque in nomine unius aut duarum tantùm personarum; neque etiam si fiat mutatio in voces appropriatas & non proprias, ut si dicatur, *In nomine omnipotentis, sapientis, & doni*: nec denique si dicatur in nomine primæ, secundæ, & tertiæ personæ: Christus enim instituit dari Baptismum sub propriis nominibus Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, unde si talis desit expressio, Baptismus nullius erit efficaciæ. Cur autem voluerit Christus expressionem Trinitatis Personarum essentialem esse Baptismo, non verò omnibus aliis sacramentis, alia assignari non potest, quàm ejus voluntas; non desunt tamen congruentiæ, quarum præcipua est, quod conveniens fuerit in sacramento regenerationis exprimi ejus principium: unde Fulgentius de fide ad Donatum cap. 9. *Baptizari Gentes in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Salvator noster docuit, ut sicut Trinitatis opere initium conditionis accepimus, sic in nomine Trinitatis, divinæ adoptionis gratiâ frui mereremur.* Item congruum fuit, in sacramento fidei exprimi præcipuum ejus objectum; cognosci expressè eum cui datur fides in Baptismo, & eum cum quo contrahitur tanta obligatio; ac denique proponi finem ultimum & objectum præcipuum nostræ beatitudinis, in sacramento quod per se est initium nostræ justificationis, & tendentiæ ad beatitudinem supernaturalem.

Hæc sunt certa & indubitata apud omnes Theologos, sed duplex est difficultas & controversia, breviter hîc resolvenda. Prima est, an Baptismus in nomine Genitoris, & Geniti, & Procedentis ab utroque collatus, validus sit? Secunda, an modò valeat Baptismus in solo nomine Christi collatus? Pro resolutione primæ difficultatis

82. Dico secundò, Baptismum in nomine Genitoris, & Geniti, & Procedentis ab utroque, non esse validum. Est contra Cajetanum, Victoriam, Martinum Ledesmam, Vivaldum, & Martinonum, existimantes hæc omnia Genitor, Genitus, & Procedens ab utroque, esse planè synonima in divinis, cum nominibus Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, idemque formaliter significare. Oppositum docet D. Thomas hîc art. 5. ad 7. ubi sic ait: *Sicut aqua sumitur ad baptismum, quia ejus usus est communior ad abluendum: ita ad significandum tres personas, in forma Baptismi assumuntur illa nomina quibus communiùs consueverunt nominari personæ in illa lingua; nec in aliis nominibus perficitur sacramentum.* Sed nomina illa quibus communiùs consueverunt nominari personæ divinæ, sunt ista, *Pater*, *Filius*, *& Spiritus Sanctus*. Ergo in aliis nominibus non perficitur Baptismus, subindeque si conferatur in nomine *Genitoris*, *Geniti*, *& Procedentis ab utroque*, invalidus erit.

Respondet Cajetanus, D. Thomam non loqui de prefectione sacramenti, quantùm ad essentiam, sed quantùm ad præceptum; subindeque peccaturum quidem eum qui sub aliis nominibus, quàm Patris, Filii, & Spiritus Sancti, Baptismum conferret, sacramentum tamen fore validum.

Sed contra primò: Hæc Glossa, ut ait Soto, manifestè adversatur textui, nam ubicumque D. Thomas & alii Doctores asserunt sacramentum non perfici, intelligunt sacramentum esse nullum.

Deinde, ut rectè ponderat Serra, cùm D. Thomas eodem articulo in resp. ad 1. dicit, quod in forma Græcorum, verum perficitur sacramentum, ipse Cajetanus & omnes id intelligunt de perfectione quantùm ad essentiam: Ergo ex adverso cùm in resp. ad 5. ait sub aliis nominibus, quàm Patris, Filii, & Spiritus Sancti, non perfici sacramentum, intendit sacramentum esse nullum, & carere eo quod requiritur ad ejus essentiam.

Præterea idem S. Doctor in 4. ad Annibaldum dist. 3. quæst. unicâ art. 2. ad 4. sic ait: *Dicendum quod genitor, cùm sit nomen verbale, non significat personam ut hypostasim subsistentem, sed magis per modum actûs: unde si dicatur, in nomine Genitoris, & Geniti, non erit Baptismus.* Quibus verbis non solùm Glossam Cajetani penitùs destruit, sed etiam præcipuum ejus fundamentum omnino convellit, rationemque istam insinuat, quâ potest secundò probari conclusio. Ad valorem sacramenti Baptismi necessarium est ut in forma exprimantur ea verba quæ Christus instituit, vel alia synonima, & idem significantia: Sed verba illa, *Genitoris*, *Geniti*, *& Procedentis ab utroque*, non significant idem quod *Patris*, *Filii*, *& Spiritus Sancti*: Ergo ad valorem Baptismi non sufficit exprimere nomina *Genitoris*, *Geniti*, *& Procedentis ab utroque.* Major est certa; & illa maximè innititur Cajetanus; Minor verò quàm negat, sic ostenditur. Pater significat subsistentiam primæ personæ, seu relationem quâ constituitur in ratione talis personæ; Genitor autem non significat subsistentiam seu relationem, sed actum notionalem, qui est veluti fundamentum ipsius subsistentiæ, seu relationis, & quo Personæ Divinæ non constituuntur formaliter, ut in Tractatu de Trinitate disp. 11. ostensum est: Ergo nomina *Genitoris*, *Geniti*, *& Procedentis ab utroque*, non significant idem formaliter, quod nomina *Patris*, *Filii*, *& Spiritus Sancti*.

Dices cum Cajetano: Concilium Florentinum definit, illam formam esse ad Baptismum sufficientem, in qua exprimitur actus baptizandi, cum Sanctæ Trinitatis invocatione: Sed utrumque habetur in proposita forma: Ergo in illa validè potest conferri Baptismus.

Confirmatur: Hęc nomina *Genitor*, *& Genitus*, *& Procedens ab utroque*, significant idem quod

Pater

Pater, Filius, & Spiritus Sanctus ; unde potest quilibet indifferenter invocare & laudare Trinitatem sub primis aut secundis nominibus, ut patet ex hymno Ecclesiastico à Divo Thoma edito, in quo sic Canit Ecclesia: *Genitori, Genitoque, laus & iubilatio: Procedenti ab utroque compar sit laudatio.* Ergo &c.

87. Ad objectionem dicendum, Florentinum cùm requirit ut exprimatur actus baptizandi cum sanctissimæ Trinitatis invocatione, nomine Trinitatis, intelligere ipsas personas divinas distinctè significatas, ut ex ipso textu manifestum est, nam paulò antea declaraverat, formam Baptismi contineri expressâ illâ significatione Trinitatis: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.*

88. Ad confirmationem respondeo Antedens esse falsum, ut patet ex nostrâ ratione: quamvis enim materialiter loquendo idem significent *Genitor, Genitus, & Procedent ab utroque*, ac *Pater, Filius, & Spiritus Sanctus*, non tamen formaliter, neque secundùm communem & usitatum modum intelligendi; hæc enim nomina, *Pater & Filius*, formaliter significant ipsas relationes Paternitatis, & Filiationis, quibus divinæ personæ constituuntur & distinguntur; ista verò, *Genitor, & Genitus*, exprimunt actus notionales, quæ sunt fundamenta talium relationum: unde sicut ista nomina, *albedo & similitudo*, non sunt synonima, nec idem formaliter significant; cùm unum, fundamentum relationis similitudinis; aliud verò, ipsam relationem significet, ita nec illa.

89. Ad id quod subditur dicendum, quòd licèt extra sacramentum possit quis invocare Trinitatem sub nominibus *Genitoris, Geniti, & Procedentis ab utroque*, & de facto Ecclesia sub nominibus illis eam sæpè invocet & laudet, non tamen in ipso sacramento Baptismi, tum propter Christi institutionem, tum etiam quia incertum est, an hæc nomina sint omnino synonima cum nominibus *Patris, Filii, & Spiritus Sancti*, & probabilius est quod non: in rebus autem moralibus, præsertim verò in materia sacramentorum, non licèt sequi opinionem minùs tutam & minùs probabilem, relictâ tutiori & probabiliori: unde si aliquis sub forma illa Cajetani baptizatus esset, saltem sub conditione, rebaptizandus esset.

90. Dico tertiò: Baptismum in nomine Christi collatum invalidum esse. Est contra Magistrum sententiarum, Hugonem Victorinum, Alensem, Adrianum, Cajetanum, & alios: est tamen D. Thomæ hîc art. 6. & Discipulorum ejus, & colligitur manifestè ex suprà dictis: Christus enim instituit Baptismum dari in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti: Sed nomen Christi cum nominibus Patris, Filii, & Spiritus Sancti, synonimum non est, cùm unam duntaxat personam, scilicet personam Filii, ut in humana natura subsistentem, significet: Ergo Baptismus in nomine Christi collatus, invalidus est. *Nec obstat* (inquit S. Doctor) *quòd in nomine unius personæ intelligatur alia (sicut in nomine Patris intelligitur Filius) aut quòd ille qui nominat unam solam personam, potest habere rectam fidem de tribus; quia sicut ad sacramentum requiritur materia sensibilis, ita & forma sensibilis: unde non sufficit intellectus vel fides Trinitatis ad perfectionem sacramenti, nisi sensibilibus verbis Trinitas exprimatur; unde & in Baptismo Christi (ubi fuit origo sanctificationis nostri Baptismi) affuit Trinitas in sensibilibus signis, scilicet Pater in voce, Filius in humana natura, Spiritus Sanctus in columba.* Et ita Zacharias Papa de consecratione dist. 4. cap. *In Synodo*, probans decretum cujusdam Concilii Anglicani super hac re editum, sic inquit: *Si quis unum de Trinitate personarum in Baptismo non nominaret, illud Baptisma verum esse non posset.* Et Pelagius Papa eadem dist. cap. *si re vera*, scribit Gaudentio Episcopo: *Si hi qui in locis dilectionis tuæ vicinis commorari dicuntur, se solummodo in nomine Domini Baptizatos fuisse confitentur, sine cujuscunque dubitationis ambiguo, eos ad fidem catholicam venientes, in sancta Trinitatis nomine baptizabis.* Quibus verbis manifestè supponit, Baptismum collatum in nomine Domini esse invalidum: pro eodem autem accipit *In nomine Domini*, ac *In nomine Christi*: tum quia nullus unquam fuit usus baptizandi in nomine Domini præcisè, sed solùm in nomine Iesu Christi. Tum etiam, quia idem Pontifex in eodem decreto de illis loquitur de quibus dicit: *Multi sunt qui in nomine solummodo Christi se asserunt baptizare.*

91. Objicies: Actorum 8. dicitur: *In nomine Iesu Christi Baptizabantur viri & mulieres.* Et iterum: *Baptizati tantùm erant in nomine Domini Iesu.* Et cap. 2. Petrus dixit: *Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Iesu Christi.* Et cap. 10. idem Apostolus jussit aliquos Gentiles *baptizari in nomine Domini Iesu Christi.* Denique cap. 19. dicitur aliquos qui baptizati tantùm erant Ioannis baptismate, baptizatos fuisse *in nomine Domini Iesu*; Ergo baptisma in nomine Christi collatum validum est.

92. Respondet Pater Nicolai in Scholiis ad art. 6. hujus quæst. & in additionibus ad Raynerium; verbo *Baptismus*, capite 1. *quod cùm in actibus Apostolorum quidam dicuntur baptizati in nomine Christi. per ly*, in nomine Christi, *intelligitur in fide Christi, vel in professione fidei Christianæ, quæ à Christo denominatur ut à proximo institutore, vel objecto; juxta illud Actorum* 16. Crede in Dominum Iesum. *Et Actorum* 19. *versu* 4. Iohannes baptizavit baptismo pœnitentiæ populum, dicens, in eum, qui venturus esset post ipsum, ut crederent, hoc est in Iesum. *Vbi & adjungitur eos, quibus hæc Paulus loquebatur, iis auditis baptizatos esse in nomine Domini Iesu: quasi diceretur in fide illa Iesu &c. Ita ut* in nomine Iesu *non sit intelligendum ex parte baptizantis, quantùm ad formam baptizandi, sed ex parte solius baptizanti, quantùm ad professionem fidei, quam in baptismo emittebat: quia in ipsa fide Christi continebatur implicitè fides totius Trinitatis, omniumque salutis nostræ mysteriorum, qua operatus erat Christus, & quæ suis proposuerat credenda, seu per ipsam sui nominis professionem confitenda.* Hæc solutio probabilitate non caret, eamque etiam tradit Soto in 4. dist. 3. quæst. unicâ art. 6.

93. Secundò respondet Cano lib. 6. de locis Theologicis cap. 8. ad 7. quod quando in actibus Apostolorum, in nomine Iesu Christi Apoli baptizasse dicuntur, non putandum est, eos propterea Spiritus Sancti, Patrisque nomen omisisse; sed illorum nomina in forma, quâ baptizabant, cum nomine Iesu Christi expressisse.

94. Hæc etiam solutio valde probabilis est, & consona doctrinæ Sanctorum Patrum, præsertim Cypriani & Augustini. Primus enim Epist. 73.

post medium, referens quod Actorum 2. dixit Petrus, *Baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi*, sic explicat: *Jesu Christi mentionem facit Petrus, non quòd Pater omitteretur, sed ut Patri quoque Filius adjungeretur.* Alter verò libro 3. contra Maximinum cap. 17. *Qui Patre* (inquit) *& Spiritu Sancto nominatis, jussi sunt baptizari, non intelliguntur non baptizati nisi in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, ex quo & argumentum ducit, ut cùm alibi non exprimitur, subintelligi tamen debeat. Huic consonat quod Abdias Babylonicus & alii scribunt, nimirum in exordio nascentis Ecclesiæ Apostolos his verbis baptizare solitos: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii ejus, Jesu Christi, & Spiritus Sancti.*

95. Respondet tertiò S. Thomas hîc art. 6. ad 1. *Quòd ex speciali Christi revelatione, Apostoli in primitiva Ecclesia in nomine Christi baptizabant, ut nomen Christi, quod erat odiosum Judæis & Gentilibus, honorabile redderetur, per hoc quòd ad ejus invocationem Spiritus Sanctus dabatur in Baptismo.* Eandem solutionem & doctrinam tradunt Alensis, D. Bonaventura, Altisiodorensis, Richardus, Durandus, Paludanus, Gabriel, Major, Marsilius, Soto, Sylvester, Tabiena, Armilla, Valentia, Toletus, Bonacina, & alii, quos refert & citat Martinez à Prado hîc dubio 5. §. 5. eamque probabilem esse indicat Catechismus Romanus capite de Baptismo, ubi sic habet: *Si aliquando tempus fuisse dicendum est, quod Apostoli in nomine tantùm Domini Jesu Christi baptizarent, id quidem Spiritus Sancti afflatu eos fecisse, exploratum nobis esse debet, ut initio nascentis Ecclesiæ, Jesu Christi nomine prædicatio illustrior fieret, divinaque, & immensa ejus potestas magis celebraretur &c.*

96. Hanc tamen solutionem & doctrinam D. Thomæ & antiquiorum, omnino improbabilem esse existimant Suarez, Vazquez, Granado, & alii Recentiores, contendentes nusquam, etiam Apostolorum tempore, validum fuisse Baptisma in nomine solius Christi collatum, idque suadere conantur primò ex Scriptura: nam Actor. 19. cùm Paulus aliquos, qui se Christianos esse profitebantur, interrogasset, *An Spiritum Sanctum accepissent?* Illique respondissent: *Neque si Spiritus Sanctus est audivimus*: subjecit Paulus, *In quo ergo baptizati estis?* At hæc secunda interrogatio non fuisset congrua, si in Baptismo, Apostolorum tempore, & initio nascentis Ecclesiæ, non nominaretur Spiritus Sanctus, sed Baptismus in solo Christi nomine conferretur; neque enim admirabile fuisset eos baptizatos fuisse, nec tamen audivisse nomen Spiritus Sancti: Ergo etiã Apostolorum tempore, fideles in nomine trium Personarum Divinarum, non verò in solo Christi nomine baptizabantur.

97. Secundò in Canone 49. Apostolorum præscribitur, ut in nomine Patris & Filii Baptisma conferatur, nullâ ibi invocationis Christi nominis mentione appositâ. Item Can. 50. Baptismus in nomine Christi collatus rejicitur, & ratio assignatur: *Non enim docet nos Dominus in morte sua baptizare, sed in nomine Patris &c.*

98. Tertiò, Unicum tantùm est specie Baptisma in Ecclesia, ut patet ex Symbolo fidei, & ad Ephes. 4. Si autem Apostoli in nomine Christi baptizassent, cùm illa forma fuisset diversa ab ea quâ nunc baptizamus, constituisset diversum specie Baptismum in Ecclesia: Ergo &c.

A Denique, Apostoli habebant Matth. ultimo 28. mandatum de Trinitate distinctè nominanda in forma Baptismi: Ergo non est credibile, eos in solo Christi nomine baptizasse.

Hæc tamen levia sunt, & facilè dilui possunt. Ad primum enim, quod valde tenue esse fateretur Vazquez, respondeo, semper etiam tempore Apostolorum moris fuisse, ut adultis Baptismum non administraretur, nisi præmitteretur doctrina fidei, in qua Mysterium Trinitatis præsertim baptizando credendum proponebatur, & explicabatur Baptismum operari salutem in Spiritu Sancti virtute. Unde hic est verus interrogationis Pauli sensus: Co apostoli mei non baptizant, B nisi priùs Spiritum Sanctum esse, Baptismumque in ejus virtute operari doceant: vos ergo quam Spiritus Sanctus sit nondum audistis, in cujus virtute baptizati estis? Ex quo nihil contra doctrinam & solutionem D. Thomæ colligi potest, quandoquidem licèt in solo nomine Christi baptizati fuissent, tamen cognovissent, ex catechismo precedenti Spiritum Sanctum.

Ad secundum respondeo, ideò solùm in Canone 49. mentionem fieri de forma Baptismi in nomine Patris & Filii &c. non verò de alia in nomine Christi, quia licèt ista etiam esset valida, non tamen C perpetuò duratura in Ecclesia, sicut alia, ibi solùm ad tempus: Canon autem non debere esse nisi de forma in Ecclesia perpetuò duratura. Quantùm verò ad Canonem quinquagesimum, dico ibi reprobari Baptisma in morte Christi collatum, propter errorem quorumdam hæreticorum, qui existimantes Christum esse purum hominem, nec dici filium Dei, nisi propter merita quæ præsertim morte suâ consummaverat, consequenter baptizabant in commemorationem mortis Christi: Sed nihil inde contra doctrinam D. Thomæ, quandoquidem nihil ibi de Baptismo in nomine Christi.

Ad tertium in primis dico Baptisma dici unum, D quia iterari non potest, & nequit nisi semel suscipi, ut patebit ex dicendis articulo sequenti. Vel quia, ut alii exponunt, licèt sint plures ministri baptizantes extériùs, unus est qui interiùs baptizat, scilicet Christus. Vel etiam unum quidem extra divinam dispensationem dari Baptisma in Ecclesia, ex speciali tamen Christi dispensatione, aliud interdum posse existere, & de facto extitisse in nascentis Ecclesiæ exordio, ob rationem à D. Thoma & Catechismo Romano insinuatam: cùm enim nomen Christi, inter prima nascentis Ecclesiæ incunabula, Judæis ac Gentibus odiosum esset & infame, ut amabile redderetur E & augustum, decuit ex speciali ipsius dispensatione, ut Apostoli illo nomine, nedum ad miracula patranda, sed etiam ad baptismalem gratiam conferendam uterentur, & Baptismus non sub forma solita, sed tantùm sub istis verbis, *In nomine Christi*, conferretur. Nec valet quod ait Suarez, Christi nomen sat cohonestari, & reddi amabile, si ingrediatur formam Baptismi, unà cum nominibus Patris, & Spiritus Sancti. Nam perversi Iudæi inde ansam accepissent calumniæ, & dicissent Apostolos gratis nomen Christi aliis adjungere, & Spiritum Sanctum, ac gratiam, non in Christi nomine, sed in aliis quibuscum miscebatur communicari. Addo quod, multò magis amabile reddebatur nomen Christi, si solùm ponebatur in forma Baptismi, quia quando aliquod nomen est solum, multò magis ad ipsum, & ad ejus virtutem advertimus.

Ad

103. Ad ultimũ respondeo solùm concludere, quod tempore Apostolorum debuit Baptismus administrari etiam interdum in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, quod non negamus: licèt enim dicamus quod sæpe Apostoli in solo Christi nomine baptizarint, ut locis suprà citatis legitur, fatemur tamen quod sæpe etiam in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti baptizabant: imò postea cessante causâ dispensationis, & Christi nomine per totum orbem diffuso, & à Iudæis ac Gentilibus agnito, eâ tantùm formâ usi sunt, & tunc Baptisma in solo Christi nomine collatum fuit invalidum.

104. Dices, Nicolaus Papa (ut habetur de Consecrat. dist. 4. capite *A quodam Iudæo*) ad consulta Bulgarorum, qui ab eo petierant, quid esset agendum de multis à quodam Iudæo baptizatis, respondet, quod si in nomine Christi, sicut in Actibus Apostolorum legitur, baptizati sunt, rebaptizari non debent, & rationem reddit, quia unum idemque est Baptisma in nomine Trinitatis, & in nomine Christi, ut S. Ambrosius exponit: Ergo Baptisma in solo Christi nomine collatum, etiam post Apostolorum tempora, fuit validum.

105. Respondeo cum Soto, quod licèt Nicolaus revera arbitratus sit quod tempore suo valeret Baptisma in nomine Christi, hoc tamen non decrevit ut Summus Pontifex, sed ut Doctor particularis, tanquã opinionem, quam putavit esse Ambrosii; summi namque Pontifices quod extra Concilium decernunt, non semper constituunt tanquam articulum fidei, maximè quando Authorem citant; & ideò, non obstante tali decreto, sequi debemus contrariam doctrinam, quæ authoritatibus aliorum Pontificum, & SS. Patrum validiùs comprobatur.

Articulus IV.

An Baptismus possit iterari?

106. Marcionistæ olim (ut refert Epiphanius hæresi 42.) tria Baptismata eidem homini concedebant, si post primum in alia peccata laberetur: unum in infantia, ad delendum peccatum originale; alia duo in adulta ætate, ad imitationem Christi, qui & Baptismo Ioannis, & postea proprio sanguine baptizatus est. Quidam etiam ex Anabaptistis hujus temporis, rebaptizant eos, qui post semel susceptum Baptismum fidem abnegarunt, ut refert Valentia hic quæst. 1. puncto 4. Augustinus verò libro 2. contra Petilianum Donatistam cap. 27. innuit etiam Donatistas duo admisisse Baptismata, unum pro justis, & illud pro iniquis: quare illi non erant totaliter immunes ab Hæresi rebaptizantium, quidquid in contrarium dicat Vazquez disp. 146. c. 2. n. 4. Unde S. Thomas 4. contra Gentes c. 59. in fine sic ait: *Cùm Baptismus sit quædam consecratio hominis baptizati, non est iterandum Baptisma: per quod excluditur error Donatistarum, vel Baptizantium.* His præmissis, ut fidei Catholicæ veritas stabiliatur,

Dico breviter, Baptismum iterari non posse, id est eidem subjecto semel verè baptizato, iterum validè conferri. Patet ex Lateranensi cap. *firmiter*, Florentino in decreto Eugenii, & Tridentino sess. 7. Can. 11.

107. Colligitur etiam ex illo ad Hebræos 6. *Impossibile est eos qui semel sunt illuminati .... & prolapsi sunt, rursus revocari ad pœnitentiam, rursus crucifigentes sibimetipsis Filium Dei, & ostentui habentes.* Licèt enim aliqui hæretici, imò & Catholici quidam, hunc locum intelligant de pœnitentia; hæretici quidem, ut probent peccata post Baptismum commissa esse irremissibilia; Catholici verò, ut ostendant difficilè remitti: tamen D. Augustinus libro de vera & falsa pœnitentia, censet esse de Baptismo intelligendum, sicut & D. Chrysostomus homil. 9. in Epist. ad Hebræos, & multi alii; & meritò, ut enim infrà dicemus, in Baptismo commorimur Christo & consepelimur, unde quia semel Christus mortuus est, iterare Baptismum, est agere contra ejus significationem, & falsò Christi mortem & sepulturam repræsentare. Quare sensus verborum Apostoli est: impossibile esse eos qui semel baptizati sunt (cùm enim Baptismus sit sacramentum fidei, congruè significatur nomine illuminationis) rursus renovari ad pœnitentiam, id est per Baptismum iterum habere remissionem peccatorum: cujus rationem assignat, quia hoc esset in semetipsis rursus crucifigere Christum.

108. Probat etiam D. Thomas hic art. 9. conclusionem nostram ex illo ad Ephesios 4. *Unus Dominus, una fides, unum Baptisma*: quo testimonio utitur etiam S. Leo relatus de consecratione dist. 4. cap. *Cùm itaque*, dicens: *Scimus quidem inexpiabile esse facinus, quoties juxta Hæreticorum dogmata, contra Sanctorum Patrum instituta, cogitur aliquis lavacrum quod regenerandis semel tributum est, bis subire, Apostolicâ reclamante sententiâ, quæ nobis unam prædicat in Trinitate Deitatem, unam in fide confessionem, unum in baptismate sacramentum.*

109. Eandem veritatem confirmat S. Thomas variis congruentiis, quarum prima est, quia Baptisma est quædam renascentia spiritualis, juxta illud Christi Ioannis 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto &c.* Quare sicut nativitas carnalis unica est, ita unicum debuit esse Baptisma, & congruum est illud non posse iterari, sicut nec carnalis generatio. Unde Augustinus Tractatu 11. in Ioan. exponens illud Iohannis 3. *Nunquid potest homo in ventrem matris suæ iterato introire, & renasci? Sic tu* (inquit) *intelligenitivitatem Spiritus, quomodo intellexit Nicodemus nativitatem carnis, quomodo enim uterus non potest repeti, sic nec Baptismus.*

110. Secunda: Baptismus est figura mortis & resurrectionis Christi, quia per illum morimur peccato, & resurgimus in novitatem vitæ, juxta illud Apostoli ad Romanos 6. *Consepulti sumus cum illo per Baptismum, in mortem, ut quomodo Christus surrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitæ ambulemus*: Ego sicut Christus semel tantùm mortuus est, & resurrexit, ita conveniens est, ut homo semel tantùm baptizetur.

111. Dices, Eucharistia est repræsentatio mortis & passionis Christi, juxta illud Apostoli 1. ad Corinthios 11. *Quotiescunque manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annunciabitis*; & tamen sacramentum Eucharistiæ quotidie iteratur: Ergo licèt Baptismus sit figura mortis & sepulturæ Christi, poterit nihilominus iterari.

112. Respondet S. Thomas hic art. 9. ad 5. *Quòd utrumque sacramentum, scilicet Baptismi & Eucharistiæ, est repræsentativum Dominicæ mortis & passionis, aliter tamen, & aliter: nam in Baptismo commemoratur mors Christi, inquantum homo*

Christo commoritur, & in novam vitam regeneratur: sed in sacramento Eucharistiæ commemoratur mors Christi, inquantum ipse Christus passus, exhibetur nobis quasi Paschale convivium, secundum illud 1. ad Corinthos 5. pascha nostrum immolatus est Christus, itaque epulemur: & quia homo semel nascitur, multoties autem cibatur, semel tantùm datur Baptismus, multoties autem Eucharistia.

113. Tertia ratio D. Thomæ est, quia Baptismus imprimit characterem, qui est indelebilis, & cum quadam consecratione datur; unde sicut aliæ consecrationes non iterantur in Ecclesia, ita nec Baptismus. Qua etiam ratione utitur Florentinum in decreto Eugenii, ubi sic ait: *Tria sunt sacramenta, Baptismus, Confirmatio, & Ordo, quæ characterem, id est spirituale signum, imprimunt in anima, indelebile, unde in eadem persona non iterantur.*

114. Quarta ratio est: Baptismus datur principaliter contra originale peccatum: Ergo sicut peccatum originale non iteratur, ita nec debet iterari Baptismus. Econtra verò, quia pœnitentia est remedium contra peccata actualia, quæ sæpe committuntur, multoties iterari debet.

115. Quæres primò, quid sit faciendum, quando dubitatur, an aliquis sit baptizatus?

Respondeo si dubium sit rationabile, illum esse rebaptizandum sub conditione. Tunc autem dubium est rationabile, cùm occurrunt conjecturæ impedientes ne animus certò judicet esse baptizatum; aut quando non sunt motiva sufficienter inducentia, moraliter loquendo, ad id credendum. Potest autem esse dubium, an aliquis sit baptizatus, vel qui illi applicatus est Baptismus in forma aut materia dubia, & tunc est dubium juris: vel quia nescitur, an de facto illi fuerit applicatus, & tunc est dubium facti. Ad hoc verò ut non censeatur esse dubium, moraliter loquendo, sufficit quod aliquis fide dignus affirmet, Baptismum fuisse cum omnibus requisitis collatum; & si stante hac certitudine aliquis eum rebaptizaret, etiam sub conditione, peccaret mortaliter, quia injuriam faceret sacramento Bapismi, ejus materiam & formam subjecto incapaci scienter applicando: sicut esset peccatum mortale, denuo consecrare, etiam sub conditione, hostiam, quam constaret moraliter esse consecratam. Unde pueri expositi, si secum habeant scriptum testificans illos esse baptizatos, quamvis nomen testis non exprimatur, nullatenus sunt rebaptizandi, etiam sub conditione, bene tamen si nullum habeant scriptum, aut certam notam suscepti Baptismi.

116. Quæres secuudò, quæ sint pœnæ contra rebaptizantes & rebaptizatos in jure statutæ?

Respondeo eos damnari pœnâ mortis in jure civili, lege primâ, Codice *Ne sanctum Baptisma reiteretur*: jure autem Ecclesiastico incurrere irregularitatem. Can. *Qui in qualibet*, 1. quæst. 7. & cap. *Eos quos*, de Consecrat. dist. 4. & capite *Ex litterarum*, de Apostatis.

117. Adverte tamen, esse valde probabile, eos qui rebaptizant & rebaptizantur sub conditione, etsi sint certi de collato antea Baptismo, non incurrere irregularitatem, quia ut habetur in cap. *His qui* de sententia excommunic. in sexto, non incurritur irregularitas, nisi habeatur expresè in jure: non habetur autem expresè, nisi contra rebaptizantes & rebaptizatos absolutè. Adde quod, odia sunt restringenda, unde cùm lex ista contra rebaptizantes & rebaptizatos sit pœnalis, A non est extendenda ad rebaptizantes & rebaptizatos sub conditione.

Articulus V.

An conveniens sit in solemni administratione Baptismi, aliquas cæremonias adhiberi?

Respondeo affirmativè cum D. Thoma hic art. 10. propter tria. *Primò quidem ad excitandam devotionem fidelium, & reverentiam ad sacramentum: si enim simpliciter fieret ablutio in aqua, absque solemnitate, de facili ab aliquibus* B *æstimaretur quasi quædam communis ablutio. Secundò, ad fidelium instructionem: simplices enim qui non litteris erudiuntur, oportet erudire per aliqua sensibilia signa &c. Tertiò, quia per orationes & benedictiones, & alia hujusmodi, cohibetur vis dæmonis ab impedimentis sacramentalis effectûs.*

Si autem quæras, quæ cæremoniæ in solemni administratione Baptismi ab Ecclesia soleant adhiberi? Respondeo illas ad quinque præcipua capita reduci posse, nimirum ad tempus & locum Baptismi, ad unctiones quæ fiunt in capite baptizati, ad vestem candidam, quâ induitur, & ad candelam accensam, quæ in manu ejus ponitur. De C quibus fusè Raynerius in Panteologia, titulo de Baptismo cap. 18. & P. Nicolai ibidem.

In primis ergo, quantùm ad tempus Baptismi, docet D. Thomas in solut. ad 1. quod solemnis Baptismus agitur in Ecclesia in vigilia Paschæ, quando fit commemoratio sepulturæ, & resurrectionis Christi, tum quia (ut supra ostendimus) Baptismus est figura sepulturæ & resurrectionis Christi; tum etiam, quia Christus post resurrectionem præceptum de Baptismo discipulis dedit, ut habetur Matth. ultimo. Item in Ecclesia solet ministrari Baptismus cum solemnitate, in vigilia Pentecostes, quia tunc incipit celebrari solemnitas adventûs Spiritus Sancti, à quo baptismus habet efficaciam, juxta illud Ioan. 3. *Nisi quis renatus* D *fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, &c.* Unde & Apostoli leguntur ipso die Pentecostes, quo Spiritum Sanctum receperunt, tria millia hominum baptizasse.

Hæc duo tempora Paschatis & Pentecostes, quibus olim conferti Baptismus solebat, elegantissimis versibus describit Fortunatus: nam lib. 9. Metro 3. de Baptismo Paschali habet hos versus:

Rex sacer, ecce tui radiat pars magna triumphi,
Cùm puras animas sacra lavacra beant.
Candidus egreditur nitidis exercitus undis,
Atque vetus vitium purgat in amne novo.
E *Fulgentes animas vestis quoque candida signat,*
Et grege de niveo gaudia Pastor habet.

Baptismum verò Pentecostes celebrat his versibus l. 5. Metro 4. ubi Iudæos ab Episcopo Arvernensi sancto Avito baptizatos, ita describit.

Ecce dies aderat quo Spiritus almus ab alto,
Missus Apostolicis fluxit in ora viris.
Res sacra ruricolas, urbanos excitat omnes,
Certatimque aditus ad pia festa ferunt.
Abluitur Judæus odor baptismate divo:
Et nova progenies reddita fertur aquis.

Nunc tamen usus ille desiit observari, & alis etiam temporibus baptismata celebrari consueverunt

runt in Ecclesia, quia ut ait Rupertus libro. 4. de divin. officiis capite *18. Postquam Christianitas crevit, & sagena illa verbi Dei piscibus impleta est, quia periculosum erat tantam multitudinem differri, propter occasiones mortis, quæ in multitudine hominum multæ sunt; maximè propter turbam infantium, quorum tenera vita persæpe levi occasione succiditur, visum est Sanctæ Ecclesiæ, passim indulgentiâ baptizandi concessâ, cuncta antevenire pericula.* Ob antiquitatis tamen reverentiam & memoriam, adhuc Romæ aliqua hujus consuetudinis vestigia servari solent: nam licèt aliis etiam temporibus anni, baptismata celebrari consueverint, tamen illis duabus festivitatibus (Paschæ scilicet & Pentecostes) speciali, ut par est, solemnitate fiunt.

121. Quantùm ad locum, jure divino nullus pro baptismo locus determinatus est, unde olim in fluviis, fontibus, & privatis domibus ministrabatur, ut ex Actis Apostolorum constat; usu tamen & lege Ecclesiasticâ, statuta sunt certa loca, extra quæ non est licitum baptismum solemniter ministrare, ideoque *Baptisteria* appellantur, in quibus asservari solet vas lapideum consecratum, quod *fons Baptismi* dici solet, & à Dionysio capite 2. de Eccles. Hierarchia, *Mater adoptionis* vocatur, de Cathecumeno enim ait: *Ad matrem adoptionis venit*: quia nimirum in fonte illo, veluti in matrice, & vulva quadam spirituali, Cathecumenus regeneratur, & in filium Dei adoptatur.

122. Unctiones verò quæ in solemni administratione Baptismi fieri solent, exponit S. Thomas art. 10. citato, in solut. ad 2. ubi ait duplicem in baptismo fieri unctionem, unam ante baptismum, quæ fit in simplici oleo benedicto, in pectore, & inter scapulas, in signum pugnæ spiritualis contra inimicum, sicut athletæ inunguntur: alteram in Chrismate, quæ fit in vertice capitis, quam S. Sylvester instituit, ut notat Hugo lib. 2. de sacram. parte 7. cap. 3. & de qua loquitur Ambrosius libro 3. de sacram. cap. 1. dicens: *Vnguentum super caput effunditur, quia sensus sapientis in capite ejus, ut scilicet sit paratus omni petenti de fide reddere rationem.* Vel ut ait S. Thomas in 4. dist. 6. quæst. 2. art. 1. quæstiunc. 3. ad 4. *Sicut per ablutionem aquæ significatur emundatio à peccatis, ita per Chrismatis linitionem in vertice, significatur gratia collata in mente ad bene operandum, ut odor boni exempli ad alios diffundatur.* De his multa P. Nicolai loco citato, ubi notat differentiam inter hanc unctionem, & illam, quæ fit in Confirmatione: licèt enim utraque fiat in Chrismate, & in capite, unctio tamen baptismalis fit in summitate capitis, quasi ad offendendam sanctificationem interiorem; unctio verò Confirmationis fit in fronte, ad ostendendam perfectionem exteriorem sanctitatis absque ullo pudore, cujus index & nota est frons, ut docet Rabanus l. 1. de instit. Clericorum c. 29. & 30. cujus verba ibidem adducit.

123. De veste candida disserit D. Thomas hìc art. 10. ad 3. dicens quod vestis illa candida traditur baptizato, in signum gloriosæ resurrectionis, ad quâ homines per baptismum regenerantur, & ad significandam puritatem vitæ, quam debet post baptismum observare, secundùm illud ad Roman. 6. *In novitate vitæ ambulemus.*

124. His addi solet candela seu cereus accensus in manu baptizati, ut aliis per bona opera præluceare debere ostendatur. Unde Yvo serm. de sacramentis: *Ad ultimum datur cereus accensus in manu baptizati, quatenus implere doceatur illud Evangelii, Sic luceat lux vestra coram hominibus ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in cœlis est: quod si perseveranter fecerit, non cum fatuis virginibus, extinctâ lampade, à janua Sponsi repelletur, sed cum prudentibus glorificandus colligetur.* Quin & Rabanus lib. 2. de instit. Clericorum cap. 39. ob mysterium idem addit, baptizatos *per septem dies* (id est per hebdomadam Paschæ) *non solùm in Angelico castitatis habitu* (id est candida veste) *sed etiam in luminibus cœlestis claritatis* (id est cum cereis accensis) *assistere sacrificio Missæ solere.*

Vel etiam dici potest cum S. Thoma in 4. sent. ubi suprà, in solut. 5. argumenti: quod sicut per symbolum vestis candidæ, significatur novitas vitæ, & puritas, per Chrisma verò significatur odor bonæ famæ: sic etiam per candelam accensam significatur veritas doctrinæ quam in baptismo profitemur. Plura de his & aliis Baptismi cæremoniis videri possunt apud Durandum l. 1. de ritibus Ecclesiæ c. 19. & Bellarminum libro de Baptismo cap. 25. & sequentibus.

ARTICULUS VI.

Vtrum convenienter assignentur tria Baptismata?

D. Amascenus lib. 4. fidei cap. 10. novem genera Baptismatũ distinguit, quæ recenset Raynerius in Pantheologia, titulo de Baptismo cap. 9. & ibidem Pater Nicolai. Verùm quia inter illa, plura solùm figuralia sunt, ut diluvium, transitus maris rubri, & diversæ ablutiones veteris legis, meritò hanc divisionem Damasceni omittunt Theologi, ut aliam explanent, quam tradunt Magister in 4. dist. 4. & D. Thomas ibidem quæst. 3. art. 3. quodlib. 6. art. 4. & hìc art. 11. quæ breviter exponenda est. 125.

Dico igitur, convenienter assignari tria Baptismata, scilicet fluminis, sive aquæ, sanguinis, & flaminis. 126.

Explicatur & probatur conclusio. Illud meritò potest appellari baptismus, quod supplet principalem effectum baptismi simpliciter dicti, qui est baptismus fluminis: Sed martyrium quo homo conformatur passioni & morti Christi, & interior pœnitentia, possunt supplere effectum principalem Baptismi, si ipsum antecedant, aut si haberi non possit: Ergo meritò sortiuntur appellationem baptismi. Major patet, Minor probatur. Effectus principalis baptismi aquæ est gratia & remissio peccati: Sed baptismus flaminis, qui est vera cordis contritio, includens votum baptismi, potest causare gratiam, & remittere omnem culpam, sive originalem, sive actualem: similiter martyrium pro Christo toleratum, habet vim remittendi omne peccatum, etiam quoad culpam, ut dicemus articulo sequenti: Ergo baptismus fluminis, & sanguinis, possunt supplere effectum principalem baptismi, licèt minus principalem, nimirum characterem, causare non valeant, ut docet D. Thomas loco infrà referendo. De baptismo flaminis fit mentio Actorum primo: *Baptizabimini Spiritu Sancto.* Et de baptismo sanguinis dicitur Marci 10. *Potestis baptismo, quo ego baptizor, baptizari?* Et Lucæ 12. *Baptismo habeo baptizari, & quomodo coarctor usque dum perficiatur.*

Posro

127. Porro inter illa Baptismata, plura reperiuntur discrimina. In primis enim Baptismus fluminis est sacramentum, non verò Baptismus sanguinis, ut docet D. Thomas hîc art. 11. ad 2. & nos infra ostendemus. Ex quo sequitur aliud discrimen, nam Baptismus sanguinis non imprimit characterem, sicut Baptismus fluminis, ut idem S. Doctor observat in 4. dist. 4. quæst. 3. art. 1. quæstiunc. 3. ubi sic ait: *Baptismus sanguinis passioni Christi conformat realiter, non sacramentali repræsentatione, & ideò in his, quæ sacramentalia sunt, Baptismus sanguinis non supplet vicem Baptismi aqua, sicut est impressio characteris, & hujusmodi.* Deinde Baptismus fluminis est in præcepto, cùm sit medium necessarium ad salutem; Baptismus autem sanguinis non est in præcepto, nisi tantùm in casu necessitatis, ad defendendam fidem. Item Baptismus aquæ simpliciter & absolutè Baptismus dicitur, alia verò secundùm quid tantùm & analogicè, ac dependenter ab illo; quare ut verum sit martyrium, gratiam causans in subjecto non baptizato, veraque pœnitentia interior, necesse est ut includant votum Baptismi fluminis, vel formaliter, vel virtualiter, vel explicitè, vel implicitè. Unde Augustinus libro 4. de Baptismo cap. 21. *Tunc impletur invincibiliter confessio fidei, cùm mysterium Baptismi, non contemptus religionis, sed articulus necessitatis excludit.* Et cap. 25. *Conversio cordis potest quidem inesse, non percepto Baptismo, sed contempto Baptismo non potest; nec ullo modo dicenda est conversio cordis ad Deum, cùm Dei sacramentum contemnitur.* Ex quo intelliges, hoc nomen *Baptismus* dici analogicè, analogiâ attributionis, de Baptismo fluminis, flaminis, & sanguinis, ita ut præcipuum analogatum sit Baptismus fluminis, alia verò minùs præcipua sint.

128. Objicies primò contra istam conclusionem, Apostolus ad Ephes. 4. ait: *Unus Dominus, una fides, unum Baptisma*: Ergo non debent admitti tria Baptismata.

Respondeo cum D. Thoma hîc art. 11 ad 2. negando Consequentiam: *Nam alia duo Baptismata includuntur in Baptismo aquæ, qui efficaciam habet, & ex passione Christi, & ex Spiritu Sancto, & ideò per hoc non tollitur unitas Baptismatis.*

129. Objicies secundò: In aliis sacramentis non assignantur aliqua quę suppleant vicem illorum: Ergo nec in Baptismo assignari debent.

Sed negatur Consequentia & paritas: cùm enim alia sacramenta non sint tantæ necessitatis sicut Baptismus, non oportuit quod essent aliqua quæ supplerent illorum vicem, sicut martyrium, & interior pœnitentia, vices Baptismi supplere valent.

130. Præter hæc tria Baptismata, aliud est quod Baptismi nomen aliquo modo sibi vendicat, & *secundum Baptisma* appellatur, nempe professio religiosa, ut eleganter expendit D. Bernardus Tractatu de præcepto & dispensat. capite 23. his verbis. *Audire vultis à me, unde inter cætera pœnitentiæ instituta, monasterialis disciplina meruerit hanc prærogativam, ut secundum Baptisma nuncupetur. Arbitror ob perfectam mundi abrenunciationem, ac singularem excellentiam vitæ spiritualis, quâ præeminens, universis vitæ humanæ generibus hujusmodi conversatio, professores & amatores suos, Angelis similes, dissimiles hominibus facit; imò divinam in homine reformat imaginem, configurans nos Christo, instar Baptismi; & quasi denique secundò baptizamur, dum per id quod mortificamus membra nostra, quæ sunt super terram, rursus Christum induimus, completur denuo similitudini mortis ejus. Sed & quomodo in Baptismo eruimur de potestate tenebrarum, & in regnum transferimur claritatis æternæ, ita & in sancti hujus secunda quadam regeneratione propositi, de tenebris æque non unius originalis, sed multorum actualium delictorum, in lumen virtutum ecademus.* In hujus rei confirmationem in vitis Patrum lib. 6. c. 1. dicitur, quod quidam Patrum vidit eandem gratiam descendentem super eum qui habitum religionis assumit, ac super eum qui baptizatur; unde Hieronymus Epistolâ 25. ad Paulam de obitu Blesillæ, professionem religiosam, *secundum quoddam Baptismi propositum*, appellat.

Articulus VII.

An Baptismus sanguinis, sive martyrium, supplet ita vicem Baptismi aquæ, ut justificet ex opere operato, non solùm parvulos, sed etiam adultos?

Constat ex dictis in Tractatu de Sacramentis in communi, Baptismum fluminis, cùm sit verum sacramentum novæ legis, justificare & causare gratiam ex opere operato. Certum est etiam, Baptismum flaminis justificare tantùm ex opere operantis, cùm actus contritionis vel charitatis in quo consistit, non sit nisi ab homine justo. Quare tantùm difficultas superest de Baptismo sanguinis, sive martyrio, an ex opere operato, vel solùm ex opere operantis, justificet & conferat effectum Baptismi? In cujus resolutione quidam asserunt, martyrium conferre prædictum effectum solùm ex opere operantis, ratione charitatis, aut contritionis, quem si non intendat, nihil omnino prodest, etiam parvulis usu rationis carentibus. Ita Armacanus libro 8. de quæstionibus Armenorum, & Adrianus in 4. quæst. ultimâ de Baptismo. Alii autem volunt, martyrium justificare parvulos ex opere operato à peccato originali, adultos verò non nisi ex opere operantis, ratione charitatis & contritionis. Ita Cano in relect. de pœnit. parte 3. Soto in 4. dist. 4. quæst. unicâ art. 11. Bannez 2. 2. quæst. 24. art. 6. Vazquez, Sylvius, Aravius. Alii denùm existimant, Baptismum sanguins, sive martyrium, ita supplere vicem Baptismi aquæ, ut justificet ex opere operato, non solùm parvulos, sed etiam adultos. Hæc est communior sententia inter Thomistas, eamque ex extraneis amplectuntur Suarez, Bellarminus, Valentia, Granado, Henriquez, & alii.

§. I.

Hæc sententia, ut probabilior eligitur, & duplici conclusione stabilitur.

Dico primò, Martyrium, sive mortem pro Christo toleratam, justificare parvulos ex opere operato. Ita D. Thomas 2. 2. quæst. 124. art. 1. ad 1. & quodlibeto 6. art. 6. & in 4. dist. 4. quæst. 3. art. 3. quæstiunc. 3. ubi sic habet: *Sicut in Baptismo aquæ liberatur homo ab omni culpa præcedente, & pœna, ita in Baptismo sanguinis.* Et in resp. ad 1. *Baptismus sanguinis non habet hoc tantùm ex opere operationis; sed hoc habet ex imitatione*

imitatione paſſionis Chriſti, & ideò pueri, quamvis liberum arbitrium non habeant, ſi occidantur pro Chriſto, in ſuo ſanguine baptizati ſalvantur.

132 Patet etiam hæc veritas ex martyrio infantium, qui pro Chriſto occiſi ſunt ab Herode, quos Eccleſia ut Sanctos colit. Neque dici poteſt, eos omnes quos Eccleſia colit, fuiſſe circumciſos, & per circumciſionem juſtificatos: Tum quia Herodes juſſit parvulos non tantùm Judæorum, ſed omnes omnino qui erant in Bethleem & finibus ejus occidi: inter eos autem veriſimile eſt fuiſſe aliquos Gentiles. Tum etiam, quia dicuntur occiſi ab Herode omnes infantes, à bimatu, & infrà, ſubindeque eos etiam qui nondum ad octavum diem pervenerant, quo ſolo poterant circumcidi; & tamen Eccleſia omnes abſque ullo diſcrimine, ut Sanctos colit. Addo quod, Eccleſia illos nedum ut ſanctos, ſed etiam ut martyres veneratur, ſubindeque cenſet, illos per martyrium pro Chriſto toleratum, conſecutos eſſe ſanctitatem. Unde Bernardus in ſerm. de ſanctis Innocentibus, & eorum natali: *An de Innocentium coronis quis dubitet? Ille pro Chriſto trucidatos infantes dubitet inter Martyres coronari, qui regeneratos in Chriſto non credit inter adoptivos filios numerari: Alioqui quomodo coævos ſibi pueros puer ille qui natus eſt nobis, non contra nos, pateretur occidi? quod utique ſolo nutu poterat prohibere, niſi melius aliquid eis provideret, ut quemadmodum cæteris infantibus tunc quidem circumciſio, nunc verò baptiſmus, ſine ullo propriæ voluntatis uſu ſufficit ad ſalutem, ſic nihilominus pro eo ſuſceptum martyrium illis proficeret ad ſanctitatem.*

133 Dico ſecundò, Baptiſmum ſanguinis, ſeu martyrium, conferre etiam adultis, gratiam ex opere operato.

Probatur primò ex D. Thoma in 4. diſt. 4. quæſt. 3. art. 3. quæſtiunc. 3. ad 1. ubi ſic habet: *Baptiſmus ſanguinis non habet hoc.* (id eſt liberare ab omni præcedente culpa & pœna) *tantùm ex opere operantis: neque quantùm ad pœnam quâ aliquis martyrium explet, quam contingit non eſſe ſufficientem ad ſatisfaciendum pro peccato: neque quantùm ad devotionem juſtæ voluntatis, quia contingit quod voluntate maiori charitate informata, aliquis ſine martyrio non poteſt ab omni pœna liberari, ſed hoc habet ex imitatione paſſionis Chriſti, unde de Martyribus dicitur Apocal. 5. Laverunt ſtolas ſuas in ſanguine agni.* Ergo ex D. Thoma, Baptiſmus ſanguinis, ſeu martyrium, ex vi ſua, inquantum eſt realis imitatio paſſionis Chriſti, poteſt adultos ab omni præcedente culpa & pœna liberare, ſubindeque illos ex opere operato juſtificare. Unde in 4. ad Annibaldum diſt. 4. quæſt. unicâ art. 4. ad 3. *Baptiſmus ſanguinis* (inquit) *non habet ſupplere effectum Baptiſmi fluminis ex opere operante, ſicut obiiciebatur, ſed ex imitatione paſſionis Chriſti.*

134 Confirmatur: Idem S. Doctor hic art. 12. in corp. & ad 1. dicit baptiſmata ſanguinis & flaminis, efficere effectum Baptiſmi aquæ, inquantum Baptiſmus aquæ ſuam habet efficaciam ex paſſione Chriſti, & ex virtute Spiritus Sancti, quæ duæ cauſæ operantur in Baptiſmatibus flaminis & ſanguinis. Et addit, quod paſſio Chriſti operatur in Baptiſmo flaminis, per quandam affectionem; in Baptiſmo verò ſanguinis, per imitationem: Atqui ſi Baptiſma ſanguinis non conferret gratiam adultis, niſi ex vi operis operantis, id eſt ex vi dilectionis & contritionis, non aliter in eo operaretur virtus paſſionis Chriſti, quam per affectionem, ſicut in Baptiſmo flaminis: Ergo ex D. Thoma Baptiſmus ſanguinis confert gratiam adultis ex opere operato.

Confirmatur ampliùs: Idem Doctor Angelicus ibidem aſſerit, virtutem paſſionis Chriſti operari excellentiùs in Baptiſmo ſanguinis, quàm in Baptiſmo fluminis, aut flaminis; quia in Baptiſmo ſanguinis operatur per imitationem operis, in Baptiſmo verò fluminis, per figuralem quandam repræſentationem; & in Baptiſmo flaminis, per quandam affectionem: At ſi Baptiſmus ſanguinis non cauſaret gratiam in adultis ex opere operato, virtus paſſionis Chriſti non operaretur in eo excellentiùs, quàm in Baptiſmo aquæ, utpote in quo gratia datur præciſè & immediatè ex merito paſſionis Chriſti, quod non contingeret in Baptiſmo ſanguinis: Ergo ex mente D. Thomæ, Baptiſma ſanguinis cauſat, etiam in adultis, gratiâ ex opere operato. 135.

Probatur ſecundò: SS. Patres loquendo de adultis tribuunt martyrio vim ad remittendum peccatum mortale, etiam quoad culpam: Sed non poſſet hoc verificari, ſi ſolùm ex opere operantis juſtificaret adultos: Ergo etiam ex opere operato illos juſtificat. Minor eſt certa, ſi enim ſolùm ex opere operantis juſtificaret adultos, remiſſio culpæ non eſſet tribuenda martyrio, ſed tantùm contritioni vel dilectioni perfectæ ante martyrium, vel in ipſo martyrio habitæ. Major vero probatur primò ex Tertulliano in Apologetico ad finem, ubi ſic ait: *Quis non pati exoptet, ut totam Dei gratiam redimat, ut omnem veniam ab eo compenſatione ſui ſanguinis expediat? Omnia enim delicta huic operi donantur.* Secundò ex D. Auguſtino 13. de civit. cap. 8. ubi hæc ſcribit: *Quicunque non percepto regenerationis, lavacro pro Chriſti confeſſione moriuntur, tantùm eis valet ad dimittenda peccata, quantùm ſi abluerentur ſacro fonte Baptiſmatis.* Certè ſi martyrium non remitteret ex ſe peccata quoad culpam, ſed tantùm quoad pœnam, ut dicit Vazquez, falſa eſſet illa propoſitio Auguſtini, quandoquidem Baptiſma valet, non tantùm ad remiſſionem pœnæ, ſed etiam, imò principaliùs, ad remiſſionem culpæ. Tertiò ex D. Cypriano in libro de oratione Dominica, ubi loquens de eo qui retinet affectum ad peccatum fraternæ diſſentionis, ut oſtendat ejus gravitatem: *Quale* (inquit) *delictum eſt, quod nec Baptiſmo ſanguinis poteſt ablui: quale crimen eſt, quod martyrio non poteſt expiari.* Ubi ſupponit martyrium habere vim ad remittendum culpam peccatorum ad quæ nô habet quis affectum, aliàs enim ex ejus verbis nullo modo colligi poſſet gravitas peccati, conſiſtentis in eo quod quis moriens pro fide, retineat affectum ad fraternam diſcordiam, aut ad quodlibet aliud diſcrimen. 136.

Confirmatur ex D. Cyrillo Jeroſolymitano catecheſi 3. ubi ſic habet: *Si quis non baptizatur, ſalutem non habet, præter ſolos Martyres.* Certè ſi martyrium non juſtificaret ex opere operato, falſa eſſet illa propoſitio, quandoquidem, præter martyres, Cathecumeni contriti, morientes antequam baptizentur, ſalvantur ex opere operantis. Item Cyprianus Epiſtolâ 73. dicit *vim Baptiſmi non eſſe maiorem martyrio*, & in exhortatione ad Martyres, loquens de Baptiſmo ſanguinis, ait: *Hoc Baptiſma in gratia maius, in poteſtate ſublimius, in honore pretioſius:* Sed hæc falſa eſſent, ſi martyrium non juſtificaret adultos ex opere operato, ſicut Baptiſmus. Ergo &c. 137.

Probatur tertiò: Martyrium justificat parvu- A
138. los ex opere operato: Ergo & adultos. Antecedens patet ex dictis conclusione præcedenti, Consequentia verò probatur, quia nulla est major ratio de parvulis, quàm de adultis, dummodo isti non habeant affectum ad peccata, sed sint de illis quæ commiserunt attriti: martyrium enim in adultis non minùs est martyrium, nec minùs potens & efficax, quàm in infantibus, quin potiùs in adultis nobilius atque adeò efficacius est. Addo quod, privilegium martyrii ad justificandum ex opere operato parvulos pro Christo morientes, non potest aliunde colligi, quàm ex Sacræ Scripturæ locis, in quibus gratia, aut vita æterna, morientibus pro Christo promittitur: At B
in his locis non promittitur gratia, aut vita æterna, solis parvulis, sed universaliter omnibus pro Christo morientibus, ut patet ex illo Matthæi 10. *Qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo .... Et qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam*: Ergo &c.

Denique suaderi potest conclusio hoc discur-
139. su: Baptisma sanguinis, seu martyrium, remittit Martyri omnem pœnam, idque ex opere operato: Ergo & culpam. Consequentia est evidens, non enim est assignabilis ratio, quare primum potiùs quàm secundum ex opere operato tribuatur martyrio, ut fatetur Vazquez. Antecedēs ve- C
rò quod negat, probatur. Si totâ pœna non remitteretur ex opere operato per martyrium, sed solùm ex opere operantis, non remitteretur tota infallibiliter: Atqui tota infallibiliter remittitur: Ergo remittitur ex opere operato. Minor est certa Ecclesiæ fides, quæ tenet Martyres à cruce ad cœlum recta evolare: undè Innocentius III. cap. *cùm Marthæ*, de celebratione Missarum: *Iniuriam* (inquit) *facit Martyri, qui orat pro Martyre.* Quod desumptum est ex D. Augustino serm. 27 de verbis Apostoli, serm. 5. de Martyribus, & Tractatu 84. in Joan. ubi sic ait: *Iniuria est pro Martyre orare, cuius nos debemus orationibus commendare.* Major verò probatur: Non est infalli- D
bile, quemcumque mortem propter Christum tolerantem, habere formalem actum dilectionis Dei & contritionis; & quamvis daretur, quod semper eum habeat, potest contingere ut non sit in ea intensione, & fervore qui requiritur ad totius pœnæ remissionem: imò ut notat D. Thomas loco in prima probatione adducto, contingit sæpe in aliis viris justis reperiri intensiorem & ferventiorem charitatem & contritionem, quàm in Martyribus, quæ tamen non est sufficiens ad tollendam omnem omnino pœnam: Ergo nisi dicatur, remissionem pœnæ fieri in martyrio ex opere operato, non erit infallibile, totam in eo pœnam remitti.

Nec valet si dicas, quod quamvis non remittatur
infallibiliter ex vi fervoris charitatis & contritio- E
nis tota pœna, bene tamen vi passionis & doloris, quem causat martyrium. Nam in contrarium est quod D. Thomas loco citato observat, scilicet posse contingere, ut peccata sint gravissima in malitia, & plura numero, dolores verò martyrii valde leves, & tam remissa voluntas patientis, ut non sufficiat ad condignam satisfactionem pro tota pœna hujusmodi peccatis debita.

§. II.

Duo corollaria notatu digna.

EX dictis intelliges primò, martyrium posse
dupliciter considerari, scilicet in quantum est effectus virtutis fortitudinis, & inquantum est imitatio realis passionis Christi, & non repræsentativa solùm, sicut Baptismus fluminis. Primo modo confert gratiam ex opere operantis: Secundo verò ex opere operato, non physicè, sicut sacramenta novæ legis, sed moraliter solùm, quatenus ex speciali quodam privilegio, ad possessionem ipsius, ex virtute passionis Christi, quam realiter repræsentat, Deus causat gratiam in martyrio. Valde autem congruum est, tale privilegium martyrio concedere, Primò quia est effectus secundùm se excellentissimæ dilectionis, juxta illud Christi: *Maiorem charitatem nemo habet, quàm ut animam suam ponat quis pro amicis suis.* Secundò, quia est opus maximè arduum & difficile, & multò excellentius Baptismo fluminis; nam, ut ait Augustinus ad Fortunatum, comparans martyrium Baptismo: *Baptizatus confitetur fidem suam coram Sacerdote, Martyr coram persecutore: ille post confessionem aspergitur aquâ, hic sanguine: ille per impositionem manus Pontificis, recipit Spiritum Sanctum, hic templum efficitur Spiritus Sancti.* Tertiò, quia martyrium est perfecta imitatio passionis Christi, decet enim Christum, virtutem suæ passionis specialiter applicare ei, qui pro ipso moriendo, ejus passionem imitatur. Addo, tale privilegium, magnum habere in Scriptura fundamentum, nam ut rectè arguit Augustinus libro 13. de civit. cap. 8. loquens de Martyribus: *Qui dixit, nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non intrabit in regnum cælorum, aliâ sententia istos facit exceptos, ubi non omnino generaliter dixit, Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo qui in cœlis est; & alio loco, qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam.*

Inferes secundò, quod sicut Baptismus conferit
gratiam præsuppositâ solùm attritione, & famen attrito contritum, ita & martyrium: unde si quis nondum baptizatus raperetur ad martyrium, nec posset ante baptizari, sufficeret quod cum voto Baptismi, sua peccata recogitando, in actum contritionis ex aliquo motivo supernaturali prorumperet, ad hoc ut gratiam consequeretur, & rectè à cruce ad cœlum evolaret. Imò aliqui non improbabiliter sentiunt, quod ille qui subitò raperetur ad crucem, cum sola efficaci voluntate baptisandi, ex vi talis actus, sufficienter disponeretur ad gratiam; licet enim non haberet actum dilectionis, aut dolorem de suis peccatis, tamen interpretativè ex vi operis illius extrinseci, censeretur Deum præ omni diligibili; sive super omnia ipsum diligere, subindeque virtualiter & interpretativè tollere affectum ad peccatum.

§. III.

Solvuntur obiectiones.

OBjicies primò contra primam conclusionem: Est generalis regula in Scriptura: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei*: Sed talis regula nullam habet in Scriptura, aut traditione exceptionem: Ergo sine fundamento asseritur, mortem que

pro Christo toleratam justificare parvulos sine Baptismo morientes. A

Respondeo concessa Majori, negando Minorem, licèt enim sit generalis regula, neminem posse salvari sine Baptismo aquæ, falsum tamen est, quod non sit speciale privilegium, seu exceptio martyrii: colligitur enim tale privilegium, tum ex communi consensu Ecclesiæ, universaliter & indiscriminatim celebrantis festum omnium Innocentum; tum ex verbis Christi Matthæi 10. *Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo*: hæc enim confessio non tantùm fit verbo, sed etiam facto & opere, unde de Innocentibus dicit Ecclesia: *Deus cuius preconium Innocentes martyres non loquendo sed moriendo confessi sunt.* 143.

Dices, Infantes non sunt capaces martyrii. Ergo licèt privilegium illud ei concedatur, parvuli tamen sine Baptismo morientes, per martyrium justificari non poterunt. Consequentia patet, Antecedens probatur. Martyrium est actus virtutis fortitudinis: Sed in parvulis, utpote usu rationis carentibus, non potest esse aliquis actus virtutis: Ergo nec martyrium. 144.

Respondeo martyrium posse dupliciter considerari: Primò ut est actus virtutis fortitudinis, & sic non habet locum in infantibus; secundò ut est actualis mors pro Christo perpessa, atque adeò imitatio passionis Christi, & sic convenit etiam infantibus, eosque ex opere operato justificat, & vices Baptismi aquæ supplet, ut docet D. Thomas 2. 2. quæst. 124. art. 1. ad 1. ubi de Innocentibus martyribus loquens sic ait: *Martyrii gloriam quam in alius propria voluntas meretur, illi parvuli occisi, per Dei gratiam sunt assecuti: nam effusio sanguinis propter Christum, vicem gerit baptismatis; unde sicut in pueris baptizatis, per gratiam baptismalem, meritum Christi operatur ad gloriam obtinendam, ita & in occisis propter Christum, meritum martyrii Christi operatur ad palmam martyrii consequendam. Vnde Augustinus dicit in quodam sermone de Epiphania, quasi eos alloquens: Ille de vestra corona dubitabit in passione pro Christo, qui etiam parvulis Baptismum prodesse non æstimat Christi. Non habebatis ætatem, qua in passurum Christum crederetis, sed habebatis carnem, in qua pro Christo passuro passionem sustineretis.* 145.

Objicies secundò: Si martyrium justificaret parvulos ex opere operato, esset sacramentum novæ legis: Sed hoc dici nequit, ut docet D. Thomas hic art. 11. ad 2. & art. 12. in corp. & patet; quia alias essent plusquam septem novæ legis sacramenta, quod est contra Tridentinum sess. 7. can. 1. de sacramentis in genere: Ergo nec illud. Sequela Majoris probatur: Signum sensibile & practicum gratiæ in actuali usu ipsius conferendæ, verum sacramentum est: At si martyrium justificaret parvulos ex opere operato, esset signum sensibile & practicum gratiæ in actuali usu ipsius conferendæ: Ergo esset verum sacramentum. 146.

Respondet Major in 4. dist. 4. quæst. 3. negando Minorem, existimat enim martyrium seu Baptismum sanguinis, verè esse sacramentum, quia confert gratiam ex opere operato. Ad probationem verò in contrarium dicit martyrium reduci ad Baptismum, sicque non esse plura quàm septem novæ legis sacramenta; sicut nec plura sunt, quamvis plures sint Ordines, quia similiter omnes sub uno sacramento, ut diversæ ejus species continentur. 147.

Verùm hæc solutio & doctrina aliis Theologis displicet, & ab illis rejicitur, Primò quia martyrium ejusdem rationis erat, & eodem modo conferebat gratiam in lege veteri, ac modò in lege nova: Sed tunc non erat sacramentum: Ergo nec modò. 148.

Secundò, Septem sacramenta legis gratiæ constant rebus & verbis: Sed martyrium non constat verbis: Ergo non est novæ legis sacramentum.

Tertiò, Sacramentum debet esse remedium à Deo institutum, quo homo viâ ordinariâ uti possit in suam utilitatem: Sed martyrium non est hujusmodi, ut de se patet: Ergo non est verum sacramentum.

Denique, licèt Baptismus sanguinis aliquo modo includatur in Baptismo aquæ, ut docet S. Thomas hic art. 11. ad 1. tamen ut idem S. Doctor ait in 4. dist. 4. quæst. 3. art. 3. quæstiunc. 1. propriè loquendo unum est tantùm Baptisma quod in aqua celebratur; alia autem duo Baptismata flaminis & sanguinis, non verè & formaliter sunt Baptismata, sed solùm secundùm proportionem ad eundem effectum, & consequenter non possunt esse unum sacramentum cum Baptismo aquæ: omnes autem Ordines, verè sunt Ordines, atque adeò sub unico sacramento, ut diversæ ejus species, continentur. Unde nulla est paritas quam in defensionem suæ singularis opinionis adducit Major. B

Aliter ergo ad objectionem respondeo, negando scilicet sequelam Majoris, propter rationes allatas. Ad ejus verò probationem, concessa Majori, negando Minorem: licèt enim in martyrio conferatur gratia ex opere operato, non tamen martyrium est signum talis gratiæ ex divina institutione, ut docet D. Thomas hic art. 11. ad 2. ubi sic ait: *Sacramenta habent rationem signi: alia verò duo* (Baptismata scilicet flaminis & sanguinis) *conveniunt cum Baptismo aquæ, non quidem quantùm ad rationem signi, sed quantùm ad effectum Baptismatis, & ideò non sunt sacramenta.* Quia ergo martyrium non est signum gratiæ, aut rei sacræ sanctificantis nos, nec est à Deo institutum, ut homo viâ ordinariâ eo uti possit in suam utilitatem & sanctificationem, non est verum sacramentum, nec se habet ut instrumentum divinæ virtutis, à Deo institutum ad causandam gratiam, sed solùm ut conditio quædam, quâ positâ Deus infallibiliter causat gratiam, ratione suæ promissionis, & quia martyrium est quædam imitatio passionis Christi, ut suprà declaravimus. C 149. D

Objicies tertiò contra secundam conclusionem locum Apostoli 1. ad Corinthios 13. dicentis: *Si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest:* quorum verborum sensus est (ut explicat D. Thomas hic art. 12. ad 2. & 2. 2. quæst. 124. art. 8.) martyrium nihil prorsus valere sine charitate: At si justificaret adultos ex opere operato, valeret sine charitate, ei nempe qui tantùm haberet attritionem, quandoquidem ipsum justificaret: Ergo martyrium non justificat adultos ex opere operato. 150. E

Respondeo duobus modis intelligi posse aliquem tradere corpus suum absque charitate, uno modo absque charitate antecedente, quæ sit aliquo modo causa operis, vel simpliciter, vel in esse meriti: alio modo absq; charitate etiam consequente, quæ sit effectus ipsius operis, si nimirum ex tali opere, sive traditione corporis, non 151.

 sequa-

sequatur charitas in operante. Sensus ergo doctrinæ Apostoli est, tradere corpus suum absque charitate tam consequente quam antecedente, nihil prodesse, ex quo nihil contra nos. Licèt enim martyrium charitatem non supponat necessariò, si nimirum toleretur ab eo qui solùm est attritus de suis peccatis; illam tamen semper secum trahit, adeò ut martyr ipse sine charitate nunquam decedat; quia ipsis vi, & ex privilegio Dei, infunditur ei gratia & charitas conjuncta cum ipsa sanguinis effusione, in quo sensu etiam intelligendus est D. Thomas.

152. Objicies quartò: Præceptum charitatis obligat sub mortali in articulo mortis: Ergo si aliquis rapiatur ad martyrium, & non eliciat actum charitatis, peccabit mortaliter, subindeque nullus poterit recipere gratiam, vi martyrii, cum sola attritione.

153. Propter hoc argumentum plures existimant, attritionem cognitam non esse sufficientem dispositionem ad martyrium, sed requiri ad minus attritionem existimatam contritionem. Verùm quamvis hæc opinio sit securior, & in praxi tenenda, nihil tamen est quod eam efficaciter suadeat; etsi enim præceptum dilectionis obliget quemlibet in articulo mortis per se, per accidens tamen ab hac obligatione liberatur, qui pro Christo, sive fidei defensione, vitam suam libenter profundit, maximè quia ex vi talis operis, summam Dei exhibet dilectionem. Unde in casu quo aliquis non posset recipere Baptismum, antequã pro Christo occideretur, sufficeret, si haberet memoriam peccatorum, quod in se motum attritionis supernaturalis excitaret; nam sicut martyrium suppleret in illo casu defectum Baptismi aquæ, ita suppleret defectum dilectionis Dei super omnia, & contritionis ex ea procedentis.

154. Objicies ultimò: Non potest designari tempus quo martyrium gratiam conferat ex opere operato: Ergo illam ita non tribuit. Consequentia patet, probatur Antecedens. Vel illam confert in instanti mortis, vel ante illud instans? Non in instanti mortis, quia jam homo non est in illo instanti. Neque ante illud instans, quia ante instans mortis nondum est martyrium, utpote consistens in morte propter Christum tolerata.

155. Respondeo negando Antecedens, & ad ejus probationem dico, martyrium conferre gratiam ex opere operato, brevissimo tempore ante mortis instans: licèt autem nondum sit actu subsecuta mors, eo ipso tamen quod tempus illud parùm distet à mortis instanti, cursus vitæ, ac certaminis, seu agonis, jam moraliter consummatus intelligitur.

156. Instabis primò: In illo brevissimo tempore vitæ quod martyri restat ante instans mortis, habet ipse adhuc libertatem, atque adeò potest adhuc peccare in sensu composito: Ergo nondum est martyr, sed tantùm in ipsa mortis executione, aliàs enim posset martyr damnari. Secundò, Potest Deus miraculosè illi prolongare vitam: Ergo ut sit martyrium, requiritur quod sit mors in executione.

157. Ad primam instantiam respondeo quod regulariter loquendo, in brevissimo tempore ante mortem, martyr non habet ampliùs libertatem, & si eam fortè habeat, Deus speciali privilegio ipsum in gratia confirmat, atque adeò impotentem reddit ad peccandum, in sensu composito.

A Ad secundam similiter dico, in casu quo martyr qui recepit vulnus de se lethale, per miraculum tamen mortem evadat, sicut Joannes Evangelista, Deum ipsum confirmaturum in gratia pro reliquo vitæ tempore, usque ad mortem. Dico est, quia licèt in illo casu mortem miraculosè evadat, verè tamen, absque novo martyrio, debet martyr, ut constat de ipso Joanne Evangelista, quem Ecclesia ut martyrem colit, licet absque novo martyrio, post multos annos, animam efflaverit: gratia autem martyrii postulat suam excellentiam, confirmationem martyrii gratia.

B

§. IV.

Corollarium notatu dignum.

EX dictis inferes, mortem ex peste in observantia languentium oppetitam, non esse verum & propriè dictum genus martyrii, ut contendit Theophilus Raynaudus in libro quem dedidit de martyrio per pestem: Verum enim verò propriè dictum martyrium quatuor habet principua privilegia, nimirum, justificationem ex opere operato, remissionem omnis culpæ & pœnæ, exemptionem à precibus Ecclesiæ, & aureolam ultra auream victori donandam; Sed hæc privilegia Ecclesia nusquam concessit iis qui martyriũ tur inter ministrandum agris, ut patet præsertim pue de tertio & quarto; Ecclesia enim pro illis orat, & missæ sacrificium offert, & nusquam illos cum martyrii Aureola depingit: Ergo mors ex peste in observantia languentium oppetita, non est verum & propriè dictum martyrium.

C

Deinde, Aliud privilegium martyrii est, quod si mater propter Christum occidatur, filius quem gestat in utero à peccato originali mundetur: At nemo Catholicorum id unquam dixit de filio quem utero gestat mulier quæ immoritur ministerio peste laborantiũ: Ergo nullus Catholicorum unquam existimavit, mortem illam æquari martyrio, & omnibus ejus privilegiis gaudere.

Item, Verus & legitimus martyr, non debet sponte prodire ad ultroneam mortem, sed ab illo cogendus aut vocandus est, ut est communis doctrina Patrum, à Christo accepta, qui jubet ne ultrò ad certamen accedamus, sed ab una civitate ad aliam fugiamus; tum ut nostræ infirmitati, tum etiam ut persecutorum bono consulamus, ne nos in periculum temerè, & illos ad vitiam propellamus: Sed hæc proprietas martyrii deest morienti peste, dum ex charitate inservit proximo: Ergo ille veri martyrii gloriam non habet.

D

Demum, Si accenseamus numero martyrum eos qui moriuntur inter ministrandum agris, etiam in eorum album referendus erit S. Coelestinus, qui maluit mori, quàm castitatis jacturam facere, & illi omnes qui nolunt servare vitam remedio quodam illicito, ut Carthusianus ejusmodi, religiosus transgressione regulæ &c. Nam sicut primi moriuntur in exercitio charitatis, ita & isti in exercitio alterius virtutis; subindeque nec pro illis nec pro istis orandum erit, quam suprà ex Augustino vidimus, *mouriam facimus martyri qui orat pro martyre*: At hæc plusquam illis absurda sunt: Ergo & opinio Theophili, quæ ideo circo justissimè à sacra Inquisitione Romana anno 1647. die 11. Martii damnata fuit, ut multis ostendit Thomas Hurtado in libro quem pro defensione hujus decreti, contra libellos dicti Theophili Raynaudi edidit.

E

DIS-

DISPVTATIO II.

De Ministro Baptismi.

Ad quæstionem 67. Divi Thomæ.

NOn agimus hic de institutore Baptismi (constat enim ex dictis art. 1. disputationis præcedentis, solum Christum esse ejus institutorem) sed solùm de ipsius ministro, de quo S. Thomas quæst. 67. & quia susceptor seu patrinus, ad causam ministerialem Baptismi reducitur, eò quòd aliquod ministerium in solemni Baptismo exhibeat, aliquid etiam de illo dicendum erit.

Quis sit idoneus minister Baptismi?

DUplex distingui solet Baptismi minister, unus solemnitatis, alter necessitatis, unde ut clarè pateat, quinam sit idoneus minister Baptismi, breviter hic declarandum est, quinam possint ministrare Baptismum cum solemnitate, quinam verò in casu necessitatis sine solemnitate illum conferre possint?

Dico ergo primò, ad solum Sacerdotem, non verò ad Diaconum, pertinere cum solemnitate & ex officio Baptismum ministrare. Ita definitur in Florentino in decreto Eugenii, ubi sic dicitur: *Minister huius Sacramenti ordinarius est Sacerdos, cui ex officio competit baptizare.* Idem docet Clemens libro 3. Constit. cap. 11. & libro 8. cap. 52 dicens: *Nec Diacono fas est offerre sacrificium, vel baptizare.* Idem constat ex Gelasio Papa, cujus verba refert S. Thomas hic art 1. in argum. *sed contra.*

Ratio etiam id suadet: Ad illos enim pertinet baptizare ex officio, ad quos pertinet admittere fideles in Christianam rempublicam: Sed id pertinet solùm ad Sacerdotes, non verò ad Diaconos: Ergo ad solos Sacerdotes, non verò ad Diaconos pertinet cum solemnitate & ex officio baptizare. Major patet, Baptismus enim est janua Ecclesiæ, & per illum homines fiunt Christianæ Reipublicæ cives. Minor verò suadetur. Admittere in aliquam rempublicam ex officio convenit illis qui in rempublicam habent juridicam potestatem: Sed soli Sacerdotes illam habent in republica Christiana, non verò Diaconi: Ergò &c. Minor probatur: Potestas in corpus Christi mysticum, dimanat ex potestate in corpus ejus naturale: Sed soli Sacerdotes, non verò Diaconi, habent potestatem in corpus Christi naturale: Ergo & in ejus corpus mysticum, quod est respublica Christiana. Eadem ratione probant Theologi in Tractatu de Pœnitentia, ad solum Sacerdotem pertinere absolvere à peccatis.

Adverte tamen, quod licèt stando in jure divino, omnes Sacerdotes possint baptizare ex officio, & cum solemnitate, justis tamen de causis, Ecclesia statuit officium illud à solis Parrochis exerceri debere, ut constat ex capite *Interdicimus* 16. quæst. 1. unde peccaret mortaliter qui non habens curam animarum, vellet hoc Sacramentum cum solemnitate conferre, non reperitur tamen aliqua pœna contra eum in jure taxata.

A Adverte etiam cum D. Thoma hic art. 1. quòd licet Diaconus non sit minister ordinarius Sacramenti Baptismi, ad ipsum tamen pertinet ex vi propriæ ordinationis, ministrare Sacerdoti vel Episcopo baptizanti Ita statuitur in decreto dist. 25. cap. *Perlectis*, ubi dicitur, *Ad Diaconum pertinere assistere & ministrare Sacerdotibus in omnibus quæ aguntur in Sacramentis; Baptismo scilicet, & Chrismate, in Patena, & Calice.* 4

Addo, Diaconum posse cum solemnitate baptizare, ex speciali commissione Sacerdotis, vel Episcopi. unde differentia inter Diaconum & Sacerdotem est, quòd Sacerdos vi suæ ordinationis est ordinarius hujus Sacramenti Minister, 5
B Diacanus verò accipit potestatem de jure ordinario inserviendi baptizantibus, & ex speciali Sacerdotis vel Episcopi commissione, baptismum solemniter conferendi. Tum quia id expressè asserit Glossa super Canonem *Diaconus* dist. 25. Tum etiam, quia in Pontificali Romano in ordinatione Diaconi dicitur, Diaconum debere baptizare & prædicare: unde sicut ex vi suæ ordinationis accipit facultatem prædicandi solemniter ex commissione Episcopi, ita etiam & baptizandi. Non potest tamen commissio ei dari, nisi ob magnam necessitatem, aut Ecclesiæ utilitatem: putà si non essent Sacerdotes qui possent solemniter baptizare; quæ necessitas, aut Ecclesiæ utilitas, vix potest nunc reperiri, ob multitudinem Sacerdotum.

C Si quæras, an Diaconus incurreret aliquam pœnam, si sine prædicta commissione solemniter baptizaret? Respondeo in capite primo de Clerico non ordinato, pœnam irregularitatis statui contra omnes qui cùm non sint ordinati (id est sacerdotio initiati) baptizant solemniter, intellige seclusâ commissione, quæ dari potest Diacono. 6

Dico secundò: Ministrum necessitatis Sacramenti Baptismi esse quemcumque, sive ordinatus sit, sive non, baptizatus aut non baptizatus, vir, sive mulier, dummodo sit capax abluendi, cum intentione faciendi quod Christus instituit, aut vera facit Ecclesia. 7

Conclusio est certa de fide, definita in Florentino in decreto Eugenii, ubi sic habetur: *In casu necessitatis, non solum Sacerdos, vel Diaconus,*
D *sed etiam laicus, vel mulier, imò etiam paganus, & hæreticus, baptizare possunt.* Unde in Capite *A quodam Iudæo*, de consecrat. dist. 4. definitur verum esse Baptismum, datum à Judæo, sub debita forma, & Tridentinum sess. 7. cap. 4. definit Baptismum Hæreticorum esse simpliciter validum.

Ratio à priori nostræ conclusionis nulla alia assignari potest, præter Christi institutionem, & beneplacitum, sed optima congruentia datur
E in capite *Constat* de consecratione dist. 4. nimirum maxima necessitas Sacramenti Baptismi, cùm nisi per illud, citra martyrium, saluti parvulorum subveniri possit, neque etiam perfectè adultis, qui licèt per proprios actus possint justificari, non tamen recipere characterem, & jus ad bona Ecclesiæ. Quam ob causam voluit Christus, ut quisque licitè possit subvenire proximo, in necessitate Baptismi constituto. Unde D. Thomas hic art. 5. ait quod *sicut ex parte materiæ, quantùm ad necessitatem Sacramenti, sufficit quæcunque vera & naturalis aqua,*

ita etiam sufficit ex parte ministri quicunque homo.

9. Dices, D. Augustinum libro 2. contra Epistolam Parmeniani, noluisse determinare an Baptismus à non baptizato collatus sit validus, & Gregorium II. scribentem Bonifacio, dicere baptizatos à paganis quibusdam esse rebaptizandos: Ergo Baptismus à non baptizato vel pagano collatus, non est validus.

Ad Augustinum respondeo cum D. Thoma hîc art. 5. quod quamvis ille hoc reliquerit loco citato indecisum, fuit tamen ab Ecclesia determinatum, præcipuè Canone *A quodam Iudæo*, suprà citato, imò ab ipsomet D. Augustino aliis in locis, & in ipsomet libro citato, ubi sic de Baptismo loquitur: *Besi nullâ necessitate usurpetur, & à quolibet cuilibet detur, non potest dici non datum, quamvis rectè dici possit illicitè datum.* Ad Gregorium verò dicendum, ipsum loqui de paganis, qui non baptizaverant in nomine Trinitatis, qui proinde verum Baptisma non contulerant.

10 Quamvis autem quilibet possit validè tanquam minister necessitatis baptizare, hic tamen ordo servari debet, ut mulier non baptizet in præsentia viri, nisi ipse vir nollet baptizare, nec laicus in præsentia Clerici, nec hic in præsentia Sacerdotis: Sacerdos tamen potest baptizare in præsentia Episcopi, quia baptizare pertinet ad officium Sacerdotis. Unde Catechismus Pii V. de Baptismo sic ait: *Neque verò hoc munus ita omnibus promiscuè permissum esse fideles arbitrentur, quin ordinem aliquem ministrorum statuere maximè deceat: mulier enim, si mares adsint, Laicus item, præsente Clerico, tum Clericus coram Sacerdote, Baptismi administrationem sibi sumere non debent, quanquam obstetrices quæ baptizare consueverunt, improbandæ non sint, si interdum præsente aliquo viro, qui huius Sacramenti conficiendi minimè peritus sit, quod alias viri magis proprium videretur, ipsæ exequantur.*

11 Sed quæres primò, an peccet mortaliter fœmina, in præsentia viri, vel vir laicus, in præsentia Clerici, aut Clericus in minoribus, in præsentia Subdiaconi, in periculo mortis baptizans?

Respondeo negativè contra Vazquem disp. 147 cap. 5. in hoc enim quod fœmina præferatur viro, & laicus Clerico, & Clericus in minoribus Subdiacono, licèt aliqua indecentia reperiatur, est tamen levis, & ideò solùm venialis.

12 Quæres secundò, an peccet mortaliter non Diaconus, qui in necessitate, in præsentia Diaconi baptizat?

Respondeò affirmativè, quia Diaconus potest ex commissione conficere Baptismum cum solemnitate, quod multùm accedit ad ministrum ex officio, & idcircò videtur res gravis, quod in præsentia illius conficiatur ab alio. Idem à fortiori dicendum est de Diacono baptizãte in præsentia Sacerdotis, non tamen de Sacerdote baptizante in præsentia Episcopi, quia (ut suprà ostendimus) hoc inter Diaconum & Sacerdotem discrimen reperitur, quod Diaconus ex vi suæ ordinationis non est minister Baptismi ex officio, sed solùm ex commissione: At verò Sacerdos ex vi suæ consecrationis, cùm habeat potestatem ordinis ad cõsecrandum Christi corpus, habet etiam facultatem ad baptizandum cum solemnitate, & ad absolvendum à peccatis; po-

A testas enim in corpus Christi mysticum, ex potestate in corpus ejus naturale dimanat, ut supra dicebamus.

Dices, Hi solùm rectè & jure admittere possunt ad corpus Ecclesiæ, qui ipsi præsunt, & veluti principes illius: Sed soli Episcopi in Ecclesia principatum tenent, ut dicit Glossa ordinaria ex Beda super caput 10. Lucæ: Ergo soli Episcopi possunt de jure admittere ad corpus Ecclesiæ, subindeque ipsis tantùm competit officio baptizare, atque ita si simplex Sacerdos in præsentia Episcopi baptizet, peccat mortaliter.

Respondeo cum D. Thoma hic art. 2. ad 1. B *quod in qualibet republica, ea quæ sunt maioris pertinent ad minora officia, maiora verò maioribus reservantur, secundum illud Exodi 18. Quidquid maius fuerit, referant ad te, & ipsi tantummodo minora iudicent; & ideò ad minores civitatis Principes pertinet disponere de infimo populo, ad summos autem Principes pertinet disponere ea quæ pertinent ad maiores civitatis. Per Baptismum autem non adipiscitur aliquis nisi infimum gradum in populo Christiano, & ideò baptizare pertinet ad minores Principes Ecclesiæ, id est ad Presbyteros, qui tenent locum septuaginta Discipulorum Christi, ut dicit Glossa ex hoc Lucæ 10. ad illa verba, Designavit Septuaginta duos.*

C

Articulus II.

An idem possit à seipso baptizari, vel plures ab uno, aut unus à pluribus?

Dico primò, neminem posse seipsum baptizare. Ita D. Thomas quæst. præcedenti art. 5. ad 4. ubi ait quod *mutaretur forma Baptismi, si diceretur, Ego baptizo me; & ideò nullus potest baptizare seipsum, propter quod Christus à Ioanne voluit baptizari, ut dictum est de Baptismo & eius effectu.* Unde ibidem Innocentius III. consultus de Iudæo quodam qui seipsum baptizaverat, respondet esse rebaptizandum. Nec obest quod addit, *talem nihilominus servandum fuisse, si tunc obiisset*: intelligit enim non vi Baptismi fluminis, sed flaminis, propter fidem vivam erga Deum, cui volebat uniri per Sacramentum. D

Potest etiam probari conclusio, ex forma Baptismi, tam Græca, quàm Latina, & ex verbis Christi Matthæi ultimo, *Baptizantes eos*, nec non ex natura ipsius Baptismi: Baptismus enim est Sacramentum regenerationis, juxta illud Christi Joannis 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto &c.* Ergo sicut nemo seipsum generare potest, ita nec seipsum baptizare. E

Dico secundò, plures simul ab uno baptizari posse. Ita Divus Thomas hic articulo 6. ad 1. ubi sic ait: *In casu necessitatis unus potest simul plures baptizare, sub hac forma, Ego vos baptizo, putà si immineret ruina aut gladius, vel aliquid huiusmodi quod omnino moram non pateretur, ut sigillatim omnes baptizarentur. Nec per hoc diversificaretur forma Ecclesiæ, quia particule non est nisi singulare geminatum, præsertim cùm pluraliter dicatur Matthæi ultimo Baptizantes eos &c.* Quibus verbis S. Doctor conclusionem nostram & docuit & probavit. Possit-

que confirmari, nam credibile est D. Petrum ita fecisse Actorum 2. quando unâ die multa hominum millia baptizavit, non enim poterat singulos seorsim baptizare

Dico tertiò: Baptismum collatum alicui à pluribus simul abluentibus, & dicentibus, *Nos te baptizamus*, nullum esse. Est contra Durandum & Paludanum, est tamen D. Thomæ hic art. 6. sic dicentis: *Ex tali forma, Nos te baptizamus, exprimitur talis intentio quòd plures conveniant ad Baptismum conferendum: quod quidem videtur esse contra rationem ministerii, homo enim non baptizat, nisi ut minister Christi, & vicem eius gerens; unde sicut unus est Christus, ita oportet esse unum ministrum, qui Christum repræsentet: propter quod signanter Apostolus dicit Ephes. 4. Vnus Dominus, una fides, unum Baptisma, & ideò contraria intentio videtur excludere Baptismi Sacramentum.* Quibus verbis S. Doctor rationem fundamentalem nostræ conclusionis insinuat, quam Serra sub hac forma proponit. Ut Baptismus sit validus, debet apponi forma legitima, & non exprimi intentio contraria intentioni Christi & Ecclesiæ: Sed quando plures simul abluunt, & dicunt, *Nos te baptizamus*, non apponitur legitima forma, & exprimitur intentio contraria intentioni Christi & Ecclesiæ. Ergo non est validus Baptismus, sed nullus. Major patet, Minor probatur. Forma legitima, & intentio Christi & Ecclesiæ, excludit pluralitatem ministrorum convenientium ad Baptismum conferendum; sicut enim unus est Christus, tam ipse quam Ecclesia vult ac intendit, ut minister vicem gerens Christi, & ipsum repræsentans, sit unus; forma etiam legitima, nullum exprimit ministrum, ut patet in forma Græcorum, aut unum solùm exprimit, ut constat in forma nostra: Sed per hanc formam, *Nos te baptizamus*, & ex vi verborum illius, exprimitur pluralitas ministrorum convenientium ad Baptismum conferendum, & intentio talis pluralitatis: Ergo qui illâ utuntur, intentionem contrariam intentioni Christi & Ecclesiæ exprimunt, & formam legitimam Sacramento Baptismi non apponunt.

19 Dico quartò: Si plures aliquem baptizando seu abluendo, quilibet eorum diceret, *Ego te baptizo*, qui priùs verba proferret, Baptismi Sacramentum conficeret: si verò omnino simul abluerent, & verba proferrent, omnes verè baptizarent. Ita D. Thomas hic art. 6. ubi post verba conclusione præcedenti relata, subdit: *Si verò uterque diceret, Ergo te baptizo in nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti, tunc manifestum est quod ille qui priùs verba proferret, daret Baptismi Sacramentum.... Si autem omnino simul ambo verba proferrent, & hominem immergerent, vel aspergerent.... uterque, quantum in se est, baptizaret; nec traderent aliud & aliud Sacramentum; sed Christus, qui est unus, interiùs baptizans, unum Sacramentum per utrumque conferret.*

20 Ratio etiam suffragatur. Et in primis, quòd si plures aliquem abluendo dicerent, *Ego te baptizo*, ille qui priùs verba proferret, Sacramentum conficeret, manifestum est; ille etenim priùs legitimam formam & materiam Baptismi apponeret: Ergo si intentionem baptizandi haberet, verum Baptismi Sacramentum priùs conficeret; & alter qui postea verba pronuntiare præsumeret, nihil omnino efficeret, sed tanquam rebaptizator puniendus esset.

21 Quod verò si omnes simul abluerent & verba proferrent, omnes verè baptizarent, non minùs evidens est, nam omnes sufficienter omnia ad Baptismum requisita ponerent: Ergo sicut recenter ordinati Sacerdotes, omnes simul cum Episcopo verè consecrant, si simul verba consecrationis proferant; ita & in nostro casu, si omnes simul abluerent, & verba proferrent, omnes verè baptizarent.

Dices primò, Idem numero effectus à pluribus 22
causis totalibus ejusdem ordinis, simul procedere nequit, ut docent nostri Thomistæ in secundo physicorum: Ergo nec idem Baptismus esse à pluribus ministris ad illum conficiendum simul concurrentibus.

Respondeo quod idẽ numero effectus non potest esse à pluribus causis totalibus ejusdem generis & ordinis, si sint principales, secùs autem si sint instrumentales. Ratio differentiæ est, quia si idem effectus esset à duabus causis totalibus principalibus, penderet per se à qualibet & non penderet per se, quia sine qualibet esse potuisset; & insuper esset ab iis productus per duas actiones numero distinctas, cuilibet enim conveniret sua propria actio, & nihilominus non esset productus per duas actiones, quia in eodem passo non possunt simul esse duæ actiones solo numero distinctæ: hæc autem repugnantia non reperiretur, si causæ essent instrumentales; primò quia effectus non pendet per se à causa instrumentali, sed ipsâ mediante, à sola causa principali: secundò, quia non essent etiam duæ actiones, sed una tantùm; non enim multiplicarentur, propter multiplicationem virtutum instrumentalium, in pluribus instrumentis receptarum, sed propter unitatem subjecti, & virtutis principalis agentis, esset unica solùm actio, quia sicut virtus principalis agentis uteretur pluribus instrumentis ad eundem effectum producendum, ita etiam ad eandem numerò eliciendam actionem.

Dices secundò: Non potest una & eadem per- 23
sona duobus distinctis numero baptismatibus baptizari: Sed in casu posito essent diversa numero baptismata, quia esset multiplex ablutio & multiplex prolatio formæ: Ergo &c.

Respondeo negando Minorem: nam in casu posito esset unum tantùm Baptisma formaliter, ut docet S. Thomas hic art. 6. quia licèt essent ibi plures actiones abluentes, & plures formæ, dicerent tamen habitudinem ad idem subjectum formaliter, ut subesset eidem differentiæ temporis: unde sicut variæ superficies in eadem distantia ad polos & centrum mundi, sunt idem locus formaliter, quamvis continno fluant materialiter, & varientur; ita diversæ illæ actiones abluentes, & diversæ formæ, prædicto modo sumptæ, essent formaliter unus Baptismus.

Dico quintò: Si plures ita eundem baptizarent, 24
ut unus abluerat, & alius verba proferret, Baptismus esset nullus. Est contra Marsilium & Cajetanum, est tamen D. Thomæ suprà quæst. 66. art. 5. ad 4. ubi sic ait: *Si convenirent duo, quorum unus esset mutus, qui non posset proferre verba, & alius carens manibus, qui non posset exercere actum, non possent ambo simul baptizare, uno dicente verba, & alio exercente actum.* Quo nihil clarius & expressius in favorem nostræ conclusionis dici potest.

Ratio etiam suffragatur: Nam quando forma 25
Sacramenti est falsa, non perficitur Sacramentum sit enim mutatio substantialis: At si plures ita eundem baptizarent, quòd unus abluerat, & alter

alter verba proferret, forma esset falsa : Ergo in illo casu non perficeretur Sacramentum. Major patet, Minor etiam videtur manifesta, nam ille qui solùm proferret verba, non baptizaret, qui verò solùm ablueret, non adhiberet formam, quâ materia consecratur : Ergo &c.

26 Dices primò, hoc inconveniens evitari, si diceretur, *Nos te Baptizamus*, accipiendo propositionem illam complexivè ; in hoc enim casu forma non esset falsa, quia sensus esset, Ego & ille te baptizamus, per modum unius conjuncti totaliter Baptismatis, quod verum esset, sicut etsi nullus seorsim possit trahere navim, dici tamen potest, nos trahimus, si plures simul eam trahant.

Sed contra : Ex hoc magis confirmatur nostra conclusio, ideò enim hæc secunda propositio est vera, quia verè quilibet trahit navim, saltem partialiter : At verò qui tantùm profert verba, non potest dici abluere partialiter : Ergo dicendo, *Nos te Baptizamus*, falsum assereret.

27 Dices secundò, Ego te baptizo, non est idem, ac ego te lavo, sed idem quod ego tibi Sacramentum confero : uterque autem in casu posito verè conferret Sacramentum partialiter, quamvis unus tantùm ablueret, & alter verba proferret.

Sed contra primò : Sacramentum Baptismi non confertur, nisi per ablutionem : Ergo ille non potest dici conferre Sacramentum Baptismi, qui non potest dici abluere.

Secundò, Verba formæ primò & per se significant actionem sensibilem abluendi, & de illa debent in primis verificari : Ergo nulla responsio. Antecedens constat, nam illa verba, *Ego te baptizo*, significant usum materiæ primò & per se : Sed ille est ablutio sensibilis : Ergo primò & per se actionem abluendi significant.

28 Dico tertiò, Illi duo ministri baptizantes possent validè uti formâ Græcorum : hæc autem non esset falsa, quamvis unus tantùm ablueret, & alter verba proferret : Ergo &c.

Sed contra primò : Verus sensus formæ Baptismi non est petendus ex forma Græcorum, sed potiùs ex forma quâ utitur Romana Ecclesia ; neque censenda est illa forma sufficiens, quæ prolata illis verbis quibus Ecclesia Romana utitur, vera esse non potest.

Deinde, quando in forma Græcorum dicitur, *Baptizetur servus Christi*, subintelligitur *A me*, licèt non exprimatur, ut patet ex alia eorum forma relata à Florentino in Decreto unionis, in qua sic dicitur : *Baptizatur manibus meis N. in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti* : Sed hoc esset falsum, si alter ex ministris non ablueret : Ergo etiam forma Græcorum non verificaretur, si plures ita eundem baptizarent, ut unus ablueret, & alter verba proferret.

29 Contra istam conclusionem objicitur primò ; Potest contingere quod parvulo moribundo adsint tantùm duo, quorum unus sit mancus, & alter mutus : Ergo tunc erit licitum muto abluere, & manco proferre verba, ne salus pueri periclitetur.

Respondeo in tali casu mutum illum posse alligare capiti alterius vasculum aquæ, quod ille submittendo caput versaret supra puerum, proferendo formam. Quod si nullus esset aspergendi modus, nisi manibus, idem sentiendum esset, ac si nullus foret minister legitimus, ut ex verbis D. Thomæ suprà relatis manifestè colligitur.

30 Objicitur secundò : In Sacramento Pœnitentiæ & Matrimonii materia adhibetur ab uno, & forma ab alio : Ergo idem poterit fieri in Sacramento Baptismi.

Sed nego consequentiam & paritatem : nam Sacramentum Pœnitentiæ est institutum per modum judicii, in quo oportet reum & judicem distingui, & confessionem fieri à reo, absolutionem verò à judice. Matrimonium verò se habet per modum contractûs mutuæ traditionis & acceptationis, quæ non possunt inter unam & eandem personam reperiri.

ARTICULUS III.

An requiratur aliquis qui baptizatum levet de sacro fonte?

RESPONDEO affirmativè cum S. Thoma hic art. 7. ubi id probat primò ex perpetua Ecclesiæ consuetudine, & traditione Apostolorum, cujus testis est Dionysius cap. 2. de Eccles. hierarchia dicens, quod *sacerdotes assumentes baptizatum, tradunt eum ad educationem suscipientium & duci*. Et cap. 7. sic ait : *Id placuit divinis nostris ducibus* (id est Apostolis) *ut traderent puerum cuidam docto in divinis pædagogo, & salvationis sortis susceptore*. Idem testantur alii SS. Patres, qui susceptores variis nominibus appellant : Justinus quæ. 56. ad Orthodoxos, vocat eos προσφορεῖς, id est offerentes : Tertullianus de Baptismo cap. 18. *Sponsores* : Augustinus serm. 215. de tempore *Fideiussores* : Hyginus Papa Can. *in Catechismo* 1. consecrat. dist. 4. *Patrinos*, & Synodus Moguntina can. 47. *Compatres*, jubetque illos filios suos spirituales catholicè instruere.

Ratio etiam suffragatur, nam ut discurrit D. Doctor in eodem articulo : Spiritualis regeneratio quæ fit per Baptismum, assimilatur quodammodo generationi carnali, juxta illud 1. Petri 2. *Sicut modo geniti infantes, rationabiles & sine dolo, lac concupiscite* : Sed in generatione carnali parvulus nuper natus eget nutrice & pædagogo : Ergo similiter in spirituali regeneratione quæ fit per baptismum, baptizatus indiget susceptore, per quem in fide & vita Christiana instituatur & informetur.

Admonet tamen S. Thomas in resp. ad 2. hoc non esse de necessitate Sacramenti, sed ad ejus solemnitatem pertinere : sicut enim (inquit) in generatione carnali non requiritur ex necessitate nisi pater & mater ; sed ad facilem partum, & educationem pueri convenientem, requiritur obstetrix, & nutrix, & pædagogus. ita in regeneratione spirituali quæ fit per Baptismum, susceptor seu patrinus non est de necessitate Sacramenti : unde licèt esset peccatum mortale in Baptismo solemni illum omittere, ob præceptum & consuetudinem Ecclesiæ, non tamen quando datur in casu necessitatis sine solemnitate.

Si autem quæras, quinam possint esse patrini in Baptismo ?

Respondet D. Thomas hic art. 8. ad 1. & in 4. dist. 42. quæst. 1. art. 3. quæstiunc. 1. ad 3. quod non baptizatus non potest levare aliquem de sacro fonte, cùm non sit membrum Ecclesiæ ; cujus typum gerit in Baptismo suscipiens, quamvis possit baptizare, quia est creatura Dei, cujus typum gerit baptizans. Unde Cathecumenus, quamvis fidelis sit, non potest esse susceptor, quia non est baptizatus. Non debent etiam admitti hæretici ad munus susceptoris è Sacro fonte, quia

quia hæc cæremonia instituta est ab Ecclesia, ut baptizatus in fide Catholica instruatur; hæreticus autem à via veritatis aberrans, non ritè instrueret infantem; quare est contra Ecclesiæ consuetudinem, susceptorem designare hæreticum, non instructorem, sed corruptorem. Unde si commodè patrinus Catholicus in terris hæreticorum haberi nequeat, tenetur Parrochus baptizare infantem absque ullo patrino, quia cæremoniæ Baptismi sunt omittendæ, quando nequeunt debito modo & ritè adhiberi. Item parentes pueri baptizandi, non possunt esse ejus susceptores seu patrini, ut dicitur cap. *Pervenit*, & cap. *Dictum est*, 30. quæst. 1. & docet S. Thomas hic art. 8. ad 2. optimamque congruentiam affert, cùm enim generatio spiritualis, alia sit à carnali, alios debet habere parentes seu authores. Demum Abbates, & Monachi, non possunt esse patrini in Baptismo, ut patet ex cap. *Non licèt*, de consecrat. dist. 4. ubi sic dicitur : *Non licet Abbati vel Monacho, de Baptismo suscipere filios, nec commatres habere.* Et in cap. *Placuit* 16. quæst. 1. inter alia prohibetur Monachis, *ne filios de Baptismo suscipiant.* Item S. Gregorius Papa libro 4. Epist. 40. prohibet sub præcepto, *Monachos filis commatres facere.* Quam prohibitionem extendi ad Religiosos omnes etiam mendicantes, constat ex communi Doctorum sententia, & ex Rituali Pauli V. titulo de *Patrino*, ubi dicitur: *Ad hoc munus admitti non debent Monachi, vel sanctimoniales, vel alii cuiusvis Ordinis Regulares, à sæculo segregati.*

Quoad numerum verò susceptorum, variæ fuerunt diversorum temporum consuetudines, nam olim unus solùm admittebatur ad quemlibet baptizatum suscipiendum, sic enim statutum fuerat ab Hygino Papa, ut habetur Can. *In Catechismo* de consecrat. dist. 4. postea verò admissi sunt plures, ut colligitur ex cap. *Quis*, de cognatione spirituali, in sexto. Concilium verò Tridentinum sess. 24. de reformat. Matrimonii cap. 2. statuit *ut unus tantùm sive vir sive mulier, vel ad summum unus & una, baptizatum de Baptismo suscipiant, inter quos ac baptizatum ipsum & illius patrem & matrem, nec non baptizantem & baptizatum, baptizatique patrem ac matrem tantùm, spiritualis cognatio contrahatur.* Ex quo rectè colligunt aliqui, duos viros, etiam solos, aut duas mulieres, etiam solas, non posse esse susceptores. Alii inserunt, quod si pater suscipiat proprium filium, contrahit cognationem spiritualem cum propria uxore, unde non potest ab ea petere debitum, nisi obtentâ dispensatione. Hoc tamen negat Suarez, existimans de facto peccare quidem parentes, si proprios filios de sacro fonte suscipiant, non contrahere tamen impedimentum petendi & reddendi debitum: quia licèt per jus antiquum hæc pœna fuisset taxata, huic tamen juri derogatur formaliter per contrariam constitutionem Alexandri III. quæ habetur cap. *Si vir* de cognatione spirituali, his verbis : *Ideò nobis videtur, quod sive ex ignorantia sive ex malitia id fecerint* (id est proprium filium de sacro fonte susceperint) *non sunt abinvicem separandi, nec alter alteri debitum debet subtrahere, nisi ad continentiam servandam possint induci : quia si ex ignorantia id factum est, eos ignorantia excusare videtur; si ex malitia, eis fraus non debet patrocinari, nec dolus.*

DISPUTATIO III.

De suscipientibus Baptismum.

Ad quæstionem 68. Divi Thomæ.

CUm agens & patiens sint correlativa, recto doctrinæ ordine, postquam D. Thomas egit de ministris Baptismi, disserit de suscipientibus Baptismum, ac de ejus necessitate & obligatione, de quibus etiam in hac disputatione dicemus.

ARTICULUS PRIMUS.

An Baptismus sit omnibus ad salutem necessarius?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententiæ.

NOtandum primò, ad finem supernaturalem consequendum duobus modis solere aliquid dici necessarium, nimirum necessitate medii, & necessitate præcepti: necessarium necessitate medii est illud sine quo finis nullo modo potest obtineri, sive culpabiliter, sive inculpabiliter omittatur : quo pacto auxilium divinum potest dici necessarium necessitate medii ad actum amoris eliciendum, quia si homo, etiam sine sua culpa, illo privetur, actum illum non eliciet. Illud verò dicitur necessarium necessitate præcepti, de quo extat præceptum, sine eo tamen potest finis obtineri, si nimirum inculpabiliter & ex legitima causa omittatur : hoc modo auditio missæ dicitur necessaria tantùm necessitate præcepti, ad obtinendam gratiam & salutem, quia licèt omittens missam culpabiliter, non consequatur gratiam, illâ tamen non privaretur, si legitimum adesset impedimentum ad illam nō audiendam. 1.

Notandum secundò, quod quando inquirimus, an baptismus sit omnibus ad salutem necessarius? hoc intelligi debet, secluso privilegio, & martyrio, quia certum est, Deum posse speciali privilegio aliquem in utero matris sanctificare, & à peccato originali mundare, sine Sacramento baptismi, ut constat de Jeremia, & Joanne Baptista. Patet etiam ex dictis disp. 1. art. 7. martyrium posse supplere vicem baptismi, tam in parvulis, quàm in adultis, & ex opere operato illos justificare. His positis. 2.

Circa propositam difficultatem, seu baptismi necessitatem, in primis est antiquus error Pelagianorum, qui cùm existimarent nullum esse peccatum originale, consequenter etiam asserebant baptismum ad salutem obtinendam nullatenùs esse necessarium, & parvulos omnes tam fidelium quàm infidelium habituros sine baptismo vitam æternam, citra quodvis privilegium. Sed hic error jampridem ab Ecclesia damnatus est, fusèque à nobis confutatus in Tractatu de peccatis disp. 7. art. 1. ubi peccati originalis existentiam ostendimus, & præcipua Pelagii & Juliani argumenta diluimus. 3

Deinde est alius error Calvinistarum, qui eò quòd legant apud Apostolum 1. ad Corint. 7. filios fidelium vocari sanctos, docent nulli eorum imputari

putari à Deo peccatum originale, licèt illud verè contrahant, idque in gratiam parentum, ac proinde baptismum non esse illis necessarium, ad salutem.

4 Ex Catholicis verò Cajetanus ad art. 2. hujus quæstionis docet, deficiente opportunitate baptizandi parvulos, votum baptismi à parentibus aut ab aliis conceptum, eis sufficienter prodesse ad salutem, præcipuè cum aliquo exteriori signo. Quod ibidem sic explicat, dicens: *Debet autem in tali casu parens signo Crucis infantem cum invocatione Trinitatis munire, sicque Deo offerre morientem, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.* Item super art. 11. hujus quæstionis hæc scribit: *In articulo undecimo occurrit scribendum & consequenter dicendum (sub correctione tamen) parvulos in maternis uteris periclitantes, posse salvari per Sacramentum Baptismi, non in re, sed in voto parentum susceptum, cum aliqua benedictione prolis, seu oblatione ipsius ad Deum, cum invocatione Trinitatis.* In eandem sententiam propendere videntur Joannes Gerson, Cancellarius Parisiensis, tomo 3. serm. de nativitate Beatæ Virginis, habito in Concilio Constantiensi, considerat. 2. & Gabriel in 4. dist. 4. quæst. 2. art. 3. dubio 2. & nonnullos Recentiores eam probabilem existimare, testatur Serra hic art. 2. Demum Joannes Caramüel in Theologia fundamentali cap. 7. fundament. 64. num. 1289. §. 2. hæc scribit: *Progredior & inquiro, an omnes infantes non baptizati excludantur à cœlo? Christianorum filios nonnulli à filiis infidelium distinguunt, & ducuntur ratione quæ bona solutione indigeret. Sic arguunt: privilegia neminem gravant, nam gravamina privilegia non sunt: atqui baptismus est privilegium: ergo neminem gravat: ergo Christiani filius qui à parente suo est Deo oblatus, iuvari poterit baptismo: at eo non indiget. Probatur consequentia: quia stando legi naturali, infans parentis oratione, aut oblatione ab originali liberaretur, nec indigeret baptismo: ergo si modo fide parentum, & baptismo etiam indiget, peioris conditionis est, quam erat: ergo baptismus gravamen est, privilegium non est. Hac ratione Campanella traductus, hanc propositionem: (Infantes filii Catholicorum, qui moriuntur sine baptismo, in fide parentum salvantur) multis viris doctis proposuit. At nonnulli, quorum exhibet nomina, illam temerariam, erroneam, contra torrentem Theologorum, in rè maximi momenti, esse dicunt; sed non hæreticam. An ne subscripsit huic censuræ etiam Lugo. Non habeo ad manum illum librum: at puto inter alias Lugonis me subscriptionem legisse.* Hæc Caramuel, qui & argumentum insolutum relinquit, & nullâ hanc sententiam censurâ notat, unde illi ut probabili adhærere videtur.

§. II.

Error Calvini proscribitur.

5 DIco primò: Pueros à parentibus fidelibus natos, non esse sanctos ab utero materno, subindeque indigere baptismate, ut à peccato originali mundentur.

Probatur primò conclusio ex Scriptura, ex qua constat originale peccatum imputari etiàm filiis fidelium, ait enim Apostolus ad Ephes. 2. *Eramus & nos naturâ filii iræ, sicut & cæteri*: nos inquit, Judæi, licèt ex fidelibus, & Judæis, atque ex Dei populo nati, æque ac cæteri nati ex infidelibus, eramus naturâ, id est ab origine, & ex naturali generatione, filii iræ, damnationis æternæ: *Si enim filij iræ, filij dictæ, filij pœnæ, filij gehennæ*, inquit D. August. Tractatu 44. in Joan. Item Jacob & Esau filii parentum fidelium, & tamen Esau non natus sanctus, & liber à reatu peccati originalis, ut patet ex illo ad Roman. 9. *Antequam quidem boni vel mali egissent, Iacob dilexi, Esau autem odio habui.* Similiter David natus erat de parente fideli, & tamen Psalm. 50. deplorat suam immundam conceptionem, dicens: *Ecce in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea.* Denique loca Pauli ad Rom. 5. *in quo omnes peccaverunt.* Et 2. ad Corinth. 5. *Christus pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt.* adeò sunt universalia, ut filii Sanctorum & fidelium, ab hac lege minimè eximantur: non igitur filii fidelium nascuntur sancti, quapropter D. Hieronymus Epist. 7. ad Letham, Tertullianus in Apologetico cap. 17. & alii docent Christianos, non nasci, sed fieri. Ergo pueri à parentibus fidelibus nati indigent baptismate, ut à peccato originali mundentur.

Probatur secundo conclusio: Si filiis fidelium non esset ad salutem necessarius baptismus, propositio illa generalis Christi Joan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, &c.* esset falsa, ut de se patet. Neque valet evasio Calvini, dicentis nomen aquæ non sumi ibi propriè pro vera aqua, sed metaphoricè pro Spiritu Sancto mundante instar aquæ, sicut (inquit) quando dicitur, *Ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto & igne*, per ignem intelligitur Spiritus Sanctus, qui peccata ad instar ignis consumit, & animam mundat ac purgat. Non valet, inquam, hæc elusio, nam ut suprà disp. 1. art 2. ostensum est, hæc verba Christi ad Nicodemum, non possunt ad sensum metaphoricum detorqueri, sed debent de vera & naturali aqua intelligi: ideoque meritò Tridentinum sess. 7. can. 2. de Baptismo anathematizat eum qui verba illa ad metaphoram aliquam detorserit. Nec verba illa Matth. 3. *Ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto & igne*, Calvini responsionem juvant, nam cùm certum sit, non dari baptismum in igne, sicut in aqua necessitas expositionis cogit recurrere ad metaphoram in illo loco, non verò in illo quem ex Joan. 3. adduximus.

Dices tamen, Joan. 6. dicitur universaliter: *Nisi manducaveritis carnem filij hominis, non habebitis vitam in vobis*, & tamen sub hac generali sententia parvulos non comprehendimus: Ergo similiter, esto locus citatus Joan. 3. sit intelligendus de baptismate aquæ, tamen ab illa generali sententia poterunt pueri fidelium excipi.

Sed negatur consequentia & paritas, ratio discriminis est, quia pueri sunt capaces regenerationis spiritualis, ad quam ordinatur Sacramentum Baptismi, non verò nutritionis spiritualis, ad quam ordinata est Eucharistia: nutritio enim spiritualis est ad restaurationem ejus quod de spiritualibus viribus per quotidiana peccata deperditum est; quæ deperditio cùm locum non habeat in parvulis, etiam spiritualis nutritio in ipsis locum habere nequit.

Contra istam conclusionem objiciunt primò hæretici: Deus Genesis 17. promisit Abrahæ fore Deum ipsius, & seminis ejus, peculiari quadam ratione, nempe per gratiam: Sed injuriam facit divinæ huic promissioni, qui dicit eam non sub-

sufficere ad salutem sine baptismo: Ergo cùm fideles omnes, & eorum filii, sint semen Abrahæ, qui est pater omnium credentium, non potest absque injuria divinæ promissionis ei factæ, asseri quod infantibus fidelium necessarius sit baptismus ad salutem.

Respondeo promissionem illam à Deo factam Abrahæ, posse dupliciter explicari, vel secundùm sensum litteralem, vel secundùm spiritualem & mysticum: si secundùm litteralem explicetur, nihil facit ad propositum, quia Deus non promisit Abrahæ secundùm litteram, & semini ejus, gratiam peccatorum remissivam, & vitam æternam, sed peculiarem protectionem, gubernationem, & terrenam felicitatem: si verò explicetur illa promissio secundùm sensum mysticum, tunc quidē poterit intelligi de gratia & vita æterna, at non per carnalem generationem ex parentibus (ut existimavit Calvinus) sed per spiritualem regenerationem in Christo, quæ fit in baptismo, ut colligitur ex doctrina Apostoli ad Roman. 4. nec non ad Galatas 3. & 4. asserentis eos esse filios Abrahæ secundùm promissionem, non qui filii carnis, sed qui sunt filii fidei, id est fideles, sicut Abraham: parvuli autem non incipiunt esse fideles, nisi cùm baptizantur. Certè, si omnes filii fidelium nascātur sancti, ex vi illius promissionis, vel omnes remanent fideles, vel aliqui postea deficiunt? Si aliqui deficiant: Ergo malè docet Calvinus, fidem aut sanctitatem semel habitam amitti non posse. Si verò omnes remanent fideles & sancti: Ergo neque Judæi potuerunt deficere à fide, cùm sint omnes posteri Abrahæ, neque Ecclesia Romana, quam tamen Calvinus ait defecisse; neque filii Calvinistarum possunt deficere à fide Calvinistica, quod tamen est contra experientiam.

Objiciunt secundò hæretici: Apostolus 1. ad Corinth. 7. filios fidelium vocat sanctos: Ergo illi non indigent baptismo ad sanctificationem.

Respondeo Paulum ibi loqui de filiis natis ex uno conjuge fideli, & altero infideli, qui aliquando sanctificantur, baptizati & conversi curâ & operâ parentis fidelis; sicut etiam conjux infidelis, non rarò à fideli convertitur: eoque sensu dicitur ibi sanctificari vir infidelis, per mulierem fidelem. Neque enim existimandum est, virum infidelem, manentem infidelem, sanctificari per uxorem fidelem, cùm idem Apostolus ad Hebræos 11. absolutè pronuntiet, *sine fide impossibile est placere Deo*, & Marci ultimo Christus dixerit, *Qui non crediderit, condemnabitur*. Hujus ergo tantiboni spe hortatur ibi Apostolus conjuges fideles, ad habitandum cum conjugibus infidelibus, pacificè cohabitare volentibus: *Sanctificatus est enim* (inquit) *vir infidelis per mulierem fidelem, & sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem: aliquì filii vestri immundi essent, nunc autem sancti sunt*: vel de facto, quia jam studio & curâ conjugis fidelis baptizati sunt; vel in spe non permanendi in immunditia & infidelitate, sed aliquando emergendi ex illa, ope parentis fidelis, ut interpretantur Tertullianus, Hieronymus, Augustinus & alii, qui ea de causa filios parentum fidelium, ante susceptum baptismum, vocant *Candidatos fidei & sanctitatis*, id est destinatos ad illam à parentibus fidelibus.

§. III.

Caietani sententia reijcitur.

Dico secundò, temerarium & errori proximum est, asserere quod deficiente opportunitate baptizandi parvulos, ad eorum salutem sufficit votum baptismi à parentibus aut ab aliis conceptum, cum aliquo signo exteriori, vel cum aliqua benedictione prolis, seu oblatione ipsius ad Deum, cum invocatione sanctissimæ Trinitatis. Est contra Cajetanum suprà citatum, cujus opinio è commentariis ejus in D. Thomam, jussu Pii V. expuncta fuit, licèt adhuc in quibusdam exemplaribus vetustioribus, aut Romæ non cusis, reperiatur. 11

Probatur primò ex D. Ambrosio lib. 2. de Abraham cap. ultimo, ubi explicans illa verba Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit, &c. *Vtique* (inquit) *nullum excipit, non infantem, non aliquâ præventum necessitate*. Et ex Augustino lib. 1. de peccatorum meritis cap. 18. sic dicente: *Quis Christianorum ferat, cùm dicitur ad æternam salutem posse quemquam pervenire, si non renascatur in Christo, quod per baptismum fieri voluit?* Unde idem S. Doctor ibidem capite 27. de parvulis ait: *Quoniam de ovibus eius esse non incipiunt parvuli, nisi per baptismum, profectò si hoc non accipiunt, peribunt*. 12

Dices, SS. Patres loqui de baptismo suscepto vel in re vel in voto proprio, in iis qui ipsum habere possunt, quales sunt adulti, vel in voto parentum, in his qui proprium habere nequeunt. 13

Sed hanc expositionem, sive potius evasionm, destruit alia D. Augustini doctrina in Epistola 57 & 105 nec non libro 1. de peccat. meritis cap 21. docet enim ibi referendum esse ad occulta Dei judicia, tametsi justissima, quod parvulorum alius ad baptismum perveniat, & salvetur; alius verò non perveniat & damnetur, tametsi salutem ejus summoperè exoptent, & quantùm in ipsis est procurent parentes. Similiter S. Prosper carmine de ingratis cap. 30. ait: *Multos sanctis genitoribus ortos, nullo salvari studio potuisse suorum*. Ex quo manifestè deducitur, votum parentum pro baptismo suorum parvulorum, non sufficere eis ad salutem. Quare Divus Thomas quodlib. 6 art. 4. asserit nusquam apud Augustinum & SS. Patres reperiri, quod Baptismi vicem suppleat, nisi baptismus sanguinis, aut flaminis.

Probatur secundò conclusio: Vel illa cæremonia consignationis crucis, cum protestatione fidei, sufficere potest ad salutem omnibus omnino parvulis qui baptizari non possunt, vel aliquibus tantùm ex illis? Non aliquibus tantùm, nulla enim est assignabilis ratio discriminis. Neque omnibus, aliàs enim perinde erit ac ponere, quantùm ad effectum gratiæ peccati originalis remissivæ, præter baptismum, aliud Sacramenti genus: Ergo &c. 14

Confirmatur: Cùm lex generalis sit de baptismo, *Nisi quis renatus fuerit, &c.* non potest asseri, votum baptismi, cum aliquo signo exteriori, vel cum aliqua benedictione prolis, sufficere ad parvulorum salutem, quando non adest opportunitas eos baptizandi, nisi dicatur, esse privilegium, seu exemptionem à tali jure, seu lege generali, à Christo condita, & verbis relatis declarata: At hoc dici nequit: Ergo nec illud. Major patet, Minor probatur. Quando constat de ipsa 15

lege, nisi constet etiam de privilegio derogante legi, nullum censetur hujusmodi privilegium: Ergo cùm non constet nobis de privilegio illo Cajetani, derogante legi generali Baptismi, quia neque ex Scriptura, neque ex Traditione colligitur, nullum plane & fictitium censeri debet. Unde contra hunc Authorem merito adduci potest illud Augustini de natura & gratia cap 8. contra Pelagium, de parvulo nato, ac mortuo in loco in quo non potuit baptizari: *Absolvat eum Pelagius, & aperiat ei contra sententiam Domini regnum cœlorum, sed non absolvit eum Apostolus dicens, Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors.*

16 Probatur tertiò: Eadem omnino ratione, quâ asserit Cajetanus, defectum Baptismi suppleri posse in necessitate quoad infantes ex parentibus Catholicis natos, per fidem parentum ipsis applicatam, mediante signo crucis, cum invocatione Trinitatis; eadem, inquam, ratione poterit dici, Deum per seipsum supplere etiam defectum talis cæremoniæ in infantibus prope innumeris qui moriuntur quotidie apud Turcas & infideles, ne scilicet omni præsidio salutis destituti, miserè pereant, ut loquitur Cajetanus, & sic omnes infantes, quibus non potest applicari baptisma, salvabuntur, quod sine ingenti temeritate affirmari nequit; nam ut ait Prosper. lib. de vocatione Gentium cap. 8. *Non est fas credere, eos parvulos, qui regenerationis non sunt adepti Sacramentum, ad ullum pertinere beatorum consortium, cùm Dominus dixerit Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei.* Similia docet Augustinus variis in locis, nam lib. 3. de peccat. meritis cap. 23. sic ait: *Nulla ex arbitrio nostro salus æterna, præter baptismum Christi, promittatur infantibus, quam non promittit Scriptura Divina, humanis omnibus rationibus præferenda.* Et lib. 3. de origine animæ cap. 3. *Noli credere* (inquit) *noli dicere, noli docere, infantes, antequam baptizentur, pervenire posse ad originalium peccatorum indulgentiam, si vis esse Catholicus.* Item Fulgentius de fide ad Petrum cap. 26. aliàs 27. *Firmissimè tene, non solùm homines ratione utentes, verùm etiam parvulos, qui sive in uteris matrum vivere incipiunt, & ibi moriuntur; sive iam de matribus nati, sine Sacramento baptismi, quod datur in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, de hoc sæculo transeunt, sempiterno igne puniendos.* Quare licèt fateri necesse sit, parvulos extra baptismum & martyrium, ex speciali Dei privilegio & dispensatione salvari posse, quia virtus divina nullis legibus est alligata; & sicut parvulum salvat per baptismum, ita sine baptismo eum potest salvare de nullo tamen, citra revelationem specialem, potest sine temeritate asseri, ita fuisse salutem consecutum: illa enim assertio est temeraria, quæ à generali Dei lege, qualis est lex de baptismo, exceptionem facit, quam Ecclesia Catholica, & Sancti ejus Doctores non fecerunt.

17 Hinc colliges contra Gersonem suprà citatum, non debere parentes orare Deum, ut infantes nondum natos, si in utero matris sint morituri, salvos faciat, sed potiùs, ut quia sine baptismo non est salus, dignetur eos in vita servare, donec in lucem editi, aquâ salutis abluantur: quomodo S. Augustinus serm. 37 de diversis refert orasse mulierem quandam pro parvulo ante baptismum defuncto, non ut salvaretur sine baptismo, sed ut ad momentum reviviscereret, quo baptizari posset, quod & factum fuit.

§. IV.

Solvuntur argumenta Caietani.

OBjicit in primis Cajetanus: Non obstante præcepto circumcisionis in lege antiqua, dum necessitas urgebat, ante octavum diem nativitatis pueri, sufficiebat illi ad salutem fidem parentum, applicata, per aliquod signum sensibile. Ergo similiter, imò à fortiori, modò in lege gratiæ, non obstante præcepto baptismi, sufficiet parvulo qui non potest baptizari, applicatio eiusdem fidei, cum signo & invocatione sanctissimæ Trinitatis. Antecedens est certum, & communiter docetur à Theologis. Consequentia verò probatur. Tum quia fides non fuit majoris virtutis & efficaciæ apud veteres, quàm apud nos. Tum etiam, quia si in lege veteri ante octavum diem sufficiebat ad salutem parvuli remedium legis naturæ, non verò in lege Evangelica, quia parvulo non potest applicari baptisma, sequitur parvulos in nova lege esse deterioris conditionis, quàm in lege scripta, & in lege naturæ; ac per Evangelium viam salutis esse arctatam, & difficiliorem redditam.

Respondeo concesso Antecedente, negando consequentiam, & paritatem: Ratio discriminis est, quia cùm in lege Moysis prohibuisset Deus puerum circumcidi ante octavum diem, consequens erat, ut aliud remedium periclitantibus ante octavum diem relinqueret applicandum, scilicet Sacramentum legis naturæ: nunc verò quia sic baptismum instituit, ut non prohibeat ipsum applicari pueris statim ac in lucem editi sunt, non est mirum, si nullum aliud remedium pro ipsis reliquerit. Ad primam probationem in contrarium dico, quod licèt fides in ratione fidei non esset majoris virtutis apud veteres, quam apud nos, imò majoris efficaciæ sit fides nostra, ut pote explicita circa mysteria Incarnationis & Trinitatis, quàm illa, quæ erat tantùm implicita in lege veteri, quoad ista mysteria: in ratione tamen Sacramenti, fides antiquorum, signo sensibili expressa, habebat aliquid supra fidem nostram, nempe quod valeret ad salutem parvulos per modum Sacramenti ipsi applicata, quod tamen non habet modo.

Ad secundam probationem nego sequelam: multi enim erant tam in lege naturæ quàm in lege Mosaica, quibus parentes applicare non poterant remedium aliquod contra peccatum originale; & quamvis facilior esset applicatio remedii legis naturæ, quàm legis gratiæ, quia illud non erat ita determinatum, ex eo tamen non sequitur parvulos in lege Evangelica esse deterioris conditionis, quam in lege naturæ, vel in lege Mosaica; tum quia nunc plures salvantur in lege Evangelica, toto orbe diffusa, quàm tunc in fide parentum; tum etiam quia baptismus uberiorem gratiam præstat, & citiùs ad gloriam perducit.

Addo quod, aqua quæ est materia baptismi, est valde communis, & facilius est abluere, & quadam verba proferre, quàm signo sensibili adhibere actum fidei supernaturalis, qui requiretur ad remedium legis naturæ; unde tunc non poterat à tam multis subveniri parvulis, sicut modò, quia tunc non nisi à fidelibus Sacramentum pro parvulis institutum adhiberi poterat, nunc verò etiam

etiam à paganis, hæreticis, & infidelibus, baptisma administrari potest, ut Tractatu præcedenti disp. 6. art. 3. ostensum est. Ex quo patet, per institutionem baptismi, viam salutis non esse arctatam, aut difficiliorem redditam, sed potiùs magis dilatatam, cùm plures sint fideles, qui ejus procurent applicationem, quàm essent in lege naturæ, vel in lege scripta, qui sacramentum pro parvulis tunc institutum applicarent.

Objicit secundò Cajetanus: Deus habet voluntatem antecedentem salvandi omnes homines, per quam omnibus dat auxilia sufficientia ad salutem, ut in Tractatu de voluntate Dei contra Jansenium ostendimus: At hoc falsum esset, si non esset aliquod medium, quo deleretur in parvulis originale peccatum, dum baptizari non possunt; Deus enim ipsis nullum daret auxilium seu medium sufficiens ad salutem; subindeque voluntas antecedens quam habet salvandi omnes homines, ad parvulos non se extenderet, nec Christus omnium parvulorum Redemptor dici posset cùm illius redemptio non excedat objectivè voluntatem generalem, quam habet de salute omnium hominú, utpote ab illa imperata: Ergo &c.

Priusquam huic objectioni respondeam, dico hanc difficultatem militare etiam contra sententiam Cajetani: sunt enim aliqui quibus nedum baptismus, sed neque etiam aliquod aliud remedium adhiberi potest; putà qui vel in uteris matrum præfocantur, vi influxûs causarum naturalium, vel qui improvisâ omnino morte rapiuntur statim post nativitatem. Unde si argumentum Cajetani valeat, sequitur Deum non habere voluntatem antecedentem de salute illorum parvulorum, nec Christum dici posse illorum Redemptorem.

Nec valet si quis in favorem Cajetani respondeat, parentes posse & teneri adhibere parvulis, etiam in uteris maternis, medium aliquod sensibile, quo à peccato originali mundentur, statim ubi constat de animatione fœtus, sicque prædictos parvulos non destitui mediis & auxiliis sufficientibus ad salutem, saltem mediatè, & in suis parentibus. Non valet, inquam, Primò quia sæpe contingit non statim percipi quando fœtus incipit animari, & mori priusquam constet aut constare possit de ejus animatione. Secundò, quia hæc responsio est contra communem Ecclesiæ fidem, & praxim; illa enim solet universaliter negare sepulturam in loco sacro parvulis in utero matris suffocatis. Tertiò, hac admissâ responsione, unum è duobus esset necessariò admittendũ, scilicet aut quòd baptismus non esset per se necessarius ad gratiam conferendam, sed per accidens, in casu quo remedium illud non esset priùs parentibus in utero matris fœtui applicatum; aut quòd tale remedium non esset per se causativum gratiæ, sed per accidens tantùm, quando fœtus infallibiliter esset moriturus, antequam baptizari posset. Primum est fidei contrarium, juxta quam baptismus per se & essentialitèr est unum è sacramentis mortuorum, ac proinde per se ad primam gratiam conferendam ordinatum. Secundum verò est omnino fictitium, nullibi enim habetur, Deum aut Christum ita disposuisse, imò lex contraria statuta est, nullum scilicet intraturum in regnum cœlorum, nisi priùs ex aqua & Spiritu Sancto renatus fuerit.

Dices, Pueris adhuc in utero materno existentibus communicatur culpa originalis: Ergo est aliquod remedium pro eis antequam nascantur

A morientibus institutum, quo applicetur ipsis meritum Christi, cùm id efficacius sit (ut docet Apostolus) quàm demeritum Adami, quod est causa contractionis originalis peccati.

Respondeo, concesso Antecedente, negando consequentiam & paritatem: ratio discriminis est, quia licèt meritum Christi sit efficacius peccato Adæ, quia delet ipsum, & alia peccata, non eodem tamen modo applicatur; peccatum enim originale transfunditur per generationem carnalem, subindeque contrahitur in utero ubi fit illa generatio; meritum verò Christi applicatur per generationem spiritualem, quæ non fit nisi extra uterum, quia non fit nisi per sacramentum regenerationis, quod est baptismus, inapplicabilis B pueris nondum in lucem editis. His præmissis.

Ad objectionem respondeo, concessa Majori, 24.
negando sequelam Minoris, ut enim voluntas antecedens quâ Deus omnium hominum salutem desiderat, & generalis Christi redemptio, ad parvulos omnes, etiam ad illos qui in utero matris moriuntur, & ad illos quibus post nativitatem nullâ humanâ diligentiâ potest applicari baptismus, se extendat, non requiritur quod Deus ipsis de facto contulerit medium seu remedium, quo peccatum originale in ipsis deleri possit, sed sufficit, quod universaliter pro omnibus parvulis baptismus institutus fuerit, & omnibus C oblatus, & præparatus, & per merita Christi quoad sufficientiam obtentus. Unde quando dicitur, quod Deus per voluntatem antecedentem quâ desiderat omnium hominum salutem, dat omnibus auxilia seu media ad salutem sufficientia, distinguendum est: si ly *dare* accipiatur, prout significat idem quod præparare seu offerre in communi, concedendum est. Si ly *dare* accipiatur, prout est correlativum ad recipere, & prout significat ipsam intrinsecam receptionem auxiliorum, negandum. De quo fusè in Tractatu de præ destinatione. *Disp. 5. art. 5.*

§. V.

Quid de adultis dicendum?

D Dico tertiò, baptismum in re vel in voto esse omnibus adultis necessarium necessitate 25.
medii ad salutem.

Conclusio patet ex suprà dictis, omnia enim testimonia pro præcedenti conclusione adducta, procedunt tam de adultis quàm de parvulis: Ergo baptismus est etiam istis necessarius necessitate medii. Deinde ut discurrit D. Thomas hic art. 1. sine eo non potest aliquis salvari, per quod homo incorporatur Christo, fitque ipsius membrum; nullus enim potest salutem consequi, nisi per Christum, ac proinde nisi Christo incorporetur; quia sicut per unius hominis delictum in omnes homines in condemnationem, sic & per unius E justitiam in omnes homines in justificationem, ut ait Apostolus ad Roman. 5. Sed homo per solum baptismum incorporatur Christo: Ergo sine baptismo nullus potest salutem consequi.

Quòd verò adultis interdum sufficiat baptismus 26.
in voto, manifestum est, nam ut docent Theologi in Tractatu de justificatione, vel de pœnitentia, adultus eliciens actum contritionis, vel dilectionis Dei super omnia (in qua includitur votum seu desiderium servandi omnia præcepta, & consequenter votum suscipiendi baptismum) statim consequitur gratiam, quia ponit ultimam dispositionem ad justificationem.

Sed controversia est inter Authores, quodnam 27.
votum

votum baptismi sit necessarium ad justificationem & salutem, quando baptismus non potest in re haberi? Pro cujus intelligentia & resolutione, sciendum est duplex esse votum baptismi, implicitum scilicet & explicitum. Implicitum nihil aliud est, quàm vel voluntas servandi totam legem Christi, vel ingrediendi Ecclesiam, vel vitam æternam acquirendi per media à Deo vel Christo definita: quamvis enim habens talem voluntatem, nihil audierit de baptismo, dicitur tamen habere virtualiter & implicitè propositum suscipiendi baptismum, ex eo quod baptismus est medium necessarium ex institutione Christi, ad ingrediendum Ecclesiam, & veram beatitudinem acquirendam. Votum verò explicitum, est formale propositum sive desiderium suscipiendi baptismum in particulari: unde istud terminatur ad baptismum in particulari, illud verò ad aliquid commune, in quo baptismus continetur, aut cum quo connectitur. His præmissis.

28 Quidam existimant, votum explicitum baptismi nec ad salutem nec ad justificationem necessarium esse, sed ad utramque votum illius implicitum & virtuale sufficere. Alii verò docent, ad salutem quidem votum explicitum baptismi requiri, non tamen ad justificationem. Sed probabilior est sententia quæ asserit post legis Evangelicæ promulgationem, votum explicitum baptismi, tam ad justificationē, quàm ad salutem esse necessarium. Eadem enim est ratio de voto baptismi, ac de fide Trinitatis & Incarnationis: Sed probabilior, & menti S. Doctoris conformior est sententia quæ asserit, post Christi adventum, & legis Evangelicæ promulgationem, fidem explicitam Incarnationis & Trinitatis, esse necessariam ad justificationem & salutem, necessitate medii, ut in Tractatu de fide ostensum est: *Disp. 6. art. 5.* Ergo & quæ docet votum explicitum baptismi, ad utramque necessitate medii adultis esse necessarium.

§. VI.

Corollaria notatu digna.

29 EX dictis infere; primò, baptismum esse etiam necessarium necessitate præcepti divini ad salutem. Est enim regula generalis, quòd omne medium per se necessarium ad salutem, si subest arbitrio nostro, est etiam necessarium necessitate præcepti divini: siquidem nihil magis debuit cadere sub præcepto divino, quàm illud sine quo vita æterna haberi non potest, si tamen sit in arbitrii nostri facultate: etenim non satis Christus legislator providisset bono & perfectioni suæ reipublicæ, quæ est Ecclesia Christiana, si non imposuisset specialia præcepta circa illa quæ ad finis ipsius consecutionem instituit tanquam media necessaria: Sed, ut jam ostendimus, baptismus est medium ad salutem necessarium: Ergo etiam est necesserius necessitate præcepti.

30 Hoc verò præceptum obligat omnes adultos habentes baptismi copiam, quamvis sint per gratiam spiritualiter regenerati, seu per baptismum flaminis justificati: Nicodemus enim (ut notat S. August. tract. 11. in Joan. erit in gratia tamen Christus de dixit illi, *Nisi quis renatus fuerit. &c.* Imò etiam si aliqui nunc sanctificarentur in utero, nihilominus tenerentur baptizari, ut docet S. Thomas hic art. 1. ad 3. his verbis: *Illi qui sunt sanctificati in utero, consequuntur quidem gratiam emundantem à peccato originali, non tamen ex hoc ipso consequuntur characterem quo Christo configurentur; & propter hoc, si aliqui essent sanctificarentur in utero, necesse esset eos baptizari, ut per susceptionem characteris, alios membra Christi conformarentur.* Et in 4. dist. 6. quæst. 1. art. 1. quæstiunc. 3. at, quod *sanctificatus in utero debet baptizari propter tres rationes, Primò propter acquirendum characterem, quo annumeretur in populo Dei, & quasi deputetur ad percipienda divina sacramenta. Secundò, ut per baptismi perceptionem configuretur passioni Christi etiam corporaliter conformetur. Tertiò propter bonum obedientiæ, quia præceptum de Baptismo omnibus datum est, & ab omnibus impleri debet, nisi articulus necessitatis sacramentum excludat.*

Dices, formam baptismi non posse de illo subjecto verificari, illa enim significat ablutionem non tantùm materialem, sed etiam spiritualem à peccato: At puer qui esset sanctificatus in utero matris, non posset spiritualiter mundari per baptismum à peccato originali, cùm per sanctificationem in utero, ab illo jam esset mundatus. Ergo: &c.

Respondeo primò; hoc argumentum nimis probare, probat enim non posse vere applicari formam baptismi adulto, qui jam ante peractum dilectionis supernaturalis, vel contritionis perfectæ, à peccatis mundatus fuerit.

Respondeo secundò, negando Antecedens, cujus probationem dicendum est, quod sicut hæc verba, *Ego absolvo te à peccatis tuis*, quæ sunt forma sacramenti Pœnitentiæ, nihil aliud significant, nisi ego impertior tibi gratiam remissivam peccatorum, seu quæ de se potens est ad solvendum peccatorum vincula, si subjectum illis inveniat ligatum. Ita pariter hæc verba, *Ego te baptizo*, quæ sunt forma Sacramenti baptismi, nihil aliud significant essentialiter, nisi infusionem gratiæ sanctificantis, quæ de se valet ad peccatum originale & actuale delendum, si ea in subjecto inveniat. Unde sicut in Sacramento Pœnitentiæ, prædicta verba, *Ego absolvo te à peccatis tuis*, verificantur, quamvis pœnitens solùm peccata jam confessa & remissa, quibus proinde non ligatus, confiteatur: ita pariter in Sacramento Baptismi, hæc verba, *Ego te baptizo*, vera sunt, quamvis ille qui baptizatur, per gratiam sanctificantem à peccato originali & actuali, jam mundatus sit. Addo, lavari & mundari spiritualiter posse non solùm eos qui sunt infecti peccato, sed & alios à illo mundos; possunt enim magis magisque mundari, id est per augmentum gratiæ sanctificantis magis removeri à statu peccati: sicut illi qui iam peccato aliquo sunt infecti, possunt alis magis, magisque infici, juxta illud Apocal. 22. *Qui in sordibus est, sordescat adhuc, & qui iustus est, iustificetur adhuc, & sanctus, sanctificetur adhuc.*

Inferes etiam ex dictis, baptismum non debere differri usque ad finem vitæ, vel ad longum tempus, sed post sufficientem instructionem de rebus fidei, suscipi. Per baptismum enim homo adscribitur militiæ Christianæ: est autem irrationabile ut tunc aliquis adscribatur militiæ, quando cessat bellum. Deinde baptismus est institutus ad hominem in Christo regenerandum, & eum constituendum Ecclesiæ membrum, ut sit capax aliorum Sacramentorum, fructus sacrificii, & obedientiæ ac subjectionis, respectu jurisdictionis Ecclesiasticæ; quo fine magnae expare frustraretur, si usque ad finem vitæ, vel ad longum tempus, differetur. Addit D. Thomas in 4. dist. 4.

Quæst 3. art. 1. quæstiunc. 2. ad 2. quod *in baptismo conferatur gratia ad bene vivendum, & peccata tolluntur præterita, & impediuntur futura; & ideò quamvis baptismus in fine vitæ susceptus, plura peccata præterita tolleret, tamen pauciora impediret, & ad pauciora bona promoveret, & ideò minùs esset utilis. Præterea multis casibus subiacet humana vita, & posset contingere, ut qui baptismum in fine vitæ accipere, expectaret, morte subitâ præventus, expectatione suâ fraudaretur.* Unde Chrysostomus homil. 13. ad Hebræos: *Multos novi qui hoc passi sunt, qui spe baptismatis multa peccabant: circa diem autem mortis, discesserunt vacui.*

Dices, Præcepta affirmativa non obligant, nisi tempore necessitatis: Sed præceptum de baptismo est affirmativum: Ergo non obligat nisi tempore necessitatis, subindeque usque ad finem vitæ, vel saltem ad longum tempus, sine peccato differri potest. Unde D. Martinus per octo annos mansit Cathecumenus, & S. Ambrosius non erat baptizatus, quando electus fuit Episcopus.

Respondeo quidquid sit de aliis præceptis affirmativis, esse specialem rationem de præcepto baptismi, quia baptismus est necessarius ad inchoandam vitam spiritualem, & sine illo non possumus recipere alia sacramenta, quibus Christiana religio colitur, & ideò ne beneficio aliorum sacramentorum frustremur, debemus quantociùs convenienter & commodè fieri potest, charactere baptismali insigniri. Prædicti verò sancti ex magna reverentia & humilitate distulerunt baptismum, quia existimabant se ad illius susceptionem non esse sufficienter dispositos, & ideò illorum exempla non sunt trahenda in consequentiam. Unde ut annotavit Baronius tomo 4. anno Christi 377. num. 14. *Ipsemet Ambrosius, factus Episcopus, in eo multus fuit, ut pravam illam consuetudinem, quæ tam in Occidente quàm etiam in Oriente usu temporis coaluerat, quâ fideles quamplurimi usque ad provectiorem ætatem Baptismum different, penitus ut malum germen ex agro dominico evelleret; & quod se fecisse doluit, ab aliis ne imposterum fieret, vehementer admonuit. Præstiteruntque hoc ipsum apud Orientales Basilius atque Gregorius Nazianzenus, nec non Gregorius Nissenus, ut ipsorum de baptismo edita orationes significant.* Demum Ecclesia aut hunc abusum tolleret, prohibuit, ne Cathecumeni, si essent plenè instructi & idonei, susceptionem baptismatis, ultra vigiliam Paschæ aut Pentecostes different, ut constat ex Canone *Duo tempora*, & ex Canone *Catechismus*, de consecrat. dist. 4.

Dices, Hæc Ecclesiæ determinatio non potest obligare Cathecumenos, illos saltem qui sunt nati ex infidelibus, quia non subduntur Ecclesiæ: Ergo illi non peccabunt, si ultra illud tempus ab Ecclesia præscriptum differant baptismum.

Respondeo quod quamvis Ecclesia non habeat jurisdictionem directam supra Cathecumenos, nec possit eos cogere ad suscipiendum baptismũ, quia tamen præceptum divinum Baptismi eos obligat, & Ecclesia habet potestatem determinandi præceptum illud, consequenter etiam & indirectè, potest obligare Cathecumenos ad sumendum baptismum tali tempore, si velint Ecclesiam intrare, & eos punire pœnâ ejectionis, si ejus determinationi non pareant: quomodo Religio obligat Novitios, quamvis ad se non pertinentes, ad profitendum tali tempore, & tali ritu, si ipsam velint ingredi, & si non obtemperent, punit eos pœnâ expulsionis.

ARTICULUS II.

An quando baptizatur adultus, requiratur ex parte eius aliqua intentio suscipiendi Baptismum?

CUm parvuli non sint capaces propriæ intentionis & consensûs voluntatis, evidens est ad valorem baptismi eorum, nullam requiri talem intentionem, sed sufficere voluntatem Christi & Ecclesiæ, quæ tanquam mater præbet ipsis uterum, ut spiritualiter regenerentur, cor ut possint credere, & os ut confiteantur fidem. Quare solùm difficultas est de adulto, pro cujus resolutione.

Advertendum est, adultum baptizandum quatuor diversis modis in receptione baptismi se habere posse: Primò ut expressè repugnet & contradicat receptioni illius. Secundò, ut solùm coactè, & metu cadente in constantem virum, permittat se baptizari. Tertiò, ut interpretativè solùm baptizari velit, quando scilicet in vigilia existens, habuit intentionem suscipiendi baptismum, & postea non mutatâ tali intentione, dormiens baptizatur. Quartò potest adultus ita suscipere baptismum, ut ad illum merè negativè seu indifferenter se habeat, illi nec consentiens nec dissentiens. His præmissis.

Dico primò: Quando adultus expressè repugnat & contradicit receptioni Baptismi, ille invalidus est. Conclusio est certa, & definita ab Innocentio III. in cap. *Maiores* de baptismo, probaturque ratione fundamentali: Cùm enim baptismus sit quædam fidei professio, propter quod dicitur sacramentum fidei, sicut nullus repugnans & contradicens susceptioni fidei, recipit fidem, utpote quæ cum rationibus naturalibus non convincat intellectum, sine voluntatis consensu, & obsequio, ac pia ejus motione, non recipitur, ita nec sacramentum Baptismi. Unde D. Thomas quæst. sequenti art. 9. *Deus* (inquit) *non cogit hominem ad iustitiam, sicut Damascenus dicit, & ideò adhoc ut aliquis iustificetur per baptismum, requiritur quod voluntas hominis amplectatur baptismum; & baptismi effectum.* Addit Soto, quod cùm Deus omnia suaviter disponat, id maximè de fide & lege Evangelica constituit, ut nemo nisi consentiens, Christianus fiat, & Baptismi sacramentum suscipiat.

Dices, Baptizatus se habet sicut patiens in sacramento: At intentio non requiritur ex parte patientis, sed ex parte agentis: Ergo ad recipiendum validè baptismum, nulla ex parte baptizandi requiritur intentio, subindeque baptismus erit validus, tametsi ipse repugnet receptioni illius.

Respondeo cum D. Thoma hic art. 7. ad 1. quod *in iustificatione quæ fit in baptismo, non est passio coacta, sed voluntaria, & ideò requiritur intentio recipiendi id quod ei datur.* Baptizatus enim non est quasi passum merè naturale, veluti stuppa dum incenditur, sed est passum rationale & liberum, & ideò requiritur in eo intentio, non quidem agendi, sed liberè recipiendi, quia recipiendo se obligat ad ea quæ sunt vitæ Christianæ propria, & ideò modo humano & libero debet suscipere & sibi imponere statum cui annexa est talis obligatio.

Dico

Dico secundò: Cui ex metu cadente in constantem virum permittit se baptizari, verum suscipit sacramentum. Ita D. Thomas in 4. dist. 6. qu. 1. art. 2. quæstiunc. 3. in fine corporis, ubi sic ait: *Sciendum quod non requiritur in adulto voluntas absoluta suscipiendi quod Ecclesia confert, sed sufficit voluntas conditionata, sicut est in voluntariis mixtis, ut dicitur 3 Ethic. cap. 2. Et ideò si sit coactio sufficiens, ita quòd principium sit ex toto extra, nihil conferente vim passo, ut cùm aliquis reclamans immergitur violenter, tunc talis nec sacramentum recipit, nec rem sacramenti. Si autem sit coactio inducens, sicut minis vel flagellis, ita quod baptizatus potiùs eligat baptismum suscipere, quàm talia pati, tunc suscipit sacramentum, sed non rem sacramenti.* Idem determinavit Innocentius III. capite citato, approbans definitionem de hoc factam in Concilio Toletano 4. capite 55.

43. Ratio etiam suffragatur: Licèt enim qui terrore compulsus permittit se baptizari, nolit conditionaliter baptizari, nempe sub conditione quod posset vitare illa quæ metuit, vult tamen absolutè baptizari, sicut qui metu tempestatis projicit merces in mare, vult absolutè illas projicere, quamvis secundùm quid & sub conditione vellet illas retinere: Ergo verum suscipit sacramentum.

Nec obstat quod consensus ex gravi metu elicitus non sufficiat ad matrimonium, est enim disparitas in hoc, quòd cum requiratur contractus validus ad sacramentum matrimonii, valor autem contractûs subjiciatur juri civili, postquam tali jure determinatum fuit, contractum ex metu in virum constantem cadente factum, non esse validum, sacramentum matrimonii non habet quod requiritur ad sui valorem, videlicet contractum validum, si ex metu gravi aliquis contrahentium consensum dederit.

44. Dico tertiò: Ad hoc ut aliquis validè sacramẽtum baptismi recipiat, sufficit intentio seu volitio interpretativa: unde si quis in vigilia existens habuit intentionem suscipiendi baptismum, & postea, non mutatâ tali intentione, dormiens baptizetur, verè baptizatus erit. Ita quoque determinavit Innocentius citatus. Et ratio est, quia ad valorem baptismi minor requiritur voluntas in suscipiente (utpote qui passivè solùm ad ipsum concurrit) quàm in conferente, qui suâ intentione activè sacramentum producit; subindeque licèt minister qui habito proposito alium baptizandi, ipsum postea dormiens baptizaret, non conferret validum sacramentum, validum tamen susciperet, qui inter dormiendum baptizaretur, si priùs in vigilia voluisset baptizari, eò quòd talis voluntas, secundùm prudentem interpretationem, influeret in illam receptionem, nisi qui illam habuit, dormiret. Unde D. Thomas hic art. 12. ad 3. docet quod dormientes, periculo mortis imminente, *baptizari debent, si priùs in eis voluntas apparuit suscipiendi baptismum.*

45. Dico quartò: Ad valorem baptismi in adulto, non sufficit quod ad illum merè negativè seu indifferenter se habeat, illi nec consentiens nec dissentiens, sed requiritur necessariò positiva aliqua intentio illud suscipiendi, præsens, vel præterita. Est contra Cajetanum hic art. 7. Martinum Ledesma, & quosdam alios recentiores Thomistas, existimantes intentionem in baptizato non esse per se necessariam, sed solùm per accidens in adulto, ad tollendam contrariam voluntatem contentem sacramento: unde si fortè contingeret, ut homo neuter ad baptismum accederet, hoc est nec consentiens, nec dissentiens, sed negative se habens, ille verè reciperet sacramentum. Quam sententiam ut probabilem defendit Serra hic art. 7. dubio unico.

Probatur tamen conclusio primò ex D. Augustino, dicente (ut refertur de consecrat. dist. 4. Can. *Cùm à multis*) *neminem renasci ex aqua & Spiritu Sancto, nisi volentem*: At ille qui ad baptismum merè negativè seu indifferenter se habens non est volens, ut patet: Ergo ex aqua & Spiritu Sancto non renascitur, subindeque validum sacramentum non suscipit.

Probatur secundò ex D. Thoma hic art. 7. ad 2. dicente, quod *si adulto deesset intentio suscipiendi sacramentum, esset rebaptizandus.* Nec valet responsio Cajetani, dicentis hoc intelligendum esse de adulto cui deesset intentio suscipiendi sacramentum, per contrariam intentionem, non verò de eò cui deesset talis intentio per statum neutrum, & indifferentem ad suscipiendum vel non suscipiendum baptismum. Non valet, inquam, hæc responsio, seu interpretatio: Tum quia deesse intentionem, non est habere contrariam intentionem, ut de se patet. Tum etiam, quia idem S. Doctor hic art. 12. loquendo de amentibus & furiosis dicit, quod *si nulla voluntas suscipiendi baptismum in eis apparuit, dum sanæ mentis essent, non sunt baptizandi*: quod falsum esset, si status neuter sufficeret. Et ad 3. docet quod dormientes, periculo mortis imminente, *baptizari debent, si priùs in eis voluntas apparuit suscipiendi baptismum, sicut & de amentibus dictum est*; quod etiam falsum esset, si sufficeret quod illi non contradicerent, seu ad consensum vel dissensum negativè & indifferenter se haberent.

Probatur tertiò: Si absque intentione positiva, præsenti, vel præterita, posset adultus validè baptizari, posset etiam cum intentione non suscipiendi sacramentum baptismi, ipsum validè suscipere: Consequens est falsum, ut patet ex dictis in prima conclusione: Ergo &c. Sequela probatur: In iis in quibus non requiritur voluntas, sive consensus, voluntas contraria nihil obstat, sed impertinenter omnino se habet, ut constat in venditione captivi, ad cujus valorem, sicut captivi ipsius consensus non requiritur, ita neque contraria ejus voluntas illum impedit.

Probatur quartò: Non potest adultus contrahere obligationem ad novam religionem & fidem, nisi positivè id velit: Sed in suscepione baptismi valida, contrahitur obligatio ad novam religionem & fidem, adeò ut possit consequenter cogi ab Ecclesia ad suam fidem servandam: Ergo nisi positivè velit baptizari, non baptizatur validè.

Respondet Cajetanus, adultum qui nec assentiens neque dissentiens baptizaretur, non esse cogendum ad fidem Christianam servandam. Sed verò ait, posse dici non esse inconveniens quod cogi possit ab Ecclesia ad fidem servandam, quamvis licèt ad hoc cogi non possit qui contrariam voluntatem habens baptizatur, bene tamen qui baptizatur, non habens contrariam voluntatem, ut patet in his qui baptizati sunt in pueritia, quamvis licèt tunc non habuerint contrariam voluntatem, tamen

tamen cogi possunt ad servandam fidem, cùm A[1] perveniunt ad adultam ætatem.

Sed contra responsionem Cajetani est, quod valida Baptismi susceptio constituit baptizatum, membrum & civem Reipublicæ Christianæ absque fide autem, atque adeò obligatione ad eam, nullus potest esse de numero membrorum & civium talis Reipublicæ. Contra responsionem verò Sertæ est, quod parvuli quando baptizati sunt, non potuerunt habere voluntatem Baptismi, neque voluntatem Baptismo contrariam, ac proinde non est mirum quod independenter ab eorum voluntate baptizari potuerint validè, & consequenter pervenientes ad ætatem adultam, possint cogi ad nostram fidem. At verò adultus B quando baptizatur, vel saltem antequam baptizaretur, fuit capax propriæ voluntatis circa Baptismum vel suscipiendum vel respuendum, ac proinde debet valor ipsius Baptismi ab ea dependere, nec poterit cogi ab Ecclesia ad suam fidem servandam, nisi positivè baptizari voluerit. Quam differentiam insinuavit D. Augustinus libro 4. de Baptismo cap. 24. his verbis: *Cùm pro parvulis alii respondent, ut impleatur erga eos celebratio Sacramenti, valet utique ad eorum consecrationem, quia ipsi pro se respondere non possunt. At si pro eo qui respondere potest, alius respondeat, non ad idem valet. Ex qua regula illud Evangelii dictum est, quod omnes, cùm legitur, naturaliter manet: autem habet, ipse pro se loquatur.* Ioan. 9.

Contra istam conclusionem objicit primò Cajetanus: Innocens III. in cap. *Maiores* supra citato, sic concludit: *Tunc ergo characterem Sacramenti imprimit operatio, cùm obicem voluntatis contrariæ non invenit obsistentem*: Sed in homine cujus voluntas ad suscipiendum Baptismum est indifferens, contrariam voluntatem non invenit: Ergo absque positivo consensu, sive intentione præsenti & præterita, potest illi character Baptismi imprimi, proindeque validus Baptismus conferri.

Respondeo sensum illorum verborum quæ favere videntur Cajetano, ex præcedentibus colligi debere, præmiserat enim Pontifex, dormientes & amentes, quando baptizantur, characterem suscipere, *Si priùs habuissent propositum baptizandi*. Unde cùm subdit verba prædicta, *Tunc ergo characterem Sacramentalem imprimit operatio, cùm obicem voluntatis contrariæ non invenit obsistentem*, notat illationis *Ergo*, indicat sensum esse, Sacramentalem operationem imprimere characterem, cùm non invenit obsistentem obicem voluntatis contrariæ, ratione propositi præcedentis, quo virtualiter permanēte, talis obex aufertur; idemque proinde est, ac si diceret, cùm invenit obicem remotum per propositum recipiēdi Baptismum, quod saltem in virtute remanet.

Objicit secundò: Quod non requiritur ad valorem Sacramenti in uno, non requiritur in alio E ad eundem valorem: Sed in parvulis intentio positiva recipiendi Baptismum, non requiritur ad ejus valorem: Ergo neque in adultis.

Respondeo primò, negando Majorem, nam in his quæ, ut Sacramenta, à voluntate institutis dependent, ab uno in aliud non arguitur efficaciter.

Secundò distinguo Majorem: Quod non requiritur in uno incapaci illius, non requiritur in alio similiter incapaci, concedo. Non requiritur in uno ad hoc apto, nego. Licèt autem infantes sint incapaces propriæ intentionis, non tamen adulti.

Objicies tertiò: Concilium Florentinum enumerans ea quæ necessaria sunt ad perfectionem Sacramenti, dicit ipsum tribus perfici, materiâ, formâ, & intentione ministri, nullam faciendo mentionem de intentione suscipientis: Ergo illa ad valorem Baptismi non requiritur. 56

Respondeo idcircò Concilium enumerando quæ requiruntur ad perfectionem Sacramenti, nullam de intentione suscipientis fecisse mentionem, primò quia non in omnibus Sacramentis requiritur, nam ad conficiendum Sacramentum Eucharistiæ non opus est suscipiente, neque ejus intentione: secundò, quia etiam in susceptione Baptismi, non requiritur intentio suscipientis, si sit parvulus, sed solùm si sit adultus. 57

Articulus III.

An licitum sit pueros infidelium, nondum habentes usum liberi arbitrii, invitis parentibus baptizare.

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententiæ.

NOtandum primò, non esse hic quæstionem, an Baptismus parvulis illis collatus, C ratus & validus sit; id enim omnes ferè Theologi ut certum supponunt, contra Durandum, ratioque id evidenter demonstrat: Tum quia nihil tali Baptismo deest, quod ad essentiam Baptismi requiratur; est enim materia & forma debita, intentio ministri, & subjectum capax, ex cujus parte, cùm sit infans, nullus actus voluntatis requiritur. Tum etiam, quia si pueri infidelium, nondum habentes usum rationis, occidantur, propter Christum, invitis parentibus, sunt verè martyres: Ergo cùm martyrium suppleat vicem Baptismi (dicitur enim propterea Baptismus sanguinis) si baptizentur invitis parentibus, talis Baptismus erit validus. Solùm ergo difficultas D est & controversia inter Theologos, an licitum sit id præstare, & pueros infidelium, nondum habentes usum liberi arbitrii, invitis parentibus baptizare? Pro cujus resolutione. 58

Notandum secundò, hic non agi de filiis Hæreticorum, Schismaticorum, vel aliorum baptizatorum, qui ab Ecclesia recesserunt, quia certum est illorum filios, etiam invitis parentibus, licitè posse baptizari: nam cùm parentes eorum, ratione Baptismi, cogi possint ab Ecclesia ad servandam fidem veram, & præcepta omnia, cogi etiam possunt ad baptizandos filios suos, eo tempore quo de more baptizari consueverunt. 59

Notandum tertiò, infideles non baptizatos esse à hinc in duplici differentia, quoad propositum: quidam enim minimè subjecti sunt Principibus Christianis, alii verò eis subjecti sunt: quæ subjectio potest esse, vel solùm civilis & politica (qualem habent omnes vassalli ad suum Regem, cujus non sunt servi, vel mancipia) vel despotica & servilis, qualis est eorum qui jure belli, vel emptionis, vel alio titulo justo, in potestatem Christianorum devenerunt. Si quæstio sit de filiis infidelium, qui nullo modo subditi sunt Ecclesiæ, certum est, & ab omnibus Theologis admissum, illicitum esse, & contra jus naturale, eos invitis parentibus baptizare: etenim si infideles isti ad ea quæ sunt de jure naturæ compelli non possunt ab Ecclesia, vel à Princi- 60

pibus Christianis, defectu jurisdictionis in ipsos, multò minus ad professionem fidei supernaturalem, subindeque ad recipiendum Baptismum, vel ad consentiendum ut ipsorum filiis conferatur, cogi possunt. Tota ergo difficultas est de filiis infidelium qui subditi sunt Christianis Principibus, primo aut secundo genere servitutis. Scotus enim in 4. dist. 4. quæst. 9. Gabriel ibidem quæst. 2. dubio 5. Dionysius Carthusianus in 4. dist. 4. qu. 7. Angelus verbo *Baptismus* 6. num. 11. & Villalobos tomo 1. Tract. 5. difficult. 15. num. 7. fatentur quidem non esse licitum privatis personis, eorum infidelium infantes, ipsis invitis, baptizare; docent tamen id esse licitum Principi, qui eos etiam civiliter tantùm sive politicè subditos habet, imò teneri curam habere ut baptizentur omnes illi parvuli, cautelâ tamen adhibitâ, ut à parentibus separati, ad adultam ætatem pervenientes, ad eos non redeant, & periculo apostasiæ non exponantur. Capreolus verò, Marsilius, Catharinus, & Serra, è contra docent Principem, sive dominum Christianum, non posse parvulos infidelium, etiam serviliter ipsi subditorum, à parentibus invitis separare, & ita separatos baptizare. Cui opinioni favere videtur Cajetanus: imò Diana dicit esse sententiam D. Thomæ, & omnium Discipulorum ejus, in quo ipsum falli, & hallucinari, patebit ex infra dicendis.

§. II.

Duplici conclusione vera sententia statuitur.

Dico primò: Non licet, publicâ etiam authoritate Principis, vel Communitatis, baptizare, invitis parentibus, pueros infidelium, qui politicè tantùm & civiliter subsunt Ecclesiæ, seu Principibus Christianis. Ita Divus Thomas hic art. 10.

61. Probatur primò: nunc enim & olim Christiani Principes, atque ipsi Summi Pontifices, quibus Judæi multi jam à pluribus sæculis subjiciuntur politicè, tale quid nunquam attentarunt: quod tamen non prætermisissent Principes multi & Pontifices sanctissimi, si id licitum existimassent. Præsertim, quia cùm res ista sit gravissima, & in maximam cedat commoditatem parvuli, si esset licita, ad eam teneretur Ecclesia ex charitate; sicut teneor audire confessionem hominis morti proximi, quando possum eam audire.

62. Probatur secundò: Si pueri infidelium qui politicè tantùm & civiliter Principibus Christianis subduntur, invitis parentibus baptizarentur, vel consequenter eripiendi essent à potestate & cura parentum, ut inter fideles educarentur, vel apud ipsos relinquendi? Sed neutrum licet: Ergo nec eos invitis parentibus, sive privatâ, sive publicâ authoritate baptizare. Major constat, Minor verò probatur: quia prius continet manifestam injuriam, est enim spoliare parentes jure naturæ quod habent in filios, qui sunt aliquid ipsorum, & in quos potestatem habent, quamdiu rationis usu sunt destituti, non minùs quàm in boves & agnos quos possident: non sunt autem facienda mala, ut eveniant bona. Posterius verò includit apertum fidei & profanationis Baptismi periculum, quandoquidem valde periculosum esset, ne parentes infideles illorum puerorum, eos contrariis ritibus coinquinarent, & Baptismo renuntiare cogerent, ubi primò ad adultam pervenissent ætatem: Ergo &c.

A Confirmatur primò: Jurisdictio civilis non obstat, quin subditis dominium reale aut quasi reale quod singuli habent res suas, in liberos, domos, & agros: Ergo non potest Ecclesia absque injuria infantes illorum infidelium, ab ipsis parentibus invitis separare, & baptizare.

Confirmatur secundò: Vel potestas baptizandi illos parvulos, invitis parentibus, manet penes Principes Christianos, ex ipsa natura politicæ authoritatis quam habent in sibi subditos civiliter, vel ex speciali Christi concessione? Non secundum, utpote quod non potest colligi neque ex Scriptura neque ex traditione. Nec primum, quia authoritas civilis dominorum temporalium, dimanans ab hominibus, non se extendit B ad supernaturalia, inter quæ continetur Baptismus, sed intra bonum commune naturale pacis, ac reipublicæ commodum temporale subsistit. Ergo &c.

Ab hac communi & generali regula tres casus excipiendos esse existimo. Primus est, si extra parentibus infidelibus vir ad fidem convertatur, & uxor in infidelitate permaneat, filius, patre consentiente, baptizari potest, etiam si mater infidelis renuat; ut decrevit Gregorius IX. in cap. *Ex litteris* de conversione infidelium. Similiter si contra uxor ad fidem convertatur, viro in infidelitate manente, baptizandus erit filius, matre C consentiente, etiam si pater renuat, ut statuit Concilium Toletanum 4. relatum in cap. Judæi 28. quæst. 1.

Secundus casus est, quando pueri aliquin infidelium, sive per fas, sive per nefas, à parentum custodia & præsentia intantum sunt abstracti, ut nulla spes reditus illorum ad ipsos moraliter superfit, sicut plerisque accidit quos mercatores in remotissimis regionibus transferunt; tunc enim consuevit Ecclesia baptizare: licèt enim in illo casu baptizentur, nulla fit eorum parentibus injuria, quia quoad ipsos velut mortui supponuntur, sed ex facta fortè aliàs, boni illorum infantium captatur occasio.

Tertius casus est, cùm puer infidelium parvus D detur statim absque ulla spe vitæ moriturus, nam enim si baptizari possit occultè, aut sine magno parentum tumultu, undè timeantur gravia scandala, baptizandus est: quia in eo casu neque fit injuria parentibus, quandoquidem eis non eripitur infans per Baptismum, sed per mortem, cum nulla (ut suppono) sit spes vitæ longioris ipsius, atque infans ille periculo apostasiæ exponitur.

Dico secundò: filios servorum seu mancipiorum infidelium, invitis parentibus, baptizare licet. Ita docent communiter Thomistæ, Cajetanus, Sodo, Ledesma, Nunno, Cabrera, Cathedus, & alii, quos citat & sequitur Marianus a Prado hic dubio 7. §. 6.

E Probatur primò ex D. Thoma hic art. 10. ad 2. ubi ait filios Judæorum, non obstante servitute parentum, non posse illis invitis licitè baptizari, quia eorum servitus est tantùm civilis. Ergo supponit quod si Judæi essent servi servorum mancipiorum & captivorum, possent licitè eorum filii ipsis invitis baptizari.

Probatur secundò ratione: Servi seu mancipia subsunt dominio reali, unà cum filiis, ita ut possit dominus pro suo libito, vel apud se retinere, vel aliis vendere, vel etiam à se invicem separare, retinendo filios, & distrahendo parentes, vel è contra: factâ autem illâ separatione, cessat periculum apostasiæ respectu parvulorum, cessat

cessat etiam injuria, ratione dominii: Ergo filios vernarum seu mancipiorum infidelium, invitis parentibus baptizare licet.

70. Confirmatur: Quamvis parentes jure naturali sint liberi, tamen jure gentium privantur libertate: Ergo similiter licèt jure naturali habeant potestatem supra parvulos suos, jure tamen gentium eâ privantur: Ergo potest dominus filium sui mancipii, per venditionem, aut donationem, à parentibus separare, eo fine ut baptizetur si enim ob quemcumque finem honestum, vel pro sola utilitate sua, id potest; cur etiam id non poterit proter Baptismum tali parvulo conferendum.

71. Neque verò tantùm potest dominus, sed etiam tenetur, per se loquendo, sua hujusmodi mancipia, sive domi nata, sive bello justo capta, sive empta, baptizare in infantia; & christianè educare: quia parentes Christiani hoc debent suis liberis: dominus autem succedit in jus & curam parentum. Et confirmatur ex illo Apostoli Ad Timoth. 5. *Si quis suorum, & maximè domesticorum, curam non habet, fidem negavit, & infideli deterior est.* Dixi *per se*, quia ratione circumstantiarum potest excusari, ut si id nequit sine magnis incommodis aut difficultatibus: cùm enim illi non sint in extrema necessitate salutis, non tenetur eis ita subvenire, neque cum pari obligatione in jus & curam parentum succedit. Hinc excusantur milites, qui filios infidelium redimisinunt, quia non possunt eos alere sine magnis difficultatibus & incommodis.

§. III.

Solvuntur obiectiones.

72. OBjicies primò contra primam conclusionem: Potest imò debet præceptum superioris servari, non obstante voluntate contrariâ inferioris: Sed hoc quod est pueros baptizari, est præceptum Dei, hoc verò quod est parentem infidelem non consentire tali Baptismo, est voluntas inferioris Deo: Ergo non obstante tali voluntate in infidelibus, possunt eorum infantes licitè baptizari.

73. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Quando plurium dominorum invicem subordinatorum voluntates contrariæ sunt, voluntati supremi obtemperari debet, tametsi repugnet voluntati inferioris, ut docet Augustinus libro 2. de natura boni dicens: *Si illud iubet potestas quod non debes facere, hic sanè contemne potestatem, timendo potestatem maiorem*; quod ibidem declarat exemplo de Curatore & Proconsule, de Proconsule & Imperatore, ac de Imperatore & Deo: Sed dominium parentum in filios est inferius, & subordinatum supremo Dei dominio. Ergo cùm Deus jubeat ut omnes baptizentur, debent pueri infidelium, invitis etiam ipsorum parentibus, baptizari.

74. Ad objectionem respondeo distinguendo Majorem: Debet præceptum superioris servari, non obstante voluntate contrariâ inferioris, si superior velit ut suum præceptum observetur, non obstante voluntate & quocunque jure inferioris, concedo Majorem. Si superior velit ut præceptum à se impositum servetur, sine violatione juris inferioris, nego. Ita autem contingit in proposito, Deus enim præcipiendo, ut omnes etiam parvuli baptizentur, vult hoc præceptum observari, sine violatione juris naturalis quod pater habet in prolem, quia gratia non destruit sed perficit naturam.

75. Similiter ad confirmationem distinguo Majorem: Quando plurium dominorum invicem subordinatorum voluntates contrariæ sunt, voluntati supremi obtemperari oportet, licèt repugnet voluntati inferioris, si supremus jubeat obediri sibi, etiam repugnante inferiori contra violationem juris naturæ in sua persona, concedo Majorem. Si instituat ita sibi obediendum, ut nihil contra jus naturale, & oppositionem inferioris agatur, nego Majorem. Licèt autem Deus qui juris tam naturæ quàm gratiæ author est, statuere potuerit, ut ad jus gratiæ servandum ac magnificandum tanquam superius, naturæ jus si opus esset violaretur, hoc tamen noluit imò potiùs, cùm disponat omnia suaviter, & gratia non destruat sed perficiat naturam, voluit ut per ea quæ spectant ad fidem, & ad ordinem gratiæ pertinent, nulla in jus naturæ fieret irruptio. Hinc Christus conferens Ecclesiæ potestatem prædicandi Evangelium ubique Gentium, non ei authoritatem dedit, quâ minis, armis, & vi, ad Baptismum suscipiendum infideles cogeret; neque misit Apostolos ut milites armatos, cum seculari potentia, sed inopes, absq; armis, & virga, qui suasionibus, mansuetudine, beneficiis, miraculis, & exemplis homines allicerent, & ad Christum Redemptorem ducerent, ut docuit Concilium Toletanum 4. Et hoc quidem rationabiliter: Primò quia cùm ad fidem internam nemo cogi possit, lex Evangelica quæ non nisi per fidem corde suscipitur, vi, injuriâ, metu, aliisque ejusmodi violentiis non propagaretur. Secundò, quia cùm intentio Christi esset persuadere universo orbi fidem, non qualemcumque, sed eam quæ per solam dilectionem operatur: charitati autem sive dilectioni, nihil magis sit adversum, quàm vis, injuria, & metus, congruum fuit ut ad eam nemo ejusmodi violentiis cogeretur. Tertiò, ne fides quæ naturalis rationis vires excedit, per violentiam Gentibus prædicata, exosa fieret, & quasi tyrannis existimaretur, ac diaboli figmentum rationi repugnans. Quartò, ut hac excellentiâ lex nostra, cùm Mahumeti perfidia comparata, resplenderet; ista enim tanquam quæ nullâ ratione persuaderi poterat, vi & armis in mundum obtrusa est: nostra verò fides, per homines inermes, & mites, solâ veritatis vi ac energiâ, mundum vicit, & Philosophos ac Imperatores debellavit. Unde egregiè Chrysostomus serm. 3. Pentecostes: *Peragrarunt Piscatores orbem terrarum, & infirmum eum invenientes, ad sanitatem reduxerunt, & in ruina positum, ad stabilitatem revocaverunt; non scuta moventes, non arcus tendentes, non sagittas mittentes, non pecuniam largientes, non in eloquentia confidentes, sed regnum cœlorum possidentes, non habentes humana solatia, habentes autem Dominum secum. Peragrarunt universum orbem oves simul cum lupis, & vulneratæ à bestiis non sunt oves, sed magis lupi ad ovium mansuetudinem sunt conversi.*

76. Objicies secundò: Licèt parentes infideles habeant dominium in suos filios, potest tamen princeps subditos, subjectione etiam duntaxat civili, privare tali dominio, quando eo abutuntur: Sed infidels nolentes suos filios baptizari, abutuntur dominio quod habent in ipsos, contra honorem Dei, & parvulorum salutem: Ergo poterunt privari tali jure, & consequenter

eorum infantes licitè baptizari.

77. Confirmatur primò: Si parens vellet interficere filium, posset infans justè, non obstante jure naturæ quod habet in eum, vi eripi: Ergo multò magis si nolit eum baptizari, salus enim animæ præferri debet vitæ corporis.

78. Confirmatur secundò: Potestas defendendi innocentes, jure naturæ competit principi, imò & cuilibet particulari: Sed pueri sunt innocentes, & patiuntur maximum damnum, si non baptizentur: Ergo jure naturæ licitum est principi eos baptizare, & si opus fuerit, de potestate parentum eripere.

79. Ad objectionem respondeo distinguendo Majorem: Potest princeps privare subditos dominio quod habent in filios, quando illo abutuntur contra jus naturæ, vel civile, concedo. Quando eo abutuntur contra legem supernaturalem, qualis est quæ obligat ad baptismum, si sint infideles, nego. Cùm enim potestas civilis sit merè naturalis, & ab hominibus dimanans, non potest extra jus naturæ se extendere ad legem supernaturalem, ejusque observantiam, sed hoc pertinet ad aliam potestatem superiorem, quæ est immediatè à Deo, nimirum ad potestatem juri sdictionis spiritualis, primò & per se & cum tota plenitudine residentis in Summo Pontifice, cui cùm infideles non baptizati non subdantur, consequens est eos à nullo principe posse privari jure & dominio naturali quod habent supra filios, quando eo contra legem supernaturalem, & parvulorum salutem abutuntur. Ex quo facilè solvitur prima confirmatio, & intelligitur ratio quare si contingeret quod pater infidelis vellet occidere filium, posset privari jure quod habet supra illum, & ab ejus potestate eripi. & tamen non possit tali jure privari, ex eo quod non vult permittere ut baptizetur: volendo enim eum occidere, peccaret contra jus naturale, cujus cura per se pertinet ad principem temporalem, at verò ex eo quòd nolit permittere ut baptizetur, peccat contra jus supernaturale, ad cujus defensionem potestas secularis non se extendit. Unde

80. Ad secundam confirmationem, distinguo Majorem: Potestas defendendi innocentes contra damnum in rebus quæ jure naturæ sunt ipsis debitæ, convenit principi, imò & cuilibet particulari, jure naturæ, concedo Majorem. Potestas defendendi innocentes contra damnum in rebus supernaturalibus, nego Majorem. Damnum enim supernaturale, non est contra justitiam naturalem, neque contra finem politicum, proindeque vindicari non potest ab eo qui solùm habet potestatem politicam. Similiter distinguo secundam partem Minoris: Pueri, si non baptizentur, patiuntur maximum damnum, in rebus jure naturæ ipsis debitis, nego Minorem In rebus supernaturalibus, concedo Minorem, & nego Consequentiam.

81. Objicies tertiò contra secundam conclusionē: Dominium quod quis habet in captivum, vel in mancipium, non dat illi jus ad supernaturalia: Sed baptizare parvulum est aliquid pertinens ad ordinem supernaturalem: Ergo dominium quod quis habet in captivum, vel in mancipium, non dat illi jus ad baptizandum ejus filium, ipso invito & renuente.

82. Respondeo hoc argumentum solùm probare dominium quod quis habet in captivum non importare immediatè & per se authoritatem ad baptizādos ejus filios, ipso invito, sed tantū quasi per accidens & secundariò: licèt enim illudpa gentium quo captivi mancipantur, per se & directè ad supernaturalia non pertingat, indirectè tamen & quasi per accidens ad ea se extendit, dando facultatem separandi per donationem aut venditionem filios à parentibus, eo fine ut baptizentur.

Dices, per donationem aut venditionem non aufertur à patre servò jus paternum: Ergo filius invito patre baptizantur.

Respondeo quod jus radicale non aufertur à patre per venditionem aut donationem, sed transfertur jus proximum & expeditum; & si ratione fine temporali licitè potest hoc jus impediri, multò magis fine spirituali & supernaturali, cui temporalia & transitoria subvenire debent.

DISPVTATIO IV.

De Effectibus Baptismi.

Ad quæstionem 69 Divi Thomæ.

CONsideratâ causâ Baptismi effectivâ, & subjectivâ, consequens est ut de ejus effectibus disseramus, & quæ docet S. Thomas quæst. 69. breviter exponamus.

ARTICULUS PRIMUS.

Quinam sint effectus Baptismi?

DIco primò, omnia peccata tolli per Baptismum.

Conclusio est certa de fide, ac definita à Florentino in decreto unionis, ubi de Baptismo dicitur: *Huius sacramenti effectus est remissio omnis culpæ originalis & actualis.* Id etiam aperte docent SS. Patres: Augustinus enim libro 1. de peccatorum meritis cap. 15. hæc scribit: *Generatione carne tantummodo trahitur peccatum originale: regenerante autem Spiritu, non solùm originale, sed etiam voluntariorum fit remissio peccatorum.* Similia habet Cyprianus, vel author sermonis de ablutione pedum, ubi de Baptismo ait: *Abdito & secretissimo Spiritus Sancti munere, hanc gratiæ liquor emundat, sic lavans quos parentum labes infecerat; ut neque actualis nec originalis culpæ vestigia relinquat.*

Idem docet S. Thomas hic art. 1. ubi nostram conclusionem probat in argumento sed contra, ex illo Ezechielis 36. *Effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris.* Quem locum S. Hieronymus lib. & D. Cyprianus libro 4. Epistolâ 7. & S. Athanasius Epistolâ ad Serapionem, Theodoretus, & alii, de aqua Baptismi exponunt.

In corpore verò articuli sic discurrit: Per Baptismum moritur homo vetustati peccati, & incipit vivere vitâ gratiæ, ut docet Apostolus ad Romanos 6. Sed omne peccatum ad pristinam vetustatem pertinet: Ergo per Baptismum tollitur omne peccatum. Hinc SS Patres, & Scripturæ Interpretes, docent transitum filiorum Israel per mare rubrum, quandam fuisse Baptismi figuram: nam sicut in mari rubro hostes à tergo filiorum Israel persequentes, submersi sunt in aquis maris: ita in aquis Baptismi suffocantur & dimittuntur

A

tuntur omnia peccata ante Baptismum commissa. Unde Augustinus libro 12. contra Faustum cap. 29. *Nubes & mare rubrum, Baptismus utique est, Christi sanguine consecratus, hostes sequentes à tergo moriuntur, cùm peccata præterita remittuntur.* Addit Bernardus sermone 39. in Cantica, eandem figuram magis explicans: *Ibi populus eductus de Ægypto, hic homo de sæculo: ibi prosternitur Pharao, hic Diabolus: ibi subvertuntur currus Pharaonis, hic carnalia & sæcularia desideria, quæ militant adversùs animam, subruuntur: illi in fluctibus, isti in fletibus: marini illi, amari isti.*

B

Dico secundò: Per Baptismum liberatur homo ab omni reatu pœnæ quæ pro culpa debetur, per illum tamen pœnalitates vitæ præsentis non auferuntur.

Prima pars hujus conclusionis est de fide, definita in Florentino suprà citato, ait enim quod *huius Sacramenti effectus est remissio omnis culpæ originalis, & actualis, omnis quoque pœnæ quæ pro ipsa culpa debetur.* Et Tridentinum sessione 6. cap. 14. constituit discrimen inter Baptismum & Pœnitentiam, quòd in ista, dimissâ culpâ, remanet satisfactio pro pœna temporali, *quæ ut sacræ litteræ docent, non tota semper (ut in Baptismo fit) dimittitur illis.*

C

Eadem veritas patet ex perpetuo Ecclesiæ usu & consuetudine, baptizatis enim nulla unquam imposita sunt opera satisfactoria, sicut fit in Sacramento Pœnitentiæ. Unde Ambrosius ad Romanos 11. *Gratia Dei in Baptismo gratis omnia condonat, & non quærit gemitus aut planctum, aut opus aliquod, nisi solam ex corde professionem.*

Ratio verò primaria hujus est voluntas Dei & institutio Christi, qui tantam voluit conferre virtutem Baptismo, ut omnem culpam & pœnam auferret, quod colligitur ex eo quod instituit hoc Sacramentum per modum generationis spiritualis; atque adeò sicut in generatione corporali (juxta D. Thomæ sententiam) fit resolutio usque ad materiam primam, ita ut nullum accidens quod erat in corrupto, maneat in genito: ita &

D

nullum accidens ad generationem spiritualem pertinens, debet remanere in homine per Baptismum regenerato, sive quoad culpam, sive quoad pœnam. Unde Chrysostomus homil. 34. in Joan. *In aqua Baptismi tanquam in sepulchro caput immergentibus, vetus homo sepelitur, emergentibus inde, novus resurgit.*

Secunda pars quæ asserit pœnalitates hujus vitæ non auferri per Baptismum, non minùs est certa quàm præcedens, experientiâ enim constat in baptizatis remanere concupiscentiam, & fomitem peccati, eosque esse obnoxios fami, siti, morbis, & morti: licèt enim Baptismus, quantùm est de se, has vitæ hujus pœnalitates aufe-

E

rendi virtutem habeat, conveniens tamen fuit, ut eas non tolleret ante resurrectionem: Primò, quia cùm per Baptismum homo fiat membrum Christi, debet ipsi assimilari: Christus autem usque ad resurrectionem, passus est famem, labores, dolores, mortem, & similes pœnalitates. Secundò, ut major esset corona, ex majoris pugnæ victoria. Tertiò, ne homines potiùs susciperent Baptismum, propter impassibilitem temporalem, quam propter gloriam æternam. Ita D. Thomas hic art. 3. in corpore.

Dico tertiò: Per Baptismum conferuntur gratia & virtutes. Ita S. Doctor art. 4. & 6. & definitur in Clementina 1. de summa Trinitate, colligiturque ex Tridentino sess. 3. cap. 5. ubi generaliter dicitur, baptizatis conferri gratiam, & consequenter virtutes ab ea dimanantes.

Ratio etiam id suadet, Primò quia Baptismus est institutus ad tollendum peccatum originale, & actuale, si adsit: Sed hæc non remittuntur sine infusione gratiæ: Ergo per baptismum confertur gratia. Secundò, Baptizati Christo incorporantur, tanquam ejus membra: Sed à Christo capite derivatur plenitudo gratiæ & virtutis ad omnia ejus membra, juxta illud Joan. 1. *De plenitudine eius nos omnes accepimus*: Ergo per Baptismum conferuntur gratia & virtutes. Tertiò, Baptismus efficit quod significat: Sed sicut aqua per suam ablutionem significat emundationem à culpa, & per refrigerium, liberationem à pœna, ita & per naturalem claritatem significat splendorem gratiæ & virtutum: Ergo in Baptismo gratia & virtutes infunduntur.

Hæ rationes probant, non solùm adultis, sed etiam parvulis, gratiam & virtutes per Baptismum conferri. Unde Cyprianus Epistola 59. *Una est divini muneris æqualitas apud omnes sive infantes sive maiores natu; nam gratia quæ baptizatis datur, non pro ætate accipientium maior vel minor tribuitur, sed de pietate atque indulgentia paterna æqualis omnibus præbetur: nam Deus ut personam non accipit, sic neque ætatem, cùm se omnibus ad cœlestis gratiæ consecutionem, æqualitate librata, præbeat patrem.*

Dico quartò: Baptismo convenienter attribuuntur tres actus, scilicet incorporatio ad Christum, illuminatio, & fœcundatio.

Probatur breviter: Per Baptismum homo fit membrum Christi, & ipsi incorparatur; & cùm sit Sacramentum fidei, per illum spiritualiter illuminatur. Item per gratiæ & virtutum infusionem, bonorum operum fœcunditate donatur: Ergo illi convenienter attribuuntur tres actus prædicti, nimirum incorporatio ad Christum, illuminatio, & fœcundatio. Ita Sanctus Doctor art. 5.

Dico quintò: Apertio januæ regni cœlestis est effectus Baptismi. Est etiam D. Thomæ art. 5. ubi illam probat in argumento *sed contra*, ex illo Lucæ 3. *Iesu baptizato apertum est cœlum.* Quæ verba Venerabilis Beda expendens, subdit: *Virtus hic Baptismatis ostenditur, de quo quisque cùm egreditur, regni cœlestis ei ianua aperitur.* In corpore verò articuli sic discurrit: Aperire januam regni cœlestis, est amovere impedimentum quo quis impeditur regnum cœleste introire: Sed tale impedimentum, nimirum culpa & reatus pœnæ, per Baptismum tollitur, ut ex suprà dictis patet: Ergo per illum janua regni cœlestis aperitur. Quod autem ante passionem Christi, Baptismus hunc effectum non haberet, id erat per accidens, quia tunc non habebat suam significationem perfectam, cùm significet mortem & sepulturam Christi, cui in Baptismo commorimur, ut docet Apostolus ad Roman. 6. nec erat tunc in suo statu veluti connaturali, quia nondum erat perfecta & consummata novæ legis institutio.

Præter hos effectus Baptismi, alii duo assignari possunt, nimirum character, de quo fusè Tractatu præcedenti disputatione 5. & jus ad auxilia specialia, fini suo proportionata, nempe ad sanctè & Christianè vivendum, ut decet filios Dei adoptivos, Christique fratres, & regni

cœlestis heredes, juxta illud D. Leonis sermone 1. de Nativitate: *Agnosce ô homo dignitatem tuam, & divinæ consors factus naturæ, noli in veterem vilitatem degenerí conversatione redire.*

11 Alios effectus falsò addunt hæretici, nempe quòd baptizatus non possit damnari, etiam si velit, nisi nolit credere. Quòd Baptismus liberet ab obedientia divinæ legis, itemque ab humanarum legum observatione, & ab omnibus votis. Quòd denique sola memoria Baptismi justificet à peccatis post Baptismum commissis. Qui omnes errores damnantur à Tridentino sess. 6. can. 6. 7. 8. 9. & 10. de Baptismo, ac fusè refutantur à Bellarmino libro 1. de Baptismo cap. 14. & sequentibus.

Articulus II.

An Baptismus fictè susceptus, recedente fictione, ex opere operato, producat suum effectum?

§. I.

Quibusdam præmissis difficultas resolvitur.

12 Suppono primò, fictionem posse esse duplicem: Prima est, quando quis exteriùs simulat se velle Baptismum recipere, nullam tamen interiùs intentionem habet illud recipiendi, & de hac fictione hic non loquimur, certum enim est, illam nedum effectum, sed etiam valorem Sacramenti tollere. Secunda est, quando quis habet quidem intentionem recipiendi Sacramentum, & simulat se cum fide & debita dispositione ad illud accedere, re vera tamen non credit, vel non est dispositus ad recipiendum effectum Sacramenti, vel quia habet complacentiam in aliquo peccato mortali, vel quia accedit ad Baptismum sine sufficienti dispositione ad gratiam consequendam, existimans se esse sufficienter dispositum, putà si habeat attritionem solùm naturalem, quam bonâ fide existimat esse supernaturalem, & de hoc genere fictionis agimus in præsenti, non verò de altero.

13 Suppono secundò, fictionem hoc modo sumptam, licèt valorem Baptismi non tollat, impedire tamen præcipuum ejus effectum, scilicet gratiam, & remissionem peccatorum; quia complacentia in peccato præterito opponitur infusioni gratiæ, & ad eam recipiendam homo per actum supernaturalem disponi debet.

14 His præmissis, quærimus, an dum quis Baptismum fictè suscipit, & postea pœnitet de fictione, eamque per actum contritionis, vel saltem attritionis supernaturalis tollit, Baptismus fictè susceptus, gratiam per fictionem impeditam, ex opere operato producat?

Partem negativam tenent Scotus in 4. dist. 4. quæst. 5. Gabriel ibidem quæst. 1. art. 3. dubio 1. Joannes Andreas in cap. *Tunc valere*, de consecratione dist. 4. Joannes Medina codice de confessione, Tractatu 2. quæst. de confessione ficta iteranda, ubi ait: *Non esse omnino certum, quod Baptismus valeat ad gratiam baptismalem, quando recedit fictio, qui à aliquibus visum est, quod tunc homo ille per solam contritionem assequetur gratiam.* Idem sentire videntur Vazquez hic disputatione 150. cap. 4. & Augustinus Bernal disputatione 13. de Sacramentis in genere sect. 2.

A Dico tamen, Baptismum fictè susceptum, recedente fictione, ex opere operato, suum effectum producere. Ita communiter Thomistæ cum D. Thomam hic art. 10. Suarez, Granado, Dicastillo, Coninck, & alii.

Probatur primò ex Augustino libro 1. de Baptismate contra Donatistas cap. 12. ubi Baptismum fictè susceptum dicit quod *tunc valere incipit ad salutem, cùm illa fictio veraci confessione recesserit.* Et cap. 13 de Baptismo in schismate suscepto ait: *Tunc incipit valere ad dimittenda peccata, cùm ad Ecclesiæ pacem venerit.* Item Auctor sermonis de Passione apud S. Cyprianum, de hiis qui fictè Baptismum susceperunt: *vbi (inquit) redierint ad cor, constat ablutionis donum, & redire effectum munerum, nec aliàs quæri aut repetiri necesse esse salutarium Sacramentum.* Eandem doctrinam tradit Hugo à S. Victore in Epistolam ad Romanos quæst. 157.

B

Probatur secundò conclusio ratione D. Thomæ: Quando causa ex se productiva effectus, si impediatur, eum postea producit, remotoque impedimento; sicut quia in generatione corporis gravis, resultare debet motus deorsum, si motum ille impediatur, resultat postea, sublato impedimento. Atqui Baptismus validus ex se possit producere gratiam: Ergo remotâ fictione, statim eam producit ex opere operato.

C

Probatur tertiò: Baptismus est initerabilis: Ergo cùm peccatum originale remitti non possit per aliud Sacramentum, quam per Baptismum, necesse est præcedentem Baptismum fictè susceptum, recedente fictione, producere gratiam remissivam peccati originalis.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Si quis fictè susciperet Baptismum, & postea cum vera attritione consiteretur, & susciperet pœnitentiam, sine dubio justificaretur, & à peccato originali mundaretur: Sed peccatum originale per Sacramentum Pœnitentiæ tolli nequit, sed duntaxat per Sacramentum Baptismi, quod in ejus remedio institutum est: Ergo tollitur tantùm per Baptismum, subindeque Baptismus, recedente fictione, producit suum effectum.

D

§. II.

Solvuntur obiectiones.

Objicies primò: Opus mortuum, id est in peccato factum, non potest revivisce re. Sed susceptio Baptismi in peccato mortali est opus mortuum: Ergo non potest revivisce re, nec consequi suum effectum.

Respondeo ex D. Thoma hic art. 10. ad 2. effectum Baptismi qui erat conferendus ex opere operantis, non revivisce re, quia opus operantis fuit mortuum, redire tamen effectum Baptismi, ipsi ex opere operato correspondentem, quia sub illa ratione est opus Dei, quod non est mortuum in suscipiente fictè Sacramentum.

E

Objicies secundò: Sacramenta novæ legis sunt causæ physicæ gratiæ, ut Tractatu præcedenti ostensum est: Sed Sacramentum Baptismi fictè susceptum, recedente fictione, non potest physicè causare gratiam, cùm eo tempore non existat, & jam transierit: Ergo Baptismus fictè susceptus, recedente fictione, suum effectum producere nequit.

Respondeo primò, quod quando Thomistæ docent, Sacramenta, novæ legis physicè causare gratiam, hoc debet intelligi de Sacramento perfecto

sicè existente, cum existentia physica sit una ex A conditionibus requisitis ad physicam operationem; unde cùm Baptismus fictè susceptus, recedente fictione, non existat physicè, sed solùm moraliter, nimirum in divina acceptatione, in tali casu per accidens gratiam physicè non causat, sed duntaxat moraliter.

Respondeo secundò, non esse improbabilem sententiam plurium Thomistarum, qui asserunt Baptismum fictè susceptum, recedente fictione, physicè gratiam causare, licèt enim quando recedit fictio, Baptismus non sit in se, remanet tamen in sua virtute, nimirum in charactere, qui tunc elevatur ad causandam gratiam, quam Baptismus in puncto suæ receptionis debebat producere, si non fuisset positum impedimentum. Unde D. Thomas in 4. dist. 4. quæst. 3. art. 2. quæstiunc. *In Baptismo* (inquit) *imprimitur character, qui est immediata causa disponens ad gratiam, & idò cùm fictio non auferat characterem, recedente fictione, quæ effectum characteris impediebat, character qui est præsens in anima, incipit habere effectum suum; & ita Baptismus, recedente fictione, effectum suum consequitur.*

Ex dictis inferes, sublatâ fictione conferri per Baptismum majorem vel minorem gratiam; juxta intensionem actûs vel dispositionem tollentis fictionem: non verò (ut existimat Suarez) minimam gratiam quæ ex opere operato per B C Baptismum dari potest, qualis est illa quæ conferitur infantibus.

Patet hoc corollarium ex dictis: Sacramenta enim conferunt gratiam majorem vel minorem, juxta intensionem dispositionis quâ subjectum se disponit ad illam recipiendam: Sed per actum quo tollitur obex, subjectum se disponit ad effectum Baptismi recipiendum: Ergo juxta intensionem talis actûs, Baptismus majorem vel minorem confert gratiam Baptismalem. Unde si aliquis removeret fictionem, per actum intensum ut quatuor, majorem reciperet gratiam, quàmille qui devotè susciperet Baptismum, cum actu intenso ut duo. Nec propterea primus ex D peccato fictionis aliquod commodum reportaret, sed tantum ex perfectiori dispositione quâ se ad gratiam baptismalem præpararet. Nec secundus esset deterioris conditionis, sed melioris, nam qui initio fructuosè recepit Baptismum, potuit plura virtutis opera, augmenti gratiæ meritoria elicere, quod non potuit alter qui fictè ad illum accessit.

Articulus III.

Quæ peccata remittantur per Baptismum, recedente fictione?

§. I.

Præmittitur quod apud omnes est certum, & referuntur sententiæ.

CErtum est, per Baptismum fictè susceptum, recedente fictione, peccatum originale dimitti; cùm nullum aliud Sacramentum, præter Baptismum, ad peccati originalis remissionem institutum sit; unde solùm difficultas est de peccatis actualibus, ante vel post Baptismum fictè susceptum, vel in actuali ejus susceptione commissis, an scilicet talia peccata, ex vi ipsius Baptismi, recedente fictione, vel per Sacramentum Pœnitentiæ dimittantur? In cujus difficultatis resolutione quatuor reperio Doctorum sententias. Prima est Scoti, Gabrielis, & Vazquis, asserentium peccata, etiam ante Baptismum commissa, de quibus antecedens ad Baptismum attritionem non habuit, remitti postea recedente fictione, per Sacramentum Pœnitentiæ.

Secunda quæ est Magistri Soto, concedit quidem quod recedente fictione remittuntur per Baptismum omnia peccata quæ ipsum præcesserunt, sed non illa quæ in ipsa ejus susceptione commissa sunt.

B Tertia quam defendit Paludanus, asserit Baptismum fictè susceptum, vim habere remittendi peccata non solùm quæ ipsum præcesserunt, aut quæ in actuali ejus susceptione cõmissa sunt, sed etiam quæ ante ablationem fictionis, post ejus susceptionem patrata sunt. Addit tamen, Baptismum talia peccata directè non remittere, sed indirectè tantùm, & cum obligatione illa subjiciendi clavibus Ecclesiæ.

Quarta quæ est communis in schola D. Thomæ, & quam plures ex Recentioribus sequuntur, existimat omnia peccata, sive Baptismum præcedentia, sive cum eo simul commissa, per ipsum Baptisma ex opere operato remitti: peccata verò post ejus susceptionem commissa, deleri per Pœnitentiam.

§. II.

Rejiciuntur tres primæ sententiæ, & quarta statuitur.

DIco primò: Omnia peccata Baptismum 26
fictè susceptum præcedentia, recedente fictione, per ipsum Baptisma remitti, non verò per Sacramentum Pœnitentiæ.

Probatur conclusio ratione fundamentali. Illa peccata non remittuntur per Sacramentum Pœnitentiæ, quæ non cadunt sub jurisdictione D Ecclesiæ: sed peccata ante Baptismum commissa, non cadunt sub jurisdictione Ecclesiæ: Ergo non remittuntur per Pœnitentiam, sed per Baptismum. Major patet, Sacramentum enim Pœnitentiæ requirit Ecclesiæ jurisdictionem. Minor etiam non minùs est manifesta, sicut enim Ecclesia non habet potestatem sive jurisdictionem super hominem nondum baptizatum, ita neque super peccata quæ ante suum Baptismum commisit.

Confirmatur: Peccata quæ per Pœnitentiam 27
remittuntur, satisfactione aliquâ in hoc sæculo expianda sunt: Sed nulla solet imponi satisfactio pro peccatis ante Baptismum commissis, etiam si quis de illis dum baptizaretur attritionem non E habuerit, vel cum affectu ad peccatum mortale ad Baptismum accesserit, ut constat ex praxi Ecclesiæ: Ergo peccata ante Baptismum fictè susceptum commissa, non remittuntur per Pœnitentiam, sed per Baptismum, recedente fictione.

Dico secundò, etiam peccata quæ simul cum Baptismo fictè suscepto existunt, non remittuntur per Pœnitentiam, sed per Baptismum, recedente fictione.

Probatur primò ex D. Thoma hic art. 10. ad 28
2. ubi sic ait: *Fictio non removetur per Baptismum, sed per Pœnitentiam subsequentem, quâ remotâ, Baptismus aufert culpam & reatum omnium peccato-*

catorum præcedentium Baptismum, & etiam simul existentium cum ipso.

29 Probatur secundò ratione præcedenti conclusione insinuatâ: Peccata quæ nullo modo præsupponunt Baptismum, non possunt deleri per Sacramentum Pœnitentiæ: Sed peccata quæ simul cum actuali Baptismi susceptione committuntur nullo modo præsupponunt Baptismum: Ergo nõ possunt deleri per Sacramentum Pœnitentiæ, sed tantùm per Sacramentum Baptismi, recedente fictione. Major est certa, peccata enim quæ nullo modo præsupponunt Baptismum, non sunt peccata hominis baptizati: sola autem peccata hominis baptizati possunt remitti per Sacramentum Pœnitentiæ, quia ea sola subduntur clavibus sive jurisdictioni Ecclesiæ. Minor verò probatur: Peccata quæ merè concomitanter se habent ad ipsum Baptisma, non præsupponunt Baptisma: Sed peccata quæ in ipsa actuali susceptione Baptismi committuntur, merè concomitanter se habent ad ipsum, nullo enim modo ipsum præsupponunt: Ergo peccata quæ simul cum actuali susceptione Baptismi committuntur, ipsum non præsupponunt.

Dico tertiò, peccata post Baptismum fictè susceptum commissa, recedente fictione, non remitti per Baptismum, sed per Pœnitentiam.

30 Probatur primò ex D. Thoma hic art. 10. ad 3. ubi sic discurrit: *Effectus Baptismi non est tollere peccata futura, sed præsentia, vel præterita; & ideò recedente fictione, peccata sequentia remittuntur quidem, sed per Pœnitentiam non per Baptismum; unde non remittuntur quantùm ad totum reatum, sicut peccata præcedentia Baptismum.*

31 Probatur secundò ratione ex fundamentis suprà statutis desumptâ: Peccata enim quæ subsequuntur Baptismum fictè susceptum, subjiciuntur Ecclesiæ clavibus, atque adeò Pœnitentiæ: Ergo per Pœnitentiam, non verò per Baptismum remittuntur,

32 Dices cum Paludano, hoc argumentum probare quidem talia peccata non remitti per se & directè per Baptismum, sed non ostendere ea non deleri per Baptismum per accidens & indirectè, & cum obligatione subjiciendi illa clavibus Ecclesiæ.

Sed contra: Nullum Sacramentum habet virtutem ad remittendum peccatum post susceptionem ipsius Sacramenti commissum, neque directè, neque indirectè, nec ullo modo; non enim ad hoc sunt ullâ ratione institutâ Sacramenta, neque ad hujusmodi effectum à Deo acceptantur: sunt enim Sacramenta medicinæ curativæ præcedentium peccatorum, & præservativæ sequentium; non tamen fuit conveniens ut haberent etiam vim ad delenda peccata postea committenda, nam hujusmodi medicinæ non adhibentur, donec ægritudo insit.

§. III.

Solvuntur obiectiones.

34 OBjicies primò contra primam conclusionem: Si Baptismus fictè susceptus, remitteret suâ virtute peccata ante ejus susceptionem commissa, id præstaret remotione obicis, sive fictionis præsuppositâ; evidens enim est, quod non possit habere hunc effectum, quandiu obex sive fictio perseverat: Sed neqee etiam remotione obicis præsuppositâ, potest remittere peccata illa: Ergo falsum est quod illa remittat. Major constat, Minor verò probatur. Non potest Baptismus fictè susceptus præsupponere remotionem obicis sive fictionis; nisi præsupponat gratiam justificantem, utpote sine qua fictio facilè gratiâ sanctificante, eo ipso præsupponuntur peccata quæ ante Baptismum commissa sunt, omnino, quoad culpam saltem, remissa, utpote quæ simul esse non possunt cum gratia sanctificante: Ergo remotione obicis præsuppositâ, non remittit Baptismus, sed remissa supponit peccata illa.

Respondeo concessa Majori, negando Minorem; ad cujus probationem, distinguo Minorem. Non potest Baptismus fictè susceptus præsupponere remotionem obicis sive fictionis, nisi præsupponat gratiam, secundùm virtutem quam ipsa habet præcisè ut est effectus Sacramenti Pœnitentiæ, concedo Majorem. Nisi præsupponat gratiam secundùm omnem virtutem quam habet ut est in illo casu effectus Baptismi & Pœnitentiæ, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem; Præsuppositâ gratiâ justificante, præcisè secundùm quod est effectus Sacramenti Pœnitentiæ, præsupponuntur peccata quæ ante Baptismum commissa sunt, omnino remissa, nego Minorem. Præsuppositâ gratiâ sanctificante, secundùm omnem virtutem quam habet ut est effectus in illo casu tam Baptismi, quam Pœnitentiæ, concedo Minorem, & nego Consequentiam.

Explicatur solutio: Cùm gratia sanctificans quæ in ipsa remotione obicis Baptismi fictè suscepti tribuitur, sit effectus Baptismi, & Pœnitentiæ; Baptismi inquantum est gratia regenerativa, & remissiva omnium peccatorum, susceptionem fictam Baptismi præcedentium; Pœnitentiæ verò, inquantum est remissiva peccati fictionis licèt Baptismus fictè susceptus, eam præsupponat ut removentem obicem fictionis, atque adeò ut effectum Pœnitentiæ, non tamen ut remissivam peccatorum ante Baptismum commissorum, quandoquidem sicut ad ea non se extendit Sacramentum Pœnitentiæ, ita nec ipsa gratia sanctificans, præcisè in ratione effectus talis Sacramenti considerata.

Instabis: Peccata ante Baptismum commissa non possunt esse simul cum gratia, ut removente obicem Baptismi, sive ut effectu Pœnitentiæ, alias enim posset remitti unum peccatum sine alio, quandoquidem remotio fictionis est remissio peccati sacrilegii: Ergo Baptismus non potest præsupponere remotionem obicis, utcumque à gratia quæ sit effectus Pœnitentiæ, nisi eo ipso supponat etiâ remissionẽ omnium peccatorum ante fictam ejus susceptionem commissorum.

Respondeo distinguendo Antecedens: Peccata ante Baptismum commissa, nõ possunt esse simul simultate temporis cum gratia ut removente obicem Baptismi, concedo Antecedens. Simultate naturæ, & priùs prioritate à quo, in genere causæ veluti materialis, quàm sit effectus Baptismi, & gratia ut regenerativa, nego Antecedens. Sicut enim nulla est implicantia quòd cõcipiatur prior prioritate naturæ & in genere causæ materialis, remotio obicis ad effectum Baptismi, quam talis effectus: ita neque quod gratia ut removens obicem remissioni peccatorum ante Baptismum commissorũ, & ut effectus Pœnitentiæ, concipiatur prior ad seipsam, ut remissivâ talium peccatorum, & ut effectum Baptismi, quia cum hoc sit peccatũ fictionis non remitti in aliquo instanti in quo non remittantur alia ante Baptismũ commissa.

Objicies

38 Objicies secundò contra secundam conclusionem: Illa peccata remittuntur per pœnitentiam & non per baptismum, quæ baptizatus tenetur consiteri: Sed fictè baptizatus tenetur consiteri omnia peccata quæ in ipsa susceptione baptismi commisit: Ergo illa peccata non remittuntur per baptismum, sed per pœnitentiam. Major constat, Minor verò probatur. Quando quis tenetur consiteri aliquod peccatum, tenetur consiteri gravitatem totam illius: Sed ex una parte tenetur baptizatus fictè, consiteri fictionem, ex alia verò eò gravius est peccatum fictionis, quò quis habet plura peccata in ipsa susceptione baptismi, fictio enim formalis est irreverentia in susceptione sacramenti, quæ haud dubiè major est, quò plura sunt peccata: Ergo fictè baptizatus tenetur consiteri omnia peccata, quæ in ipsa susceptione baptismi commisit.

39 Respondeo concessa Majori, negando Minorem: sufficit enim quòd fictè baptizatus consiteatur fictionem formalem, asserendo duntaxat se susceptisse baptismum in peccato mortali. Ad probationem in contrarium dico, majorem esse veram quando non conjunguntur duo sacramenta, sed in casu præsenti, cùm hæc conjunctio fiat, sola fictio remittitur per sacramentum pœnitentiæ, gravitas verò illius major, quia provenit ex magnitudine & multitudine aliorum peccatorum quæ remittuntur per baptismum, remittitur etiam per ipsum.

Objicies tertiò contra tertiam conclusionem: 40 Licet sacramentum pœnitentiæ non sit institutum ad delenda peccata non confessa, tamen per concomitantiam remittit etiam illa quæ ex oblivione non sunt confessa. Similiter licèt Eucharistia non sit per se instituta ad delendum peccatum cum sola attritione, illud tamen interdum remittit per accidens in eo qui existimans se esse contritum, accedit ad illud sacramentum: Ergo similiter licèt baptismus non sit per se institutus ad remittenda peccata quæ post ejus susceptionem committuntur, interdum tamen per accidens ea remittere poterit.

Respondeo concesso Antecedente, negando 41 Consequentiam, quia nullum sacramentum habet vim ad remittenda peccata post susceptionem ipsius sacramenti commissa, neque directè, neque indirectè: sunt enim sacramenta medicinæ curativæ præcedentium peccatorum, & præservativæ tantùm respectu subsequentium. Unde nego paritatem, peccatum enim oblitum in confessione, supponitur commissum ante susceptionem sacramenti pœnitentiæ; & similiter Eucharistia non facit de attrito contritum, nisi respectu peccati ante susceptionem talis sacramenti commissi.

Quæres, utrum non solùm peccata mortalia, 42 sed etiam venialia, baptismum fictè susceptum antecedentia, aut ipsum concomitantia, per ipsum, recedente fictione, remittantur?

Respondeo affirmativè: Quamvis enim non sit adeò certum, recedente fictione, redire effectum baptismi, quoad remissionem venialium, quia baptismus non est medium necessarium ad hujusmodi remissionem, nihilominus probabilius est, etiam hunc effectum redire, quia si baptismus ita institutus est, ut possit operari, sublato obice, & recedente fictione, etiam si ipse non existat, non est verisimile hoc esse limitatum ad unum effectum ejus, potius quàm ad alium, nullum enim fundamentalm est ad id asserendum; præcipuè quia gratia illa quæ datur recedente fictione, tam vere est regenerativa, ac si esset data in præsentia baptismi, & ideò quantùm est de se, omnino transmutat hominem, & delet omnem maculam vitæ præteritæ.

ARTICULUS IV.

Quæ dispositio sufficiat ad tollendam fictionem, ut baptismus habeat effectum?

NOtandum primò duobus modis posse hominem esse fictum in susceptione baptismi: 43
Primò inculpabiliter, quia sine sua culpa caruit dispositione necessariâ ad fructum sacramenti recipiendum, ex eo scilicet quod habuit tantùm attritionem naturalem, quàm bonâ fide existimavit esse supernaturalem. Secundò culpabiliter, & hoc adhuc dupliciter, primò quia sciens & prudens, vel ex ignorantia vincibili, non adhibet attritionem naturalem: secundò, quia in susceptione baptismi committit aliquod aliud peccatum, putà quia habet intentionem furandi facultates Ecclesiæ.

Notandum secundò, in fictione illa culpabili 44
duo reperiri, unum tanquam formale, & aliud tanquam materiale, sive fundamentum formalis. Materiale sunt peccata, illa ratione quorum susceptio baptismi est indigna: formale verò est ipsa indigna susceptio, quæ est speciale peccatum in aliis fundatum. His præmissis, pro resolutione difficultatis propositæ.

Dico primò: ad tollendam fictionem ex igno- 45
rantia inculpabili provenientem, sufficit attritio supernaturalis. Hæc conclusio intelligi debet ex suppositione quod post baptismum susceptum, nullum peccatum fuerit commissum: tunc enim ad illud tollendum necessaria esset contritio, vel sacramentum pœnitentiæ, ut postea dicemus.

Conclusio sic explicata facilè suadetur: Nam tota fictio ex ignorantia inculpabili proveniens, posita fuit in carentia dispositionis necessariæ ut baptismus suum consequatur effectum, nimirum attritionis supernaturalis, & non in novo peccato: Ergo positâ attritione verâ & supernaturali, tolletur obex & fictio, & baptismus suum sortietur effectum.

Dico secundò: Fictio peccaminosa formaliter 46
sumpta, debet tolli per contritionem, vel per attritionem, cum sacramento pœnitentiæ. Ita communiter Theologi contra Paludanum in 4. dist. 4. qu. 5. docentem solam attritionem sufficere.

Probatur conclusio ratione fundamentali: Fi- 47
ctio peccaminosa formaliter sumpta, seu peccatum indignæ sumptionis baptismi, non potest tolli in vi ipsius baptismi: Ergo ad ipsum tollendum sola attritio non sufficit, sed necessariò requiritur contritio cum sacramento pœnitêtiæ. Consequentia patet, Antecedens probatur. Baptismus non potest ea peccata remittere quæ ipsum consequuntur: Sed fictio formalis consequitur baptismum: Ergo per ipsum non remittitur. Major patet ex dictis conclusione 3. articuli præcedentis, Minor verò suadetur. Ut detur fictio formaliter, debet esse in eo instanti in quo consummatur sacramentum, siquidem si esset ante illud instans, non tolleret effectum sacramenti, cùm in illo instanti talis effectus conferatur, & possit baptizatus habere attritionem aut contritionem, ut patet in eo qui toto tempore quo illi conferretur baptismus, complaceret sibi in pec-

peccato mortali, & in instanti terminativo illius, subitò mutaretur, prorumpens in actum contritionis vel attritionis, quod non repugnat: Sed in illo instanti verum est baptismum præcessisse: Ergo fictio formalis est peccatum consequens ipsum baptismum.

48 Confirmatur: Quia fictio formalis debet esse in eo instanti in quo sacramentum consummatur habet ex se, & ex sua formali ratione, specialem repugnantiam cum effectu ipsius, quatenus formaliter tollit dispositionem ad ipsum necessariam: Ergo nequit per baptismum remitti, sed necessariò debet esse materia pœnitentiæ.

Dico tertiò: Fictio materialiter sumpta, si continuetur etiam in illo instanti in quo baptismus deberet habere suum effectum, non potest tolli nisi per contritionem, vel attritionem, cum sacramento pœnitentiæ: si verò desinat esse ante illud instans, vel etiam in illo instanti, remittitur ex vi baptismi.

49 Prima pars patet, si enim fictio materialiter sumpta continuetur etiam in illo instanti in quo baptismus deberet habere suum effectum, subsequitur ipsum baptismum: Sed peccata baptismũ subsequentia, cùm sint subjecta clavibus Ecclesiæ, non remittuntur nisi per contritionem, ut includentem votum sacramenti pœnitentiæ, vel per attritionem, cum sacramento: Ergo si fictio materialiter sumpta continuetur in illo instanti in quo baptismus deberet habere suum effectum, non tollitur nisi per contritionem, vel attritionem, cum sacramento pœnitentiæ.

50 Secunda etiam pars non minùs est manifesta: Nam si fictio materialiter sumpta desinat ante illud instans, vel in illo instanti in quo baptismus deberet habere suum effectum, non subsequitur baptismum, sed illum antecedit, vel comitatur: At peccata antecedentia vel concomitantia baptismum, cùm non sint subjecta clavibus Ecclesiæ, non remittuntur per pœnitentiam, sed per baptismum: Ergo nec fictio materialiter sumpta, si desinat ante illud instans, vel in illo instanti in quo baptismus deberet habere suum effectum.

51 Ex his inferes, quod si aliquis susciperet baptismum cum intentione furandi bona Ecclesiæ, & talem intentionem continuaret etiam in illo instanti in quo baptismus deberet habere suum effectum, tale peccatum esset in confessione aperiendum, nec sufficeret dicere se cum fictione suscepisse baptismum. Si verò talem intentionem in illo instanti non continuaret, teneretur tantùm dicere in confessione, se fictè accessisse ad baptismum, non verò se habuisse intentionem furandi facultates Ecclesiæ; & si hoc in confessione declararet, non esset illi injungenda aliqua satisfactio pro illo peccato, quia hæc non est injungenda pro peccatis quæ delentur ex vi baptismi, cùm baptismus totam pœnam temporalem remittat, ut articulo primo ostensum est.

52 Intelliges etiam ex suprà dictis, quod quando sacramentum baptismi, recedente fictione per contritionem, vel per sacramentum pœnitentiæ, incipit habere effectum suum, talis ordo reperitur. Priùs naturâ pœnitentia tollit fictionem, quæ prioritas reducitur ad genus causæ materialis & dispositivæ, tum quia recessus impedimenti priùs naturâ intelligitur, quàm introductio formæ impeditæ, tum etiam, quia recessus fictionis est quasi dispositio ut baptismus habeat suum effectum. In secundo instanti naturæ, baptismus remittit peccata quæ fuerunt ante ipsum commissa, nam infusio gratiæ regenerantis, vel sanantis, intelligi nequit ante recessum originalis culpæ, & lethalium culparum actualium. In tertio instanti naturæ baptismus justificat animam per gratiam regenerantem, quia gratia regenerans quæ confertur per baptismum, prioritate naturæ præcedit gratiam sanantem, quæ per pœnitentiam infunditur. In quarto demum pœnitentia justificat hominem per gratiam sanantem, nam priùs naturâ est generatio in vita spirituali per baptismum, quàm sanatio per pœnitentiam.

ARTICULUS V.

Vtrum sit proprium baptismi quòd conferat suum effectum, recedente fictione, an verò id etiam competat aliis novæ legis sacramentis?

IN hujus difficultatis resolutione variè opinantur Authores. Nam Sotus in 4. dist. 6. quæst. 1. art. 8. docet hoc esse singulare in baptismo, ut recedente fictione suum consequatur effectum, tum quia Augustinus id solùm attribuit baptismati, tum propter ejus necessitatem, quia est medium simpliciter necessarium ad salutem. Hunc sequuntur Vazquez disp. 161. cap 2. Meratus de baptismo disp. 12. sect 1. & ultimâ, & Augustinus Bernal de sacram. in genere disp. 13. sect. 3. Alii omnibus & solis Sacramentis characterem imprimentibus, hunc effectum tribuunt. Ita Richardus, Major, Covarruvias, Granado, & Sylvius. Alii his addunt Sacramentum Pœnitentiæ, ut Paludanus, & Sylvester. Alii id extendunt ad omnia Sacramenta, ut Cajetanus, Nunno, Serra, Candidus, Philippus à Sancta Trinitate, Henriquez, & Diana. Alii demum id tribuunt omnibus Sacramentis novæ legis, excepto Sacramento Eucharistiæ. Ita Suarez, Lugo, Filliucius, Bonacina, & ex Thomistis Martinez à Prado, cuius sententia probabilior, & menti D. Thomæ conformior videtur. Pro resolutione

Dico primò, certum videri, non solùm Baptismum, sed etiam alia duo Sacramenta characterem imprimentia, nimirum Confirmationem, & Ordinem, conferre suum effectum, recedente fictione. Ita D. Thomas in 4. dist. quæst. 3. art. 2. quæstiunc. 3.

Probatur ratione fundamentali; Cùm enim Sacramenta quæ imprimunt characterem sint interabilia, est in illis specialis necessitas quòd sortiantur suum effectum, recedente fictione; alias enim qui fictè illa susciperent, manerent in perpetuum privati effectu proprio illorum, & tamè deberent obire munia ad quæ obligantur ex vi characteris, v. g. constanter profiteri fidem, & actus hierarchicos rectè exercere: At hoc videtur inconveniens, & suavitati divinæ providentiæ repugnans: Ergo omnia Sacramenta characterem imprimentia, recedente fictione, suos conferunt effectus. Unde hoc baptismo singularè non est licèt D. Augustinus suprà, art. 2. citatus, illum tantùm mentionem fecerit, tum quia de illo solùm disputabat, tum etiam quia est specialis in illo necessitas, cùm ille sit janua omnium Sacramentorum.

Dico secundò: idem privilegium Extremæ Unctioni & Matrimonio tribuendum esse.

Pro-

Probatur breviter: Licèt hæc duo Sacramenta non sint simpliciter initerabilia, sunt tamen initerabilia secundùm quid, matrimonium enim iterari non potest, vivente altero conjuge, neque extrema unctio in eodem statu infirmitatis: Ergo sicut illa Sacramenta quæ sunt initerabilia simpliciter, ideò possunt & debent recedente fictione effectum suum producere, quia homo non debet privari in perpetuum gratiâ Sacramentali, idem etiam dicendum est de istis Sacramentis, ne scilicet homo, durante toto tempore matrimonii, teneatur manere in eo statu, ad quem necessaria est gratia Sacramentalis, ad debitè vivendum in vinculo conjugali, quâ tamen caret; & ne similiter infirmus in illa ultima lucta careat gratiâ Sacramentali, seu auxiliis specialibus, ad vincendas vehementiores dæmonum tentationes quæ tunc occurrunt, maximè necessariis.

Dico tertiò: probabile est etiam Sacramentum pœnitentiæ fictè susceptum, recedente fictione, producere suum effectum.

Probatur primò ex D. Thoma in 4 dist. 17. quæst. 3. art. 4. in corp. ubi sic ait: *Confessio etiam potest esse in eo qui non est contritus, quia potest peccata sua sacerdoti innotescere* (id est nota facere) *& clavibus Ecclesiæ se subiicere; & quamvis tunc non percipiat absolutionis fructum, tamen recedente fictione percipere incipiet, sicut etiam est in aliis Sacramentis: unde non tenetur iterare confessionem qui fictus accedit, sed tenetur postmodum fictionem suam confiteri.*

Probatur secundò ratione petitâ ex necessitate Sacramenti pœnitentiæ: Pœnitentia enim non est minùs necessaria ad remissionem peccati mortalis commissi post Baptismum, quàm sit Baptismus necessarius ad remissionem originalis & actualium quæ præcedunt Baptismum: unde si propter necessitatem Baptismi, tribuitur illi vis & efficacia conferendi gratiam, & remittendi peccata, recedente fictione, debet etiam concedi Sacramento pœnitentiæ, cùm tale Sacramentum possit interdum esse validum & informe, ut in Tractatu de pœnitentia ostendemus.

Dico quartò: probabilius videtur, Sacramentum Eucharistiæ fictè susceptum, non producere suum effectum, recedente fictione.

Probatur primò ex D. Thoma in 4. dist. 4. quæst. 3. art. 2. quæstiunc. 3. ad 3 ubi expressè docet quod Baptismus, recedente fictione, producit suum effectum, non verò Eucharistia.

Probatur secundò assignando rationem disparitatis inter Eucharistiam, & inter pœnitentiam, aliaque Sacramenta: alia enim Sacramenta, vel simpliciter, vel secundùm quid, sunt initerabilia, ut suprà diximus, aut saltem sunt necessaria, necessitate nedum præcepti, sed etiam medii, ut patet de pœnitentia, quæ in re vel in voto est necessaria necessitate medii omnibus qui post baptismum mortaliter peccaverunt, quia nullum peccatum post baptismum potest remiti, sine ordine ad Sacramentum pœnitentiæ: non est autem simile de Eucharistia, quæ etiam propter suam excellentiam exigit, ut homines cum maxima cautela & reverentia ad illam accedant.

Potest etiam suaderi conclusio ex inconveniente quod sequitur ex adversa sententia: si enim Sacramentum Eucharistiæ fictè seu in statu peccati mortalis susceptum, recedente fictione, produceret suum effectum, sequeretur sacerdotem scienter toto vitæ curriculo in mortali peccato celebrantem, si in mortis articulo conteratur, vel cum attritione confiteatur, recipere ingentem gratiæ cumulum, correspondentem omnibus missis præteritis, in quibus celebrandis ingentia sacrilegia commisit; unde fieret repentè sanctissimus, & eò sanctior, quò plura fuissent sacrilegia; & adhuc multò sanctior, si singulis diebus contra leges Ecclesiæ celebrasset decies, quod ex se incredibile apparet. Addo quod Apostolus docet, indignè Eucharistiam sumentes, judicium sibi manducare, quod ex parte verum non esset, si recedente fictione, ad vitam prodesset.

Dices primò: D. Thomas loco præcedenti conclusione citato, ubi docuit pœnitentiam, recedẽte fictione, producere suum effectum, subdit: *Sicut etiam est in aliis Sacramentis*: Ergo censet universaliter omnia sacramenta (nullo excepto) recedente fictione producere suum effectum. 60.

Respondeo cum Melchiore Cano, D. Thomam non dixisse, *in omnibus Sacramentis*, sed *in aliis Sacramentis*, unde solùm velle, quod præter pœnitentiam, alia quædam sunt Sacramenta, quæ recedente fictione producunt suum effectum, non tamen omnia; quare loco suprà citato, expressè excipit Eucharistiam, & nullibi eam includit.

Dices secundò cum Philippo à S. Trinitate: Eucharistia est omnium Sacramentorum perfectissimum & excellentissimum, à quo omnia alia dependent in sua causalitate: Ergo non debet illi denegari hoc privilegium, quod conceditur aliis Sacramentis, nimirum posse producere suum effectum, recedente fictione. 61.

Sed nego consequentiam, hoc enim privilegium non denegatur Eucharistiæ, ob defectum activitatis, perfectionis, vel excellentiæ, sed potiùs ob summam ejus perfectionem & excellentiam, quæ exigit ut homines cum maxima cautela & reverentia ad illam accedant, ut suprà diximus; & quia Eucharistia nec est initerabilis simpliciter, sicut Sacramenta quæ imprimunt characterem, nec secundùm quid, sicut extrema unctio, & matrimonium, nec ita necessaria, sicut pœnitentia. Addo quod, ex eo quod aliis Sacramentis hoc privilegium concedatur, non sequuntur illa inconvenientia quæ sequi ostendimus ex sententia quæ docet Sacramentum Eucharistiæ, fictè susceptum, recedente fictione sortiri suum effectum.

DISPVTATIO V.

De Circumcisione.

Ad quæst. 70. D. Thomæ.

CUm circumcisio fuerit præparatoria ad Baptismum, & præfigurativa illius, postquam D. Thomas fusè de Baptismo disseruit, ejusque institutionem, essentiam, causam ministerialem, subjectum, variosque illius effectus declaravit, breviter agit de circumcisione de qua etiam pauca hic subjiciemus, ne quid huic Tractatui desit.

ARTICULUS PRIMUS.

An circumcisio primariò & per se instituta fuerit in remedium peccati originalis?

1. PArtem negantem tenent Suarez, Delugo, & alii ex Recentioribus, existimantes circumcisionem primariò fuisse datam populo Judaico, ad congregationem ejus, & segregationem ab aliis; secundariò verò & ex consequenti, ad remissionem peccati originalis. Affirmativæ verò adhærent Soto, Cabrera, & alii Thomistæ, cum quibus

Dico breviter, Sacramentum circumcisionis
2. per se primò institutum fuit ad remissionem peccati originalis, & solùm secundariò, seu ex consequenti, ad consignandum Dei populum, illumque à cæteris distinguendum.

Probatur primò conclusio ex D. Thoma in 4. dist. 1. quæst. 2. art. 1. quæstiunc. 1. in corp. ubi illam docet expressè dicens, quod primò & principaliter necessaria fuit circumcisio, ad expressiorem significationem ablationis peccati originalis, sed ex consequenti aliam fuisse ipsius utilitatem, scilicet distinctionem fidelis populi ab infideli.

3. Probatur secundò: Circumcisio fuit in lege Mosaica verè & propriè Sacramentum: Sed de ratione veri & proprii Sacramenti est quod per se primò ordinetur ad gratiam sanctificantem, quã ad quodcumque aliud: Ergo circumcisio per se primò instituta fuit ad conferendam gratiam sanctificantem, & remittentem peccatum originale, non verò ad consignandum Dei populum, illumque à cæteris distinguendum. Majorem concedunt Adversarii, Minor verò probatur. De ratione veri Sacramenti est quod per se primò ordinetur ad finem ejus præcipuum: Sed finis præcipuus Sacramenti & institutionis ejus est nostra sanctificatio per gratiam, propterea si quidem definitio ejus essentialis est, quòd sit signum rei sacræ sanctificantis nos: Ergo de ratione Sacramenti est quòd per se primò ordinetur ad gratiam sanctificantem.

Confirmatur: Ad id priùs & principaliùs instituitur Sacramentum, quo sublato, destruitur ratio Sacramenti, quàm ad illud quo non posito,
4. ponitur tamen & salvatur ratio Sacramenti: Sed sublatâ sanctificatione fidelium, non potest salvari ratio Sacramenti; è contra verò sublatâ ratione consignationis, & distinctionis populi fidelis ab infideli, salvari potest in signo sensibili ratio Sacramenti: Ergo Sacramentum circumcisionis priùs & principaliùs institutum fuit ad conferendam gratiã sanctificantem, & delentem peccatum originale, quàm ad consignandum Dei populum, illumque à cæteris distinguendum.

Confirmatur ampliùs: Sacramentum baptismi
5. per se primò institutum est in lege gratiæ, ad delendum peccatum originale, & solùm secundariò ad distinguendum fideles ab infidelibus, ratione characteris Christi quem imprimit: Ergo idem dicendum est de circumcisione respectu populi Judaici.

Contra istam conclusionem objicitur primò:
6. Scriptura Genes. 17. refert institutionem circumcisionis, & tamen nullam facit mentionem remissionis peccati originalis, sed solùm consignationis populi Dei, ait enim: *Hoc est pactum meum quod observabitis inter me & vos, & semen tuum*
A *post te: circumcidetur ex vobis omne masculinum, & circumcidetis carnem præputii vestri, ut sit signum fœderis inter me & vos.* Item Apostolus ad Roman 3. inquirit quæ esset utilitas circumcisionis? & respondet: *Quia illi sunt credita eloquia Dei*, nullamque aliam affert causam: Ergo certè circumcisionem non datam esse, per se saltem, nisi ut populus Judaicus separatus à reliquis, specialem Dei legem acciperet.

Ad locum Genesis citatum respondeo quod licèt in eo fiat solùm mentio consignationis populi Dei, tamen ex aliis verbis quæ leguntur ibidem
B colligitur apertè circumcisionem etiam fuisse institutam ad remittendum peccatum originale: sic enim habetur: *Anima cujus præputii caro circumcisa non fuerit, delebitur* (vel ut legit D. Augustinus lib. 3. contra Julianum cap. 18.) *perdet de populo meo.* Quæ verba idem S. Doctor ibidem docet intelligenda esse non tantùm de adultis, sed etiam de parvulis. Quoad locum Apostoli dico, idcircò nullam ibi Apostolum fecisse mentionem remissionis peccati, quia ejus intentum erat docere ex operibus legis, tanquàm ex causis efficientibus justificationem, neminem justificari: si autem inter utilitates circumcisionis numerasset remissionem peccati, arbitrati fuissent Judæi, quod illam circumcisio activè efficeret, ac consequenter quod ex operibus legis efficiebat
C bus justitiam, esset eorum justificatio.

Objicitur secundò. D. Thomas 1. 2. quæst. 102. art. 5. ad 1. dicit litteralem, principalemque rationem instituendi circumcisionem, fuisse protestationem fidei unius Dei, figuralem verò ad significandum ablationem corruptionis per Christum faciendam, quæ corruptio provenit in nos per carnalem originem ex peccato primi parentis: Ergo censet Sacramentum circumcisionis non fuisse principaliter institutum, ad tollendum peccatum originale, sed ad consignandum Dei populum, illumque à cæteris distinguendum.

Sed nego Consequentiam, cùm enim sacramentum sit signum & figura rei spiritualis sanctificantis hominem, significatio figuralis in circum-
D sione, & in quolibet alio Sacramento, est magis principalis, quàm sit quæcumque litteralis, unde ex eo quòd D. Thomas loco citato docet ablationem corruptionis ex peccato originali provenientem, seu ipsius peccati originalis remittendi, fuisse rationem figuralem instituendæ circumcisionis, tantùm abest quod conclusionem nostram infirmet, quin potiùs eam confirmet & stabiliat. Neque obstat quod significationem illam quæ in circumcisione est litteralis, vocet principalem, non enim eam hoc nomine appellat, per comparationem ad figuralem, sed ad alias litterales minùs principales, quas ibidem refert, videlicet ad debilitationem concupiscentiæ in membro quod
E circumcidebatur, & ad fugillationem sacrum Veneris & Priapi, in quibus illa pars corporis honorabatur, quas vocat secundam & tertiam rationem litteralem institutionis circumcisionis.

Objicitur tertiò: Si circumcisio fuisset primò & principaliter instituta ad remissionem peccati originalis, cùm tale peccatum masculis & fœminis commune sit, non debuisset prius masculis institui, nec differri usque ad octavum diem. Item populus Israeliticus usus fuisset hoc remedio quadraginta annorum spatio, quo moratus est in deserto, remedium enim peccati non esset tanto tempore dilatum.

Respondeo negando omnes illas sequelas: ad pri-

probationem primæ, dico quod licèt peccatum originale sit commune masculis & fœminis, quia tamen masculus est causa traductionis illius, non verò fœmina, ut docet D. Thomas 1. 2. quæst. 81. art. 4. & hic art. 2. ad 4. ubi ait: *Peccatum originale contra quod specialiter circumcisio ordinabatur, à patre trahitur, non à matre*, congruum fuit quod Deus in lege veteri remedium aliquod speciale, nimirum circumcisionem, pro solis masculis institueret.

Ad probationem secundæ respondeo, remedium peccati originalis non debuisse quidem differri usque ad octavum diem, factâ suppositione quod nullum aliud extitisset pro illis infantibus qui ante octavum diem erant in periculo mortis constituti: verum cum pro istis reliquisset Deus, sicut pro fœminis, applicandum remedium legis naturæ, nullum erat inconveniens, quod circumcisio usque ad octavum diem differretur.

Ad id quod additur de populo Israelitico dicendum, cum populo illo in deserto per annos quadraginta cõmorante, divinitùs dispensatum fuisse, ut sine circumcisione salvari posset, utendo remedio legis naturæ contra peccatum originale; idque propterea quod Judæi tunc essent veluti in continuo motu, ignorantes quando castra movenda essent, vel contra hostes præliandum, proindeque sine gravi & evidenti periculo circumcidi non possent. Ita D. Thomas hic art. 4. ad 3. ubi addit, quod videtur, nullum eorum qui in deserto nati sunt, & non circumcisi, fuisse mortuum, priusquam jubente postea Josue circumcideretur, quia ut Psal 14. dicitur: *Non erat in tribubus eorum infirmus*, & Josue 5. solùm dicitur, mortuos fuisse in deserto eos qui exierant de Ægypto, qui omnes circumcisi erant.

ARTICULUS II.

An quomodo in circumcisione gratia conferretur?

Dico primò: in circumcisione gratia conferebatur. Ita D. Thomas hic art. 4.

Probatur primò: Circumcisio erat verum antiquæ legis Sacramentum, ut communiter docent Theologi: Sed de ratione veri Sacramenti est, quod sit signum practicum gratiæ, subindeque quod eam causet, vel saltem quod ad ejus præsentiam à Deo causetur, ut patet ex dictis in Tract. de Sacramentis in communi disp. 1. art. 1. Ergo in circumcisione dabatur gratia sanctificans.

Probatur secundò: In circumcisione peccatum originale remittebatur, unde Bernardus: *Quod aqua Baptismi abluit, hoc petra circumcisionis abrasit.* Et Beda in homilia circumcisionis: *Idem salutiferæ curationis auxilium circumcisio in lege contra originalis peccati vulnus agebat, quod baptismus agere revelatæ tempore gratiæ consuevit.* Sed remissio peccati (saltem de lege Dei ordinaria) sine infusione gratiæ fieri nequit: Ergo in circumcisione conferebatur gratia sanctificans. Quare S. Thomas hic art. 4. & suprà quæst. 62. art. 6. ad 3. rejicit opinionem Magistri sententiarum, & aliorum antiquorum, dicentium quod in circumcisione non conferebatur gratia, sed solùm auferebatur peccatum: *Hoc enim* (inquit) *non potest esse, quia culpa non remittitur nisi per gratiam, secundùm illud ad Roman. 3. Iustificati gratis per gratiam ipsius.*

Dico secundò: Circumcisio & alia veteris legis Sacramenta habebant vim quandam moraliter excitantem Deum ad dandam gratiam ritè ea suscipientibus, carebant tamen virtute gratiæ productivâ, quæ reperitur in Sacramentis novæ legis: subindeque non causabant gratiam ex opere operato activè, sicut Sacramenta novæ legis, sed tantùm passivè.

Probatur prima pars: Circumcisio & alia veteris legis Sacramenta, erant signa & figuræ passionis Christi futuræ, cujus intuitu Deus gratiam in antiqua lege conferebat: Sed à ratione signi vis excitativa moraliter inseparabilis est: Ergo circumcisio, & alia veteris legis Sacramenta, habebant vim moraliter excitativam, quâ Deum movebant ad conferendam gratiam, ad ipsorum præsentiam, intuitu passionis Christi futuræ, significabant.

Confirmatur: Promissio habet moralem vim ad movendum eum qui promisit ut impleat promissa: Sed circumcisio, & alia Sacramenta antiqua, fuerunt promissiones seu signa quibus Deus quasi in figuris promittebat Christum, & gratiam ex meritis ipsius dandam, unde Apostolus ad Hebræos 11. ea vocat *repromissiones*, quia per illa Sacramenta id quod Deus promiserat, continuò renovabat, repromittendo quotidie: Ergo circumcisioni, & aliis veteris legis Sacramẽtis, competebat vis quædam moraliter excitativa, quâ Deum ad conferendum gratiam ad ipsorum præsentiam moraliter excitabant.

Secunda pars quæ asserit circumcisionem, & alia veteris legis Sacramenta, caruisse virute gratiæ productivâ, quæ in Sacramentis novæ legis reperitur, patet tum ex Apostolo ad Galat. 4. omnia vetera Sacramenta, *elementa infirma & egena*, appellante. Tum ex Florentino in Decreto Eugenii, ubi dicitur quod Sacramenta nostra, *multùm à Sacramentis differunt antiquæ legis, illa enim non causabant gratiam, sed solum per passionem Christi dandam figurabant: hæc verò nostra, & continent gratiam, & eam dignè suscipientibus conferunt.*

Idem docet D. Thomas hic art. 4. in corp ubi sic concludit: *Dicendum est quod in circumcisione conferebatur gratia, quantùm ad omnes gratiæ effectus, aliter tamen quàm in Baptismo; nam in Baptismo confertur gratia ex virtute ipsius Baptismi quam habet inquantum est instrumentum passionis Christi iam perfectæ: in circumcisione autem conferebatur gratia, non ex virtute circumcisionis, sed virtute fidei passionis Christi, cuius signum erat circumcisio; ita scilicet quod homo qui accipiebat circumcisionem, profitebatur se suscipere talem fidem, vel adultus pro se, vel alius pro parvulis, unde Apostolus dicit Roman. 4. quod Abraham accepit signum circumcisionis, signaculum iustitiæ fidei, quia scilicet iustitia erat ex fide significata, non ex circumcisione significante.*

Ex his probata manet tertia pars conclusionis, quæ asserit, circumcisionem non causasse gratiam ex opere operato activè, sicut Sacramenta novæ legis: si enim circumcisio, & alia veteris legis Sacramenta, carebant virtute gratiæ productivâ, nullam poterant habere activitatem in ordine ad productionem gratiæ, nec activè in eam influere, seu illam conferre, sicut modò baptismus, & alia novæ legis Sacramenta.

Quod verò circumcisio dederit parvulis gratiam ex opere operato passivè, manifestum est, nam ad hoc ut aliquod Sacramentum dicatur conferre gratiam ex opere operato passivè, sufficit quod ad positionem ejus Deus gratiam conferat, abs-

absque ullo merito vel dispositione suscipientis: Sed Deus parvulis Sacramentum circumcisionis suscipientibus, conferebat gratiam, cùm per tale Sacramentum eos à peccato originali mundaret, ut suprà ostensum est; idque fiebat absque ullo merito aut dispositione illorum, cùm ob defectum libertatis & usus rationis, ad gratiam non possent se disponere, vel illam promereri: Ergo circumcisio conferebat gratiam parvulis ex opere operato passivè. Adultis verò nullo planè modo gratiam ex opere operato conferebat, quia ut ad susceptionem & præsentiam illius Sacramenti justificarentur, debebant habere dispositionem proportionatam ad gratiam quam recipiebant, unde illud non habebat vim faciendi ex attrito contritum, sicut baptismus & pœnitentia in nova lege, nec gratiam ultra dispositionem suscipientis conferebat. Nec propterea tale Sacramentum adultis erat inutile, illos enim excitabat ad eliciendum actum fidei in Christum venturum, quo justificabantur, atque ita illis utilis erat ad gratiam consequendam.

Ex dictis facilè intelliguntur & conciliantur quædam Patrum testimonia, quæ specie tenùs videntur inter se pugnantia: aliqui enim videntur asserere parvulos Hebræorum circumcisione fuisse justificatos. Ita Augustinus, seu Author libri hypognosticon cap. 5. ubi ait: *Circumcisio octavæ diei, Baptismi gratiam dabat, & parvulus circumcisione fraudatus, delicto originali non caruit.* Idem sentire videtur Gregorius Magnus lib. 4. Moral. cap. 1. ut habetur de consecrat. dist. 4. cap. 5. Can. *Quod autem*; ubi dicit: *Quod apud nos valet aqua Baptismatis, hoc egit pro illis qui de Abrahæ stirpe prodierant, mysterium circumcisionis.* Item Innocentius III. in cap. *Maiores*, de Baptismo, asserit *Baptismum circumcisioni successisse; per illam enim originale remittebatur peccatum, licet ad regnum cœlorum non perveniretur.* Alii oppositum videntur docere: Tertullianus enim libro contra Judæos, paulò post principium: *Circumcisio* (inquit) *in signum non in salutem dederat Deus populo Israel*: Cyprianus verò lib. 1. contra Judæos cap. 8. *Nonne Melchisedech, & alii qui non erant ex semine Abrahæ, fuerunt iusti sine circumcisione? nam circumcisio erat tantùm signaculum seminis Abrahæ, sed non iustificabat.* Similia docent Justinus, Irenæus, Epiphanius, Chrysostomus, & alii. Verùm hæc (ut dixi) ex principiis jam statutis facilè conciliari possunt: primi enim solùm volunt, quod circumcisio dederit parvulis gratiam ex opere operato passivè, seu quod Deus ad præsentiam illius Sacramenti, gratiam contulerit parvulis Hebræorum, quâ à peccato originali mundarentur. Alii verò solùm denegare intendunt circumcisioni, & aliis antiquæ legis Sacramentis, virtutem gratiæ productivam, qualis reperitur in Baptismo, & aliis Sacramentis novæ legis, unde dicunt quod Sacramenta antiqua erant tantùm umbræ & figuræ, ac veluti specula quæ vulnus ostenderent, sed nullo modo sanarent: non negant tamen quod Deus ad illorum præsentiam, intuitu passionis Christi futuræ, quam figurabant, & significabant, gratiam conferret, cùm de ratione Sacramenti, seu signi practici gratiæ, sit quod vel gratiam instrumentaliter producat, vel saltem quod ad ipsius præsentiam à Deo producatur.

ARTICULUS III.

Vtrum liceat se circumcidere, mortificationis gratia vel ad Christi imitationem.

RAtio dubitandi est, quia Christiani Æthiopes, qui vulgò Abassini dicuntur, circumcisionem observant, non tanquam cæremoniam legis Judaicæ, sed ob Christi imitationem, ut corporalem ejus similitudinem gerant; ut etiam facere dicuntur in memoriam stirpis suæ, asserentes se oriundos esse ex Abraham, & Regem suum ex familia David; Sed hic ritus Abassinorum nondum ab Ecclesia damnatus est. Ergo videtur licitum, simul cum Baptismo suscipere circumcisionem, non tanquam cæremoniam legalem, sed ex fine cultûs religiosi, & ob Christi imitationem.

Confirmatur: Quando cæremonia legalis habet in se aliquam moralitatem, potest ob eam moralitatem usurpari in Ecclesia: Sed circumcisio, quatenus fuit suscepta à Christo Domino, continet aliquam moralitatem, nempe corporalem similitudinem, & memoriam Christi Domini: Ergo præcisè ob eam moralitatem, non est inconveniens usurpari in nova lege.

In hujus difficultatis resolutione partem affirmativam tenent Cajetanus in hac parte quæst. 37. art. 1. Nazarius ibidem, Medina 1. 2. quæst. 103. art. 4. ad 5. Lorca 2. 2. sect. 1. disp. 23. membro 1. Vericelli Tract. de Apostolicis missionibus quæst. 23. num. 10. & Guillelmus Reginaldus in suo Calvino Turcismo lib. 2. cap. 9. ubi hæc scribit: *Abassini christianè quidem, & cum vera Christianorum fide, infantes baptizant & circumcidunt, in signum nobilitatis antiquissimæ, nullo meriti, aut Iudaicæ perfidiæ respectu; quapropter, nollem eos propter circumcisionem magis damnare, quàm si propter medicinæ causam abstinerent à carne porcina, quam tamen lex Mosaica prohibebat.*

Oppositam sententiam defendunt S. Antoninus, Sylvester, Armilla, Soto, Rayneria, Navarrus, Suarez, Vazquez, Delugo, & alii, quos citat & sequitur Martinez à Prado in scholiis ad hanc quæstionem, contendentes, talem circumcisionem Abassinorum esse illicitam, nec posse ex bono fine honestari. Cui sententiæ ut veriori aut probabiliori subscribens,

Dico breviter: non licere Æthiopibus, seu Abassinis, se circumcidere, mortificationis gratiâ, vel ad gerendam corporalem cum Christo similitudinem.

Probatur: In circumcisione duo considerari possunt, nimirum cæremonia legalis, quam dicit de formali; & læsio corporalis, quam de materiali importat: Sed illicitum est velle se conformari Christo in aliquo ex illis: Ergo velle circumcidi ad imitationem Christi, illicitum est. Minor quantùm ad primam partem patet, illicitum enim est modò legalia observare, etiam ob bonam intentionem, ut enim ait D. Thomas in 4. dist. 1. quæst. 2. art. 5. quæstiunc. 3. ad 3. *Legalia suo tempore facta, fuerunt bona; tempore autem non suo observata, sunt facta mala, & idò bonâ intentione*

tione fieri non possunt benè. Probatur verò quoad secundam: nam conformitas ad Christum in illa corporali læsione, nullius virtutis honestatem habet, neque in aliquem Christi honorem cedit, sed est cultus omnino superstitiosus & vanus; alioquin etiam liceret perforare manus & pedes, ad imitationem Christi: insipiens etiam modus mortificandi caruem est, se circumeidere, cùm illicitum sit; ob mortificationem graviter lædere corpus: Ergo stultum est, ob imitationem Christi, aut carnis mortificationem, velle pati & sibi infligi læsionem illam corporalem, quam circumcisio de materiali importet.

Addo quod, hæc circumcisio scandalum præbet fidelibus, nam speciem habet mali, cùm illi qui eam exercent, judaizare videantur. Unde Medina qui 1. 2 loco suprà citato, in priorem sententiam inclinaverat, in hac parte quæst. 37. art. 1. nostram amplectitur; & similiter Verricelli tomo 2. tract. 15. quæst. 218 retractat sententiam quam tomo 1. docuerat, ait enim: *Hú tamen non obstantibus, nunc re maturius consideratâ, dico non esse ullo modo tolerandam, quia quidquid sit de fine circumcisionis huius, tamen præbet scandalum toti Ecclesiæ Catholicæ, quia non est manifestum motivum nobilitatis.* Denique proposito hoc dubio à Patriarcha Æthiopiæ Sacræ Congregationi Inquisitionis, an scilicet Abassinis liceat se circumcidere? habita est Congregatio Patrum Qualificatorum Sancti officii die 30. Julii anno 1637. qui responderunt: *Non esse quocumque pretextu tolerandam circumcisionem, & Pastores debere corrigere subditos, quantùm possunt, contumatesque arcendos esse à communione.* Ex quo patet Ecclesiam Romanam ritum illum Abassinorum nequaquam tolerare.

De aliis præparatoriis ad Baptismum, de quibus agit S Doctor quæst. 71. ut de catechismo, exorcismo & aliis, nulla est difficultas, quæ ex solâ lectione textûs D. Thomæ, facilè non evacuetur. Unde, his omissis, sit

DISPVTATIO VI.

De Sacramento Confirmationis.

Ad quæst. 72. D. Thomæ.

CUm in Ecclesia Christi Sacramentum Confirmationis secundum locum ordine administrationis habere soleat, ut nimirum ad id quod perfectissimum est, scilicet ad Sacramentum Eucharistiæ, Baptismate & Confirmatione, velati gradibus quibusdam, & congruâ præparatione ascendamus, recta etiam doctrinæ methodus exigit, ut Tractatum de Baptismo immediatè sequatur disputatio de Confirmatione, in qua de hujus Sacramenti existentia, essentia, effectibus, subjecto, & ministro dicemus.

ARTICULUS PRIMUS.

An Confirmatio sit verum & proprium novæ legis Sacramentum, & quandonam à Christo fuerit institutum?

§. I.

Prima pars quæsiti resolvitur.

DIco primò: Ritus ille qui in Ecclesia Catholica Confirmatio appellatur, est verum novæ legis Sacramentum. 1

Conclusio est certa de fide, ac definita in Florentino, in Decreto unionis, & in Tridentino sess. 7. can. 1. de Confirmatione, contra Lutheranos & Calvinistas, qui calumniantur ejus cæremoniæ quam Confirmationem appellamus, nullam fieri in Scriptura mentionem, imò nec in Patribus trium primorum sæculorum, sed eam fuisse inventam & introductam à Melchiade Papa anno Christi 311. Addunt quod, si aliqui Patres quarti & quinti sæculi eam vocarunt Sacramentum, locuti sunt de Sacramento impropriè dicto, qualiter omnes cæremoniæ Ecclesiæ possunt vocari sacramenta. Ut hic error confutetur.

Probatur primò conclusio ex Scriptura: Actuũ 8. Petrus & Joannes missi ad Samaritanos jam baptizatos, ut Spiritum Sanctum illis conferrent, dicuntur super eos manus imposuisse, & additur ex tali impositione manuum continuò Spiritum Sanctum illis fuisse collatum. Item cap. 19. dicitur quod cùm Paulus eos qui baptizati erant baptismo Joannis, jussisset iterum baptizari, manus eis imposuit, & Spiritus Sanctus in eos descendit. Ex quibus sic possumus arguere: Cæremonia illa in manuum impositione consistens, per quam dicuntur Apostoli Spiritum Sanctum baptizatis contulisse erat verum Sacramentum: Sed aliud esse non poterat, quàm illud quod in Ecclesia Catholica Confirmatio appellatur. Ergo ritus ille qui in Ecclesia Catholica Confirmatio appellatur, est verum novæ legis sacramentũ. Major probatur. Signum sensibile gratiæ sanctificantis, in actuali exercitio ipsius conferendæ, & à Deo, sive Christo institutum, est verum Sacramentum in nova lege: Sed cæremonia illa quatuor ista habebat: Constat enim in primis quòd esset signum sensibile. Secundò in actuali ejus exercitio conferebatur infallibiliter gratia, quia dabatur infallibiliter Spiritus Sanctus. Tertio illud signum erat ad hoc à Deo, sive Christo institutum, tum quia incredibile est Apostolos hac cæremoniâ tam communiter fuisse usos ad conferendum Spiritum Sanctum, nisi fuisset à Christo instituta: tum etiam quia Apostoli conferre non potuissent propriâ authoritate Spiritum Sanctum tam certò & infallibiliter, in usu talis cæremoniæ. Minor etiam contra hæreticos evidenter demonstratur: Illi enim duo tantùm Sacramenta agnoscunt, Baptismum scilicet & Eucharistiam: At illa impositio manuum Apostolorum, manifestè non erat Eucharistia, sed nec poterat esse Baptismus, quandoquidem fiebat post Baptismum, & jam baptizatis dabatur: Ergo si erat verum Sacramentum (ut jam ostensum est) non poterat esse aliud, quam illud quod in Ecclesia Catholica Confirmatio appellatur. 2 3

Respondent primo Hæretici, illam manuum impositionem, fuisse tantùm cæremoniam quandam

dam baptismi, quâ Apostoli baptizatos Deo commendabant, & offerebant, atque pro illis orabant.

Sed contra primò. Si illa manuum impositio fuisset aliqua tantùm cæremonia baptismi, potuisset adhiberi à quocumque a quo poterat baptismus conferri: Sed hoc repugnat Scripturæ, nam Actuum 8. Philippus Diaconus baptizat, nec tamen manus super baptizatos imponit, sed Petrus & Joannes ad hoc faciendum venisse dicuntur: Ergo &c.

Secundo, Si illa manuum impositio fuisset solùm quædam oblatio & commendatio, seu oratio pro iis qui susceperant Sacramentum Baptismi, quid opus erat Apostolos ab Jerosolymis vocare, ut venirent usque in Samariam, ab Jerosolymis triginta duobus milliaribus distantem: quasi non possent orare pro absentibus, eosque Deo commendare & offerre?

Tertiò, Apertè constat ex Actor. 8. & 19. Apostolos per manûs impositionem dedisse Spiritum Sanctum: Ergo illa non erat solùm nuda cæremonia & oblatio baptizatorum, sed verum Sacramentum conferens gratiam.

4 Nec valet quod dicunt hæretici, per illam manuum impositionem non datam fuisse gratiam gratis facientem, sed tantùm gratias aliquas gratis datas, puta donum linguarum, vel donum prophetiæ, quod probant ex eo quòd Scriptura dicat Actor. 19. eos quibus Paulus manus imposuerat, locutos fuisse linguis, & prophetasse. Non valet, inquam, tum quia Spiritus Sanctus non datur per collationem gratiæ gratis datæ, sed tantùm per infusionem gratiæ sanctificantis Tum etiam, quia gratiæ gratis datæ in primitiva Ecclesia non conferebant omnibus, sed aliquibus tantùm, prout Ecclesiæ expediebat, unde Apostolus 1. ad Corinth. 12. *Nunquid omnes Prophetæ? Nunquid omnes loquuntur linguis?* Sed donum Spiritus Sancti, de quo locis citatis Scriptura loquitur, dabatur omnibus per manuum impositionem: Ergo tale donum erat gratia sanctificans non verò aliqua gratia gratis data, licèt interdum etiam quædam gratiæ gratis datæ, per talem manuum impositionem, unà cum gratia sanctificante conferrentur.

5 Respondent secundò hæretici, illam manuum impositionem fuisse quidem ceremoniam ad dandum Spiritum Sanctum institutam à Christo, sed solùm ex speciali privilegio, quod non duravit nisi tempore Apostolorum, subindeque ritum illum qui nunc ab Ecclesia Romana fit, & Confirmatio dicitur, non esse verum novæ legis Sacramentum. Idque probat Kemnitius ex eventu, ad impositionem enim manuum Apostolorum, descendebant (inquit) visibiliter linguæ igneæ, quod tamen modò non contingit.

6 Sed contra primò: Cyprianus Epist. 73. ad Jubaianum, postquam retulit factum Apostolorum Petri & Joannis Actor. 8. subjicit: *Quod nunc quoque apud nos geritur, ut qui in Ecclesia baptizantur, præpositis Ecclesiæ offerantur, & per nostram orationem, ac manûs impositionem, Spiritum Sanctum consequantur, & signaculo dominico consummentur.* Item Augustinus 15. de Trinit. cap. 16. *Orabant* (inquit) *Apostoli Actor. 8. ut Spiritus Sanctus in eos veniret quibus manus imponebant, quem morem in suis Præpositis, seu Episcopis, etiam nunc servat Ecclesia*: Ergo falsum est, quod solùm tempore Apostolorum cæremonia illa impositionis manuum, ex speciali privilegio, à Christo ad dandum Spiritum Sanctum instituta fuerit.

Secundò, Cùm eadem causa propter quam Deus in impositione manuum Apostolorum Spiritum Sanctum tribuebat, locum adhuc habet in Ecclesia, omni enim tempore egent fideles virtute Spiritus Sancti, ad resistendum in perseverantione, & confitendam fidem, non est cur negetur privilegium illud adhuc in Ecclesia perseverare. Quod autem Spiritus Sanctus in linguis igneis non descendat modo visibiliter, sicut tunc, ratio rationabilis est quam affert Augustinus lib. 2. de baptismo cap. 16. quod scilicet initio Ecclesiæ ad fidem plantandum & nutriendum, ejusmodi miracula sensibilia necessaria essent: modò autem hæc non requirantur, sed sufficiat quòd Spiritus Sancti invisibilis gratia nobis conferatur.

Probatur secundò conclusio ex SS. Patribus qui Melchiadem præcesserunt, & tribus primis sæculis floruerunt. Primo loco se offert Dionysius, qui in libro de Eccles. hierarchia expressim facit mentionem Sacramenti Confirmationis; nam capite 2. sic ait: *Baptizatum indutum albis veste ad Pontificem ducunt: ille divino ac deifica [illegible] unguento virum signat.* Et cap. 4. *Ei* (scilicet [illegible]naxi) *finitimum est aliud Sacramentum, quod [illegible]ceptores nostri unguenti mysterium nominant.* Ejusdem etiam meminit Clemens Romanus Epist. 4. dicens: *Omnibus festinandum est sine mora renasci, & demum consignari ab Episcopo.* Tertullianus de resurrect. carnis cap. 8. insinuans antiquæ Ecclesiæ consuetudinem, quæ adultis Catechumenis ritè præparatis, tria Sacramenta eodem die conferebat, primò Baptismum, secundo Confirmationem, tertiò Eucharistiam, de Baptismo ait, *Caro abluitur, ut anima emaculetur*: de Confirmatione: *Caro ungitur, ut anima consecretur, caro signatur, ut anima muniatur; caro manûs impositione adumbratur, ut anima Spiritu illuminetur.* De tertio: seu de Eucharistia: *Caro corpore Christi vescitur, ut mens de Deo saginetur.* Quibus verbis tria quæ in Sacramento Confirmationis (inter baptismum & Eucharistiam medio) reperiuntur, luculenter descripsit: nam in Confirmatione primò ungimur Chrismate, deinde signamur, quia forma hujus Sacramenti est, *signo signo crucis, ungo te chrismate salutis.* Demum in ea, manuum impositione adumbramur.

His Patrum testimoniis adjungi possunt plurima antiquorum Conciliorum decreta: nam in Concilio Laodiceno antiquissimo can. 7. jubentur Novitiani sacro chrismate inungi: Et in Aurelianensi apud Gratianum de consecrat. dist. 5. Can. *Ieiuni*, præcipitur ut adulti jejuni ad Confirmationem veniant, & priùs confessionem facere moneantur. Et in Concilio Meldensi apud eundem Gratianum, eadem dist. Can. *Vt Episcopi*, sic legitur: *Non nisi ieiuni, per impositionem manuum, Spiritum Sanctum tradant.*

Ex his refutata manent duo priora mendacia hæreticorum, dicentium nec in Scriptura, nec in Traditione primorum sæculorum, reperiri sacramentum Confirmationis, unde superest refellendum tertium quod asserunt, nimirum Patres sequenti & quinti sæculi, dum Confirmationem Sacramentum appellarunt, largè & impropriè nomen Sacramenti usurpasse. Sic ergo argumentor: Sancti Patres in ea proprietate asserunt Confirmationem esse Sacramentum, quâ est Baptismus: At Baptismus

Baptismus est proprtissimè sacramentum: Ergo SS. Patres censent etiam Confirmationem esse strictè & propriè sacramentum. Minor est certa, & ab hæreticis conceditur: Major verò probatur primò ex Cypriano Epistolâ 72. ad Stephanum Papam, ubi de Baptismo & Confirmatione loquens, sic ait: *Tum demum plenè sanctificari & esse filii Dei possunt, si* SACRAMENTO UTROQUE *nascantur.* Probatur secundò ex Ambrosio libro 3. de sacramentis cap. 2. ubi hæc scribit: *Post Baptismum sequitur spirituale signaculum* (id est Confirmatio) *quia post fontem* (supple baptismalem in quo sanctitas inchoatur) *sequitur ut perfectio fiat, quando ad invocationem Sacerdotis infunditur Spiritus sanctus.* Item Augustinus libro 2. contra litteras Petiliani cap. 104. sacramentum Chrismatis (id est Confirmationem) æquiparat Baptismo, in ratione sacramenti: *In hoc unguento* (inquit) *sacramentum Chrismatis vult Petilianus interpretari. Quod quidem in genere visibilium signaculorum sacrosanctum est, sicut ipse Baptismus.* Denique Melchiades in Epistola ad Episcopos Hispaniæ rogatus, quodnam majus esset sacramentum, Baptismus an Confirmatio? respondet: *Scito utrumque magnum esse sacramentum*: Ergo juxta SS. Patres quarti & quinti sæculi, Confirmatio est sacramentum in eadem proprietate quâ Baptismus.

11. Denique suaderi potest conclusio ratione congruenti quâ utitur S. Thomas hîc art. 1. & quæ in eo posita est, quod sicut post vitæ naturalis adeptionem, aliud insuper ad corporale robur & augmentum requiritur: ita conveniens fuit, præter sacramentum Baptismi, quo fit spiritualis regeneratio hominis, aliud à Christo instituti, ad spirituale robur & augmentum acquirendum. Nec obstat quòd Christus hoc totum unico Baptismi sacramento præstare potuerit, licèt enim hoc ita sit, congruum tamen fuit, & magis expediens, quod nonnisi duobus sacramentis illa duo tribueret: Primò ut in ipsa sacramentorum diversitate, varietas & multitudo effectuum gratiæ cognosceretur. Secundò, ut homines difficultatem spiritualis militiæ, suæque naturæ imbecillitatem, agnoscerent, videndo post copiosam Baptismi gratiam, se adhuc egere speciali robore & protectione Spiritus sancti. Tertiò, ut hac sacramentorum mirabili & sapientissimâ varietate, magis ab hominibus coleretur Deus, & professio fidei facta in Baptismo, rata haberetur in Confirmatione.

§. II.

Respondetur instantiis Hæreticorum.

12. OBjiciunt primò Hæretici: Non est idem quod nunc fit ab Episcopis, & quod ab Apostolis factum narratur Actorum 8. & 19. Ergo licèt daretur, quod cæremonia illa Apostolorum fuerit verum sacramentum, non sequitur tamen Confirmationem nostram veram sacramenti rationem habere. Consequentia patet, Antecedens probatur. In primis enim ab Apostolis dabatur Spiritus sanctus cum dono linguarum, aliisque donis, quæ jam non dantur ab Episcopis. Secundò, Apostoli tantùm manus imponebant. Confirmatio verò nostra fit unctione Chrismatis. Tertiò, Confirmatio nostra non potest iterari, secùs illa manuum impositio, teste Augustino libro 3. de Baptismo cap. 16. ubi sic habet: *Manus autem impositio non sicut Baptisma repeti non potest: quid enim est aliud quàm oratio super hominem?* Ergo non est idem quod nunc fit ab Episcopis, & quod ab Apostolis factũ narratur.

13. Respondeo negando Antecedens: idem enim nunc fit à nostris Episcopis, quod fiebat ab Episcopis quinque priorum sæculorum Ecclesiæ, ut apertè constat ex locis Patrum & Conciliorum suprà citatis: idem autem Patres testantur, Ecclesiam tunc fecisse per Episcopos id quod fecerant Apostoli, eorumque exemplum esse secutam, ut patet ex verbis Cypriani & Augustini suprà relatis. Ad primam probationem in contrarium, dicendum est quod licèt exordio nascentis Ecclesiæ sæpe daretur per impositionem manuum Apostolorum Spiritus sanctus, cum dono linguarum, aliisque gratiis gratis datis, hoc tamen beneficium accidentariò erat illi conjunctum, effectus enim principalis & veluti substantialis illius erat infusio gratiæ habitualis, quæ nunc etiam datur fidelibus, quando Confirmationis sacramentum recipiunt.

Ad secundam respondeo, unctionem Chrismaticam communiter fuisse adhibitam ab Apostolis in Confirmatione: licèt enim Lucas compendiosiùs scribens loquatur solùm de manus impositione, Dionysius tamen suprà citatus, qui tempore Apostolorum vixit, testatur Apostolos usos fuisse unctione Chrismatis, & Fabianus Papa Epistolâ 2. ad Orientales ait, Christum docuisse Apostolos conficere Chrisma. Interdum tamen Apostoli, ex speciali Christi dispensatione, non usi sunt Chrismate, sed per nudam manuum impositionem hoc sacramentum contulerunt, ut plures docent post D. Thomam hîc art. 2. ad 1. & post Concilium Moguntinum can. 18. & Coloniense in doctrina hujus sacramenti: Cùm enim tunc Spiritus sanctus super baptizatos visibiliter descenderet, & interior unctio evidenti illo Spiritus sancti illapsu satis innotesceret, non erat quæ ad eam designandam, sensibilis illius materiæ quâ modo utimur, scilicet Chrismatis, applicatio requireretur. Aliunde verò cùm interdum plura hominum millia uno die baptizarentur, mosque tunc esset, ut statim baptizati confirmarentur, congruum erat, ut dum Apostolis in talia incumbentibus, non vacabat singulos inungere, illos ab hac cura liberaret Christus, Spiritu sancto ad solam manuum impositionem patenter veniente.

Ad tertiam dicendum, Augustinum loco citato non loqui de impositione manuum confirmativa, de qua nunc agimus, sed de reconciliativa, quæ in sacramento Pœnitentiæ fit ad reconciliandum pœnitentem cum Deo & Ecclesia; hæc enim manuum impositio iterari potest, sicut & ipsum sacramentum Pœnitentiæ, & in ea oratio quædam ab Ecclesia adhibetur. Unde observandum est, manus impositionem fuisse quadruplicem in primitiva Ecclesia, nempe confirmativam, de qua Act. 8. & 19. curativam de qua Marci ultimo, *Super ægros manus imponent, & bene habebunt*: ordinativam, de qua 2. ad Timoth. 1. *Admoneo te ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum.* Et reconciliativam, de qua Concilium Carthaginense 4. can. 80. Arausicanum 1. can. 3. & Agathenense can. 11.

14. Objiciunt secundò Hæretici: Robur & firmitas spiritualis debet acquiri cibo & potu spirituali, sicut firmitas corporis acquiritur cibo corporeo: Ergo post Baptismum quo spiritualiter renascimur, non est opus nisi sacramento Eu-

 charistiæ,

charistiæ, quod per modum cibi spiritualis institutum est.

15. Respondeo in primis falsum esse, quòd per solam nutritionem acquiratur robur & firmitas, nam etiam unctione & exercitatione, aliisque modis acquiritur. Secundò dico, firmitatem & corroborationem quæ datur per Confirmationem, non esse quamlibet, sed veluti militarem & athleticam, ad fidem fortiter profitendam, & defendendam. Addo quod, corroboratio & firmitas per nutritionem, non nisi sensim & longo tempore habetur: Deo autem placuit firmitatem spiritualem citiùs perficere, ut etiam fecit in Apostolis infusione illâ mirabili Spiritus sancti in die Pentecostes, cui respondet quoad effectum Confirmatio sacramentalis. Unde Hieronymus in dialogo contra Luciferianos: *Disce hanc observationem* (confirmandi baptizatos) *ex ea authoritate descendere, quòd post ascensum Domini, Spiritus sanctus ad Apostolos descendit.*

§. III.

Alia difficultas expeditur, & quandonam sacramentum Confirmationis à Christo fuerit institutum, breviter declaratur.

16. LIcèt certum sit, & ab omnibus Catholicis concessum, sacramentum Confirmationis, immediatè à Christo fuisse institutum, sicut & alia novæ legis sacramenta, nam ut ait D. Thomas hîc art. 1. ad 1. *Instituere novum sacramentum pertinet ad potestatem excellentiæ, quæ competit soli Christo.* Sed quandonam tale sacramentum ab ipso institutum fuerit, valde incertum est, & varia circa hoc circumferuntur Authorum placita. Aliqui enim volunt, Christum instituisse sacramentum Confirmationis Matthæi 19. cùm pueris manus imposuit. Ita Bachonius in 4. dist. 7. quæst. 1. art. 1. Canisius titulo de Confirmatione in principio, imò & Concilium Senonense in Decretis fidei cap. 10.

17. Sed hæc sententia communiter rejicitur, Tum quia inter illos pueros plurimi non erant baptizati, quibus subinde non poterat applicari Confirmatio; unde Hieronymus & Anselmus dicunt parvulos illos oblatos fuisse Christo, ut benedicerentur, & curarentur ab infirmitatibus. Tum etiam, quia ut ait D. Thomas hîc art. 1. ad 1. non debuit ante Ascensionem Christi administrari hoc sacramentum, in quo datur plenitudo Spiritus sancti, qui ut dicitur Joan 7. non fuit datus, nisi Jesus esse glorificatus. Nec obstat authoritas Concilii Senonensis, quia tantùm est Provinciale, & à Summo Pontifice confirmatum non fuit.

18. Alii docent institutum fuisse hoc sacramentum, quando Joan. 20. Christus dixit Discipulis, *Accipite Spiritum sanctum*, quia tunc data fuit illis potestas illud administrandi, cùm tunc solùm sint ordinati Episcopi. Ita Coninck art. 1. dubio 2. & Layman libro 5. summæ Tractatu 3. cap. 1.

Verùm hæc opinio non videtur probabilior, quàm præcedens. Tunc enim datus est Spiritus sanctus Apostolis ad remittenda peccata: Atqui hoc sacramentum non est institutum ad remittenda peccata, sed ad augmentum gratiæ: Ergo tunc institutum non fuit. Nec obstat, quod tunc Apostolis data fuerit facultas hoc sacramentum ministrandi, cùm enim minister sit causa tantùm efficiens sacramenti, subindeque ad intrinsecam ejus constitutionem non pertineat, sicut materia & forma, tunc sacramentum aliquod non censetur instituti, cùm minister ejus designatur, sed solùm cùm ejus materia & forma exhibetur. Unde Baptismus (ut suprà ostensum est) non fuit institutus, quando Apostolis data fuit potestas baptizandi, sed quando Christus in Jordane baptizatus est, quia tunc ejus materia fuit designata, & contactu mundissimæ carnis Christi consecrata. Quare his opinionibus rejectis,

Dico secundò, longè probabilius esse, sacramentum Confirmationis fuisse institutum in nocte cœnæ.

Probatur ex Fabiano Papa Epistolâ 2. ubi hæc scribit: *In illa die Dominus Jesus, postquam cœnavit cum Discipulis suis, & lavit eorum pedes, sicut à Sanctis Apostolis Prædecessores nostri acceperunt, quibusque reliquerunt, Chrisma conficere docuit.* Idem docent Clemens lib. 3. Constit. cap. 16. & 17. & Cyprianus serm. de unctione Chrismatis. Atque hæc est ratio, cur Ecclesia Catholica quotannis, veteri combusto, novum Chrisma conficit in die Cœnæ.

Dices, D. Thomas hîc art. 1. ad 1. aut quod *Christus instituit hoc sacramentum, non exhibendo, sed promittendo:* At promittere sacramentum per se, non est ipsum instituere: Ergo Christus sacramentum Confirmationis in nocte cœnæ non instituit, sed duntaxat promisit.

Respondeo aliud esse quòd Christus in nocte cœnæ promiserit effectum sacramenti Confirmationis, & aliud quòd ipsum sacramentum promiserit: secundum quidem non est institutum sacramentum, sed non asseritur à D. Thoma; primum verò & intenditur à D. Thoma tantùm, ut ex verbis sequentibus patet, & sufficit ut sacramentum dicatur institutum.

ARTICULUS II.

Quæ sit materia & forma sacramenti Confirmationis?

DIco primò, materiam remotam sacramenti Confirmationis esse Chrisma, confectum ex oleo per Episcopum benedicto, & balsamo. Constat ex Florentino in decreto Eugenii, & ex Tridentino sessione 7. can. 2. necnon ex Patribus infrà referendis.

Congruentiam affert D. Thomas hîc art. 2. oleum enim quod pingue est, & naturâ suâ manat ac diffluit, gratiæ plenitudinem designat, quæ in hoc sacramento tribuitur, & per Spiritum sanctum à Christo capite in alios redundat: balsamum verò propter fragrantiam odoris, significat fideles virtute hujus sacramenti, eam virtutis suavitatem effundere, quæ in alios redundat, ita ut illud Apostoli 2. ad Corinthios 2. *Christi bonus odor sumus*, dicere possint.

Circa hanc conclusionem, & hujus sacramenti materiam, quatuor occurrunt difficultates breviter hîc discutiendæ, & resolvendæ.

§. I.

Resolutio primæ difficultatis.

PRima difficultas est, an unctio chrismatis sit ita determinatè necessaria ad essentiam hujus sacramenti, ut sine illa per nudam manuum impositionem conferri nequeat? Ratio dubitandi est, quia Apostoli in primitiva Ecclesia, per nudam manuum impositionem conferebant hoc

hoc sacramentum, & idem in usu fuisse tempore Concilii Arausicani sub Leone I. docet Sirmundus in Antirrhetico num. 10. motus verbis canonis primi hujus Concilii à se correcti & explicati, ubi (inquit) præcipitur, ut si quis in Baptismo chrismatus fuerit, non chrismetur iterum in Confirmatione, sed manus tantùm ab Episcopo ipsi imponatur. Ex quo ille Author ibidem infert, chrismaticam unctionem non esse de essentia hujus sacramenti, sed duntaxat cæremoniam quandam accidentalem, ad illius ornatum ab Ecclesia inventam, & nudæ manuum impositioni superadditam, subindeque illud ex dispensatione Summi Pontificis posse per solam manuum impositionem conferri. Id confirmat verbis quibusdam Hieronymi, Gennadii, Hilarii Arelatensis, & D. Augustini, qui Confirmationem vocant, *Manus impositionem*.

24. Hæc tamen sententia plusquam falsa videtur: Fuit enim perpetuus mos Ecclesiæ, sive in Oriente, sive in Occidente, ab initio uti Chrismate, neque in hoc aliqua varietas fuit, quemadmodum in materia ordinationis, ut patet ex Dionysio, Clemente, Tertulliano, & aliis Patribus articulo præcedenti citatis: At non fuisset ille usus inviolabilis semper adeò in Ecclesia, nisi fuisset necessarius, & à Christo determinatè institutus, nam cùm materia Chrismatis sit rara, pretiosa, & inventu difficilis, non semper fuisset adhibita, si non fuisset existimata necessaria: Ergo, &c.

25. Confirmatur: Concilium Florentinum in decreto Eugenii suprà citato, insinuat ex dispensatione Summi Pontificis posse simplicem Sacerdotem esse hujus sacramenti ministrum, in aliquo casu, & tamen agens de materia illius, ita requirit Chrisma, ut nullo modo insinuet posse aliquando ex dispensatione Sedis Apostolicæ sufficere manus impositionem: Ergo signum est, Concilium existimasse, unctionem chrismaticam esse de necessitate omnimoda hujus sacramenti, & non solùm cæremoniam quandam accidentalem, ad illius ornatum ab Ecclesia inventam, & nudæ manuum impositioni superadditam. Unde

26. Ad primum Sirmundi fundamentum, dicendum est cum D. Thoma hîc art. 2. ad 1. Apostolos dispensatione divinâ confirmasse per impositionem manuum, sine Chrismate, privilegio illis solis proprio, & ipsis, ob rationes articulo præcedenti §. 2. adductas, specialiter concesso.

27. Dices, ex hac solutione & doctrina D. Thomæ sequi, non esse idem sacramentum Confirmationis quod nunc celebrat Ecclesia, ac illud quod Apostoli in primitiva Ecclesia conferebant, cùm diversa sit illorum materia.

Sed nego sequelam: licèt enim materia quâ Apostoli ex speciali Christi dispensatione utebantur ad conferendum Confirmationis sacramentum, esset materialiter & entitativè diversa, ab ea quâ nunc utitur Ecclesia, erat tamen eadem formaliter, quia substabat eidem significationi, & Christi institutioni, eandemque habebat vim productivam gratiæ, seu efficaciam ejusdem gratiæ sacramentalis: unde sicut ordinatio Sacerdotum, Græca & Latina, sunt unum & idem specie sacramentum ordinationis, quia licèt actiones quibus constat, & quibus character sacerdotalis imprimitur, sint entitate materiali diversæ, eandem tamen habent significationem, & efficaciam ejusdem gratiæ sacramentalis, eandemque Christi institutionem: ita & sacramentum Confirmationis quod nunc celebrat Ecclesia, & illud quod Apostoli per solam manuum impositionem ex speciali Christi privilegio in primitiva Ecclesia conferebant.

28. Ad secundum nego quod Confirmationis administratio, per solam manuum impositionem fuerit in usu tempore Concilii Arausicani, & quod canone 1. præcipiatur, ut in Baptismo chrismatus, non chrismetur iterum in Confirmatione; sed solùm ibi duo alia jubentur, primò Chrismatio baptismalis; secundò, ut si quo casu omissa fuerit, de hoc moneatur Episcopus ante Confirmationem, ut scilicet, antequam eum qui non fuit Chrismatus in Baptismate, confirmet, chrismandum priùs chrismatione baptismali, ad Sacerdotem remittat, eò quòd ipse non possit duplicem præbere Chrismationem; propterea siquidem, dum Episcopus episcopali ritu baptizat, nullam adhibet unctionem verticalem, sed mox ab affusa baptizato aqua, ad frontis unctionem, atque adeò Confirmationis administrationem, procedit.

29. Quantùm verò ad Patres quos citat Sirmundus, licèt interdum Confirmationem vocent *manus impositionem*, non tamen dicunt, eam esse solam manus vel manuum impositionem, quin potiùs vel iisdem vel aliis locis eam etiam apellant *Chrismationem*: ideò autem vocatur interdum à Patribus Confirmatio, manus, vel manuum impositio, quia ut loquitur Innocentius III. cap. *Cùm venisset*, de sacra unctione: *Per frontis Chrismationem, manus impositio designatur*, id est significatur. Vel etiam, quia ipsa unctio in fronte confirmandi, manus quædam impositio est.

§. II.

Resolutio secundæ difficultatis.

30. Secunda difficultas est, an essentiale sit huic sacramento, quòd oleum ex quo una cum balsamo Chrisma conficitur, sit ex olivis expressum, vel sufficiat oleum nucum, vel amygdalarum, aut quid simile?

Respondeo, oleum ex quo Chrisma conficitur, esse duntaxat oleum olivarum, illud enim solum propriè dicitur oleum, & maximè habetur in usu communi hominum, ubi haberi potest, aliud autem non nisi in supplementum, ut rectè ait S. Thomas hîc art. 2. ad 3. Nomen ergo olei, simpliciter & sine addito positum, tam verè & propriè significat oleum olivarum, quàm nomina aquæ, panis, & vini significant aquam naturalem, panem triticeum, & vinum vitigineum. Quare sicut ex eo quod Christus asseruit; aquam esse materiam Baptismi; & panem ac vinum, Eucharistiæ; Ecclesia intellexit, & Concilia definiverunt, aquam naturalem, panem triticeum, & vinum vitigineum, esse materias horum sacramentorum, Baptismi scilicet & Eucharistiæ: sic per oleum, quod secundùm institutionem à Christo per Apostolos, eorumque successores acceptam, dicitur à SS. Patribus materia sacramenti Confirmationis, oleum propriè dictum, id est olivarum, intelligendum est.

§. III.

Tertia difficultas resolvitur.

31. TErtia difficultas est, an admixtio balsami cum oleo olivarum, sit de necessitate & essentia materiæ Confirmationis, ita ut vero balsamo non apposito, non fiat sacramentum: Negat Cajetanus hîc art.2. dicens, *Sacramentum Confirmationis quoad substantialia esse completum sine balsamo, quamvis sit necessarium necessitate præcepti, non necessitate sacramenti, quòd mixtum ex oleo & balsamo sit materia Confirmationis.* Idem docent Soto in 4.dist.7. quæst.unicâ art.2. Estius ibidem §.8. Valentia tomo 4.disputatione 5.quæst. 1.puncto 2. Caramuel in Theologia fundamentali cap.7.fundam.65. num.1272. Vericelli de apost.missionibus tit.7.quæst.127. num.8.& 9. Gabriel à S. Vincentio, Carmelita discalceatus, disputatione 2. quæst. 1. de Confirmatione, & plures alii.

32. Nihilominus mixtionem illam balsami cum oleo, esse non solùm de necessitate præcepti, sed etiam de necessitate sacramenti, manifestè colligitur ex D.Thoma hîc art.2.ubi absolutè affirmat, materiam hujus sacramenti esse chrisma ex oleo & balsamo confectum, & reddit rationem, quare utrumque in illo debeat reperiri. Et 4. cont.Gentes cap.60. inter ea quæ ad essentiam Confirmationis pertinent, numerat balsamum. Item in 4.dist.7.quæst.1.art.2.quæst.2. ait quod *materia Confirmationis est oleum balsamatum.* Demum in 4.ad Annibaldum dist.7.art.2. hæc scribit: *Materia Confirmationis componitur ex oleo olivarum & balsamo.*

Idem constat ex Florentino in decreto Eugenii, ubi sic legitur: *Secundum sacramentum est Confirmatio, cujus materia est Chrisma, confectum ex oleo, quod nitorem significat conscientiæ, & balsamo, quod odorem significat bonæ famæ.* Ubi docere videtur, oleum & balsamum æquè pertinere ad materiam sacramenti Confirmationis: unde cùm constet oleum esse materiam essentialem ipsius, idem de balsamo dicendum est.

Dices tamen, Idem Concilium docuisse materiam calicis esse vinum aquâ mixtum, & tamen certissimum esse, quod aqua non sit de necessitate sacramenti in Eucharistia, sed tantùm de necessitate præcepti: Ergo idem dicendum de balsamo in Confirmatione, non obstantibus verbis Concilii.

33. Sed nego consequentiam & paritatem: Concilium enim loquens de materia calicis, non dicit esse vinum aquâ mixtum, vel esse compositum ex vino & aqua, sed esse vinum cui aqua debet admisceri: At verò de chrismate docet esse confectum ex oleo & balsamo, unde patet manifesta differentia.

34. Ratio etiam suffragatur: Materia enim Confirmationis necessaria necessitate sacramenti, est Chrisma, ut ostendimus contra Sirmundum: Sed nomen Chrismatis, quamvis apud Scriptores prophanos quodlibet unguenti genus significet, tamen apud SS. Patres & Scriptores Ecclesiasticos, non solùm oleum, sed oleum balsamo mixtum designat: Ergo materia sacramenti Confirmationis essentialiter constat ex oleo & balsamo. Major patet, Minor probatur primò ex D.Dionysio qui in libro de Eccles. hierarchia cap.4. loquens de chrismate, asserit illud componi ex re odorifera, quod de simplici oleo intelligi nequit, bene tamen de oleo cum balsamo, quod suavissimum odorem habet. Secundò ex D.Gregorio, qui explicans illud Cantic.4. *Botrus Cypri in vineis Engaddi*, sic ait: *In Engaddi balsamum gignitur, quo cum oleo, pontificali benedictione, Chrisma efficitur.* Tertiò ex Innocentio III.cap. *Pastoralis*, de sacramentis non iterandis, ubi referens quemdam in sacramento Confirmationis per errorem unctum fuisse simplici oleo benedicto, non autem unguento ex oleo & balsamo, dicit eum fuisse unctum simplici oleo, & non Chrismate, distinguens oleum à Chrismate, propter alterius liquoris admixtionem. Denique eadem Minor suaderi potest contra Cajetanum, argumento ad hominem: nam si quæ esset ratio ob quam nomen Chrismatis solum oleum significaret, maximè quia, ut dicit Cajetanus, unctionem significat, cui oleum sufficit: Sed hæc ratio nulla est, unctioni enim non minùs sufficit balsamum, cùm sit unguentum, quàm oleum, & tamen fatetur Cajetanus, balsamum non sufficere ad rationem Chrismatis: Ergo nutat præcipuum ejus fundamentum.

§. IV.

Solvuntur objectiones.

OBjicies primò: SS. Patres interdum appellant Confirmationem, *sacramentum olei*, nullâ factâ mentione balsami: Ergo signum est mixtionem balsami non esse de necessitate sacramenti.

Secundò, Balsamum magni æstimatur, fuitque olim usque adeò rarum, ut teste Plinio libro 12.& 25. solùm in Judæa, & in duobus dumtaxat hortis regiis oriretur: unde Titus captâ Jerosolymâ, arbustulam balsami in triumphum detulit: Ergo Apostolis, primisque Ecclesiæ Rectoribus, qui valde inopes erant mundi facultatum, balsamum non suppetebat, & consequenter non est materia necessaria in Confirmatione.

Tertiò, Innocentius III.cap. *Pastoralis*, de sacramentis non iterandis, rogatus an Confirmatio iteranda esset in eo qui per errorem, non Chrismate, sed oleo simplici fuerat delinitus? Respondet non esse aliquid iterandum, sed cautè supplendum quod incautè fuerat prætermissum: Ergo supponit illud quod omissum fuerat, nimirum unctionem Chrismaticam, non esse essentialem, aliàs enim sacramentum fuisset nullum, & consequenter denuo conferendum.

Denique Chrisma apud Græcos est oleum & balsamum, quibus duodecim alia aromata immiscentur, ut videre est in Euchologio, & apud Arcudium in concordia Ecclesiæ Occidentalis & Orientalis libro 2. cap.5. videturque ille usus habere fundamentum in Dionysio, qui in libro de Eccles. Hierarchia cap.4. hæc scribit: *Dicimus igitur unguenti confectionem esse collectionem quandam suaviter spirantium materiarum, quæ in se magnam vim & copiam fragrantium qualitatū continent.* Sed alia aromata non sunt de necessitate sacramenti Confirmationis: Ergo neque balsamum.

Ad primum respondeo quod cùm præcipua pars materiæ hujus sacramenti sit oleum, eique modicum tantùm balsami admisceri necessarium sit, mirum non est, quod interdum dicatur *sacramentum olei*, à parte ejus magis præcipua in quantitate, licet præter oleum requiratur etiam balsamum.

Ad secundum respondeo cum D.Thoma hîc ad 4.

art. 2. ad 4. non opus esse materiam Confirmationis tam facilè inveniri & haberi posse, quàm materiam Baptismi, quia non est tantæ necessitatis Confirmatio, quàm Baptismus, & sufficere quod è remotis regionibus ad omnia loca terrarum deferri possit. Et quamvis magni pretij sit, tamen ad conficiendum Chrisma, non requiritur tanta quantitas ejus, ut emi non potuerit ab Episcopis primitivæ Ecclesiæ, licèt pauperrimis, saltem ex eleemosynis fidelium.

41. Addo, fuisse etiam ab ortu Ecclesiæ Christianæ magnam balsami copiam, nam quod dicit Plinius de penuria balsami, ad priora sæcula referendum est, ipse enim loco citato subjungit, suo tempore balsamum montes & colles vitium instar implevisse, & Josephus libro 8. cap. 2. dicit Reginam Saba Salomoni plantam attulisse balsami, cujus (inquit) ferax est nostra regio. Propter quod Fabianus Papa, qui anno à Christo nato 238. Ecclesiam rexit, non recipiens excusationem Orientalium Episcoporum, qui balsamum ægrè reperiri causabantur, statuit quot annis, combusto veteri Chrismate, novum conficioportere. Et Concilium Bracharense secundum, sub Honorio, cap. 4. inhibuit Episcopis aliquid pretij accipere pro balsamo. Nunc autem ex America balsamum in varias regiones asportatur, quod licèt à Judaico differat colore, est tamen verum balsamum, quia in fragrantia boni odoris, & in effectibus, alijsque proprietatibus, habet sufficientem convenientiam cum balsamo Syriaco, sive aliunde differat specie infima ab ipso, sive non; subindeq; validè ex illo Chrisma conficitur, ut Paulus III. & Pius IV. declaraverunt: sicut quamvis vinum album colore, & fortè specie, differat à rubro, tamen utrumq; est materia Eucharistiæ, quia utrumq; est verè & propriè vinum.

42. Ad tertium dicendum Innocentium III. verbis citatis solùm voluisse, quod quia prior unctio fuerat publicè facta, propter scandalum, publicè iterari non debuit, sed privatim & occultè absq; solemnitate defectum substantialem supplendum esse, utendo omnibus quæ sunt de necessitate sacramenti in Confirmatione, & accidentalia duntaxat omittendo, subindeq; in occulto & privatim, denuo adhibendam esse unctionem olei & balsami, cum debita forma, illiqui per errorem, non Chrismate, sed simplici oleo fuerat delinitus.

43. Ad quartum dicendum quod licèt duodecim illa aromata, quæ oleo & balsamo, ex usu Ecclesiæ Græcæ, ad conficiendum Chrisma admiscentur, non sint de necessitate sacramenti, sed ad ritum quendam accidentalem hujus Ecclesiæ pertineant, oleum tamen & balsamum sunt de necessitate & essentia materiæ Confirmationis. Unde cùm in sacra Congregatione dubitaretur, an talis usus Græcorum tolerandus esset, decretum fuit, investigandum esse talis usûs initium; & si illud antiquissimum esset, tolerandum; sed monendos Græcos, ut ea aromata pauca sint, & in tali quantitate, ut balsami odor prævaleat, & oleum ita sub ratione olei perseveret, ut effectus olei semper retineat. Quod si talis usus non sit ita antiquus, sed post schisma incœptus, omnino eum esse tollendũ. Unde sacra Congregatio sensit, balsamum esse de necessitate sacramenti. Idem expressè docet Concilium Coloniense, in doctrina de sacramẽto Confirmationis, nam ibi asserit balsamum esse de essentia, & negat solum oleum sufficere ad sacramenti veritatem; licèt quia Conciliũ illud fuit tantùm provinciale, & à Summo Pontifice confirmatum non est, ejus definitiones, ad dogmata fidei non pertineant.

§. V.

Alia difficultas expeditur.

44. Quarta difficultas est, utrum de necessitate sacramenti Confirmationis sit quod Chrisma sit consecratum ab Episcopo, ita ut simplex Sacerdos non possit, etiam ex commissione Summi Pontificis, Chrisma consecrare?

Ratio dubitandi est, quia potest Summus Pontifex (ut infrà dicemus) simplici Sacerdoti committere administrationem sacramenti Confirmationis, quod est aliquid majus, quàm materiam ipsius consecrare: Ergo à fortiori poterit simplex Sacerdos, ex commissione Papæ, conficere & consecrare Chrisma, sicq; non erit de essentia & necessitate hujus sacramenti, quod Chrisma sit consecratum ab Episcopo.

45. Opposita tamen sententia magis placet, & satis apertè ex Florentino colligitur: cùm enim loco suprà citato, absq; differentia dicat, materiam hujus sacramenti esse Chrisma, confectum ex oleo & balsamo, & ab Episcopo benedictum, videtur sentire, quod sicut oleum est necessariũ necessitate sacramenti, ita & benedictio sive consecratio ejus, facta per Episcopum.

46. Id etiam constat ex perenni usu Ecclesiæ, cùm enim nunquam legatur, potestatem Chrisma conficiendi, simplici Sacerdoti ex dispensatione speciali contulisse, quin potiùs cùm Concilium Florentinum dicit, legi aliquando esse dispensatum, ut simplex Sacerdos confirmaret, addat eum hoc debuisse facere, Chrismate per Episcopum benedicto, signum probabilissimum est, supposuisse Concilium, hoc esse necessarium necessitate sacramenti, proindeq; non posse Summum Pontificem, vel Ecclesiam, in hoc validè dispensare.

47. Ex quo facilè solvi potest fundamentum adversæ sententiæ, & afferri ratio cur Papa ex Christi voluntate possit conferre potestatem simplici Sacerdoti administrandi sacramentum Confirmationis, non tamen conficiendi Chrisma: Chrisma enim facilè potest ad quevis loca transferri, Episcopus verò non potest ita facilè haberi; unde primum legitur aliquando ob necessitatem fuisse concessum, ut infrà patebit; secundum verò nunquam, sed semper prohibitum, ut constat ex Concilio Wormatiensi cap. 2. ubi sic habetur: *Chrisma conficere nullus præter Episcopum præsumat*; & ex Canone *Presbyter* 26. qu. 6. ubi dicitur: *Presbyter Chrysma nunquam conficiat.* Congruẽtia verò hujus institutionis, fuit major dignitas materiæ hujus sacramenti, in qua consecrẽda, decens erat ut omnes à primis Ecclesiæ Pastoribus dependerent. Et sicut in naturalibus producere materiam, aliquid excellentius est, quàm compositũ, eò quòd materia non sit producibilis nisi per creationẽ: sic etiam in Confirmatione excellentius est consecrare materiam, quàm sacramentum ipsum ministrare; nam qui materiam conficit, ad modum creãtis se habet, & ideò hoc reservatur magnis Ecclesiæ Principibus, scilicet Episcopis. Addo quod, quamvis daretur, quod majus esset conferre sacramentum Confirmationis, quàm ejus materiã consecrare, argumentum non valeret, non enim omnis qui

potest majus, potest quidlibet minus; ut homo potest generare hominem, non aquilam: Sacerdos potest conficere corpus & sanguinem Christi, sed non altaria consecrare, vel alios Sacerdotes ordinare, quod est minus, & veluti quædam præparatio ad Eucharistiam conficiendam.

§. VI.

Confirmationis materia proxima, & forma hujus sacramenti explicantur.

48. Dico secundò, materiam proximam Confirmationis esse unctionem Chrismatis in fronte, per manum Episcopi, in formam crucis factam.

Constat ex communi usu & praxi Ecclesiæ, varijsq; Conciliorum decretis, præcipuè Florentini, in decreto Eugenij. Et quidem primò quòd materia proxima Confirmationis sit unctio Chrismatis, liquet ex generali regula sacramentorum quæ in usu consistunt, nam in his proxima materia est usus materiæ remotæ, quia est id quod immediatè per formam significatur. Secundò, quòd facienda sit unctio in fronte confirmandi, constat ex eodem decreto Eugenij ubi sic habetur: *Ideò in fronte ubi verecundiæ sedes est, confirmandus inungitur, ne Christi nomen confiteri erubescat.* Tertiò hæc unctio chrismatica in modum crucis fieri debet, tum ut verificentur verba illa formæ: *signo te signo crucis*: tum etiam ut per hoc declaretur, Christianum non debere erubescere crucem Christi, quæ secundùm Apostolum Judæis fuit scandalum, Gentibus autem stultitia, ut subdit Eugenius loco citato. Aliam insinuat rationem D. Thomas hîc art. 4. ad 3. ubi ait: *Hoc sacramentum non solùm ordinatur ad hoc quod homo sanctificetur in seipso, sed exponitur cuidam pugnæ exteriori Et ideò non solùm fit mentio de interiori sanctificatione, cùm dicitur: Confirmo te Chrismate salutis, sed etiam consignatur homo exteriùs quasi vexillo crucis ad pugnam spiritualem, quod significatur, cùm dicitur, Consigno te signo crucis.* Tertiò hæc unctio debet fieri immediatè manu ipsius Episcopi, & non medio aliquo instrumento, quia hoc sacramentũ debet fieri per aliquam manûs impositionem, ut constat ex suprà dictis. Quod verò unctio fiat pollice manûs dexteræ, solùm ex ritu præscripto ab Ecclesia, & ex consuetudine habetur: unde validum esset sacramentum, si fieret alio digito, vel manu sinistrâ, quia verè fieret per impositionem manûs; peccaret tamen Episcopus, quia in hoc discederet à consuetudine Ecclesiæ, & à ritu præscripto in Pontificali Romano.

Dico tertiò: hanc formam sacramenti Confirmationis, quâ utitur Romana Ecclesia: *Consigno te signo crucis, & confirmo te Chrismate salutis, in nomine Patris & Filii & Spiritu Sancti*, esse convenientissimam: posse tamen hoc sacramentum validè ministrari, sub alijs formis, ab ista substantialiter diversis.

49. Prima pars patet, nam ut observat D. Thomas in forma illa quâ utitur Romana Ecclesia, tria designantur, quæ in sacramento Confirmationis reperiuntur, nimirum signum quo notatur is qui in certamen Christianæ militiæ descensurus est, robur spirituale quod homini per hoc sacramentum confertur, & causa conferens tale robur, scilicet sanctissima Trinitas, quæ convenientissimè in hoc sacramento exprimitur, tum quia illud est perfectio Baptismi, qui fit expressè invocatione Trinitatis; tum etiam quia in Confirmatione armatur Christi miles, ut inter alia mysteria, Trinitatem profiteri non erubescat.

Secunda verò pars suadetur: nam in edicto Constantini Magni (si tamen verè illius est) quod habetur tomo 1. Conciliorum, ante Concilium Nicænum primũ, Constantinus Magnus refert se à Sylvestro Papa, post Baptismum, in fronte signatũ, & Chrismate unctũ fuisse, in hæc verba: *Signet te Deus sigillo fidei, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, in consignatione fidei.* Et apud Ambrosium libro 2. de sacramentis cap. 7. in fine, forma traditur: *Deus Pater omnipotens, qui te regeneravit ex aqua & Spiritu Sancto, confessque tibi peccata tua, ipse te ungat in vitam æternam.* Item in quodam Rituali Romano ante annos 800. scripto, hæc forma (ut refert Alcuinus) habetur: *Signa eos Domine signo crucis: ego te confirmo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Demum forma sacramenti Confirmationis in Ecclesia Græca, hæc est: *Signaculum doni Spiritus Sancti*, supple *est istud*: ut patet ex omnibus Græcorum Euchologijs, ubi hæc forma refertur, & ex secundo Concilio œcumenico can. 7. ubi expressè traditur, ut testatur Græcorum itinum peritissimus & doctissimus Cardinalis Bessarion, libro de sacramento Eucharistiæ, tomo 6. Bibliothecæ Sacræ, folio 482. Hanc etiam esse Græcorum formam asserunt Arcudius Græcus Author, de concordia occidentalis, & orientalis Ecclesiæ in sacramentorum administratione lib. 2. cap. 6. & 7. Basilius Pontius de sacramento Confirmationis paginâ 2. cap. 7. & Vericelli de missionibus Apostolicis titulo 11. sect. 1.

Nec obstat quod ait Catumsyritus in concordia utriusq; Ecclesiæ, Tractatu 1. accus. 7. animum Severum Patriarcham Alexandrinum libro de ritibus Baptismi, tomo 6. Bibliothecæ Sacræ, referre formam Confirmationis omnino similem Romanæ. Nam sicut in Ecclesia Latina in diversis Ritualibus & Pontificalibus est invenire diversas formas Confirmationis, quas jam retulimus: ita mirum non est si in diversis Græcis Euchologijs diversæ inveniantur formæ Confirmationis, sed quæ frequentior est in Euchologijs Græcis, est illa quam recensuimus, ut Authores citati testantur.

Non valet etiam quod idem Author secundò dicit, nempe hæc verba: *Signaculum doni Spiritus Sancti*, non esse formam sacramenti Confirmationis, sed cujusdam chrismationis reconciliatoriæ ceremonialis, quæ ab Ecclesia Græca olim in Baptismo adhibebatur. Nam præterquam quod Cardinalis Bessarion, & Arcudius Authores Græci, & in Græcorum ritibus peritissimi, expressè testantur, verba illa esse formam quâ communiter Græci utuntur, dum sacramentum Confirmationis administrant: Clemens VIII. in bulla de instructione Græcorum, quæ habetur tomo 3. Bullarij fol. 47. cùm prohibuisset Presbyteris Græcis, ne Confirmationis sacramentum conferrent, prohibuit quoq; ne ista verba, *signaculum doni spiritus Sancti*, proferrent, sed ante illa absolverent Baptismum: At si illa verba non essent vera forma Confirmationis, sed quandam solùm Baptismi cæremoniam continerent, ut certè non prohibuisset, nam Baptismus plures habet cæremonias in Latina & Græca Ecclesia, quæ nullâ ratione negligi debent, ut bene scribit Arcudius libro 2. cap. 7. Ergo &c.

Et

53. Ex his probata manet secunda pars conclusionis, quæ asserit sacramentum Confirmationis posse validè ministrari sub alijs formis substantialiter distinctis ab eo quâ Ecclesia Romana jam utitur: quis enim negare audeat aliquas ex formis relatis, substantialiter differre ab ea quâ hodie Ecclesia utitur, cùm in forma Græcorum, & in Ambrosiana, nulla fiat invocatio Trinitatis, nec expressio actionis ministri? Unde dicendum est, Christum non determinasse formam sacramenti Confirmationis, quoad speciẽ, sed solùm quoad genus, & instituisse solùm quod hoc sacramentum celebraretur per aliqua verba quæ ejus effectũ significarent, ac reliquisse potestati Ecclesiæ verba illa determinare, unde orta est diversitas illa formarũ, diversiq; ritus sacramentũ illud ministrandi in Latina & Græca Ecclesia. Sicut in sacramento Ordinis Christus non determinavit materiam in specie, sed solùm in genere, & voluit quidem quòd non conferretur Ordo nisi per aliquod signum sensibile, significativum potestatis quæ traditur, non tamen in particulari tale signum designavit: unde in Ecclesia Latina Sacerdotes initiantur per contactũ calicis & patenæ, & in hac actione character sacerdotalis imprimitur: in Ecclesia verò Græca, per solam manuum impositionem super caput ordinandi sacerdotium confertur. De quo Tractatu præcedenti disputatione 1. art. 5.

ARTICULUS III.

Quodnam sit subjectum capax Confirmationis, & utrum ad ejus susceptionem adulti aliquando obligentur?

54. Dico primò: subjectum capax Confirmationis est quilibet baptizatus. Ita definitum est ab Urbano Papa de consecratione dist. 5. can. *Omnes*, ubi sic dicitur: *Omnes fideles per manûs impositionem Episcoporum, debent Spiritum Sanctum post Baptismum accipere.*

Id etiam probat D. Thomas hîc art. 8. in corp. quia sicut de intentione naturæ est, ut omnis qui corporaliter nascitur, ad perfectam perveniat ætatem; ita & multò magis de intentione Dei, hominem spiritualiter renatum per Baptismum, perficere per Confirmationem.

Idem confirmat in argumento *Sed contra*, ex eo quòd Spiritus Sanctus adveniens in die Pentecostes, Actorum 2. replevit totam domum, per quam Ecclesia designabatur, & quicumq; erant in eadem domo quâ Apostoli, fuerunt omnes repleti Spiritu Sancto: Ego sacramentum Confirmationis, quod datur ad illam plenitudinem consequendam, debet omnibus qui sunt in Ecclesia exhiberi.

55. Observandum tamen est ex Catechismo Pij V. parte 2. cap. 3. omnibus quidem post Baptismum, Confirmationis sacramentũ posse administrari, minùs tamen comuniter expedire hoc fieri ante rationis usum. Primò, quia major est reverentia sacramenti, ut cum propria fide & dispositione hominis suscipiatur. Secundò, est etiam major utilitas ipsius suscipientis, quia majorem gratiã ex opere operato accipiet, si cum propria dispositione accedat. Tertiò, ut magis meminerit quod ei dicitur, cùm ab Episcopo alapâ ceditur, se deinceps pro nomine Jesu contumelias libenter pati debere. Quartò, ut magis vitetur periculum iterationis, ob ignorantiam vel oblivionem Confirmationis jam acceptæ. Deniq; cùm sacramentum Confirmationis sit veluti secunda fidei professio solemnis, per se videtur expediẽs, ut quando prima in Baptismo facta est per alios, secunda in hoc sacramento fiat per ipsummet suscipientem. Sufficit autem communiter ætas septem annorum, atq; etiam licitè præveniri potest justa de causa, ut si imminerent persecutiones, sicut tempore nascentis Ecclesiæ, vel si puer hac occasione prætermissâ, non posset diu post, ob Episcoporum penuriam, vel aliam similem causam, hoc sacramentum suscipere.

56. Dico secundò: ad recipiendum sacramentum Confirmationis in nullo casu tenentur adulti, sub præcepto, per se & directè eos obligante. Est contra Scotum, Bellarminum, Turrianum, Martinonum, & alios. Est tamen D. Thomæ in 4. dist. 7. quæst. 3. art. 2. quæstiunc. 1. in corp. ubi dicit quod sacramentum Confirmationis non est necessitatis, sed utilitatis; quod tamen esset falsum, si in aliquo casu per se tenerentur adulti sub præcepto ipsum recipere, tunc enim esset sacramentum necessitatis præcepti. Item in hac parte suprà quæst. 65. art. 4. postquam dixit dupliciter aliquid necessarium dici, uno modo simpliciter, sine quo videlicet haberi non potest finis: alio modo secundùm quid, sine quo scilicet finis non habetur ita convenienter, sicut equus necessarius est ad iter; subdit secundo isto modo necessariam esse Confirmationem, quod tamen patet fore falsum, si Confirmatio esset per se de præcepto, in aliquo casu.

57. Ratio etiam suffragatur: Nullũ enim est præceptum, neq; divinum, neq; Ecclesiasticum, per se obligans fideles in aliquo casu, ad susceptionem sacramenti Confirmationis: Ergo sub nullo præcepto, per se & directè unquam tenentur illud suscipere. Consequentia patet, Antecedẽs verò probatur primò de præcepto divino, quia in nullo Scripturæ loco habetur, sicut habentur præcepta de Baptismo, Eucharistia, & Pœnitentia; neq; ex traditione, cùm nulla sufficiens traditio habeatur in Concilijs, Patribus, aut Ecclesia, quæ præceptum hoc divinum persuadeat; neq; colligitur ex ipsa natura sacramenti, quia sacramentum Confirmationis solùm datur ad melius esse: homines autem in vita spirituali non tenentur ad id quod melius est.

58. Probatur etiam Antecedens quoad secundã partem, & ostenditur nullum esse præceptũ Ecclesiasticum obligans fideles ad susceptionem Confirmationis: Ecclesia enim non imponit præceptũ de aliquo sacramento suscipiendo, nisi præsupposito divino præcepto, determinando scilicet tempus quo illud debet impleri ut patet in alijs sacramẽtis necessarijs, nempe Baptismo, & Pœnitentia; unde cùm nullum sit divinum præceptum de Confirmatione suscipienda, ut jam ostensum est, nullum etiam erit de illa præceptum Ecclesiasticum. Addo quod, si esset aliquod præceptum Ecclesiasticum, maximè obligaret in articulo mortis: qud tamen esse falsum patet, tum ex usu Ecclesiæ, tum ex Melchiade Papa in cap. *Spiritus Sanctus*, de consecratione dist. 5. ubi dicit hoc sacramentum non esse necessarium hominibus jam morituris.

59. Dixi autem in conclusione, adultos per se & directè non teneri ad suscipiendum sacramentum Confirmationis, quia interdum per accidẽs & indirectè ad illud recipiendum obligari possunt, putà ratione scandali, ut si putaretur aliquis

quis omittere Confirmationem, eò quòd eam A contemneret, aut non crederet esse sacramentum: vel ratione propriæ conscientiæ, quando nimirum aliquis sibi persuadet quod absq; tali medio tentationes contra fidem non superabit, & credit sibi immediatè periculum deficiendi à fide, nisi hoc sacramento roboretur.

60. Contra istam conclusionem objicitur primò: Omnes fideles tenentur ex præcepto divino esse plenè sive perfectè Christiani: Sed ad hoc necessaria est sacramenti Confirmationis susceptio, cùm per tale sacramentum homo fiat plenè & perfectè Christianus: Ergo homo tenetur ad recipiendum sacramentum Confirmationis. Unde in Can. *Omnes* suprà citato dicitur: *Omnes fideles per manûs impositionem Episcoporum, Spiritum* B *Sanctum post Baptismum accipere debent, ut pleni Christiani inventantur*:

61. Secundò, Tenetur ex præcepto divino quilibet fidelis adultus, non inermis aggredi periculum maximum fidei, & spiritualis militiæ: Sed velle absq; sacramento Confirmationis coram tyranno fidem profiteri, est velle inermis aggredi periculum maximum fidei & spiritualis militiæ; proprium enim est sacramenti Confirmationis armare Christianum in hunc finem: Ergo tenetur fidelis adultus, saltem in illo casu, recipere si posit sacramentum Confirmationis.

62. Tertiò, Magis obligat bonum vitæ spiritua- C lis, quàm bonum vitæ corporalis: Sed ita obligat bonum vitæ corporalis, ut in vita naturali habet homo præceptum adhibendi medium necessarium ut augeatur: Ergo etiam in vita spirituali habet præceptum suscipiendi medium ordinatum ad augmentum talis vitæ, quale est sacramentum Confirmationis.

63. Pro solutione primæ objectionis, observandum est ex doctrina D. Thomæ in 4. dist. 7. qu. 1. art. 1. quæstiunc. 2. ad 1. plenitudinem gratiæ Christianæ duplicem distingui, alia enim est quoad sufficientiam, quæ datur in Baptismo, & quæ constituit hominem substantialiter Christianum; & alia quoad abundantiam, quæ datur D in Confirmatione, & constituit hominem jam Christianum, militem Christi. Hoc posito.

64. Ad primum respondeo distinguendo Majorem: Omnes fideles tenentur esse plenè Christiani, plenitudine sive perfectione quoad sufficientiam, concedo Majorem. Plenitudine sive perfectione quoad abundantiam, nego Majorē, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Unde quando in Canone *Omnes* dicitur quod omnes fideles per impositionē manûs Episcoporum, Spiritum Sanctum accipere debent, verbū illud *debent*, non significat præceptū, sed consilium, hujusq; sacramenti utilitatem, non verò illius necessitatem declarat.

65. Ad secundum nego Minorem, licet enim qui E in occasione profitendi suam fidem coram tyranno, negligit confirmari armis illis specialibus quibus milites Christi sacramento Confirmationis induuntur, nolit corroborari; quia tamen aliunde, scilicet gratiâ baptismali, cum virtutibus & auxilijs ipsi correspondentibus, sufficienter ad resistendum præmunitur, non est dicendus periculum fidei inermis aggredi.

66. Ad tertium concesso Antecedente, nego Consequentiā, 1 & paritatem; Ratio discriminis est, quia medium ordinatum ad augmentum vitæ corporalis, unicum est, scilicet nutritio: è contra verò illud quod ordinatur ad augmentum vitæ spiritualis, est multiplex, adeò ut alijs medijs, quàm sacramento Confirmationis possit quis augere in se gratiam.

ARTICULUS IV.

Quinam sit proprius sacramenti Confirmationis effectus?

FAcilis est resolutio hujus difficultatis ex dictis articulis præcedentibus. Unde Dico breviter, proprium ac specialem sacramenti confirmationis effectum, esse augmentum gratiæ, quo homo roboratur ad profitendam fidem, & acquirit jus ad specialia auxilia pro illo actu constanter eliciendo. B

Patet ex Florentino in decreto Eugenij, ubi dicitur, in hoc sacramento dari Spiritum Sanctum ad robur, ut Christianus Christi nomen audacter confiteatur. Idem testantur antiquissimi Patres, Dionysius, Clemens, Tertullianus, Augustinus, Cyprianus, & Melchiades Papa in Epistola ad Episcopos Hispaniæ, ubi hæc scribit: *Spiritus Sanctus qui super aquas Baptismi salutifera descendit lapsu, in fonte plenitudinem tribuit ad innocentiam, in Confirmatione augmentum præstat ad gratiam. In Baptismo regeneramur ad vitam, post Baptismum Confirmamur ad pugnam. In Baptismo abluimur, post Baptismum roboramur.* Et paulò post: *Confirmatio armat & instruit ad agones mundi hujus superandos*

Idipsum docet D. Thomas hic art. 7. ubi ait C quod *in Confirmatione datur baptizato Spiritus Sanctus ad robur, sicut Apostolis datus est in die Pentecostes.* Unde virtutem Confirmationis et his quæ Apostolis evenerunt, declarandam docet Catechismus Romanus, parte 2. de sacramento Confirmationis num. 21. his verbis: *Si Patres voluerint divinam hujus sacramenti efficaciam ostendere, satis erit, quid ipsis Apostolis evenerit explicare. illi enim ante passionem, vel sub ipsam passionē Christi, adeò infirmi & timidi fuerunt, ut cùm Dominus comprehensus est, statim se in fugam conjecerint; Petrus* D *verò unius mulierculæ voce perterritus, se Iesu Christi Discipulum esse, non semel, aut iterum, sed tertiò negaverit, ac post Resurrectionem omnes propter metum Iudæorum inclusi, domi se continuerint. At verò in die Pentecostes, tantâ Spiritus Sancti virtute omnes repleti sunt, ut dum Evangelium quod eis commissum erat, non solùm Iudæorum regione, sed universo orbe, audacter & liberè dispergerent, nihil sibi felicius accidere posse existimaverint, quàm quod dignè haberentur, qui pro Christi nomine contumeliam, vincula, tormenta, cruces perferrent.*

Demum eadem veritas ex materia & forma hujus sacramenti manifestè ostenditur: Etenim unctio & consignatio, & hæc verba forma, *Confirmo te*, significant gratiam quæ conferetur vi hujus sacramenti, dari in ordine ad certamen & luctam, roburq; spirituale ad fidem constanter profitendam, conferre. Hoc autem robur, præter gratiam habitualem, dicit jus speciale ad auxilia opportunè conferenda, & certissimè, si non ponatur obex; ad fidem fortiter profitendam, & superandas difficultates, ut perfectos decet. Quo pacto ipsi Apostoli resistebant persecutionibus, non per gratiam solùm habitualem, sed per auxilia specialia quæ Deus tempore opportuno illis abundè suppeditabat, sine quibus neminem quamvis justificatum posse diu perseverare, docet Tridentinum sessione

sessione 6. can. 22. & experientiâ satis constat.

70 Ex his colligitur primò, sacramentum Confirmationis per se & ex primaria intentione Christi instituentis, non conferre gratiam primam, sed secundam : Nam gratiam confert in modum augmenti, & corroborationis, & ætatis adultæ Christiani : Sed augmentum gratiæ, supponit gratiam esse, & priùs est fieri Christianum, quàm corroborari & perfici; priùsque est nasci, quàm adolescere, & in virum perfectum evadere : Ergo &c. Dixi *per se*, nam per accidens interdum potest hoc sacramentum primam gratiam conferre, & peccata remittere, ut docet D. Thomas hîc art. 7. ad 2. his verbis : *Si aliquis adultus in peccato existens, cujus conscientiam non habet, vel si etiam non perfectè contritus accedat, dummodo non fictus accedat, per gratiam collatam in hoc sacramento, consequetur remissionem peccatorum.* De quo plura diximus Tractatu præcedenti, disp. 3. art. 5. §. 4. ubi ostendimus, omnia sacramenta vivorum, per accidens aliquando conferre primam gratiam, & prodesse mortuis, dummodo non ita mortui sint, quin actum aliquem vitalem imperfectum, & pium aliquem motum fidei & attritionis exerceant.

71 Colligitur secundò, potiorem & præstantiorem esse effectum Confirmationis, quàm Baptismi; sicut in naturalibus plus est id quo constituimur in statu ætatis perfectæ, & corroboratæ, quàm id quod ab initio nostræ nativitatis habemus; & sicut Apostoli plus acceperunt die Pentecostes, quàm in baptismo : unde Urbanus Epist. 1. cap. 7. docet homines per sacramentum Confirmationis ex infantibus fieri *plenè Christianos*, & viros perfectos; & Rabanus lib. 1. de instit. Clericorum cap. 31. ut refertur de consecrat. dist. 5. cap. 5. hæc scribit : *Signatur baptizatus chrismate in summitate capitis per Sacerdotem, per Pontificem verò in fronte, ut in priori unctione, significetur super ipsum Spiritus Sancti descensio, ad habitationem Deo consecrandam : in secunda quoque, ut ejusdem Spiritus Sancti septiformis gratia, cum omni plenitudine sanctitatis & scientiæ & virtutis, venire in hominem declaretur.*

ARTICULUS V.

Utrum solus Episcopus sit ordinarius hujus sacramenti minister?

72 PHotius Patriarcha Constantinopolitanus existimavit non solum Episcopum, sed etiam quemvis alium Presbyterum esse ministrum ordinarium Confirmationis, ut colligitur ex Epistola Nicolai I. ad Hincmarum, relata à Baronio Anno 867. Idem asseruit Wiclef, ut constat ex Constantiensi sess. 8. & Armacanus de quæstionibus Armenorum lib. 11. cap. 4. id extendens etiam ad Diaconos, & asserens id ex sacra Scriptura elici, quamvis decretis Ecclesiæ oppositum sit definitum. Ut hic error impugnetur, & veritas Catholica stabiliatur.

73 Dico breviter : ministri ordinarii Confirmationis sunt soli Episcopi.

Conclusio est certa de fide, & definita in Florentino in Decreto Eugenii, & in Tridentino sessione 7. can. 3. de Confirmatione, & sess. 23. can. 7. ubi anathematizat eos qui dixerint, potestatem confirmandi & ordinandi, quam Episcopi habent, illis esse cum Presbyteris communem.

Desumitur etiam ex Scriptura, nam Act. 8. dicitur quod Christiani ab aliis baptizati, expectabant adventum Apostolorum, ut ipsis manus imponerent, & acciperent Spiritum Sanctum : At Episcopi successere Apostolis, ut ait Florentinum : Ergo ipsorum est hoc sacramentum conferre. Unde Eusebius Papa Epist. 3. ad Episcopos Thusciæ, ut refertur de consecrat. dist. 5. cap. 4. *Manûs impositionis sacramentum magnâ veneratione tenendum est, quod ab aliis perfici non potest, nisi à Summis Sacerdotibus : nec tempore Apostolorum, ab aliis quàm ab ipsis Apostolis, legitur aut scitur peractum esse.* Item Innocentius IV. in Epist. ad Episcopum Tusculanum, Apostolicæ Sedis Legatum in regno Cypri : *Soli* (inquit) *Episcopi consignent Chrismate in frontibus baptizatos, quia hujus unctio non debet nisi per Episcopum fieri; quoniam soli Apostoli, quorum vices gerunt Episcopi, per manûs impositionem, quam Confirmatio, vel frontis Chrismatio repræsentat, Spiritum Sanctum tribuisse leguntur.*

74 Triplex etiam institutionis hujus congruentia adduci potest. Prima quam habet D. Thomas hîc art. 11. desumitur ex similitudine tum artis, tum humanorum contractuum, in ædificiis namque construendis inferiores ministri formam non imponunt, sed solùm materiam præparant architecto qui formam imponit; item epistola per notarium pro Principe scripta, ordinariè loquendo, solâ manu Principis validè subscribitur : fidelium autem Ecclesia ædificium quoddam divinum est, secundùm illud 1. ad Corinth. 3. *Dei ædificatio estis*; item est epistola quædam spiritu Dei in cordibus scripta, ut habetur 2. ad Corinth. 3. Licèt ergo hoc ædificium, hæc epistola, per baptismum, sacerdotum ministerio ædificetur & scribatur; quia tamen per sacramentum Confirmationis, domus quasi jam ædificata perficitur, dedicaturque in templum Spiritus Sancti, & epistola jam scripta, signo crucis consignatur, munus hoc solis superioribus artificibus & Pontificibus, seu Principibus Ecclesiæ, ex officio incumbit.

75 Secunda congruentia est, quod solus Episcopus in Ecclesia, est veluti dux in exercitu, ad quem pertinet milites recipere, & consignare.

Tertia, quod cùm Episcopus sit in statu perfectionis, Confirmatio verò sit perfectio & consummatio Baptismi, proprium ejus munus est, inferiores, mediante hoc sacramento, perficere, seu perfectos Christianos constituere.

76 Contra istam conclusionem objicit primò Armacanus factum Ananiæ Act. 9. Paulo manus imponentis. Verùm ibi non est sermo de impositione manuum confirmativa, sed curativa seu medicinali. Nec obest quod ibidem dicitur, *Ut videas, & implearis Spir. S.* primum enim ad illam curativam & medicinalem manûs impositionē pertinet, ut proximus & proprius illius effectus; secundum verò ad baptismum, de quo mox ibidem, & ad alia deinde secuta, referendum est.

Secundò objici potest illud 1. ad Timoth. 4. *Noli negligere gratiam quæ est in te, quæ data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum Presbyteri.* Quasi munus Presbyteri sit manûs impositio, quæ dicitur Confirmatio.

77 Sed respondetur primò, quod ut notat D. Thomas ibi lect. 3. alia littera habet : *Manuum Presbyterii*, & hæc lectio sola, nunc habetur in Bibliis correctis jussu Clementis VIII. Unde illa particula non designat ministrum, sed modum, seu speciem illius manûs impositionis, quæ non fuit sacramentum Confirmationis, sed Ordinis.

Respondetur secundò, stando in alia lectio-
78 one, quod in Scriptura nomine Presbyteri, sæpe intelligitur Episcopus, quia Presbyter idem est quod senior, ut ibidem notavit S. Thomas. Similiter nomen sacerdotis, olim pecialiter accommodatum erat Episcopis, ut videre est in multis Conciliis Toletanis, & in Sidonio Apollinari lib. 9 Ep. 3. ad Faustum. Unde quando S. Ignatius Epist. 13. & S. Ambrosius lib. 3. de sacram. c. 2. dicunt, *Spirituale signaculum, & septiformem Spiritum Sanctum, dari ad invocationem Sacerdotis*, nomine Sacerdotis, intelligunt Episcopum.

79 Objicitur tertiò, quòd apud Armenos & Græcos, ex veteri consuetudine, Presbyteri passim confirment.

Sed respondeo primò, ex moribus schismaticorum non posse sumi validum argumentum. Secundò dico, Præsbyteros Græcos sacramen-
80 tum conferre ex concessione Summi Pontificis, ut patebit ex dicendis articulo sequenti.

Objicitur quartò Concilium Toletanum 1. c. 20. Arausicanum 1. can. 2. & Innocentius I. Ep. 1. cap. 6 dicunt Presbyterum, absente Episcopo, præsente verò, non nisi fuerit ab ipso præceptũ, posse alios ungere chrismate: Ergo ministri ordinarii Confirmationis non sunt soli Episcopi.

81 Respondeo concesso Antecedente, negando consequentiam, Concilium enim Toletanum non loquitur de unctione chrismatis in fronte, in qua consistit Confirmatio, sed de cæremoniali unctione, quæ fit in vertice baptizati: Arausicanum verò loquitur de reconciliatione solemni, quâ olim ad Ecclesiæ gremium recipiebantur hæretici, qui ab hæresi convertebantur; ungebantur enim fortè ut supplerentur cæremoniæ ab Ecclesia in baptismo adhiberi solitæ, quam hæretici omiserant. Denique Innocentius apertè loquitur de cæremonia quâ ungebantur energumeni, ut dæmon expelleretur. Ratio autem horum omnium est, quia non licebat olim simplici sacerdoti ullâ ratione aliquem ungere chrismate, imò nec baptizare, nisi jubente aut procul absente Episcopo, & necessitate aliquâ urgente, ut patet ex Epistola 88. Leonis in fine, ubi sic habetur: *Sed neque coram Episcopõ licet Presbyteris in baptisterium introire, nec præsente Antistite, infantem tingere, aut signare.*

ARTICULUS VI.

An possit Sacerdos confirmare ex commissione Papæ, vel Episcopi?

§. I.

Referuntur sententiæ, & tertia ut verior & probabilior eligitur.

82 IN hujus difficultatis resolutione tres sunt Authorum sententiæ, duæ extremæ, & tertia media. Prima docet solum Episcopum ita de jure divino esse sacramenti Confirmationis ministrum, ut neque Episcopus, neque Summus Pontifex, possint committere simplici Sacerdoti, quod Confirmationem validè administret. Ita Durandus, Adrianus, Estius, Petrus Aurelius, & Catumsyritus, qui oppositam sententiam vocat hæreticam, more suo delirans, ut ait Vericelli, infrà citandus.

Secunda asserit simplicem Sacerdotem posse esse ministrum extraordinarium hujus sacramenti, non tantùm ex dispensatione Summi Pontificis, sed etiam ex commissione Episcopi, stando in solo jure divino, & seclusa prohibitione facta à Summo Pontifice. Hanc tenent Salmeronius tomo 12. in Acta Apostolorum Tractatu 26. Basilius Pontius in relect. de Confirmat. & Martinus Ledesma.

Tertia sententia, quæ est media, & propria Vericelli Tract. de missionibus Apostolicis tom. 7. quæst. 129. refert Authores quinquaginta, censet quod simplex sacerdos ex commissione & dispensatione Papæ, non verò Episcopi, sacramentum Confirmationis conferre potest.

Dico primò: Ex dispensatione & commissione Papæ, simplices Sacerdotes validè & licitè confirmare possunt.

Probatur primò ex Florentino in decreto Eugenii, ubi postquam definisset ministrum sacramenti Confirmationis esse Episcopum, subdit: *Legitur tamen aliquando, per Apostolicæ Sedis dispensationem, ex rationabili & urgente admodum causa, simplicem Sacerdotem, chrismate per Episcopum confecto, hoc administrasse Confirmationis sacramentum.* Quibus verbis licèt Eugenius expresè non definiat nostram sententiam, implicitè tamen eam approbat, & gravissimum, ut ajunt Valentia, Candidus, Castropalaus, & alii, ipsi affert authoritatis pondus.

Nec valet quod respondent aliqui ex Adversariis, nimirum Concilium ibi quidem tetigisse dispensationem factam esse aliquando à Sede Apostolica, eam tamen non approbasse. Hoc enim est manifestè contra verba Concilii, quia Concilium dicit ex rationabili causa dispensasse Sedem Apostolicam, ut simplex Sacerdos confirmaret: Sed non potest esse rationabilis causa ad conferendum sacramentum invalidum & nullum, hoc enim sacramentum non est, sed sacrilegium, & fallax imitatio sacramenti: Ergo &c.

Probatur secundò conclusio ex duobus aliis Conciliis, Tridentino nimirum & Senonensi: Tridentinu enim sess. 7. can. 2. de Confirmatione cùm ait solum Episcopum esse ministrum ordinarium hujus sacramenti, satis apertè insinuare videtur, alium esse posse extraordinarium, scilicet Sacerdotem, ex dispensatione & concessione Summi Pontificis. Senonense verò videtur omninò supponere sacerdotem simplicem ex privilegio posse confirmare, cùm ait in decretis morum cap. 38. *Si qui sint* (loquitur de Abbatibus) *qui contendant competere facultatem confirmandi ex privilegio, volumus quod cùm primum fuerint requisiti de privilegio, fidem facere teneantur.*

Probatur tertiò ex facto S. Gregorii I qui lib. 3. Epist. 9. prohibuit Presbyteris Sardiniæ, ne confirmarent: at cùm intellexisset scandalum inde ortum, concessit iis confirmandi licentiam, ut refertur in cap. *Pervenit* dist. 95. & testatur Baronius anno 594. Sic autem ait S. Gregorius: *Pervenit ad nos, quosdam scandalizatos fuisse, quod Presbyteros chrismate ungere eos qui baptizati sunt, prohibuimus. Et nos quidem secundum usum veteris Ecclesiæ nostræ fecimus: sed si omnino hac de causa aliqui contristantur, ubi Episcopi desunt, ut Presbyteri etiam in fronte baptizatos chrismate tangere valeant, concedimus.*

Respondent Estius & Aurelius, D. Gregorium solùm cum illis sacerdotibus dispensasse, ut quando baptizarent, ungerent in fronte, unctione quadam cæremoniali, non verò sacramentali, sive ut unctionẽ quæ fit in pectore vel in humeris eorum qui baptizantur, eandem in fronte facerent.

Sed

Sed contra est Concilium Florentinum citatum, quod concessionem illam intellexit de sacramento Confirmationis. Eodem modo eam intellexit D. Thomas hîc art. 11. nam cùm sibi primo loco objecisset: Videtur quod non solùm Episcopus hoc sacramentum conferre possit, Gregorius enim scribens Januario Episcopo dicit: *Pervenit ad nos quosdam scandalizatos fuisse &c.* sic respondet: *Ad primum dicendum, quod Papa in Ecclesia habet plenitudinem potestatis, ex qua potest quædam quæ sunt superiorum ordinum committere quibusdam inferioribus, sicut quibusdam Presbyteris concedit conferre minores ordines, quod pertinet ad potestatem Episcopalem; & ex hac plenitudine potestatis concessit Beatus Gregorius Papa, quod simplices Sacerdotes hoc sacramentum conferrent, quandiu scandalum tolleretur.*

88 Respondent alii, quod tempore D. Gregorii omnes Sacerdotes erant Episcopi, quamvis non omnes haberent jurisdictionem Episcopalem, sed unus duntaxat in singulis civitatibus, qui per antonomasiam nomen Episcopi retinebat, & solus regulariter sacramentum Confirmationis administrabat.

89 Sed in primis hæc responsio est contra Florentinum, & D. Thomam, qui loquentes de illa dispensatione, eam de simplici sacerdote exposuerunt. Deinde impugnatur ex eo quod licèt probabile sit quod initio Ecclesiæ omnes sacerdotes erant Episcopi, tamen incredibile omnino est, quod illa consuetudo simul cum dignitate sacerdotis consecrationem Episcopalem conferendi, adhuc duraret tempore D. Gregorii, cùm jam multi essent Presbyteri, & ante D. Gregorium dixerit Eusebius Papa articulo præcedenti citatus, confirmationē datam à sacerdote, esse irritā.

90 Tertiò alii dicunt, sacerdotes illos quibus facultatem confirmandi concessit D. Gregorius, fuisse per ipsum constitutos, quantùm ad istum actum, Episcopos.

Sed contra: Cùm ordo Episcopalis consistat in indivisibili, si Sacerdotes illi Episcopalem ordinem receperunt, verè fuerunt Episcopi, & consequenter nulla fuit cum eis dispensatio: quod si non receperunt illum ordinem, nullo modo constituti sunt Episcopi. Adde quod absentes, quales erant illi sacerdotes, nullo modo possunt ordinari.

91 Probatur quartò conclusio variis Authorum testimoniis, qui asserunt facultatem confirmandi sæpè simplici sacerdoti fuisse commissam. In primis enim hanc consuetudinem ut Presbyteri confirmarent, viguisse in Ægypto, tradit Author cœvus Ambrosio, & qui citatur nomine Ambrosii, in cap. 4. Epistolæ ad Ephesios, & Author librorum veteris testamenti, qui sub nomine Augustini communiter citatur; nam quæst. 101. sic ait: *In Alexandria, & per totam Ægyptum, si deest Episcopus, consignat Presbyter.* Item in Ecclesia Græca, jampridem, & diu ante schisma, inductū morem fuisse, ut Presbyteri Græci dent communiter Confirmationem, ex concessione videlicet Summi Pontificis, tacita, vel expressa, eaq; dere non fuisse reprehensos in Concilio Florentino, scribit Arcudius lib. 2. de Sacramentis c. 10. Imò consuetudinem illam Ecclesiæ Græcæ tacitè approbasse videntur Eugeniūs & Concilium: nam sess. 25. cùm Eugenius undecim quæstiones Græcis proposuisset, inter quas sexta erat, *Cur non Episcopi, sed Sacerdotes, inungant sacro Chrismate, cùm hoc Pontificibus sit datum?* addit in fine Concilium: *Hæc à Latinis objecta, Mitylenensis Præsul, legitimè, & secundùm Canones, omnia dissolvit, præterquam duo, videlicet separationem matrimonii quoad vinculum, & creationem Patriarchæ extra Constantinopolim.*

Demum plura extant diplomata, quibus non 92
ita pridem permissum est à Summis Pontificibus, aliquibus sacerdotibus, ut sacramentum Confirmationis conferrent: nam pro Indis hanc facultatem concesserunt fratribus Minoribus Joannes XXII. & Leo X. ut patet ex Rodericò in suo Bullario Regularium, in Bulla 3. Leonis X. Idem concessit aliquibus Patribus Societatis Jesu Gregorius XIII. ut testantur Arcudius, Suarez, Candidus, & alii. Item idem Gregorius concessit ut Abbates, qui asserunt se habere privilegiū confirmandi à Sede Apostolica, id agant cum consensu ordinarii, ut testatur ex Armendariz Barbosa, de potestate Episcopi, Allegat. 30. nu. 5. Unde Concilium Senonense supponit Abbates posse confirmare ex privilegio Sedis Apostolicæ, ut suprà ostendimus, idq; etiam Sacra Congregatio Cardinalium interpretum Concilii, circa sess. 7. declaravit. Imò Aversa quæst. 72. sect. 5. concl. 3. asserit quod in Italia Abbas Sanctæ Barbaræ Mantuanus, facultatem à Sede Apostolica habere dicitur hoc sacramentum administrandi.

Dico secundò, Episcopos non posse committere Presbyteris ut confirment, sed jure divino, id soli Romano Pontifici reservatum esse.

Probatur primò ex Florentino, nam in Decreto Eugenii, ut specialis prærogativa Sedis Apostolicæ refertur, quod per ejus dispensationem aliquando simplices Sacerdotes confirmaverint, clarè insinuans, id nec concessum fuisse ab aliis Episcopis, nec valere, si concederetur. Item si Patres Concilii Florentini non supposuissent tanquam certum, Presbyteros non posse ex sola commissione Episcopi confirmare, non proposuissent sess. 25. Græcis istam quæstionem: *Cur non Episcopi sed Sacerdotes inungant sacro Chrismate?* Ergo &c. 93

Probatur secundò ex D. Thoma suprà citato: 94
Ut enim probet summum Pontificem posse concedere simplici Sacerdoti facultatem confirmandi, recurrit ad plenitudinem & eminentiam potestatis, quæ est in solo Romano Pontifice, Christi Vicario: Ergo censet Episcopos non posse concedere Presbyteris, ut confirment, idque esse reservatum de jure divino solo Romano Pontifici.

Probatur tertiò conclusio ratione fundamentali: Quæ spectant ad regimen totius Ecclesiæ, 95
de jure divino soli Romano Pontifici competunt, cùm illi soli à Christo universalis Ecclesia commissa sit: unde solus Summus Pontifex, non autem Episcopus, potest infallibiliter determinare dogmata fidei: item quoad ea sacramenta in quibus non est determinata certa forma, vel materia, solus Summus Pontifex potest eam determinare, non autem Episcopus. Sic solus Summus Pontifex potuit determinare formam Confirmationis, quia hæc non fuit determinata à Christo, prout fuit determinata forma Baptismi. Sic etiam Concilium secundùm œcumenicum, à Sede Apostolica approbatum, determinavit formam quâ Græci in Confirmatione utuntur, nempe *Signaculum doni Spiritûs Sancti.* Sic denique solus Summus Pontifex potuit determinare, & nunc etiam potest variare formam benedicendi sacrum chrisma, non autem Episcopus,

copus, quia ista omnia spectant ad regimen totius Ecclesiæ: At providere de idoneo ministro Confirmationis in aliquibus casibus extraordinariis, in quibus Episcopus adesse non potest ad illud sacramentum ministrandum, etiam spectat ad regimen totius Ecclesiæ, nam ritus sacramentorum ad universæ Ecclesiæ regimen pertinent: Ergo committere Presbyteris ut confirment in aliquibus casibus extraordinariis, de jure divino Summo Pontifici reservatum est.

96 Confirmatur: Cùm nullum esset decretum Summi Pontificis, prohibens Episcopis ne conferant simplici Sacerdoti hoc privilegium, si jure divino illud concedere possent Episcopi, non esset cur illâ potestate aliquando non usi essent: Ergo cùm nunquam legatur, Presbyteros ex Episcopi jussione confirmasse, sed tantùm ex Sedis Apostolicæ privilegio, signum est, quod ex Christi institutione descendit, quod solus Summus Pontifex, ob suæ plenitudinem potestatis, possit constituere simplicem Sacerdotem, ministrum extraordinarium Confirmationis: sicut solus Summus Pontifex, non autem Episcopus, potest committere Presbytero, ut conferat minores ordines.

§. II.

Solvuntur objectiones.

97 Objicies primò contra primam conclusionē: Eusebius, & Innocentius IV. articulo præcedenti relati, docent sacramentum Confirmationis non posse unquam ab aliis confici, nisi à Summis Sacerdotibus, seu Episcopis; idemque habet Melchiades in Epistola decretali ad Episcopos Hispaniæ. Item Innocentius III. cap. 4. *de consuetudine*, constituit ut fideles potiùs carerent sacramento Confirmationis, quàm ut à Presbyteris illud acciperent: At si potuissent Presbyteri ex commissione Summi Pontificis confirmare, id debuisset potiùs Summus Pontifex ipsis concedere, quàm privare fideles illo sacramento: Ergo non possunt Presbyteri ex commissione Summi Pontificis sacramentum Confirmationis conferre.

98 Respondeo quod quando tres primi Summi Pontifices asserunt solos Episcopos posse sacramentum Confirmationis conferre, loquuntur de potestate ordinaria; non negant tamen id posse Presbyteros de potestate extraordinaria, & ex commissione Summi Pontificis. Addo quod, cùm Presbyteri Chrismate duntaxat ab Episcopo confecto confirmare possint, Episcopi etiam tunc manu Presbyterorū confirmare videntur.

Ad decretum verò Innocentii IV. dicendum est, Pontificem loco citato solùm declarasse, satius esse carere Confirmatione, etiam in necessitate, quàm illam petere à Sacerdotibus nonnullis, qui licèt non haberent ad hoc specialē commissionem Sedis Apostolicæ, suâ tamen temeritate confirmabant, prætendentes consuetudinē.

99 Objicies secundò: Si Summus Pontifex posset facultatem confirmandi concedere simplici Sacerdoti, vel id posset ratione potestatis ordinis, vel ratione potestatis jurisdictionis? Non ratione potestatis ordinis, omnes enim Episcopi æqualem potestatem ordinis habent cum Summo Pontifice, & tamen non possunt hanc facultatem concedere simplici Sacerdoti. Neque ratione potestatis jurisdictionis: Tum quia confirmare non dependet à potestate jurisdictionis, sed ordinis, proindeque nec potestatem concedere ad confirmandum: Tum etiam quia aliàs

A posset Summus Pontifex, antequam esset consecratus in Episcopum, & quando solùm electus est, facultatem illam concedere, quod tamen videtur falsum, quandoquidem ipse non potest tunc confirmare: Ergo &c.

Confirmatur: Si possit summus Pontifex facultatem confirmandi concedere simplici Sacerdoti, etiam illam poterit conferre Diacono, cùm neuter habeat ipsum ordinem Episcopalē. Sed hoc secundum non potest, ut communiter docent Theologi: Ergo nec primum.

Ad objectionem respondeo, Summum Pontificem posse concedere simplici Sacerdoti facultatem confirmandi, ex plenaria potestate jurisdictionis quam habet in totam Ecclesiam. Ad primam probationem in contrarium, dico quod licèt confirmare non dependeat à potestate jurisdictionis, quando potestas ordinis ad confirmandum est completa & perfecta, qualis est potestas Episcopalis; dependet tamen à suprema jurisdictionis potestate in Summo Pontifice existente, quando est, sicut potestas simplicis Sacerdotis, incompleta ad illum effectum. Ad secundam probationem, concedo sequelam, licèt enim Summus Pontifex titè electus, nondum tamen Sacerdos, non possit confirmare, quia confirmatio est actus ordinis, potest tamen simplici sacerdoti potestatem confirmandi committere, quia ista commissio est solùm actus jurisdictionis. Sicut Episcopus electus, & confirmatus à Papa, nondum tamen ordinatus sacerdos, potest sacerdoti dare facultatem audiendi confessiones, quas ipse audire nequit.

Ad confirmationem nego sequelam Majoris: operatio enim sacramentalis in corpus Christi mysticum, procedere debet ab habente potestatem in Corpus Christi verum, quam tamen non habet Diaconus, quandoquidem nequit consecrare. Unde D. Thomas in 4. dist. 7. quæst. 3. art. 1. quæstiunc. 3. *Promovere ad illas perfectiones vna non respiciunt corpus Domini verum, sed solum corpus mysticum, potest à Papa qui habet plenitudinem Pontificalis potestatis committi Sacerdoti, qui habet actum summum super corpus Domini verum, non autem Diacono, vel alicui inferiori, qui non habet perfectum corpus Domini verum, sicut nec absolvere in foro pœnitentiali.*

Objicies tertiò: Sine ministro instituto à Christo non potest perfici sacramentum, minister enim non minùs est de integritate, vel saltem de necessitate sacramenti, quàm materia & forma: Sed minister Confirmationis à Christo institutus, non est simplex Sacerdos, sed Episcopus: Ergo non nisi ab ipso, & non à simplici Sacerdote, potest aliquando hoc sacramentum conferri.

Respondeo concessa Majori, negando Minorem, licèt enim solus Episcopus habeat extraordinatione Christi esse minister ordinarius Confirmationis, habet tamen ex eadem institutione simplex Sacerdos, ut minister extraordinarius illius effici possit, per commissionem Summi Pontificis.

Dices, Collatâ hac commissione simplici Sacerdoti, vel per potestatem ordinis habet quod possit confirmare, vel per potestatē jurisdictionis? Non per potestatem ordinis, aliàs cum per commissionem hanc nullum ordinem recipiat, idem posset absque commissione. Neque per potestatem jurisdictionis, alioquin idem posset laicus, utpote qui cujuscunque jurisdictionis est capax: Ergo &c.

Respon-

Respondeo simplicem Sacerdotem commissi-
onem confirmandi à Sede Apostolica obtenta,
posse consequenter confirmare, per potestatem
ordinis, ut connotantem tamen talem commis-
sionem, subindeque & potestatem jurisdictio-
nis supremæ in Summo Pontifice: ex quo fit,
quod licèt laïcus sit capax cujuscunque potesta-
tis jurisdictionis, non tamen potestatis confir-
mandi, etiam ex commissione Sedis Apostolicæ.

107 Objicies quartò contra secundam conclusio-
nem: Quidquid potest Papa in tota Ecclesia,
potest Episcopus in sua diœcesi: Ergo sicut
Summus Pontifex potest dispensare cum simpli-
ci Sacerdote ut sacramentum Confirmationis
conferre possit in tota Ecclesia, ita & Episcopus,
ut illud conferre valeat in sua diœcesi.

108 Respondeo distinguendo Antecedens: Quid-
quid potest Papa in tota Ecclesia, potest Episco-
pus in sua diœcesi, quoad ea quæ potest Ponti-
fex ratione ordinis, seu consecrationis Episco-
palis, transeat Antecedens. Quoad ea quæ potest
ratione jurisdictionis, nego Antecedens. Com-
mittere autem simplici Sacerdoti officium con-
firmandi, non ordinis sed jurisdictionis est,
quam in Ecclesia habet supremam Pontifex Ro-
manus. Dixi transeat Antecedens, quia non im-
probabiliter aliqui dicunt, in consecratione
summi Pontificis magis extendi characterem
ordinis, quàm in consecratione Episcopi, subin-
deque in summo Pontifice characterem ordinis
esse altioris gradûs & excellentiæ ad characte-
rem Episcopalem.

109 Objicies ultimò: Presbyteri Græci sacramen-
tum Confirmationis administrare solent, quæ
consuetudo quarto sæculo incœpit, ut probat
Vericelli de Apostolicis missionibus tit. 7. qu.
30. Sed id tunc temporis non præstabant Sa-
cerdotes Græci ex commissione Romani Pon-
tificis, cùm tale privilegium non appareat: Ergo
idem commissione solius Episcopi faciebant.

110 Respondeo negando Minorem, nam ut ait
Vericelli loco citato, Romani Pontifices, vel ex-
presso privilegio, quod temporum injuriâ non
apparet, vel approbativâ tolerantiâ consense-
runt Græcos Presbyteros baptizare & confirma-
re infantes. Quod autem Sedes Apostolica con-
senserit expressè vel tacitè, probat, quia Sedes
Apostolica, antequem ab ea deficeret Oriens,
annuatim chrisma mittere solita erat Constanti-
nopolitanis, ut testatur Arcudius in concordia
Ecclesiæ Occidentalis & Orientalis, lib. 2. cap.
9. Ergo non est verisimile, Romanum Pontifi-
cem à suis Apocrisariis non fuisse certioratum e-
jus moris Græcorum Presbyterorum confirman-
di infantes; quare vel expressè consensit, vel ta-
citè, nam facillimo negotio potuisset tunc pro-
hibere; cùm enim Constantinopolitani tantam
reverentiam tunc deferrent Romanæ Ecclesiæ,
ut ab ipsa peterent sacrum chrisma, quod pote-
rant ex ordinis potestate ipsimet consecrare;
quantò magis obsequentes fuissent, & abstinu-
issent Presbyteri à conferendo sacramento Con-
firmationis, quod sine licentia Romani Pontifi-
cis invalidè ministrassent: at solitâ benignitate
Romana Sedes id indulsit Græcis, ut ita faciliùs
à perniciosa illa consuetudine baptizandi in ad-
ulta ætate recederent, prout recesserunt. Ean-
dem Ecclesiæ Græcæ consuetudinem, tacitè ap-
probasse videntur Eugenius IV. & Concilium
Florentinum sess. 25. ubi cùm Eugenius (ut su-
prà retulimus) undecim quæstiones Græcis
proposuisset, inter quas sexta erat, *Cur non Episco-
pi, sed Sacerdotes inungant sacro chrismate, cùm hoc
Pontificibus sit datum?* addit in fine Concilium,
*Hæc à Latinis objecta, Mitylenensis Præsul, legitimè,
& secundùm Canones, omnia dissolvit, præterquam
duo, videlicet separationem matrimonii quoad vincu-
lum, & creationem Patriarchæ extra Constantinopo-
lim*: Ergo tacitè Eugenius cum Concilio ap-
probavit ritum Græcum confirmandi per Pres-
byteros.

111 Dices, Innocentius III. in cap. *Quanto* de con-
suetudine, prohibuit ne Presbyteri Constanti-
nopoli commorantes confirmarent infantes. I-
dem prohibuisse omnibus Presbyteris Græcis
Innocentium IV. fatetur Arcudius lib. 2. cap. 15.
Ergo Ecclesia Romana, nec expressè, nec tacitè
approbat ritum Ecclesiæ Græcæ confirmandi
per Presbyteros.

112 Respondet Arcudius, Innocentium III. prohi-
buisse solùm Latinis Presbyteris Constantino-
poli commorantibus, ne confirmarent infantes,
bullam autem Innocentii IV. non fuisse publi-
catam à Pontificis Legato.

Sed quidquid sit de hoc, meliùs respondetur
cum Vericelli citato, quod esto aliqui Pontifices
id prohibuissent Græcis, tamen, cùm Eugenius
IV. in Concilio Florentino approbaverit hunc
ritum Græcorum, revocavit quoad hoc consti-
tutiones Innocentii III. & IV. qui per ducentos
ferè annos Eugenium IV. præcesserunt,